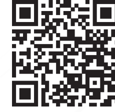
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

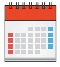
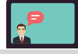
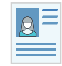
anadolum eKampüs ve anadolu mobil

dilediğin yerden, dilediğin zaman, öğrenme fırsatı!

(ekampus.anadolu.edu.tr)

(mobil.anadolu.edu.tr)

ekampus.anadolu.edu.tr

 Takvim
 Duyurular
 Ders Kitabı (PDF)
 Epub
 Html5
 Video
 Canlı Ders
 Sesli Kitap
 Ünite Özeti
 Sesli Özet
 Sorularla Öğrenelim
 Alıştırma
 Deneme Sınavı
 İnfografik
 Etkileşimli İçerik
 Bilgilendirme Panosu
 Çıkmış Sınav Soruları
 Sınav Giriş Bilgisi
 Sınav Sonuçları
 Öğrenci Toplulukları

AOSDESTEK
AÇIKÖĞRETİM DESTEK SİSTEMİ

aosdestek.anadolu.edu.tr

444 10 26

www.anadolu.edu.tr

 /AOFAnadolum /Anadolu_Univ instagram.com/anadoluuniv

AÖF Kitapları Öğrenci Kullanım Kılavuzu

Öğrenme çıktıları

Bölüm içinde hangi bilgi, beceri ve yeterlikleri kazanacağınızı ifade eder.

Tanım

Bölüm içinde geçen önemli kavramların tanımları verilir.

Bölüm Özeti

Bölümün kısa özetini gösterir.

Dikkat

Konuya ilişkin önemli uyarıları gösterir.

Sözlük

Bölüm içinde geçen önemli kavramlardan oluşan sözlük ünite sonunda paylaşılır.

Karekod

Bölüm içinde verilen karekodlar, mobil cihazlarınız aracılığıyla sizi ek kaynaklara, videolara veya web adreslerine ulaştırır.

Neler Öğrendik ve Yanıt Anahtarı

Bölüm içeriğine ilişkin 10 adet çoktan seçmeli soru ve cevapları paylaşılır.

Öğrenme Çıktısı Tablosu

Araştır/İlişkilendir/Anlat-Paylaş

İlgili konuların altında cevaplayacağınız soruları, okuyabileceğiniz ek kaynakları ve konuyla ilgili yapabileceğiniz ekstra etkinlikleri gösterir.

Yaşamla İlişkilendir

Bölümün içeriğine uygun paylaşılan yaşama dair gerçek kesitler veya örnekleri gösterir.

Araştırmalarla İlişkilendir

Bölüm içeriği ile ilişkili araştırmaları ve bilimsel çalışmaları gösterir.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Arapça III

Editörler

Prof.Dr. Rahmi ER

Doç.Dr. Fatıma Betül ÜYÜMEZ

Yazarlar

Prof.Dr. Rahmi ER

BÖLÜM 1, 2, 3 Doç.Dr. Derya ADALAR SUBAŞI

BÖLÜM 4 Prof.Dr. Kemal TUZCU

BÖLÜM 5, 6 Prof.Dr. Mehmet Hakkı SUÇİN

BÖLÜM 7, 8 Prof.Dr. Mehmet Faruk TOPRAK

BÖLÜM 9, 10 Doç.Dr. Celal Turgut KOÇ

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

T.C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ YAYINI NO: 3794
AÇIKÖĞRETİM FAKÜLTESİ YAYINI NO: 2607

Öğretim Tasarımcısı
Doç.Dr. Muhammet Recep Okur

Kapak Düzeni
Prof.Dr. Halit Turgay Ünalan

Grafiker
Gülşah Karabulut

Dizgi ve Yayıma Hazırlama
Süreyya Çelik
Gözde Soysever
Beyhan Demircioğlu
Murat Tambova
Yasin Özkır
Cansu Ersoy
Handan Atman
Dilek Özbek

ARAPÇA III

E-ISBN
978-975-06-2876-4

ESKİŞEHİR, Ekim 2018

2151-0-0-0-2309-V01

İçindekiler

BÖLÜM 1 Arapçada Zamanlar

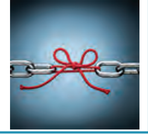
BÖLÜM 2 Sulasî Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı

BÖLÜM 3 Mezîd Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı

BÖLÜM 4 İsm-i Mevsûller

BÖLÜM 5 Nasb Edatları

BÖLÜM 6 Cezm Edatları

BÖLÜM 7 Şart Edatları

BÖLÜM 8 Atıf Edatları

BÖLÜM 9 Mef'ûlun Mutlak

BÖLÜM 10 Mef'ûlun Leh ve Mef'ûlun Fih

Önsöz

Sevgili öğrenciler,

Elinizdeki bu kitap Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İlahiyat Önlisans Programı için hazırlanan ve dört ciltten oluşan Arapça ders kitaplarının üçüncüsüdür.

Birinci ve ikinci kitabımız gibi bu kitabın da her bölümü ana başlıkların ve öğrenme çıktılarının gösterildiği bir sayfa ile başlıyor. Bölümde ele alınan konuların tanıtıldığı "Giriş" kısmını "Günlük Hayatımızda Arapça" adlı diyalog parçalarını içeren sayfalar izliyor. Bu kitapta "Dil Bilgisi" kısmındaki konu anlatımlarının sonunda, "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" ve "Arapçada Kalıp İfadeler" başlığı altında Arapçada sıklıkla kullanılan bazı harf-i cerli fiillerin ve ifade biçimlerinin tanıtıldığı sayfalar yer alıyor. Çözümlü alıştırmalardan önce bölüm içinde işlenen dilbilgisi konularını örnekleyen okuma parçalarını ve Türkçe çevirilerini bulabilirsiniz. "Yaşamla İlişkilendir" ya da "Araştırmalarla İlişkilendir" başlığını taşıyan okuma parçaları elinizdeki kitabın ilk iki kitaptan farklı yanını oluşturuyor. Türkçe çevirisi verilmeyen bu okuma parçalarının öğrenci tarafından çözümlenmesi bekleniyor. Bu kitabın diğer bir yeniliği ise "Arap Atasözlerinden Seçmeler" başlığı altında verilen ve öğrencinin Arap kültürüne vukûfiyetini artırmayı amaçlayan kısa atasözleridir. Diyalogların ve okuma parçalarının Arapça olarak hazırlanan ses dosyalarına ise karekod uygulamaları ile internetten ulaşabilirsiniz.

Her bölümün sonunda bölümde geçen yeni kelime ve deyimlerin listelendiği bir sözlük yer almaktadır. Bu sözlükte, sulâsî mucerred fiiller mâzî ve muzâri formaları ile verilirken sulâsî mezîd fiiller sadece mâzî formaları ile verilmiştir.

Bu kitapta, "Arapçada Zamanlar", "Sulâsî Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı", "Mezîd Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı" bölümleri Prof.Dr. Rahmi ER ve Doç.Dr. Derya ADALAR SUBAŞI tarafından; "İsm-i Mevsûller" bölümü Prof.Dr. Kemal TUZCU tarafından; "Nasb Edatları" ve "Cezm Edatları" bölümleri Prof.Dr. Mehmet Hakkı SUÇİN tarafından; "Şart Edatları" ve "Atıf Edatları" bölümleri Prof.Dr. Mehmet Faruk TOPRAK tarafından; "Mef'ûlun Mutlak", "Mef 'ûlun Leh ve Mef 'ûlun Fih" bölümleri Dr.Öğr.Üyesi Celal Turgut KOÇ tarafından kaleme alınmıştır.

Editörler

Prof.Dr. Rahmi ER

Doç.Dr. Fatıma Betül ÜYÜMEZ

١٢٩١

Bölüm 1

Arapçada Zamanlar

öğrenme çıktıları

Günlük Hayatımızda Arapça 1

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Arapçada Zamanlar

2 Arapça geçmiş zaman, geniş ve şimdiki zaman ve gelecek zamana dair çekimlerin tekrar edilebilmesi

Arapça Fiillerde Hikâye Kipi

3 Arapça miş'li geçmiş zaman, geniş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zamanın hikâyesi kiplerini tanıma ve bunları cümle içinde kullanabilme becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

4 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية : • Arapçada Zamanlar الأزمان في اللغة العربية
• Geçmiş Zamanın ve Geniş Zamanın Hikâyesi زمن الماضي المستمر و المضارع المستمر

GİRİŞ

مُقَدّمة

Bir dili öğrenirken en önemli aşamalardan biri o dilde kurulan fiil çatılarını doğru olarak kullanabilmektir. Arapçada zamanların kullanımı üzerinde duracağımız bu bölümde önceki kitaplarda anlatılan geçmiş zaman, geniş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman gibi çekimlere dair kısa bir hatırlatmanın ardından bu zamanların hikâyelerine değinilecek, Arapça öğrenimi açısından epey yol kat etmiş olan sizlerin Arapça sözlü ve yazılı anlatım becerilerinizi daha da geliştirmeniz sağlanacaktır.

Ayrıca harf-i cerlerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklere ve kalıp ifadelere de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Bölümün sonunda öğrendiklerinizi yaşamla ilişkilendireceğiniz bir metin ve birkaç Arap atasözü de bulacaksınız.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 1

العربية في حياتنا اليوميّة ١

Dedemin Anıları

Pazar günlerinden birinde hava güneşli ve güzeldi. Annem dedemi birlikte öğle yemeğine davet etmişti. Bir aydır hastaydı ve şimdi Allah'a şükür iyi.

Babam: Hoş geldin baba. Evimizi aydınlattın.

Dedem: Hoş bulduk. Ev sizin varlığınızla zaten aydınlık çocuklarım.

Annem: Senin için lezzetli yemekler yaptım baba. Umarım beğenirsin. Sofraya buyurun.

Dedem: Eline sağlık güzel kızım.

Babam: Afiyet olsun.

Dedem: Bu sofra bana gençlik günlerimi hatırlattı.

Ben: Gençlik günlerinde hayat nasıldı dedeciğim?

ذِكْرَياتُ جَدِّي

فى يومٍ من أيام الأحد كان الجوُّ مُشْمِساً و جَميلاً و كانت أمي قَدْ دَعَتْ جَدِّي إلى الغَداء مَعَنا. كانَ مَرِيضاً مُنْذُ شَهْرٍ و الآن هُو بِخير الحمد لله.

أبي: أهْلاً و سَهْلاً يا أبي. نَوَّرْت بَيْتَنا.

جَدِّي: أهْلاً بِكُمْ. البيتُ مُنَوَّرٌ بِوُجودِكُمْ يا أوْلادي.

أمّي: طَبَخْتُ أطْعِمَة شَهِيَّة مِن أجْلِك يا والِدي. أَتَمَنَّى أَنْ تُعْجِبَكَ. تَفَضَّلُوا إلى المائِدة.

جَدِّي: سَلِمَتْ يَداكِ يا ابْنَتي الجَميلة.

أبي: بالعافِيَة، هَنيئًا.

جَدّي: هذه المائِدَة ذَكَّرَتْني بِأَيَّامِ شَبابي.

أنا: كَيْفَ كانَتْ الحياةُ في عَهْدِ شَبابِك يا جَدّي؟

Dedem: O zamanlar köyde ailemle yaşardım. Erken kalkar, çalışmak için babamla ormana giderdim. Babam ormanın bekçiliğini yapıyordu. Mantar, çilek, kestane, üzüm ve kiraz toplardım. Bazen nehre giderdik ve balık avlardık. Hayat bugünden daha güzel ve daha kolaydı.

Babam: Gençliğinde Ramazan günleri nasıldı babacığım? Kızımın, hatıralarını senden dinlemesini istiyorum.

Dedem: Ben ve köyün bütün gençleri Ramazan ayı boyunca oruç tutardık. Akşam komşularla birlikte iftar yapardık. Her biri beraberinde geleneksel yemeklerden bir çeşit getirirdi. İftar vakti topun sesini duyduktan sonra orucumuzu açar ve akşam namazını kılardık. Daha sonra oturur, sohbet eder ve çay içerdik. Hayatımızdan memnunduk. Yatsı ve teravih namazını köyün erkekleriyle camide kılmak için yatsı ezanından önce evden çıkardık. Teravihten sonra köyün meydanında Karagöz ve Hacivat gibi bazı geleneksel oyunları izlerdik. Bu şekilde sahur vaktine kadar hoş vakit geçirirdik.

Ben: Ne kadar da güzelmiş! Peki, bayramlarda ne yapardınız?

Dedem: Ramazan ayının sonunda bayramı kutlardık. Küçükler, büyükleri ziyaret eder onların ellerini öperlerdi, onlardan küçük hediyeler ve biraz para alırlardı.

Annem: Yemeğini yemeyi unutma babacığım!

جَدّي: كُنْتُ ذلك الحينَ أَعيشُ مع أُسْرَتي في القَرْية. كُنْتُ أسْتَيْقِظُ مُبَكِّرًا و أَذْهَبُ مع والِدي إلى الغابَة للعَمل. كان والِدي يَقومُ بِحِراسَةِ الغابَة. كُنْتُ أَقْطِفُ الفُطْرَ و الفَراولَة والكَسْتَناء و العِنَب و الكَرَز. في بَعضِ الأحيان كُنَّا نَذهبُ إلى النَّهر و نَصْطادُ السَّمك. كانت الحَياةُ أجْمَلَ و أسْهَلَ مِنْ الآن.

أبي: كَيْفَ كانَتْ أَيَّام رَمَضان في عَهْد شَبابِك يا والِدي؟ أُريدُ أَنْ تَسْمَعَ ابْنَتي منكَ ذِكْرياتك.

جَدّي: كُنْتُ أنا و كُلُّ شبابِ القَرْيَة نَصُومُ طَوالَ شَهْرِ رَمضان. كُنّا نُفْطِر مع الجيران في المَساءِ، كُلُّ واحِد مِنهُم كان يُحْضِرُ معه نَوْعاً مِنْ الطَّعام التّقْليدِيّ و في وقْتِ الإفْطار بَعْدَ أنْ نَسْمَعَ صَوْتَ المِدْفَع كُنّا نُفْطِرُ ثُمَّ نُصَلِّي المَغْرِب. و بعد ذلك كُنَّا نجلِسُ ونَتَحَدَّثُ ونَشْرَبُ الشّاي، كُنّا قانِعينَ في حياتِنا، وقَبْلَ أَذانِ العِشاء كُنَّا نَخْرُجُ مِنَ البَيت لِنُصَلِّيَ صلاةَ العِشَاء و صَلاةَ التَّراويح مع رِجالِ القَرْيَةِ في المَسْجِدِ و بَعْدَ التَّراويح كُنّا نُشاهِدُ بَعْضَ الألْعابِ التَّقْليدِيَّة مِثْل كَراكوز و عَيْواظ في ساحَةِ القَرْية، كُنَّا نَتَسَلَّى بِذلك حَتَّى ساعة السَّحور.

أنا: كَمْ كان جَميلاً و ماذا كُنْتُمْ تَفْعَلُون في الأعْياد؟

جَدِّي: في نِهايَةِ شَهْر رَمَضان كُنّا نَحْتَفِلُ بِالعيدِ. كانَ الصِّغارُ يَزورُونَ الكِبار و يُقَبِّلونَ أيْدِيَهم و يَأخُذُونَ مِنْهم هَدايا صغيرةً وبعض النّقود.

أُمّي: لا تَنْسَ أكل طعامك يا والدي.

dikkat

Arapçada كَمْ ifadesi her zaman “kaç?” anlamına gelen soru edatı olarak kullanılmaz.
Bazen de diyalogta geçen كَمْ كان جَميلاً “ne kadar güzeldi” veya "ne kadar güzelmiş" örneğindeki gibi nicelik bildirir.

Öğrenme Çıktısı

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 1	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Verilen diyalogda geçen zamanları bulunuz. Altını çiziniz. Anlamlarını araştırınız.	Arapça bir hikâye bulup hikâyedeki zamanları diyalogda geçen zaman ifadeleriyle karşılaştırınız.	Verilen diyaloğu okuyunuz ve arkadaşlarınızla birlikte Arapça olarak canlandırmaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: ARAPÇADA ZAMANLAR

القواعد: الأزمان في اللغة العربيّة

Arapçada zaman ifadelerini toplu olarak göreceğimiz bu bölümde ilk olarak daha önceki derslerimizde bahsettiğimiz zamanları kısaca hatırlayacağız.

Birinci kitabımızda da değindiğimiz gibi Arapça fiiller 3. tekil eril mâzî (di’li geçmiş) zaman formlarıyla anılır ve sözlüklerde madde başı olarak bu şekilde bulunurlar. Mâzî çekiminde fiilin sonuna aşağıdaki tabloda kırmızı ile gösterilen ekler gelir. Üçüncü tekil dişil forma ait *dişil te’si* dışında bu eklerin tümü, aynı zamanda fiile bitişik özne zamirleridir.

Geçmiş Zaman (Mâzî)

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ كَتَبُوا Onlar yazdılar	هُما كَتَبَا O ikisi yazdılar	هُوَ كَتَبَ O yazdı	Gâib
هُنَّ كَتَبْنَ Onlar yazdılar	هُما كَتَبَتَا O ikisi yazdılar	هِيَ كَتَبَتْ O yazdı	Gâibe
أَنْتُمْ كَتَبْتُمْ Sizler yazdınız	أَنْتُما كَتَبْتُمَا Siz ikiniz yazdınız	أَنْتَ كَتَبْتَ Sen yazdın	Muhâtab
أَنْتُنَّ كَتَبْتُنَّ Sizler yazdınız	أَنْتُما كَتَبْتُمَا Siz ikiniz yazdınız	أَنْتِ كَتَبْتِ Sen yazdın	Muhâtaba
نَحْنُ كَتَبْنَا Biz yazdık	نَحْنُ كَتَبْنَا Biz yazdık	أنا كَتَبْتُ Ben yazdım	Mutekellim

Arapçada muzâri olarak anılan zaman kipi, Türkçede hem geniş hem de şimdiki zaman kipine karşılık gelmektedir. Şimdi muzâri bir fiilin çekimini aşağıdaki örnek üzerinden tekrar hatırlayalım.

Geniş/Şimdiki Zaman

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَكْتُبُونَ Onlar yazıyorlar, yazarlar	هُما يَكْتُبَانِ O ikisi yazıyor, yazar	هُوَ يَكْتُبُ O yazıyor, yazar	Gâib
هُنَّ يَكْتُبْنَ Onlar yazıyorlar, yazarlar	هُما تَكْتُبَانِ O ikisi yazıyor, yazar	هِيَ تَكْتُبُ O yazıyor, yazar	Gâibe
أَنْتُمْ تَكْتُبُونَ Sizler yazıyorsunuz, yazarsınız	أَنْتُما تَكْتُبَانِ Siz ikiniz yazıyorsunuz, yazarsınız	أَنْتَ تَكْتُبُ Sen yazıyorsun, yazarsın	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَكْتُبْنَ Sizler yazıyorsunuz, yazarsınız	أَنْتُما تَكْتُبَانِ Siz ikiniz yazıyorsunuz, yazarsınız	أَنْتِ تَكْتُبِينَ Sen yazıyorsun, yazarsın	Muhâtaba
نَحْنُ نَكْتُبُ Biz yazıyoruz, yazarız		أنا أَكْتُبُ Ben yazıyorum, yazarım	Mutekellim

Arapça muzâri bir fiilin geniş zaman ile şimdiki zaman anlamlarından hangisini ifade etmesi isteniyorsa cümlede buna uygun bir zaman zarfı kullanıldığını da hatırlayalım. Cümle başında veya fiilden sonra kullanılabildikleri gibi genellikle cümle sonunda kullanılan bu tür zaman zarflarından örneğin (الآن: şimdi), (اليَوْمَ: bugün) ve (حالاً: hemen) şimdiki zamana özgüdür. (عادَةً: genellikle) veya (كُلّ: her) sözcüğünden sonra gelen zaman ifadeleri geniş zamana özgüdür.

Örneğin;

(Şimdi fakülteye gidiyorum.)	أَذْهَبُ إلى الكُلِّيَّةِ حالاً.
(Her sabah fakülteye giderim.)	أَذْهَبُ إلى الكُلِّيَّةِ كُلَّ صباحٍ.

Gelecek Zaman

Arapçada gelecek zaman kipi elde etmek için fiilin muzârisinin başına سَ ya da سَوْفَ ekleri getirilir. Bu ön ekler, fiilin son harekesi üzerinde her hangi bir değişiklik yapmaz. Bu ön eklerden esas itibariyle (سَ) eylemin yakın bir gelecekte yapılacağını, dolayısıyla kesinliğini, (سَوْفَ) ise eylemin nispeten uzak bir gelecekte yapılacağını ifade etse de günümüz Arapları bu ön ekleri kullanırken bu inceliği pek gözetmezler; günlük dilde سَوْفَ'yi de rahatlıkla yakın bir geleceği ifade etmek üzere kullanabilirler. Şimdi (سَ) ön ekini kullanmak suretiyle gelecek zaman kipini hatırlayalım:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ سَيَكْتُبونَ Onlar yazacaklar	هُما سَيَكْتُبانِ O ikisi yazacak	هُوَ سَيَكْتُبُ O yazacak	Gâib
هُنَّ سَيَكْتُبْنَ Onlar yazacaklar	هُما سَتَكْتُبانِ O ikisi yazacak	هِيَ سَتَكْتُبُ O yazacak	Gâibe
أَنْتُمْ سَتَكْتُبونَ Sizler yazacaksınız	أَنْتُما سَتَكْتُبانِ Siz ikiniz yazacaksınız	أَنْتَ سَتَكْتُبُ Sen yazacaksın	Muhâtab
أَنْتُنَّ سَتَكْتُبْنَ Sizler yazacaksınız	أَنْتُما سَتَكْتُبانِ Siz ikiniz yazacaksınız	أَنْتِ سَتَكْتُبينَ Sen yazacaksın	Muhâtaba
نَحْنُ سَنَكْتُبُ Biz yazacağız		أَنا سَأَكْتُبُ Ben yazacağım	Mutekellim

Şimdi bu zaman kiplerinin kullanımını örnek bir pasajla hatırlayalım:

عليٌّ معلِّمٌ في مَدْرسةٍ ابْتِدائِيَّة، يَتْعَبُ كثيراً طَوالَ الأُسْبُوع. هِوايَتُهُ الوحِيدَة صَيْدُ السَّمَك في نِهَايَةِ الأُسْبوع. عِنْدَما اسْتَيْقَظ مِن النَّوْم في صَباح هذا الأحَد قال لِزَوْجَتِهِ: سَأذْهَبُ إلى صَيْدِ السَّمَك اليَوْمَ، هل تُرِيدِينَ أنْ تَأْتي معي؟ فقالَتْ له زوجتُهُ: للأَسَف، اليوم لا أَسْتَطِيعُ أن أخْرُجَ مِن البَيْت، عندي أَشْغال كَثيرة. و بَعْد الفُطور أَخَذَ عليٌّ الصِّنّارَةَ وذَهَبَ إلى النَّهْر. جَلَسَ في ظِلِّ شَجَرَةٍ و رَمَى صِنّارَتَهُ و صادَ سَمَكَةً و وَضَعَ السَّمَكَةَ في الدَّلْوِ. بَعْدَ مُدَّةٍ أصْبَحَ عَدَدُ الأسْماكِ سَبْعةً و رَجَعَ إلى بَيْته. أعَدَّتْ زَوْجَتُهُ طَعاماً لذيذاً و شَهِيًّا من الأسْماك و أكَلا معاً.

Ali bir ilkokulda öğretmendir. Hafta boyu oldukça yoruluyor. Tek hobisi, hafta sonu balık avlamak. Bu Pazar sabahı uykudan uyandığında, eşine "Bugün balık avlamaya gideceğim, benimle gelmek ister misin?" diye sordu. Eşi ona "Maalesef, bugün evden dışarı çıkamam, çok işim var." diye cevap verdi. Kahvaltıdan sonra Ali oltasını aldı ve nehre gitti. Bir ağacın gölgesine oturdu ve oltasını fırlattı. Bir balık yakaladı ve balığı kovaya koydu. Bir süre sonra balıkların sayısı yedi oldu. Evine döndü. Karısı balıklardan lezzetli ve iştah açıcı bir yemek hazırladı, birlikte yediler.

Öğrenme Çıktısı

2 Arapça geçmiş zaman, geniş ve şimdiki zaman ve gelecek zamana dair çekimlerin tekrar edilebilmesi

Araştır/ Tekrarla 2	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Arapça fiil çekimlerini tekrarlayınız.	Arapçadaki fiil zamanlarını Türkçedekiyle karşılaştırınız ve birbiriyle ilişkilendirmeye çalışınız.	Basit fiil zamanlarıyla kurduğunuz cümlelerle geçirdiğiniz bir günü anlatmaya çalışınız.

ARAPÇA FİİLLERDE HİKÂYE KİPİ

الزمن المُستَمِر في الأفْعال العربية

Arapça fiilleri hikâye kipine çevirmek için önceki derslerimizde kullanımını ve kurallarını öğrendiğiniz كانَ (*kâne*) den yararlanacağız. *Kâne*'nin kullanımı ile ilgili bilgilerimizi hatırlayacak olursak isim cümlesinin başına geliyor, isim cümlesinin öznesini (mubtedâsını) kendisine isim; yüklemini (haberini) kendine haber olarak alıyordu. Mubtedâ'ya artık *kâne*'nin ismi anlamında (اسم كان); habere ise *kâne*'nin haberi anlamında (خبر كان) adı veriliyordu. *Kâne*'nin ismi daima merfû'; haberi ise mansûb olmak zorundaydı. Kâne başına geldiği isim cümlesinin anlamını geçmiş zamana çeviriyordu.

Kâne'nin haberi bir fiil (cümlesi) olduğunda, o fiil hangi zaman kipinde ise, ilgili zamanın hikâyesi kipini elde etmiş oluruz: Örneğin isim cümlesinin fiili geniş zaman kipinde kullanılmışsa, başa kâne gelince bu cümle *geniş zamanın hikâyesi* olur. İsim cümlesinin haberi, gelecek zaman kipinde kullanılmışsa, başa *kâne* getirilince bu sefer *gelecek zamanın hikâyesi* elde edilmiş olur. İsim cümlesinin haberi geçmiş zaman kipinde kullanılmış bir fiil ise, başa *kâne* getirildiğinde *geçmiş zamanın hikâyesi* elde edilmiş olur. Şimdi sırasıyla tüm zamanların *kâne* ile hikâye kipine dönüşümünü örnek cümlelerle inceleyelim.

Geniş Zamanın Hikâyesi

Geçmiş zamanda devam eden bir olaya veya işe işaret eden zamandır. Bu olay geçmişte başladığı o muayyen (belirli) vakitte hâlâ sürmektedir. *Geniş zamanın hikâyesi* kipi, haberi muzâri fiil olan isim cümlesinin başına *kâne* getirilmek suretiyle elde edilir. İsim cümlesinin mubtedâ'sı açık bir isim ise, *kâne* bu ismin cinsiyetine bağlı olarak üçüncü tekil eril veya dişil formda kullanılır. İsim cümlesinin mubtedâsı ayrık bir özne zamiri ise, üçüncü tekil eril ve dişil ayrık özne zamirleri dışındakiler bitişik özne zamirine dönüşerek *kâne*'ye bitişirler.

Örneğin;

مُحَمَّدٌ يَلْعَبُ مَعَ الأَطْفال. (Muhammet, çocuklarla oynar.)

كانَ مُحَمَّدٌ يَلْعَبُ مَعَ الأَطْفال. (Muhammet, çocuklarla oynardı.)

هي تَجْلِسُ في الحَديقَة. (O, bahçede oturur.)

كانَتْ تَجْلِسُ في الحَديقَة. (O, bahçede otururdu.)

هُمْ يَقُصّونَ هذه القِصَّة. (Onlar, bu hikâyeyi anlatırlar.)

كانوا يَقُصّونَ هذه القِصَّة. (Onlar, bu hikâyeyi anlatırlardı.)

أنا أسْتَيْقِظُ مُبَكِّراً كُلَّ صَباحٍ. (Her sabah erkenden uyanırım.)

كُنْتُ أسْتَيْقِظُ مُبَكِّراً كُلَّ صَباحٍ. (Her sabah erkenden uyanırdım.)

Şimdiki Zamanın Hikâyesi

Arapçada *şimdiki zamanın hikâyesi* iki yolla yapılır:

a. Tıpkı geniş zamanın hikâyesi kipinde olduğu gibi, haberi muzârî fiil olan isim cümlesinin başına kâne getirilmek suretiyle elde edilir, ancak burada eylemin her zaman yapılan bir eylem değil de belli bir zamanda yapıldığını göstermek için uygun bir zaman zarfı kullanılır.
   Örneğin;

   كُنْتُ أذْهَبُ إلى المسجِد ذلك الحِين. (O sırada camiye gidiyordum.)

   كانَ الناسُ يَمُوتونَ مِن الجوعِ والفَقْرِ. (İnsanlar açlıktan ve yoksulluktan ölüyorlardı.)

b. Haberi ismi fâil formunda olan bir isim cümlesinin başına kâne getirilmek suretiyle de *şimdiki zamanın hikâyesi* kipi elde edilebilir. Örnek:

   كُنْتُ نائِماً في ذلك الوَقْت. (O vakitte uyuyordum.)

   كانَتْ باكِيَةً في الصَّفِّ. (Sınıfta ağlıyordu.)

   كان الطلابُ قادِمينَ من النُّزْهَة. (Öğrenciler piknikten geliyorlardı.)

Şimdi, kullanılan fiilin yapısı aynı olduğu için bir tabloda hem geniş zamanın hikâyesi, hem de şimdiki zamanın hikâyesi çekimini, kâne kullanılmazdan önceki isim cümlesinin mubtedâsının ayrık özne zamiri olduğunu varsayarak, bir tabloda görelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
كانوا يَكْتُبُونَ Onlar yazıyorlardı, yazarlardı	كانا يَكْتُبانِ O ikisi yazıyordu, yazardı	كان يَكْتُبُ O yazıyordu, yazardı	Gâib
كُنَّ يَكْتُبْنَ Onlar yazıyorlardı, yazarlardı	كانتا تَكْتُبانِ O ikisi yazıyordu, yazardı	كانتْ تَكْتُبُ O yazıyordu, yazardı	Gâibe
كُنْتُمْ تَكْتُبُونَ Sizler yazıyordunuz, yazardınız	كُنْتُما تَكْتُبانِ Siz ikiniz yazıyordunuz, yazardınız	كُنْتَ تَكْتُبُ Sen yazıyordun, yazardın	Muhâtab
كُنْتُنَّ تَكْتُبْنَ Sizler yazıyordunuz, yazardınız	كُنْتُما تَكْتُبانِ Siz ikiniz yazıyordunuz, yazardınız	كُنْتِ تَكْتُبِينَ Sen yazıyordun, yazardın	Muhâtaba
كُنّا نَكْتُبُ Biz yazıyorduk, yazardık		كُنْتُ أَكْتُبُ Ben yazıyordum, yazardım	Mutekellim

Gelecek Zamanın Hikâyesi

Gelecek zamanın hikâyesi kipi, haberi (س) ile gelecek zaman formunda fiil olan isim cümlesinin başına *kâne* getirilmek suretiyle elde edilir.

Örneğin,

كُنْتُ سَأَقولُ شَيْئاً. (Bir şey diyecektim.)

كانَ سَيَسْأَلُ سُؤالاً. (Bir soru soracaktı.)

كان المعلِّمُ سيأْتِي إليكَ لكنَّ الوقتَ لَمْ يَسْمَحْ. (Öğretmen sana gelecekti, ama vakit izin vermedi.)

Şimdi, *gelecek zamanın hikâyesi* çekimini, *kâne* kullanılmazdan önceki isim cümlesinin mubtedâsının ayrık özne zamiri olduğunu varsayarak, bir tabloda görelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
كانوا سَيَكْتُبُونَ Onlar yazacaklardı	كانا سَيَكْتُبانِ O ikisi yazacaktı	كان سَيَكْتُبُ O yazacaktı	Gâib
كُنَّ سَيَكْتُبْنَ Onlar yazacaklardı	كانتا سَتَكْتُبانِ O ikisi yazacaktı	كانتْ سَتَكْتُبُ O yazacaktı	Gâibe
كُنْتُمْ سَتَكْتُبُونَ Sizler yazacaktınız	كُنْتُما سَتَكْتُبانِ Siz ikiniz yazacaktınız	كُنْتَ سَتَكْتُبُ Sen yazacaktın	Muhâtab
كُنْتُنَّ سَتَكْتُبْنَ Sizler yazacaktınız	كُنْتُما سَتَكْتُبانِ Siz ikiniz yazacaktınız	كُنْتِ سَتَكْتُبِينَ Sen yazacaktın	Muhâtaba
كُنَّا سَنَكْتُبُ Biz yazacaktık		كُنْتُ سأَكْتُبُ Ben yazacaktım	Mutekellim

Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Geçmiş zamanın hikâyesi kipi, haberi mâzi fiil olan isim cümlesinin başına kâne getirilmek suretiyle elde edilir. Bu yapıda, mâzî fiilin başında anlamı güçlendiren (قَدْ – *kad*) edatı kullanılır.

Örneğin;

مُحَمَّدٌ كَتَبَ رِسالَةً. (Muhammet bir mektup yazdı.)

كانَ مُحَمَّدٌ قَدْ كَتَبَ رِسالَةً. (Muhammet bir mektup yazmıştı.)

كانَتْ فاطِمةُ قَدْ قالَتْ لك ذلك. (Fatma bunu sana söylemişti.)

كُنْتُ قَدْ نَسِيتُ بَعْضَ الحَقائِقِ. (Bazı gerçekleri unutmuştum.)

كُنْتَ قَدْ سَأَلْتَ نَفْسَ السُّؤالِ مِنْ قبل. (Aynı soruyu daha önce sormuştun.)

(قَدْ – *kad*) edatı, mâzî fiilin başında kullanıldığında anlamı pekiştirir, “kesinlikle” anlamına gelir, bu durumda bazen bir başka kesinlik ifade aracı olan “لَ - *le*” ile birlikte (لَقَدْ – *lekâd*) biçiminde de kullanılabilir. Muzâri fiilin başında kullanıldığında ise ihtimal anlamı verir, “belki” anlamına gelir. Örneğin:

قَدْ تَرْجَمْتُ كلَّ جُمْلَةٍ عربيةٍ إلى التركية. (Her bir Arapça cümleyi Türkçeye kesinlikle çevirdim.)

قَدْ أُتَرْجِمُ كلَّ جُمْلَةٍ عربيةٍ إلى التركية. (Her bir Arapça cümleyi Türkçeye belki çevirebilirim.)

Şimdi, *geçmiş zamanın hikâyesi* çekimini, *kâne* kullanılmazdan önceki isim cümlesinin mubtedâsının ayrık özne zamiri olduğunu varsayarak, bir tabloda görelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
كانوا قَدْ كَتَبُوا Onlar yazmışlardı	كانا قَدْ كَتَبَا O ikisi yazmıştı	كان قَدْ كَتَبَ O yazmıştı	Gâib
كُنَّ قَدْ كَتَبْنَ Onlar yazmışlardı	كانتا قَدْ كَتَبَتَا O ikisi yazmıştı	كانتْ قَدْ كَتَبَتْ O yazmıştı	Gâibe
كُنْتُمْ قَدْ كَتَبْتُمْ Sizler yazmıştınız	كُنْتُما قَدْ كَتَبْتُمَا Siz ikiniz yazmıştınız	كُنْتَ قَدْ كَتَبْتَ Sen yazmıştın	Muhâtab
كُنْتُنَّ قَدْ كَتَبْتُنَّ Sizler yazmıştınız	كُنْتُما قَدْ كَتَبْتُمَا Siz ikiniz yazmıştınız	كُنْتِ قَدْ كَتَبْتِ Sen yazmıştın	Muhâtaba
كُنَّا قَدْ كَتَبْنَا Biz yazmıştık		كُنْتُ قَدْ كَتَبْتُ Ben yazmıştım	Mutekellim

Şimdi yukarıda gördüğümüz hikâye kiplerine ait bazı cümlelerin irâbını yapmak suretiyle hem konuyu daha iyi kavramaya çalışalım, hem de irâba ilişkin bilgilerimizi tekrar etmiş olalım:

1. كانوا يَقُصُّونَ هذه القِصَّةَ. (Bu hikâyeyi anlatıyorlardı.)

كانوا : (كان), nâkıs fiil, isim ve haber alır, ismini ref haberini nasb eder. Sonundaki bitişik ref zamiri (و) ismidir, mahallen merfûdur, çünkü zamirler mebnîdir.

يَقُصُّونَ : (يَقُصُّونَ) ile başlayıp sona kadar devam eden fiil cümlesi, (كان)’nin haberidir ve mahallen mansûbdur, çünkü cümlelerin irâbı mahallendir. (يَقُصّونَ) muzâri fiil, üçüncü çoğul eril; fâili bitişik özne zamiri olan (و)’dır, mahallen merfûdur, çünkü zamirler mebnîdir.

هذه : İşaret sıfatı (ismu’l-işâra), mef‘ûlun bih, mahallen mansûb, çünkü işaret sıfatları mebnîdir.

القِصَّةَ : Muşârun ileyhtir, irâbı işaret sıfatının aynısı olacağından mansûbdur, nasb alâmeti sondaki fethadır.

2. كانَ قَدْ كَتَبَ رِسالَةً إلى المُديرِ. (Müdüre bir mektup yazmıştı.)

كان	: Nâkıs fiil, isim ve haber alır, ismini ref haberini nasb eder. İsmi gizli zamir (هو)'dir.
قَدْ	: Tahkik edatı, sükûn üzere mebnî, mâzî fiilin başına geldiğinde kesinlik ifade eder, muzâri fiilin başına geldiğinde ihtimal ifade eder.
كَتَبَ	: Mâzî fiil, üçüncü tekil eril; fâili gizli zamir (هو)'dir.
رِسالَةً	: Mefʿûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fethadır.
إلى	: Harfi cer
المُديرِ	: Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
قَدْ كَتَبَ رِسالَةً إلى المُديرِ	: Fiil cümlesi olarak (كان)'nin haberidir, mahallen mansûbdur, çünkü cümlelerin irâbı mahallendir.

3. كُنْتُ قَدْ نَسِيْتُ بَعْضَ الحَقائِقِ. (Bazı gerçekleri unutmuştum.)

كُنْتُ	: (كان), nâkıs fiil, isim ve haber alır, ismini ref haberini nasb eder. Sonundaki bitişik ref zamiri (تُ) ismidir, mahallen merfûdur, çünkü zamirler mebnîdir.
قَدْ	: Tahkik edatı, sükûn üzere mebnî, mâzî fiilin başına geldiğinde kesinlik ifade eder, muzâri fiilin başına geldiğinde ihtimal ifade eder.
نَسِيْتُ	: Mâzî fiil, birinci tekil; fâili bitişik özne zamiri (تُ)'dur, mahallen merfûdur, çünkü zamirler mebnîdir.
بَعْضَ	: Mefʿûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha. Ayrıca muzâftır.
الحَقائِقِ	: Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesradır.
قَدْ نَسِيْتُ بَعْضَ الحَقائِقِ	: Fiil cümlesi olarak (كان)'nin haberidir, mahallen mansûbdur, çünkü cümlelerin irâbı mahallendir.

4. كان المُعَلِّمُ سيأْتِي إليك لكنَّ الوقت لَمْ يَسْمَحْ. (Öğretmen sana gelecekti ancak vakit izin vermedi.)

كان	: Nâkıs fiil, isim ve haber alır, ismini ref haberini nasb eder.
المعلِّمُ	: (كان)'nin ismidir, merfûdur, ref alâmeti sondaki dammedir.
سيأْتِي إليك	: Fiil cümlesi olarak (كان)'nin haberidir, mahallen mansûbdur, çünkü cümlelerin irâbı mahallendir.
سيأْتِي	: (س) gelecek zaman edatıdır, muzâri fiilin başına gelerek anlamı gelecek zaman kipine çevirir, muzâri fiilin irâbı üzerinde hiçbir etkisi yoktur. (يأْتِي), muzâri fiil, üçüncü tekil eril. Fâili gizli zamir (هو)'dir.
إليكَ	: (إلى) harfi cer, (كَ) mahallen mecrûr, çünkü zamirdir, mebnîdir.
لكنَّ	: *İnne* ve grubundandır, isim ve haber alır, ismini nasb, haberini ref eder.
الوقتَ	: (لكنَّ)'nin ismidir, mansûbdur, nasb alâmeti sondaki fethadır.
لَمْ يَسْمَحْ	: Fiil cümlesi olarak (لكنَّ)'nin haberidir, mahallen merfûdur, çünkü cümlelerin irabı mahallendir. Ayrıca (لَمْ) cezm edatıdır, başına geldiği muzâri fiili cezm eder ve anlamını olumsuz mâzîye çevirir. (يَسْمَحْ) muzârî fiil, üçüncü tekil eril, (لَمْ)'den dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki sükûn; fâili gizli zamir (هو)'dir.

Öğrenme Çıktısı

3 Arapça miş'li geçmiş zaman, geniş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zamanın hikâyesi kiplerini tanıma ve bunları cümle içinde kullanabilme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 3

أنا جَلَسْتُ في البيتِ.
Cümlesini yukarıda verilen tüm hikâye kiplerinde yeniden yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Bakara Sûresi" 103, "Ma'ide Sûresi" 81. ayet-i kerimelerinde geçen fiillerin zamanını tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Öğrendiğiniz zamanları kullanarak cümleler kurmaya çalışınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المُسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

Bir şeyden emin oldu	**تَأَكَّدَ مِنْ...**

هَلْ تَأَكَّدْتَ مِن صِحَّةِ النَّتائِجِ؟ (Sonuçların doğruluğundan emin oldun mu?)

هَلْ أَنْتَ مُتَأَكِّدٌ مِنْ ذلك؟

Bundan emin misin?

بَعْدَ أَنْ تَأَكَّدَ مِنْ رُسوبِهِ، لَمْ يُشارِكْ فِي الدَّرْسِ. (Kaldığından emin olduktan sonra derse katılmadı.)

Bir şeye sebep oldu, yol açtı	**أَدَّى إلى...**

هذه الأُمُور تُؤَدِّي إلى زِيادَةِ الوَزْنِ. (Bu işler kilo artışına neden oluyor.)

كُلُّ الطُرُقِ تُؤَدّي إلى روما.
(Tüm yollar Roma'ya çıkar.)

هذه الأَخْطاءُ تُؤَدّي إلى فَشَلِ الزَّواج.
(Bu hatalar evliliğin başarısızlığına yol açıyor.)

هذه الأَغْذِيَةُ تُؤَدّي إلى الإصابَةِ بِأَمْراضِ القَلْبِ.
(Bu gıdalar kalp hastalığına yakalanmaya neden oluyor.)

Bir şeye zorladı	**أَجْبَرَ عَلى ...**

أَجْبَرْتُهُ عَلى فِعْلِ ذلك.
(Onu, bunu yapmaya zorladım.)

أَجْبَرَ الوالِدُ بِنْتَه عَلى الدِّراسَة.
(Baba, kızını ders çalışmaya zorladı.)

لا تُجْبِروا الطِّفْلَ على إِكْمالِ وَجْبَتِهِ.
(Çocuğu yemeğini bitirmeye zorlamayın.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 4

Verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Duhan Sûresi" 18. ayet-i kerimesinde geçen harf-i cerli fiili tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Verilen harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

بالإضافة إلى...

Bir şeye ek olarak

بالإضافةِ إلى اللّغة العربيّة أنا أتعَلّمُ اللُّغَةَ الصِّينِيَّة.

Arapçaya ek olarak Çince öğreniyorum.

بالإضافةِ إلى ذلك قَرَأْتُ الكُتُبَ التاريخيَّة.

(Buna ek olarak tarih kitaplarını da okudum.)

قَدَّمَ في كتابِهِ مَعْلوماتٍ هامَّةً بالإضافةِ إلى العَديد مِنَ النَّصائِح.

(Çok sayıda nasihate ek olarak kitabında önemli bilgiler de sundu.)

-Evimizi aydınlattın. **-Ev sizin varlığınızla (zaten) aydınlık.**	– نَوَّرْتَ بَيْتَنا – البَيْتُ مُنَوَّرٌ بِوُجودِكُمْ

dikkat

Arapçada, eve gelen konuklara söylenen "نَوَّرْتَ بيْتَنا" ifadesi "نَوَّرْتَ لنا البَيْتَ" şeklinde de kullanılabilir.

لا سِيَّما

Özellikle de...

– هَلْ تُحِبُّ الرِّياضَةَ؟
– نعم، لا سِيَّما كرة السَّلَّة.

-Sporu sever misin?
-Evet, özellikle de basketbolu.

نُحِبُّ كُلَّ الدُّروس لا سِيَّما الرَّسْم.
Bütün dersleri seviyoruz, özellikle de resmi.

Öğrenme Çıktısı

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 5

Verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Arapça gazetelerde geçen başlıkları inceleyiniz. Bu başlıklarda geçen kalıp ifadeleri şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Verilen kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma

قراءة

الخليفة و المِصْباح

كانَ الخَليفَةُ عُمَرُ بنُ عَبْد العزيزِ (رَضِيَ اللّٰه عَنْه) ساهِراً ذاتَ لَيْلَةٍ، يَكْتُبُ بَعْضَ حِساباتِ الدَّولَةِ، ويُحَرِّرُ بَعْضَ الرَّسائِلِ العامَّة، و قَدْ أَضاءَ مِصْباحاً لِيَكْتُبَ على ضَوْئِهِ، فَدَخلَ عَلَيه رَجُلٌ، و أَخَذَ يُحادِثُهُ بِشَأْنِ مَزْرَعَةٍ تَعود لِلْخَليفة فَأَطْفَأَ الخَليفَةُ المِصْباح، وأَشْعَلَ شَمْعَةً، و قال للرَّجُلِ: لا تُؤاخِذْني، فَإنَّ الزَّيْتَ الّذي في المِصْباح، هو مِن الدَّوْلَة، و لَقد كُنْتُ أَسْتَضيءُ بِه وأنا أَكْتُبُ ما يتَعَلَّقُ بِمَصالِح الناسِ.و أَما الآنَ فَأَنْتَ تُحَدِّثُني عَنْ شَيءٍ مِنْ مَصالِحي الخاصَّة ، و لِذا فَلَيْسَ لنا حَقٌّ في اسْتِعْمالِ هذا الزَّيْتِ.

كما نَرى في هذه القِصَّةِ كانَ الخَليفةُ عُمَرُ بنُ عَبْد العَزيزِ أَكْبَرَ وأعْدَلَ حاكِمٍ في عَصْرِهِ.

Halîfe ve Lamba

Halife Ömer b. Abdülaziz (Allah ondan razı olsun) bir gece uyanıktı. Devletin bazı hesaplarını kayda geçiriyor ve bazı resmi mektupları kaleme alıyordu. Işığında yazmak için bir lamba yakmıştı. O sırada içeri bir adam girdi. Halife'ye ait bir çiftlikle ilgili konuşmaya başladı. Bunun üzerine Halife lambayı söndürüp bir mum yaktı ve adama şöyle dedi: Affedersin! Lambadaki gaz devletin malıdır. Halkın menfaatini ilgilendiren şeyleri kaleme alırken onu yakmıştım. Ama şimdi sen kişisel menfaatimi ilgilendiren bir hususta benimle konuşuyorsun. Bu yüzden bu gazı kullanmaya hakkımız yok.

Bu hikâyede gördüğümüz gibi Halife Ömer b. Abdülaziz çağının en büyük ve en âdil yöneticisiydi.

el-Kırâ'atu'l-'Arabiyye, Cumhûriyyetu'l-'Irâk, Vizâretu't-Terbiye, li's-saffi'l hâmis el-ibtidâ'î, 2016, s. 120'den uyarlanmıştır.

Yaşamla İlişkilendir

اِربِطْ بالحياة

كَيْفَ دَخَلَ الأَتْراكُ الإسلامَ؟

بَدَأَ الأَتْراكُ التَّعَرُّفَ على الإِسْلامِ والمُسْلِمين نَتيجَةَ الظُّروفِ الجُغرافيةِ اعتباراً مِنَ القَرنِ الثّامن.

هناك عِدَّةُ أَسْبابٍ دَفَعَت الأَتْراكَ إلى اعْتِناق الإسلام.

أسباب دينية

كان مُعْظَم الأَتْراكِ يَعْتَنِقون دِيانَة «غوك تانري» (إله السماء). وكانتْ مُعْتَقداتُهم ونَمَطُ حياتِهِم قَريبَيْنِ جدّاً مِنَ الإِسْلام. إذ كانوا يُؤْمِنون بِالإلهِ الواحِد، ووُجودِ الشَّيطانِ، وبَقاءِ الروح، والآخِرة، والجَنَّةِ، والنّار. وكانت الجَرائِمُ والطِّباعِ السَّيِّئة مثلُ الظُّلم والزِّنا والقَتْلِ والسَّرِقَة وَالكِذْب مُحَرَّمَة لَدَيْهِم كما كان ذبح الأضاحي والسُّجودُ شائعاً ولَم يكُن الأَتراكُ قبلَ الإِسْلامِ يأكُلونَ أبداً لَحمَ الخِنْزير.

أسباب اقتصادية:

بَعْدَ فَتْح تُركِستان تَطَوَّرَت العَلاقاتُ التِّجاريَّةُ بَيْنَ المُسلِمينَ والسُّكانِ المَحَلِّيّين. وكانَت هذه العَلاقاتُ التِّجاريَّةُ سَبَباً في اخْتِلاطِ الأتراكِ بالمُسلمينَ ومِن ثَمَّ مَعْرِفتهم جَيِّداً بهذا الدِّين الجَديد. وهكذا بَدَأَ الإسلامُ بالانْتِشار أوَّلاً بَيْنَ الأتراكِ المُقيمينَ في المُدن والمُشْتَغِلين بِالتِّجارة..

أسباب سياسية وعسكرية:

أَسَّسَ الأُمَوِيُّون والعَبّاسِيُّون وَحَداتٍ عَسْكَرِيَّةً مُكَوَّنَةً مِنَ الجنودِ الأَتْراك. وأنْشَأُوا مِن أَجْلِهِم مُدُن الحاميات العَسْكَرِيَّة مثل سامراء. وارْتَقَى الأتراكُ المَعْروفُون بِقُدراتِهِم الحَربِيَّة العالِيَّةِ إلى مَناصِب رفيعَةٍ في الجَيْش. كما تَمَّ تَعْيينُهم في مَناصِب هامَّةٍ في إدارة الدَّوْلة. وبذلك اسْتَحْوَذَ الأتراكُ على مَراكِزَ مُهِمَّةٍ في إدارةِ الدَّولةِ والجيْشِ. وهذا أيضاً ساعَدَ في قُبولِ المُجتَمَعاتِ التُّرْكِيَّةِ للإِسْلام.

https://www.dailysabah.com/arabic/history/2017/07/01/turkic-peoples-road-to-islam

مُخْتارات مِنْ أمْثال العرب

Arap Atasözlerinden Seçmeler

لِكُل داء دواء

Her derdin bir devası vardır.

عُصْفورٌ في اليَدِ خَيْرٌ مِنْ عَشَرَة على الشَّجَرَة

Eldeki bir serçe ağaçtaki on serçeden daha iyidir.

alıştırmalar

التَدْريبات

1. Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen fiillerin uygun mâzî, muzâri ve gelecek zaman çekimiyle doldurunuz.

1. أنتَ لِماذا ....(ذَهَب) إلى القَرْيَةِ أمس؟
2. أَتمَنَّى أنَّكِ ....(كتب) اليَوْمَ رِسالَةً.
3. أنا لمْ ....(نجَحَ) في الامتحانِ في السَّنَةِ الماضِيَّة.
4. أنا.......(سافَرَ) إلى ألمانيا للدّراسَةِ بَعْدَ شَهْرٍ.
5. أنتَ لَنْ ....(قال) لي هذا الكَلام بَعْدَ الآن.

2. Aşağıdaki pasajda yer alan boşlukları parantez içindeki fiillerin uygun formlarıyla doldurunuz.

وَلَدي (أَحَبَّ) ..... كُرَةَ القدَمِ كَثيرًا. و كانَ (اِسْتَعدَّ) ..... لِمُباريات المَدْرَسة. و يوماً مِن أيام العُطْلة كان (لَعِبَ)..... في حَديقَة البيت وحيداً. و جاء أصدقاؤه و كانوا (لَعِب) ..... كُرَةَ القَدم معا. بينما كانوا (لَعِب) ..... سَقط ولدي على الأرض بِشِدَّة. و بَدَأ يَتَأَلَّمُ و يَبْكِي. أنا (اِتّصل) ..... بزوجي فَجاء إلى البيت فورا و أخذَه إلى المُسْتَشْفى و تَبَيَّنَ أَنَّ ذِراعَهُ قَد انْكَسَرَ. و كان وَلدي (شارك) ..... في مُباريات المدرسة ولكنَّه بقي في البَيْت مُدَّة أسْبُوعَيْن و لم (استطاع) ..... أنْ (شارك) ..... فيها.

3. Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. هَلْ أنْتِ مُتَأَكِّدَةٌ .... ذلك.
2. اِرْتِفاعُ الأسْعارِ أَدّى .... اِحْتِجاجاتٍ.
3. لا تُجْبِرْني .... ذلك!
4. يَجِبُ أنْ أتَأكَّد .... صِحَّة والدي الآن.
5. أُجْبِرُ زوجي .... الذَّهاب إلى السُّوق.

4. Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(سَلِمَت يداكِ، لا سِيَّما، نَوَّرتِ بيتَنا، بالإضافَةِ إلى، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ)

1. أُحِبُّ الفَواكِهَ .... المَوز.
2. طعامكِ لذيذ جدّا .... يا عمَّتي.
3. كانَ الخَليفة عمر بن عبد العزيز .... مُهْتَمًّا بِشؤونِ المسلمين.
4. .... ممارسة الرَّسْمِ أنا أُمارِسُ الرياضة أيضاً.
5. أهلا و سهلا يا أمي ....

5. Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.
   1. الله/أدْعو/أنْ/أمّي/أبي/و/ كُنْتُ/يَحْفَظَ
   2. اِنْتَقَلَ/شقّة/أحمد/جديدة/إلى
   3. سَيَسْأَلُ/ كان/الطّالب/ سُؤالاً
   4. ماذا/ تُشاهِدون/ ساعَتَين/ كُنْتُمْ/ قَبْلَ
   5. باكِيةً/ليلى/ في/ كانتْ/ البَيْتِ

6. Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. كانَ التَّلاميذُ يَجْلِسون على مَقاعِدِهم و يَنْتَظِرُون المُعَلِّمَ.
2. كُنّا نَذْهَبُ إلى مَكتَبَةِ الكُلِّيَّةِ.
3. كانَتْ القِصَصُ في المَجْموعَةِ تُعْجِبُني كثيراً.
4. عِنْدَما كُنْتُ طِفْلَةً كُنْتُ أَعيشُ في ذلكَ البيت.
5. كان عَليٌّ يَذْهَبُ إلى المَسْجِدِ دائِماً.

7. Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.
   1. Arapçaya ek olarak İngilizce biliyorum.
   2. Bu yiyecekleri yemek hastalıklara yol açar.
   3. Yazın bu şarkıyı dinliyordum.
   4. Ali bu yıl işe başlayacaktı.
   5. Geçen yıl Beyrut'a gitmiştim.

öğrenme çıktıları ve bölüm özeti التَّلْخِيص

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 1

Diyalogla gerek bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta, gerekse önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmakta, ibarelerin günlük dilde kullanımına ilişkin beceriler kazandırılmaktadır.

2 Arapça geçmiş zaman, geniş ve şimdiki zaman ve gelecek zamana dair çekimlerin tekrar edilebilmesi

Arapçada Zamanlar

Daha önceki derslerde öğrenilen geçmiş zaman, şimdiki zaman, geniş zaman ve gelecek zaman kipleri tüm şahıslar için tekrar edilmekte ve örnek cümlelerle pekiştirilmektedir.

3 Arapça miş'li geçmiş zaman, geniş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zamanın hikâyesi kiplerini tanıma ve bunları cümle içinde kullanabilme becerisi kazanabilme

Arapça Fiillerde Hikâye Kipi

Geniş zamanın hikâyesi kipi, haberi muzâri fiil olan isim cümlesinin başına kâne getirilmek suretiyle elde edilir. İsim cümlesinin mubtedâsı açık bir isim ise, *kâne* bu ismin cinsiyetine bağlı olarak üçüncü tekil eril veya dişil formda kullanılır. İsim cümlesinin mubtedâsı ayrık bir özne zamiri ise, üçüncü tekil eril ve dişil ayrık özne zamirleri dışındakiler bitişik özne zamirine dönüşerek *kâne*'ye bitişirler.

Örneğin;

مُحَمَّدٌ يَلْعَبُ مع الأطْفال. (Muhammet, çocuklarla oynar.)

كانَ مُحَمَّدٌ يَلْعَبُ مع الأطْفال. (Muhammet, çocuklarla oynardı.)

هي تَجْلِسُ في الحَديقَة. (O, bahçede oturur.)

كانَتْ تَجْلِسُ في الحَديقَة. (O, bahçede otururdu.)

هُمْ يَقُصّونَ هذه القِصَّة. (Onlar, bu hikâyeyi anlatırlar.)

كانوا يَقُصّونَ هذه القِصَّة. (Onlar, bu hikâyeyi anlatırlardı.)

Arapçada *şimdiki zamanın hikâyesi* ise iki yolla yapılır:

a. Tıpkı *geniş zamanın hikâyesi* kipinde olduğu gibi, haberi muzâri fiil olan isim cümlesinin başına *kâne* getirilmek suretiyle elde edilir, ancak burada eylemin her zaman yapılan bir eylem değil de belli bir zamanda yapıldığını göstermek için uygun bir zaman zarfı kullanılır.

   Örneğin;

   كُنْتُ أذْهَبُ إلى المسجد ذلك الحِين. (O sırada camiye gidiyordum.)

b. Haberi ismi fâil formunda olan bir isim cümlesinin başına *kâne* getirilmek suretiyle de *şimdiki zamanın hikâyesi* kipi elde edilebilir. Örnek:

   كُنْتُ نائِماً في ذلك الوقت. (O vakitte uyuyordum.)

Gelecek zamanın hikâyesi kipi, haberi (س) ile gelecek zaman formunda fiil olan isim cümlesinin başına *kâne* getirilmek suretiyle elde edilir.

Örneğin,

كُنْتُ سَأقولُ شَيْئاً. (Bir şey diyecektim.)

كانَ التلميذُ سَيَسْأَلُ سُؤالاً. (Öğrenci bir soru soracaktı.)

كان المعلِّمُ سيأْتِي إليكَ لكنَّ الوقت لَمْ يَسْمَحْ. (Öğretmen sana gelecekti, ama vakit izin vermedi.)

Geçmiş Zamanın Hikâyesi kipi, haberi mâzi fiil olan isim cümlesinin başına *kâne* getirilmek suretiyle elde edilir.

Bu yapıda, mazi fiilin başına anlamı güçlendiren (قَدْ - kad) edatı kullanılır.

Örneğin;

مُحَمَّدٌ كَتَبَ رِسالَةً. (Muhammet bir mektup yazdı.)

كانَ مُحَمَّدٌ قَدْ كَتَبَ رِسالَةً. (Bir mektup yazmıştı.)

öğrenme çıktıları ve bölüm özeti التَّلْخِيص

4 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

تَأَكَّدَ مِنْ...: Bir şeyden emin oldu

هَلْ أَنْتَ مُتَأَكِّدٌ مِنْ ذلك؟ (Bundan emin misin?)

أَدَّى إلى...: Bir şeye sebep oldu, yol açtı

هذه الأَغْذِيَةُ تُؤَدِّي إلى الإصابَةِ بِأَمْراضِ القَلْبِ. (Bu gıdalar kalp hastalığına yakalanmaya neden oluyor.)

أَجْبَرَ عَلى...: Bir şeye zorladı

لا تُجْبِروا الطّفل على إكْمالِ وَجْبَتِهِ. (Çocuğu yemeğini bitirmeye zorlamayın.)

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

“**بالإضافَةِ إلى...**” (Bir şeye ek olarak) ifadesinin kullanımı görsellerle birlikte verilen cümlelerde tanıtılmıştır.

بالإضافَةِ إلى ذلك قَرَأْتُ الكُتُبَ التاريخيَّة. (Buna ek olarak tarih kitaplarını da okudum.)

“**نَوَّرْتَ بَيْتَنا**” (Evimizi aydınlattın.) ve karşılığında söylenen “**البَيْتُ مُنَوَّرٌ بِوُجودِكم**”(Ev sizin varlığınızla (zaten) aydınlık.) ifadeleri tanıtılmıştır.

“**لا سِيَّما**” (Özellikle de…) ifadesinin kullanımı görsellerle birlikte verilen cümlelerde tanıtılmıştır.

نُحِبُّ كُلَّ الدُّروس لا سِيَّما الرَّسْم. (Bütün dersleri seviyoruz. Özellikle de resmi.)

1 Aşağıdakilerden hangisi كَيْفَ كانَتْ الحياةُ في شَبابِكَ؟ sorusunun yanıtı olabilir?

A. كانَت امرأة صَعْبة.
B. كانَ يَعْمَلُ في الشَّرِكة.
C. كانَتْ تَمْشِي في غابَةِ القَرْيَةِ.
D. كانَ سَعيدٌ طفلاً جميلاً.
E. كانَتْ جَميلَةً جِدّاً.

2 كُنْتُ أجْلِسُ تَحتَ الأشْجارِ. cümlesi hangi zaman kipinde kurulmuştur?

A. Şimdiki zamanın hikâyesi
B. Geçmiş zamanın hikâyesi
C. Gelecek zamanın hikâyesi
D. Di'li geçmiş zaman kipi
E. Geniş zaman kipi.

3 كانَتْ ....مِنْ أنقرة.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere aşağıdaki sözcüklerden hangisi getirilebilir?

A. جالِسَةً B. ذاهِبَةً C. قادِمَةً
D. نائِمَةً E. شاكِيَةً

4 كانَتْ ______ في هذا البيتِ امْرَأَة.

Yukarıdaki cümlenin "Bu evde bir kadın yaşıyordu." anlamı taşıması için boşluk aşağıdaki sözcüklerden hangisi ile doldurulmalıdır?

A. سَتَعيشُ B. يَعِيشُ C. قَدْ عاشَتْ
D. عاشَتْ E. تَعيشُ

5 " أنا مُتَأكِّد........صِحَّةِ الأخْبار." cümlesindeki boşluğu anlamlı şekilde tamamlayacak harf-i cer aşağıdakilerden hangisidir?

A. في B. مِنْ C. إلى D. عَنْ E. عَلَى

6 "أجْبَرَ الأبُ الطِّفْلَ .... شُرْبِ الدَّواء." cümlesinde boşluğu anlamlı şekilde tamamlayacak sözcük aşağıdakilerden hangisidir?

A. إلى B. في C. مِنْ D. على E. بِ

7 "كانَتْ مُعَلِّمتها تُحِبُّها بِسَبَبِ نَجاحِها." cümlesinin anlamca en yakın Türkçe karşılığı, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. Öğretmeni onu başarısından dolayı seviyordu.
B. Öğretmeni onu başarısızlığına rağmen severdi.
C. Başarısı sebebiyle öğretmenini severdi.
D. Başarısızlığına rağmen öğretmenini severdi.
E. Öğretmenin sevgisini başarılarıyla kazanmıştı.

8 "Müdüre bir mektup yazmıştı." cümlesinin anlamca en yakın Arapça karşılığı seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. كان سَيَكْتُبُ رِسالَةً إلى المُدير.
B. كانَ قَدْ كَتَبَ رِسالَةً إلى المُدير.
C. كان المُديرُ يَكْتُبُ رِسالَةً.
D. كانَ المُديرُ يَكْتُبُ الرِسالَةَ إليه.
E. كانَ يَكْتُبُ رِسالَةَ المُدير.

9 "رَضِيَ اللهُ عَنْهُ." ifadesinin aşağıdaki seçeneklerden hangisi için kullanılması **yanlış olur?**

A. الرئيس B. المُجْتَهِد C. السارِق
D. المُدير E. الخَليفَة

10 "أُحِبُّ دِراسَةَ اللُّغاتِ ....العربيَّة." cümlesinde boş bırakılan yere hangi kalıp ifade getirilebilir?

A. بالإضافة إلى B. بَدلاً مِن C. عِوَضًا
D. لا سِيَّما E. بواسِطة

1. E	Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 1" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. A	Yanıtınız yanlış ise "Arapça Fiillerde Hikâye Kipi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. C	Yanıtınız yanlış ise "Arapça Fiillerde Hikâye Kipi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. E	Yanıtınız yanlış ise "Arapça Fiillerde Hikâye Kipi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. B	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. D	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. A	Yanıtınız yanlış ise "Arapça Fiillerde Hikâye Kipi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. B	Yanıtınız yanlış ise "Arapça Fiillerde Hikâye Kipi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. C	Yanıtınız yanlış ise "Okuma Parçası" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. D	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

1 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 3

جَلَسْتُ فِي البيتِ. cümlesini yukarıda verilen tüm hikâye zamanlarında yeniden yazınız.

كُنْتُ قَدْ جَلَسْتُ فِي البَيتِ.	Evde oturmuştum.
كُنْتُ أجْلِسُ فِي البَيْتِ.	Evde otururdum/oturuyordum.
كُنْتُ جالِساً/جالِسَةً فِي البَيْتِ.	Evde oturuyordum.
كُنْتُ سَأَجْلِسُ فِي البَيْتِ.	Evde oturacaktım.

1 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen fiillerin uygun mâzî, muzâri ve gelecek zaman çekimiyle doldurunuz.

1. أنتَ لِماذا ذَهَبْتَ إلى القَرْيَةِ أمس؟
2. أَتمَنَّى أَنَّكِ تَكْتُبين. اليَوْمَ رِسالَةً.
3. أنا لمْ أَنْجَحْ في الامتحانِ في السَّنَةِ الماضِيَّة.
4. أَنا سَأُسافِرُ إلى ألمانيا للدّراسَةِ بَعْدَ شَهْرٍ.
5. أنْتَ لَنْ تَقولَ لي هذا الكَلام بَعْدَ الآن.

Alıştırma 2

Aşağıdaki pasajda yer alan boşlukları parantez içindeki fiillerin uygun formlarıyla doldurunuz.

وَلَدي (أَحَبَّ) يُحِبُّ كُرَةَ القدَمِ كَثيرًا. و كانَ(اِسْتَعدَّ) يَسْتَعِدُّ لمُباريات المدرسة. و يوماً من أيام العُطْلة كان (لَعِب) يَلْعَبُ في حديقة البيت وحيداً. و جاءِ أصدقاءُه و كانوا (لَعِبَ) سيَلْعبون كرة القدم معا. بينما كانوا (لَعِب) يلعبون سقط ولدي على الأرض بشدة.و بَدَأ يَتَأَلَّمُ و يَبْكي. أنا (اِتّصل) اتصلتُ بزوجي فَجاء إلى البيت فورا و أخذَه إلى الـمُسْتَشْفى و تبيّنَ أَنَّ ذِراعَهُ قد انكِسَرَ. و كان ولدي (شارك) سيُشارِك في مُباريات المدرسة ولكنَّه بقي في البيت مدة أسْبُوعين و لم (استطاع) يَسْتَطِعْ أنْ (شارك) يُشارِكَ فيها.

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. هَلْ أنْتِ مُتَأَكِّدَةٌ مِنْ ذلك.
2. اِرْتِفاعُ الأسْعارِ أَدّى إلى اِحْتجاجاتٍ.
3. لا تُجْبِرْني على ذلك!
4. يَجِبُ أنْ أتَأَكَّدَ مِنْ صحَّة والدي الآن .
5. أُجْبِرُ زوجي عَلى الذَّهاب إلى السُّوق.

1 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz. (سَلِمَت يداكِ، لا سِيَّما، نَوَّرْتِ بيتَنا، بالإضافَةِ إلى، رَضِيَ الله عَنْهُ)

1. أُحِبُّ الفَواكِهَ لا سِيَّما المَوز.
2. طعامكِ لذيذ جدّاً سَلِمَت يداكِ يا عمَّتي.
3. كانَ الخَليفة عمر بن عبد العزيز رَضِيَ الله عنه مُهْتَمًّا بِشُؤونِ المسلمين.
4. بالإضافَةِ إلى ممارسة الرَّسْمِ أنا أُمارِسُ الرياضة أيضاً.
5. أهلا و سهلا يا أمي نَوَّرْتِ بيتَنا.

Alıştırma 5

Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. كُنْتُ أَدْعو الله أَنْ يَحْفَظَ أُمِّي و أبي.
2. إِنْتَقَلَ أحْمد إلى شقَّة جَديدَةٍ.
3. كانَ الطّالِبُ سَيَسْأَلُ سُؤالاً.
4. ماذا كُنْتُمْ تُشاهِدون قَبْلَ ساعَتَيْنِ؟
5. كانَتْ ليلى باكِيَةً في البَيْت.

Alıştırma 6

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. كانَ التَّلاميذُ يَجْلِسون على مَقاعِدِهِم و يَنْتَظِرُون المُعَلِّمَ.
Öğrenciler sıralarında oturmuş, öğretmeni bekliyorlardı.
2. كُنّا نَذْهَبُ إلى مَكتبَةِ الكُلِّيَّةِ.
Fakültenin kütüphanesine gidiyorduk.
3. كانَتْ القِصَصُ في المَجْموعَةِ تُعْجِبُني كثيراً.
Seçkideki hikâyeler çok hoşuma gidiyordu.
4. عِنْدَما كُنْتُ طِفْلَةً كُنْتُ أَعيشُ في ذلك البيت.
Çocukken şu evde yaşıyordum.
5. كان عَليٌّ يَذْهَبُ إلى المَسْجِدِ دائِماً.
Ali sürekli camiye giderdi.

1 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Arapçaya ek olarak İngilizce biliyorum.

بالإضافَةِ إلى اللغة العربيّة أعْرِفُ اللّغَةَ الإنكليزيَّة.

2. Bu yiyecekleri yemek hastalıklara yol açar.

أَكْلُ هذه المأْكولاتِ يُؤَدِّي إلى الأمْراضِ.

3. Yazın bu şarkıyı dinliyordum.

كُنْتُ أَسْتَمِعُ إلى هذه الأغْنية في الصَّيْفِ.

4. Ali bu yıl işe başlayacaktı.

كانَ عَلِيٌّ سَيَبْدَأُ بِالعَمَلِ في هذه السَّنَةِ.

5. Geçen yıl Beyrut'a gitmiştim.

كُنْتُ قَدْ ذَهَبْتُ إلى بيروت في السَّنَةِ الماضِيَّةِ.

bölümün kelimeleri — كَلِماتُ الوحدة

الأَتْراك (*el-etrâk*) **Türkler**

أَجْبَرَ عَلى... (*ecbere ʿala*) **bir şeye zorladı**

اِحْتِجاجات (*ihticâcât*) **protestolar**

اِحْتَفَلَ بِ... (*ihtefele bi*) **bir şeyi kutladı**

اِخْتَلَطَ بِ... (*ihtelata bi*) **bir şey ile karıştı**

أَخَذَ يُحادِثُه (*ehaze yuhâdisuhu*) **onunla konuşmaya başladı**

أَدَّى إلى... (*eddâ ilâ*) **bir şeye sebep oldu, yol açtı**

اِرْتَقى (*irtekâ*) **yükseldi, yukarı çıktı**

اِسْتَحْوَذَ على... (*istahveze ʿalâ*) **bir şeyi ele geçirdi**

اِسْتَعَدَّ (*isteʿadde*) **hazırlandı**

أَسَّسَ (*essese*) **kurdu, tesis etti**

اِسْتِعمال (*istiʿmâl*) **kullanma**

إصابَة (*isâbe*) **yakalanma, tutulma**

اِصْطادَ (*istâde*) **avladı**

اِعْتَنَقَ (*iʿteneka*) **benimsedi kabul etti (bir dini, bir inanışı)**

أُمْنِيَّة (*umniyye*) **dilek, arzu**

اِنْتِشار (*intişâr*) **yayılma**

بَقاءُ الرُّوح (*bakâʾuʾr-rûh*) **ruhun ölümsüzlüğü**

تَأَكَّدَ مِنْ... (*teʾekkede min*) **bir şeyden emin oldu**

تَبَيَّنَ (*tebeyyene*) **açıklığa kavuştu, ortaya çıktı, anlaşıldı**

تَسَلَّى بِ... (*tesellâ bi*) **bir şey ile ya da birisi ile eğlendi, neşe buldu, avundu**

تَطَوَّرَ (*tetavvara*) **gelişti**

التَّعَرُّفُ على... (*teʿarruf ʿalâ*) **biri ile ya da bir şey ile tanışıklık**

تَعَلَّقَ بِ... (*teʿallaka bi*) **bir şey ile ilintili oldu**

تَقْليدي (*taklîdî*) **geleneksel**

جَرائِم (*cerâ'im*) **suçlar, kabahatler,** (t.) جَرِيمة (*cerîme*)

حَامِيات (*hâmiyât*) **garnizonlar,** (t.) حامِيَة (*hâmiye*)

حِراسَة (*hirâse*) **bekçilik**

حَرَّرَ (*harrare*) **yazdı, yazıya döktü**

ذَكَّرَ بِ... (*zekkera bi*) **bir şeyi, birini hatırlattı**

ذِكْرَيات (*zikrayât*) **anılar**

ساحَة (*sâha*) **meydan**

ساهِر (*sâhir*) **uyanık**

سُجُود (*sucûd*) **secde etme, ibadet etme**

سَحُور (*sehûr*) **sahur**

شائِع (*şâ'i'*) **yaygın**

شارَكَ في... (*şâreke fî*) **bir şeye katıldı**

شَهِيّ (*şehiyy*) **lezzetli, iştah açan**

صادَ –يَصِيدُ (*sâde-yasîdu*) **yakalamak, avlamak**

صِنَّارة (sınnâre) **olta**

طِباع (*tıbâ'*) **karakter, mizaç, yapı**

ظُلْم (zulm) **zulüm, haksızlık, baskı**

عادَ – يعُودُ (*'âde-ye'ûdu*) **ait olmak; dönmek** (إلى/ل : **bir yere, birine**)

فَراوْلَة (*ferâvle*) **çilek**

فَشَل (*feşel*) **başarısızlık**

فُطْر (*futr*) **mantar**

فَوْراً (*fevran*) **derhal, hemen, o anda**

قام – يَقُومُ (*kâme-yekûmu*) **yapmak, icra etmek, yerine getirmek** (بِ :bir şeyi, bir işi)

قانِع (*kâni'*) **kanaatkar**

كَسْتَناء/كَسْتَنَة (*kestene/ kestenâ'*) **kestane**

كَما (*kemâ*) **...dığı gibi**

مُبارَيات (*mubârayât*) **karşılaşmalar, maçlar,** (t.) مُباراة (*mubârât*)

مُتَأَكِّد من... (*mute'ekkid min*) bir şeyden emin

مَحَلِّيّ (*mahallî*) **yerel**

مِدْفَع (*midfa'*) **top**

مُشْتَغِل بِ... (*muştegil bi*) **bir şey ile ya da birisi ile meşgul olan**

مِصْباح (*misbâh*) **lamba**

مَصالِح (*masâlih*) menfaatler, kazançlar, (t.) مَصْلَحَة (*maslaha*)

مُعْتَقَدات (*mu'tekadât*) **inançlar,** (t.) مُعْتَقَد (*mu'tekad*)

مُكَوَّن من... (*mukevven min*) **bir şeyden oluşan**

مَناصِب (*manâsıb*) **mevkiler, makamlar,** (t.) مَنْصِب (*mansıb*)

نَمَط (*namat*) **tarz, model**

هام (*hâm*) **önemli**

هَدايا (*hedâyâ*) **hediyeler,** (t.) هَدِيَّة (*hediyye*)

وَحَدات (*vahadât*) **birlikler (askerî),** (t.) وَحْدَة (*vahde*)

وَحِيد (*vahîd*) **tek başına, yalnız**

bölümün deyimleri | تعبيرات الوحدة

أَبَدًا (*ebeden*) **asla, hiçbir zaman (olumsuz kullanımda)**

اِعْتبارًا مِن... (*i'tibâran min*) **bir şeyden ya da bir tarihten itibaren**

بالإضافة إلى... (*bi'l-idâfeti ilâ*) **bir şeye ek olarak**

رَضِيَ الله عَنْهُ (*radıya'llâhu 'anhu*) **Allah ondan razı olsun**

كما تَمَّ تَعْيينُهم (*kemâ temme ta'yînuhum*) **atandıkları gibi**

لا سِيَّما (*lâ siyyemâ*) **özellikle**

نَوَّرْتَ بَيْتَنا (*nevverte beytenâ*) **Evimizi aydınlattın!** [Yanıtı: البَيْتُ مُنَوَّرٌ بِوُجودِكُم (*el-beytu munevver bi vucûdikum*) **Ev sizin varlığınızla zaten aydınlık.]**

Bölüm 2

Sulasî Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 2

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

2 Sulâsî Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı

2 Arapça sulâsî fiillerin edilgen (mechûl) yapısını tanıma, ma‘lûm bir sulâsî fiili mechûle çevirebilme

3 Nâibu’l-Fâil

3 Nâibu’l-fâil kavramını tanıma ve örnek cümlelerle pekiştirebilme

4 Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

4 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

5 Arapçada Kalıp İfadeler

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية : • Edilgen Fiil الفعل المَبني للمجهول • Nâibu’l-Fâil نائب الفاعل

GİRİŞ

مُقَدّمة

Kitabınızın birinci bölümünde birçok fiilin çekimini öğrendiniz. Şimdiye değin öğrendiğiniz fiiller ve bu fiilleri kullanarak kurduğunuz cümlelerde özne veya özneyi belirten gizli bir zamir bulunmaktaydı. Bu bölümde ise gerçek özne ile değil de sözde özne ile kullanılan edilgen (mechûl) fiilleri tanıyacak, Arapçada sulâsî fiillerin nasıl edilgen (mechûl) yapıya çevrildiğini öğreneceksiniz. Edilgen fiilin sözde öznesi olan Nâibu'l-fâil konusunu da ayrıntılarıyla görecek, irâb örnekleriyle konuyu daha iyi kavrayacaksınız.

Ayrıca harf-i cerlerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklere ve kalıp ifadelere de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Bölümün sonunda öğrendiklerinizi yaşamla ilişkilendireceğiniz bir metin ve birkaç Arap atasözü de bulacaksınız.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 2

العربية في حياتنا اليوميّة ٢

Hocanın Soruları

Hoca: Niçin geç kaldınız çocuklar?

İdris: Çünkü yurdun lokantası bugün geç açıldı hocam.

Hoca: Ne zaman açıldı?

İbrahim: Saat sekizde açıldı.

Hoca: Her gün kaçta açılır?

Semîr: Sekize çeyrek kala açılır.

Hoca: Oturun ve kitaplarınızı açın. Dersi okudunuz mu? Kitabın nerede İdris?

İdris: Kitabım çalındı hocam.

Hoca: Kitabın mı çalındı? Ne zaman ve nerede?

İdris: Dün gece ben yokken yurttaki odamdan çalındı. Onunla birlikte başka şeyler de çalındı. Saatim, ayakkabım, giysilerimin çoğu.

أسْئِلَةُ المُدَرِّس

المُدَرِّس: لماذا تَأَخَّرْتُمْ يا أولاد؟

إدريس: لِأَنَّ مَطْعَمَ السَّكَنِ فُتِحَ اليَوْمَ مُتَأَخِّراً.

المُدَرِّس: مَتى فُتِحَ؟

إبراهيم : فُتِحَ السَّاعَةَ الثَّامِنَةَ صَباحاً.

المُدَرِّس: و مَتى يُفْتَحُ كُلَّ يَوْمٍ؟

سَمير: يُفْتَحُ السَّاعَةَ الثّامِنَةَ إلا رُبْعاً.

المُدَرّس: اِجْلِسوا و افْتَحوا كُتُبَكم. هَلْ قَرَأْتُم الدَّرْس؟ أيْنَ كِتابُكَ يا إدريس؟

إدريس: سُرِقَ كِتابي يا أستاذ.

المُدَرِّس: سُرِقَ كِتابُكَ؟! مَتى و أيْنَ؟

إدريس: سُرِقَ البارِحَةَ مِنْ غُرْفَتي في السَّكَنِ و أنا غائِبٌ عَنْها. و سُرِقَتْ مَعَهُ أشْياءُ أُخْرَى: ساعَتي وحِذائِي و مُعْظَمُ مَلابِسي.

المُدَرِّس: عَوَّضَكَ الله عَنْها... أُريدُ الآن أَنْ أسْأَلَكُمْ أسْئلةً فيما دَرَسْتُمْ أمس. في أيِّ شَهْرٍ وُلِدَ رَسولُ الله (ص)؟

كَمال: وُلِدَ في شَهْرِ رَبيعِ الأَوّلِ.

المُدَرِّس: أَحْسَنْتَ يا كَمال. و مَنْ رَفَعَ الأذانَ الأوّلَ؟

جابِر: رُفِعَ الأذانُ الأوَّلُ مِنْ قِبَلِ بلالِ الحَبَشي.

المُدَرِّس: هذا صَحيحٌ و مَتى ضُرِبَتْ أَوَّلُ سِكَّةٍ في الاسلام؟

أحمد: ضُرِبَتْ في عَهْدِ الخَليفة عُمَر.

المُدَرِّس: جَوابك صَحيحٌ و مَتى وُضِعَتْ الحَرَكات على حُروفِ القُرْآن؟

الحُسين: وُضِعَت الحَرَكاتُ على حروف القُرْآن مِنْ قِبَلِ حجّاج بن يوسف في العهد الأُمَوي.

إدْريس: اِنْتَهى الوَقْتُ يا أُسْتاذ.

المُدَرِّس: هَلْ رَنَّ الجَرَسُ؟

Hoca: Canın sağolsun. Şimdi dün derste gördükleriniz hakkında soru sormak istiyorum. Resûlullâh (S.A.V.) hangi ayda doğdu?

Kemal: Rebîu'l-Evvel ayında doğdu.

Hoca: Aferin Kemal. İlk ezanı kim okudu?

Câbir: İlk ezan Bilal el-Habeşî tarafından okundu.

Hoca: Bu doğru. İlk para ne zaman basıldı?

Ahmet: Halife Ömer döneminde basıldı.

Hoca: Cevabın doğru. Kur'ân harflerine ne zaman hareke konuldu?

Hüseyin: Kur'ân harflerine Haccac b. Yûsuf tarafından Emeviler döneminde hareke konuldu.

İdris: Vakit bitti hocam.

Hoca: Zil çaldı mı?

Durûsu'l-Lugati'l-'Arabiyye, c.3, s. 40'dan uyarlanmıştır.

dikkat

"عَوَّضَكَ الله عَنْها" ifadesi maddi kayıp yaşayan birine "canın sağolsun" anlamında söylenen ve çevirisi "Allah onun karşılığını sana versin." olan bir cümledir.

Öğrenme Çıktısı

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 1

Verilen diyalogda geçen mechûl fiillerin altını çiziniz. Anlamlarını araştırınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Diyalogda geçen "عَوَّضَكَ الله عنكَ" ifadesini Türkçesiyle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Verilen diyaloğu okuyunuz ve arkadaşlarınızla birlikte Arapça olarak canlandırmaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: SULÂSÎ FİİLLERDE EDİLGEN (MECHÛL) YAPI

القواعد: الفِعل المَبْني للمَجهول (الفعل الثلاثي المُجرّد)

Edilgen yapı, gerçek öznesi açık bir isim veya zamir olarak cümlede yer almayan fiilin aldığı biçimdir. Fiiller gerçek özne veya sözde özne ile kullanılma durumlarına göre ikiye ayrılırlar:

1. Ma'lûm Fiiller
2. Mechûl Fiiller

Gerçek özne ile kullanılan fiillere *mâ'lum* (etken) fiiller adı verilir. Şimdiye kadar çekimini öğrendiğiniz tüm fiiller ma'lûm formda idi. Sözde özne ile kullanılan fiillere *mechûl* (edilgen) fiiller adı verilir. Fiillerin edilgen yapıda geldiği durumlar şöyle sıralanabilir:

1. Gerçek öznenin bilinmemesi,
2. Bilindiği halde belirtilmesinden çekinilmesi,
2. Gerçek öznenin belirtilmesinin önemli olmaması.

Bu durumlarda fiil edilgen forma çevrilerek sözde özne ile kullanılır.

Sulâsî fiillerin edilgen formları ile sulâsî mezîd fiillerin edilgen formları birbirlerinden ana kural itibariyle ayrılmasalar da, şekilsel olarak farklıymış gibi görünürler. Bu bölümde sadece sulâsî mucerred fiillerin mâzî ve muzâri yapılarının edilgen kullanımları konu edilecek, sulâsî mezîd fiillerin edilgen yapıları daha sonraki bölümde işlenecektir.

Sulâsî Fiillerde Edilgen Yapı

Türkçede fiil köküne ses uyumuna göre "-ıl, -il, -ul, -ül" eklerinden birinin getirilmesiyle elde edilen edilgen yapı, Arapçada fiillerin harekelerinde değişiklik yapılmak suretiyle elde edilir. Sulâsî fiillerin mâzî ma'lûm formları daima (فُعِلَ - *fu'ile*) kalıbında; muzâri formları ise daima (يُفْعَلُ - *yuf'alu*) kalıbında edilgene dönüştürülür.

Sulâsî Fiillerde Mâzî Mechûl

a. Sahîh Fiillerde Mâzî Mechûl

Önce *sahîh* fiillerin mâzî mechûl formlarını inceleyelim:

Yazıldı	كُتِبَ	Yazdı	كَتَبَ
İçildi	شُرِبَ	İçti	شَرِبَ
Açıldı	فُتِحَ	Açtı	فَتَحَ
Soruldu	سُئِلَ	Sordu	سَأَلَ

Mechûl fiil, çekimi bakımından ma'lûm yapıdan farklı değildir. (سُئِلَ) fiili örneğinde bu durumu görelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ سُئِلوا Onlar soruldular	هُما سُئِلا O ikisi soruldular	هُوَ سُئِلَ O soruldu	Gâib
هُنَّ سُئِلْنَ Onlar soruldular	هُما سُئِلَتا O ikisi soruldular	هِيَ سُئِلَتْ O soruldu	Gâibe
أَنْتُمْ سُئِلْتُمْ Sizler sorulduunuz	أَنْتُما سُئِلْتُما Siz ikiniz sorulduunuz	أَنْتَ سُئِلْتَ Sen sorulduun	Muhâtab
أَنْتُنَّ سُئِلْتُنَّ Sizler sorulduunuz	أَنْتُما سُئِلْتُما Siz ikiniz sorulduunuz	أَنْتِ سُئِلْتِ Sen sorulduun	Muhâtaba
نَحْنُ سُئِلْنا Biz sorulduk		أنا سُئِلْتُ Ben soruldum	Mutekellim

Sahîh fiillerden *sâlim* ve *mehmûz* fiillere dâir mechûl çekim örneklerini yukarıda gördünüz. Şimdi *muda"af* bir fiilin mechûl formunu inceleyelim:

مَدَّ (uzattı) fiili mechûl formda مُدَّ (uzatıldı),

دَقَّ (-kapıyı- çaldı) fiili دُقَّ (-kapı- çalındı),

عَدَّ (saydı) fiili عُدَّ (sayıldı) şeklinde kullanılır.

b. Mu'tell Fiillerde Mâzî Mechûl

Şimdi mu'tell fiillerin mâzî mechûl formlarını inceleyelim:

Misal fiillerin mechûl formları tıpkı sâlim fiilinki gibidir. Örnek:

وَعَدَ (söz verdi), وُعِدَ (söz verildi),

وَصَلَ (ulaştı), وُصِلَ (ulaşıldı).

Diğer *ecvef fiiller* mechûl yapıldığında *i'lâl* kurallarının burada yeniden karşımıza çıktığını görürüz. Örneğin, قال fiilinin aslı bildiğiniz üzere قَوَلَ dir. Bunu edilgen forma dönüştürdüğümüzde قُوِلَ biçimi bulunur. İ'lâl kurallarımızdan hatırlayacağımız üzere, illetli harf harekeli, kendinden önceki harf de harekeli olduğunda illetli harfin harekesi kendinden önceki sağlam harfe aktarılır ve illetli harfin kendisi bu harekeye uygun bir illetli harfe dönüşür. Buradan hareketle قِيلَ formu bulunur. Diğer bütün ecvef fiiller aynı şekilde edilgen yapıya dönüştürülür. Örneğin;

باعَ (sattı) fiili mechûl formda بِيعَ (satıldı),

ساق (sevketti, götürdü) fiili سِيقَ (sevk edildi, götürüldü),

زاد (artırdı) fiili زِيدَ (artırıldı) şeklinde kullanılır.

Nâkıs ve *lefîf* fiiller mâzî mechûl forma uyarlandığında, sondaki illetli harf -aslen ister vâv, isterse ye olsun- daima ye olarak görünür. Örneğin:

دَعا (davet etti, çağırdı) fiili mechûl formda دُعِيَ (davet edildi, çağırıldı),

رَمَى (attı, fırlattı) fiili mechûl formda رُمِيَ (atıldı, fırlatıldı),

بَنَى (yaptı, kurdu, bina etti) fiili, بُنِيَ (yapıldı, kuruldu, bina edildi),

رَوَى (anlattı, rivayet etti) fiili de رُوِيَ (anlatıldı, rivayet edildi) şeklinde kullanılır.

Sulâsî Fiillerde Muzâri Mechûl

Sulâsî fiillerin Geniş/Şimdiki Zaman formları, yukarıda değinildiği gibi, daima (يُفْعَلُ - *yuf'alu*) kalıbında edilgene dönüştürülür. Örnek:

Yazılıyor	يُكْتَبُ	Yazıyor	يَكْتُبُ
Kırılıyor	يُكْسَرُ	Kırıyor	يَكْسِرُ
Açılıyor	يُفْتَحُ	Açıyor	يَفْتَحُ
Soruluyor	يُسْأَلُ	Soruyor	يَسْأَلُ

Muzâri mechûl fiil çekimi, muzâri ma'lûm fiil çekiminden farklı değildir. Bu durumu (يُسْأَلُ) muzâri mechûl fiilinin çekimini yaparak birlikte görelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يُسْأَلُونَ Onlar soruluyorlar	هُما يُسْأَلانِ O ikisi soruluyor	هُوَ يُسْأَلُ O soruluyor	Gâib
هُنَّ يُسْأَلْنَ Onlar soruluyorlar	هُما تُسْأَلانِ O ikisi soruluyor	هِيَ تُسْأَلُ O soruluyor	Gâibe
أَنْتُمْ تُسْأَلُونَ Sizler soruluyorsunuz	أَنْتُما تُسْأَلانِ Siz ikiniz soruluyorsunuz	أَنْتَ تُسْأَلُ Sen soruluyorsun	Muhâtab
أَنْتُنَّ تُسْأَلْنَ Sizler soruluyorsunuz	أَنْتُما تُسْأَلانِ Siz ikiniz soruluyorsunuz	أَنْتِ تُسْأَلِينَ Sen soruluyorsun	Muhâtaba
نَحْنُ نُسْأَلُ Biz soruluyoruz		أَنا أُسْأَلُ Ben soruluyorum	Mutekellim

Muda"af fiillerin muzârisi aşağıdaki şekilde mechûle çevrilir:

مَدَّ (uzattı) – يَمُدُّ (uzatır/uzatıyor) – يُمَدُّ (uzatılır/uzatılıyor)

عَدَّ (saydı) – يَعُدُّ (sayar/sayıyor) – يُعَدُّ (sayılır/sayılıyor)

فَكَّ (çözdü) – يَفُكُّ (çözer/çözüyor) – يُفَكُّ (çözülür/çözülüyor)

Misâl-i vâvî'nin muzârisi mechûle çevrilirken daha önce düşürülmüş olan illetli harf tekrar açığa çıkar:

وَجَدَ (buldu) – يَجِدُ (bulur/buluyor) – يُوجَدُ (bulunur/bulunuyor)

Ecvef fiillerin muzârisi mechûle çevrilirken de i'lâl kuralları karşımıza çıkar. Örneğin قال fiilinin aslının قَوَلَ, muzârisinin ise يَقْوُلُ olduğunu biliyorsunuz. Bu fiili meçhule çevirirken öncelikle aslını meçhul kalıbına uyarlayarak يُقْوَلُ şeklinde harekeler, sonra da i'lâl kuralımızı uygularız. Şimdi kuralımızı hatırlayalım:

1. İlletli harf harekeli kendisinden önceki sağlam harf harekesiz ise illetli harfin harekesi kendisinden önceki sağlam harfe verilir.
2. İlletli harf harekesiz kendisinden önceki harf harekeli olduğunda illetli harf, kendisinden önceki harfin harekesine uygun bir illetli harfe dönüşür.

Bu iki kuralı uygulayınca sonuçta قال fiilinin muzâri mechûlü olarak يُقالُ biçimini elde ederiz.

Nâkıs fiillerin muzârileri edilgen yapıya çevrilirken *'aynu'l-fi'l* 'in harekesi fetha olmak zorunda olduğundan sondaki illetli harf daima bu fetha harekesine uygun illetli harf olan elif biçiminde görünür. Bu arada şu hususu da ihmal etmemek gerekir: Buradaki illetli harf daima elif-i maksûre biçiminde yazılır. Örnek:

دَعا – يَدْعُو – يُدْعَى (davet ediliyor, çağırılıyor)

رَمى – يَرْمِي – يُرْمَى (atılıyor, fırlatılıyor)

Lefîf fiillerin muzâri mechûlleri de tıpkı nâkıs fiillerin muzâri mechûlü gibidir. Örneğin hadis ilminde sıklıkla karşımıza çıkan رَوَى'nın mechûl formu şöyledir:

رَوَى – يَرْوِي – يُرْوَى (rivayet edilir, anlatılır)

Öğrenme Çıktısı

2 Arapça sulâsî fiillerin edilgen (mechûl) yapısını tanıma, ma'lûm bir sulâsî fiili mechûle çevirebilme

Araştır/ Tekrarla 2	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Arapça mâzî ve muzâri fiillerin mechûl formlarını inceleyiniz ve tekrarlayınız.	Kur'ân-ı Kerîm'in "Mu'minûn Sûresi" 101, "Yusuf Sûresi" 75. ayet-i kerimelerinde geçen mechûl fiilleri tespit ediniz.	Bildiğiniz nesne alan fiilleri arkadaşlarınızla birlikte mechûle çevirmeye çalışınız.

NÂİBU'L-FÂİL (SÖZDE ÖZNE)

نائب الفاعل

Nâibu'l-fâil, sözde özne demektir. Edilgen fiilin öznesine "nâibu'l-fâil" adı verilir. Etken cümlenin fiili mechûle (edilgene) dönüştürüldüğünde etken cümlenin nesnesi sözde özne, yani *nâibu'l-fâil* konumuna gelir. Cümlenin gerçek fâili olmadığı için bu adı almıştır ancak fâilin bütün özelliklerini taşır. Bu sebeple **nâibu'l-fâil de daima merfûdur. Cümlede fiil ile fâil arasındaki ilişki, edilgen fiil ve nâibu'l-fâil arasında da aynen geçerlidir.** Yani nâibu'l-fâil ister tekil, ister ikil, isterse çoğul olsun açık bir isim olarak kullanıldığında fiil daima üçüncü tekil şahıs kipinde kullanılır; üçüncü tekil eril mi, yoksa üçüncü tekil dişil mi kullanılacağı nâibu'l-fâilin cinsiyetine bağlıdır. Şimdi cümlenin etken formda olan fiilini edilgen yapıya dönüştürmek suretiyle hem fiilde, hem de cümlede meydana gelen değişimi birlikte görelim:

فَتَحَ عَلِيٌّ الباب. (Ali kapıyı açtı.)

فُتِحَ البابُ. (Kapı açıldı.)

Yukarıda "Ali kapıyı açtı" cümlesinin fiili etkendir, dolayısıyla açma eylemini gerçekleştiren علي sözcüğü fâil ve dolayısıyla merfû; açma eyleminden etkilenen الباب sözcüğü de mefûl ve dolayısıyla mansûbdur.

Bu cümlenin fiilini فُتِحَ biçiminde edilgen yapıya dönüştürünce, fâil olan sözcük cümleden düşürülmüş, ilk cümlede mefûl konumunda olan الباب sözcüğü fâilin yerine geçerek mansûb durumdan merfû duruma dönüşmüştür. Çünkü nâibu'l-fâil de daima merfûdur. Aşağıdaki benzer cümleleri inceleyelim:

A)

1. شَرِبَ الطالبُ الماءَ. (Öğrenci suyu içti.)
   شُرِبَ الماءُ. (Su içildi.)
2. سَأَلَ المدِيرُ الطالبَ. (Müdür öğrenciyi sordu.)
   سُئِلَ الطالبُ. (Öğrenci soruldu.)
3. فَحَصَ الطبيبُ المريضَ. (Doktor hastayı muayene etti.)
   فُحِصَ المَريضُ. (Hasta muayene edildi.)
4. شَكَرَ المسافرُ السائِقَ. Yolcu sürücüye teşekkür etti.)
   شُكِرَ السائِقُ. (Sürücüye teşekkür edildi.)

B)

1. شَرِبَتْ الطالبةُ القَهْوَةَ. (Kız öğrenci kahve içti.)
   شُرِبَتْ القَهْوَةُ. (Kahve içildi.)
2. سَأَلَتْ المديرةُ الطالبةَ. (Müdür, kız öğrenciyi sordu.)
   سُئِلَتْ الطالبَةُ. (Kız öğrenci soruldu.)
3. فَحَصَتْ الطبيبَةُ المريضةَ. (Kadın doktor, kadın hastayı muayene etti.)
   فُحِصَتْ المريضَةُ. (Kadın hasta muayene edildi.)

4. شَكَرَتْ المريضَةُ الـمُمَرِّضَةَ. (Kadın hasta, hemşireye teşekkür etti.)
شُكِرَتْ الـمُمَرِّضَةُ. (Hemşireye teşekkür edildi.)

Yukarıdaki (A) ve (B) grubunda yer alan cümleleri incelediğimizde, birinci cümlelerin etken, ikinci cümlelerin edilgen olduklarını, edilgen cümlelerde gerçek özne yerine sözde özne (nâibu'l-fâil) kullanılmış olduğunu görüyoruz. Dikkatimizi çeken bir başka husus, (A) grubundaki etken ve edilgen cümlelerin hepsinin fiillerinin eril; (B) grubundaki etken ve edilgen cümlelerin hepsinin fiillerinin dişil kullanılmış olmasıdır. Bunun sebebi acaba nedir?

Bunun sebebi şudur: (A) grubundaki etken cümlelerde fâil ve mefûl olan kelimeler hep eril; (B) grubundaki etken cümlelerde fâil ve mefûl olan kelimeler hep dişildir. Fiiller edilgene çevrildiğinde, cümlenin mefûlü failin yerine geçince, cinsiyet farkı olmadığından fiilin cinsiyet durumu değişmedi.

Aşağıdaki cümlelerde ise etken cümlelerin fail ve mefûlleri özellikle farklı cinsiyetlerden oluşturulmuştur. Bu örnekler yoluyla, fiil edilgene çevrilip mefûl nâibu'l-fâil konumuna gelince fiilin cinsiyetini nasıl kendine uygun hale getirdiğini daha açık bir şekilde görmeniz ve konuyu daha iyi kavramanız mümkün olacaktır:

1. كَتَبَ عليٌّ رسالةً. (Ali bir mektup yazdı.)
كُتِبَتْ رِسالةٌ. (Bir mektup yazıldı.)

2. شَرِبَ الـمُعَلِّمُ القَهْوَةَ. (Öğretmen kahveyi içti.)
شُرِبَتْ القَهْوَةُ. (Kahve içildi.)

3. قَرَأَتْ الطالبةُ القُرْآنَ. (Kız öğrenci Kur'ân okudu.)
قُرِأَ القُرآنُ. (Kur'ân okundu.)

4. كَسَرَتْ الفَتاةُ الفِنْجانَ. (Genç kız fincanı kırdı.)
كُسِرَ الفِنْجانُ. (Fincan kırıldı.)

Edilgen fiilin sözde öznesi yanı sıra gerçek öznesi de belirtilmek istenirse, gerçek özne cümlenin sonunda مِنْ قِبَلِ (tarafından) ifadesi ardından belirtilebilir. Örnek:

1. كَتَبَ عليٌّ رسالةً. (Ali bir mektup yazdı.)
كُتِبَتْ رِسالةٌ مِنْ قِبَلِ عَليٍّ. (Ali tarafından bir mektup yazıldı.)

2. شَرِبَ الـمُعَلِّمُ القَهْوَةَ. (Öğretmen kahve içti.)
شُرِبَتْ القَهْوَةُ مِنْ قِبَلِ الـمُعَلِّمِ. (Kahve öğretmen tarafından içildi.)

3. قَرَأَتْ الطالبةُ القُرْآنَ. (Kız öğrenci Kur'ân okudu.)
قُرِأَ القُرآنُ مِنْ قِبَلِ الطالبةِ. (Kur'ân kız öğrenci tarafından okundu.)

4. كَسَرَتْ الفَتاةُ الفِنْجانَ. (Genç kız fincanı kırdı.)
كُسِرَ الفِنْجانُ مِنْ قِبَلِ الفَتاةِ. (Fincan genç kız tarafından kırıldı.)

Şimdi edilgen yapıdaki cümlelerin irâbını yapalım:

شُرِبَتْ القَهْوَةُ مِنْ قِبَلِ المُعَلِّمِ.

شُرِبَتْ	: Sulâsî fiil, mechûl formda (bu fiillerin irâbı yapılırken Arapça olarak genelde "mebnî li'l-mechûl" tabiri kullanılır), üçüncü tekil dişil mâzî.
القَهْوَةُ	: Nâibu'l-fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
مِنْ	: Harf-i cer
قِبَلِ	: Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, ayrıca muzâf.
المُعَلِّمِ	: Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

قُرِأَ القُرآنُ مِنْ قِبَلِ الطالبةِ.

قُرِأَ	: Sulâsî fiil, mebnî li'l-mechûl, üçüncü tekil eril mâzî.
القُرآنُ	: Nâibu'l-fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
مِنْ	: Harf-i cer
قِبَلِ	: Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, ayrıca muzâf.
الطالبةِ	: Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Buraya kadarki örnek cümlelerde kullandığımız sulâsî fiiller, hep mâzî formda idi. Muzâri formun edilgen yapısının kullanıldığı birkaç cümle ile buraya kadar anlatmış olduğumuz hususları pekiştirmeye çalışalım:

1. يَشْرَبُ الناسُ الحليبَ ساخِناً. (İnsanlar sütü sıcak içerler.)
   يُشْرَبُ الحَليبُ ساخِناً. (Süt sıcak içilir.)
2. يَبِيعُ الناسُ الصَّحيفَةَ فِي السُّوقِ. (İnsanlar çarşıda gazete satar.)
   تُبَاعُ الصحيفَةُ فِي السوقِ. (Çarşıda gazete satılır.)
3. يَجِدُ الطُّلابُ المجَلَّةَ هُنا. (Öğrenciler dergiyi burada bulurlar.)
   تُوجَدُ المَجَلَّةُ هُنا. (Dergi burada bulunur.)
4. يَأْكُلُ الأَطْفالُ الخُبْزَ فِي النُّزْهَةِ. (Çocuklar gezide ekmek yerler.)
   يُؤْكَلُ الخُبْزُ فِي النُّزْهَةِ. (Gezide ekmek yenir.)
5. تَكْتُبُ الطّالِبَةُ رِسالَةً. (Kız öğrenci bir mektup yazar.)
   تُكْتَبُ رِسالَةٌ. (Bir mektup yazılır.)
6. يَكْسِرُ الوَلَدُ الزَّهْرِيَّةَ. (Çocuk vazoyu kırar.)
   تُكْسَرُ الزَّهْرِيَّةُ. (Vazo kırılır.)

7. يَعْرِفُ النّاسُ المَرْأَ عِنْدَ الشَّدائِد. (İnsanlar kişiyi zorluklarda -zor zamanlarda- tanırlar.)

يُعْرَفُ المَرْؤُ عِنْدَ الشَّدائِد. (Kişi zorluklarda -zor zamanlarda- tanınır.)

8. يَجِدُ النّاسُ هُنا إِنْتَرْنَتْ لاسِلْكِي. (İnsanlar burada kablosuz internet bulurlar.)

يُوجَدُ هنا إِنْتَرنت لاسِلْكي. (Burada kablosuz internet bulunur.)

9. يَضَعُ مُحَمَّدٌ الكِتابَ على المَكْتَبِ. (Muhammed kitabı sıranın üzerine koyar.)

يُوضَعُ الكِتابُ على المَكْتَبِ. (Kitap sıranın üzerine konulur.)

10. يَجِدُ النّاسُ هنا قَهْوَةً تُرْكِيَّةً. (İnsanlar burada Türk kahvesi bulurlar.)

تُوجَدُ هنا قَهْوَةٌ تُرْكِيَّةٌ (Burada Türk kahvesi bulunur.)

يُوجَدُ هنا قَهْوَةٌ تُرْكِيَّةٌ. (Burada Türk kahvesi bulunur.)

dikkat

Fiil ile dişil özne arasına bir zarf veya başka bir kelime girerse, fiil dişil de, eril de olabilir.

Aşağıdaki etken cümlelerdeki nesnelerin edilgen cümlede nâibu'l-fâil olarak merfû oluşlarını inceleyerek isimlerde merfûluk veya ref alâmetleri konusunu bir kez daha hatırlayalım. Nâibu'l-fâiller kırmızı ile gösterilmiştir:

عَلِمَتْ نورٌ الخَبَرَ. (Nur haberi bildi.)

عُلِمَ الخَبَرُ. (Haber bilindi.)

كَسَرَتْ الطّالِبَةُ الزُّجاجَ. (Kız öğrenci camı kırdı.)

كُسِرَ الزُّجاجُ. (Cam kırıldı.)

قَرَأْتُ كِتابَيْنِ. (İki kitap okudum.)

قُرِأَ كِتابانِ. (İki kitap okundu.)

ذَكَرَ الوَزِيرُ المُهَنْدِسِينَ فِي الاِجْتِماعِ. (Bakan toplantıda mühendisleri zikretti, andı.)

ذُكِرَ المُهَنْدِسونَ فِي الاِجْتِماعِ. (Toplantıda mühendisler zikredildi, anıldı.)

يَشْكُرُ العَمِيدُ الطالباتِ لِنَجاحِهِنَّ في المُسابَقَةِ.
(Dekan, yarışmadaki başarılarından dolayı kız öğrencilere teşekkür eder.)

تُشْكَرُ الطالِباتُ لِنَجاحِهِنَّ في المُسابَقَةِ.
(Yarışmadaki başarılarından dolayı kız öğrencilere teşekkür edilir.)

يَسْأَلُ الطّالِبُ سُؤالاً. (Öğrenci bir soru sorar.)

يُسْأَلُ سُؤالٌ. (Bir soru sorulur.)

Öğrenme Çıktısı

3 Nâibu'l-Fâil kavramını tanıma ve örnek cümlelerle pekiştirebilme

Araştır/ Tekrarla 3

خُلِقَ الإنْسانُ مِنْ طِينٍ.
Cümlesinin irâbını yapınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Enbiyâ Sûresi" 60, "Şuarâ" 146. ayet-i kerimelerinde geçen mechûl fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Öğrendiğiniz mechûl fiilleri kullanarak cümleler kurmaya çalışınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المُسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

Bir şeye sevindi, mutlu oldu	سُرَّ بِ...

سُرِرْتُ بِلِقاءِ مُحَمَّدٍ بَعْدَ زَمَنٍ طَويل.
(Uzun bir zamandan sonra Muhammet ile buluştuğuma sevindim.)

سُرِرْنا بِرُؤْيَتِكَ يا أخي. (Seni gördüğümüze sevindik kardeşim.)

Bu fiil etken olarak kullanıldığında "sevindirmek" anlamına gelir ve bu durumda harf-i cer almaz:

سَرَّنِي لِقاءُ صَديقي مُحَمَّد بَعدَ زمنٍ طَويل.
(Uzun bir zamandan sonra arkadaşım Muhammet ile buluşmak beni sevindirdi.)

يَسُرُّنِي أنْ أُساعِدَ النَّاسَ. (İnsanlara yardım etmek beni mutlu ediyor.)

-e katıldı, dâhil oldu, girdi	اِنْضَمَّ إلى...

بَعْدَ التَّفْكيرِ اِنْضَمَّ كريمٌ إلى شُرَكائِنا. (Kerim düşündükten sonra ortaklarımıza katıldı.)

ماذا تُفَكِّرُ في انْضِمامِ تُركِيا إلى الاِتِّحادِ الأوروبي.
(Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılması konusunda ne düşünüyorsun?)

اِنْضَمَّتْ خديجةُ إلى فَريقِ العَمَلِ.

Hatice, çalışma ekibine katıldı.

Bir şeyden ya da birinden kurtuldu	**تَخَلَّصَ مِنْ...**

هَلْ تَعْرِفُ كَيْفِيَّةَ التَّخَلُّصِ مِنْ هذه المشكِلَة بِسُرْعَةٍ.
(Bu sorundan çabucak kurtulmanın yolunu biliyor musun?)

للتَّخَلُّصِ مِنْ وَسْوَسَة الشَّيْطان اِقْرَأْ القُرْآن دائِماً!
(Şeytanın vesvesesinden kurtulmak için daima Kur'ân oku!)

يَبْدُو لي أنَّكِ لا تُريدينَ التَّخلُّصَ مِنْهُ.
(Bana öyle geliyor ki sen ondan kurtulmak istemiyorsun.)

Birini affetti	**عَفا عَنْ...**

واعْفُ عَنّا واغْفِرْ لَنا! (Bizi affet ve bağışla!)

﴿ولَقَدْ عَفا اللهُ عَنْهُمْ إنَّ اللهَ غَفورٌ حَليم.﴾
(Yine de Allah onları affetti, çünkü Allah çok bağışlayıcıdır ve yumuşak davranandır. *Âli İmran Sûresi*, 155)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 4	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.	Kur'ân-ı Kerîm'in "Bakara Sûresi" 286 ve "Nisa Sûresi" 153. ayet-i kerimelerinde geçen harf-i cerli fiilleri tespit ediniz.	Verilen harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

...بِواسِطَةِ
... yoluyla

كَيْفَ تُحَدَّدُ القِبْلَةُ بِواسِطَةِ الشَّمْسِ؟
Güneş yoluyla kıble nasıl belirlenir?

لا بُدَّ مِنْ...
-meli, -malı, … gerekir, … gerek, -sız olmaz

لا بُدَّ مِن الإنْتِظار.	(Beklemek gerek.)
لا بُدَّ مِنْ زيارةِ الأَقْرباء.	(Akrabayı ziyaret etmek gerek.)
لا بُدَّ مِن الإِجابَةِ عن هذا السُّؤَال.	(Bu soruya cevap vermek gerek.)
لا بُدَّ مِنْهُ.	(Onsuz olmaz.)

Bu kalıp ifadeden sonra أَنْ ’li mastar (muzâri fiilin başında nasb edatı أَنْ’in kullanılmasıyla elde edilen mastar) formu kullanıldığında sondaki (مِنْ)’in hazfedilmesi mümkündür:

لا بُدَّ (مِنْ) أنْ أذْهَبَ إلى السّوق.	(Çarşıya gitmem gerekir.)
لا بُدَّ (مِنْ) أنْ يَكونَ في البيتِ الآن.	(Şimdi evde olması gerekiyor.)
لا بُدَّ (مِنْ) أنْ تَستَأْذِنَ قَبْلَ الدّخولِ.	(Girmeden önce izin almalısın.)

لِلغايَة
son derece…

الجَوُّ جَميلٌ لِلغايَة.	(Hava son derece güzeldir.)
هذه المَلَفّاتُ سِرِّيَّةٌ لِلغايَة.	(Bu dosyalar son derece gizlidir.)
هذه الأفلامُ مُرْعِبَةٌ لِلغايَة.	(Bu filmler son derece korkutucudur.)

عِوَضاً عَنْ ... / بَدَلاً مِنْ...
...nın yerine

مَتى نَبْدَأُ بالعَمَلِ بَدَلاً مِنْ الكَلام؟ (Konuşmak yerine ne zaman işe başlıyoruz?)

اِحْفَظْ المِلَفَّ على الويب بَدَلاً مِنْ طِباعَتِهِ! (Dosyayı bastırmak yerine web üzerinde sakla!)

اِسْتَخْدِمْ الهاتِف عِوَضاً عَنْ الخِيارات القَديمَة! (Klasik seçenekler yerine telefonu kullan!)

Öğrenme Çıktısı

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 5	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Yukarıda verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.	Arapça gazetelerde geçen başlıkları inceleyiniz. Bu başlıklarda geçen kalıp ifadeleri şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.	Yukarıda kullanılan kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma — قراءة

كوبٌ مِنَ الشّاي السّاخِنِ في المُجْتَمَعِ التُّرْكي

عَلَى الرَّغْمِ مِن اشْتِراكِ الأتْراكِ مَع العَرَبِ والفُرْسِ والأُمَمِ الأُخْرى في الكَثيرِ مِنَ العاداتِ بِسَبَبِ القُرْبِ الجُغرافي والقِيَمِ الدِّينِيَّةِ المُشْتَرَكَة، إلَّا أنَّ لَهُمْ عاداتٍ تُمَيِّزُهُم عَنْ غَيْرِهِم مِنَ الشُّعوب. وطَريقَة تحضير الشاي وتقديمه للضيف من تلك العادات.

يُعْرَفُ الأتْراكُ بِكَرَمِ ضِيافَتِهِمْ في العالَمِ. أيْنَما حَلَّ ضَيفٌ (تُرْكِيٌّ أوْ أجْنَبِيٌّ) في تركيا، وفي أيِّ وَقْتٍ كان، سَيُقَدِّمُ له الأتراكُ كوباً من الشَّاي السَّاخِنِ، كَشَكْلٍ من أشْكالِ الضِّيافَة والتَّرْحيب به. في المُقابِل، يَتَوَجَّب على الضَّيْفِ أنْ لا يَرفُضَ شُرْبَ الشَّاي. فالشَّايُ هو المَشْروبُ الشَّعْبي الأَكْثَرَ انْتِشاراً في تركيا، وجميعُ الأتراكِ يَحْتَسونُه صِغاراً و كِباراً في كُلِّ الأَوْقات، وبالنِّسْبَة إلى كَثيرٍ مِنْهُم، لا يَقِلُّ أَهَمِّيَّةً عَنِ الماء. وحَسْبَ دِراسَةٍ دُوَلِيَّةٍ تَحْتَلُّ تركيا المرتبة الأُولَى عالَمِيّاً في اسْتِهْلاك

الشَّاي، بِمُعَدَّلِ اسْتِهْلاكٍ يَزِيدُ على 3 كيلوغرامات في السَّنَةِ للفَرْدِ الواحِد، وهذا يَعْني أنَّ كُلَّ فردٍ في تركيا يَشْرَبُ حَواليْ 1000 كوبٍ من الشَّاي سَنوياً. ويقوم الأتراكُ بِزراعَة الشَّاي على سَواحِل البَحْرِ الأسْوَد، وفي مِنْطَقَة ريزا، بِسَبَبِ مَناخِها المناسِب.

أمّا طريقةُ تَحْضيرِ الشّاي التُّركي فهي تَختَلف عَن طَريقَةِ تَحْضيرِ الشَّاي في العالَمِ العَرَبي. فيَسْتَخْدِمُ الأتْراكُ إبريقَيْنِ في تَحْضير الشَّاي؛ أَحَدُهما كَبيرٌ، يُوضَعُ فيه الماءُ لِيَغْلي، والآخَرُ إبريقٌ صغيرٌ يَحْتَوي عَلى عِدَّةِ مَلاعِق مِن أَوْراق الشَّاي ويُوضَعُ فَوْقَ الإبْريقِ الكَبير. وعِنْدما يَغْلي الماءُ يُصَبُّ على أَوْراقِ الشَّاي في الإبريقِ الصَّغير، ويُتْرَكُ على نارٍ هادِئَةٍ لِتَخْتَمِر أَوْراقُ الشاي. وبَعْدَ اخْتِمار العُشْبَة، يُصَبُّ القَليلُ مِن الشَّاي المُخْتَمِرِ في كوبٍ زُجاجي صَغيرٍ ثُمَّ يُصَبُّ فَوْقه الماءُ المَغْلي مِن الإبْريقِ الكَبير ويُقَدَّمُ مع مُكَعَّباتِ السُّكَّر.

وبَعْد انْتِهاءِ الضَّيفِ مِن شُرْبِ كوب الشاي، سَيُعِيدُ التُّركي مِلْءَ الكوبِ تِلْقائِيّاً، حتى بِدُونِ أَنْ يُطْلَبَ مِنْه ذلك. وفي حالِ اكْتِفاءِ الضَّيْفِ وعَدَمِ رَغْبَتِه في شُرْبِ المَزيدِ، عَلَيْهِ أَنْ يَتْرُك المِلْعَقَة الصَّغيرَة التي تُوضَعُ بِجِوار كوب الشاي عَلَى فوهَةِ الكوب، كَعَلامَةٍ تَدُلُّ على أَنَّه لم يَعُدْ يُريدُ المزيدَ مِن الشاي.

Türk Toplumunda Bir Bardak Sıcak Çay

Türkler, coğrafi yakınlık ve ortak dini değerler sebebiyle pek çok âdet bakımından Arap, Fars ve diğer milletlerle ortaklık oluştursalar da, kendilerini diğer halklardan ayıran birtakım âdetlere de sahiptirler. Çayın hazırlanış usulü ve misafire ikram edilmesi, bu âdetlerden biridir.

Türkler, dünyada konukseverlikleriyle bilinir. Bir konuk (Türk veya yabancı) Türkiye'de her nereye ve her ne zaman giderse gitsin Türkler ona, bir konukseverlik ve hoş geldin etme göstergesi olarak bir bardak sıcak çay ikram edecektir. Buna karşılık misafirin de bu bir bardak çayı içmeyi reddetmemesi gerekmektedir. Çay, Türkiye'de en yaygın halk içeceğidir. Küçüğüyle büyüğüyle bütün Türkler, çay içerler ve onların pek çoğu için çay, sudan daha az önemli değildir. Uluslar arası bir araştırmaya göre Türkiye, yılda kişi başına 3 kilogramı aşan tüketim oranıyla çay tüketiminde dünyada birinci sırayı işgal etmektedir. Bu oran, Türkiye'deki her ferdin yılda yaklaşık 1000 bardak çay içtiği anlamına gelmektedir. Türkler, uygun iklimi dolayısıyla Karadeniz kıyılarında ve Rize bölgesinde çay tarımı yapmaktadır.

Türk çayı hazırlama usulüne gelince; bu usul, Arap dünyasındaki çay hazırlama usulünden farklılık gösterir. Zira Türkler çay hazırlarken iki çaydanlık kullanırlar; biri büyük olup alttadır, içine kaynamak için su konur. Diğeri ise içinde birkaç kaşık yaprak çay bulunan küçük bir çaydanlıktır ve büyük çaydanlığın üstüne konur. Su kaynayınca küçük çaydanlıktaki (demlikteki) çayın üstüne dökülür ve yaprak çayın demlenmesi için kısık ateşte bırakılır. Otun (yaprak çayın) demlenmesinden sonra demlenmiş çaydan az bir miktar küçük bir cam bardağa koyulur, sonra üstüne de büyük çaydanlıktan sıcak su koyulup kesme şekerle birlikte takdim edilir.

Misafir çay bardağını bitirince Türk, herhangi bir talep olmaksızın, kendiliğinden bardağı yeniden dolduracaktır. Misafirin yeterli görüp daha fazla içmek istememesi halinde yapması gereken, artık içmek istemediğini göstermek üzere çay bardağının ağzını, yanında sunulan küçük (çay) kaşığıyla kapatmasıdır.

Kaynak: https://raseef22.com/life/2017/04/12/ عادات-من-المجتمع-التركي-لا-بدّ-أن-تعرفو'dan uyarlanmıştır.

مُخْتارات مِنْ أمْثال العرب

Arap Atasözlerinden Seçmeler

الصَّبْرُ مِفْتاحُ الفَرَجِ

Sabır, kurtuluşun anahtarıdır.

مَنْ دَقَّ دُقَّ

Eden bulur. (Çalma kapıyı çalarlar kapını.)

Yaşamla İlişkilendir اِرْبِطْ بالحياة

مناسباتٌ عالميَّةٌ

هناك مُناسَباتٌ عامَّةٌ يَشْتَرِكُ فيها العالَمُ لِأَنَّها تَرْمِزُ إلى مَواقِف إنْسانِيَّةٍ عامَّةً و مِنْ هذه المُناسبات ما يَلي:

اليَوْمُ العالَمِيُّ للغِذاء

هُوَ يَوْمٌ يَحْتَفِلُ فيه العالَمُ سَنَوِيًّا لِإبْرازِ الاهْتِمام بالجَوْعى والناسِ الَّذين يُعانونَ مِنْ سُوْءِ التَّغْذِيَةِ و الأمْراض المُرْتَبِطَة به.

يَوْمُ الصِّحَّة العالمي

هو يوم يَحْتَفِلُ فيه العالَمُ بِتعاوُنِهِ و مَجْهوداته في مُحارَبَةِ الأمْراضِ، و إعْداد البَرامِجِ لتحسين صحة الإنْسان.

اليَوْمُ العالَمِيُّ للامْتِناعِ عَنْ التَّدْخين:

تَحْتَفِلُ مُنظَّمَةُ الصِّحَّةِ العالَمِيَّةُ في كُلِّ عامٍ باليَوْمِ العالَمي لِلامْتِناع عَنْ التَّدْخين بِغَرَضِ تَسْليطِ الأضْواء على الأخْطارِ الصِّحِّيَّةِ النَّاجِمَةِ عَنْ تَعاطي التّبغ.

اليَوْمُ العالَمِيُّ للطِّفْل:

إنَّهُ اليَوْمُ الذي يُحْتَفَلُ فيه بِكُلِّ أطْفالِ العالَم لتَعْزيزِ حُقوقِ الأطفال في العالم. و تَمَّ التَّأْكيد في هذا اليَوْم على أنَّ الأطْفالَ هُمْ أفْرادٌ لَهُمْ الحَقُّ في النُّمُوِّ جَسَدِيًّا و عَقْلِيًّا و اِجْتِماعِيًّا و أنْ يَعَبِّروا عَنْ آرائِهِم بِحُرِّيَّةٍ.

و هُناكَ العَديدُ مِنَ المُناسَباتِ العالَمِيَّةِ مِثْلُ: يَوم الأمِّ ، يَوْمُ العُمّالِ، يوم شَمِّ النّسيم...إلخ.

Kaynak: *Kunûz li-Ta'lîmi'l-Lugati'l-'Arabiyye li Gayri'n-Nâtıkîne bihâ,* et-Tab'atu'l-ûlâ, 2015, c.6, s.75'ten uyarlanmıştır.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki mezîd fiilleri mâzî ve muzâri formda edilgene çeviriniz.

Muzâri Mechûl	Mâzî Mechûl	
		سَمِعَ
		وَقَفَ
		قَرَأَ
		شَكَرَ
		رَوَى
		مَدَّ
		قالَ
		وَفَى
		وَصَفَ
		عَدَّ
		عاشَ
		رَمَى
		دَعا
		سارَ
		وَقَفَ

2- Aşağıdaki cümleleri edilgene (mechûle) çevirerek yeniden yazınız.

1. شَرِبَتْ لَيلى الشّايَ.
2. فَتَحَ الطالِبانِ الكِتابَ.
3. أَكَلَ الطِّفْلُ الطَّعامَ.
4. لَعِبَ الأَوْلادُ كُرَةَ القَدَمِ في الحَديقَةِ.
5. باعَ البائِعُ اللَّبَنَ.

3- Aşağıdaki cümleleri edilgene (mechûle) çevirerek yeniden yazınız.

1. تَفْرِشُ لَيْلى البَيْتَ بِالسَّجادِ.
2. أَحْجِزُ غُرْفَتَيْنِ في الفُنْدقِ.
3. يَسْمَعُ مُحَمَّدٌ الأخبارَ عن الحادِثِ.
4. نَطْبَعُ المَجَلَّةَ في المَطْبَعَةِ.
5. يَضَعُ الطالبُ الكِتابَ على المَكْتَبِ.

4- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde bulunan cümleye anlamca uygun mechûl fiillerle doldurunuz.

(مُسِحَتْ، فُحِصَ، رُكِبَتْ، شُرِحَ، شُرِبَتْ)

1. .... المَوْضوعُ.
2. .... السَّبُّورةُ.
3. .... المَريضُ.
4. .... القَهْوَةُ.
5. .... السيّارَةُ.

5- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. هَلْ تُريدينَ أَنْ تَتَخَلَّصي ......الحَشاراتِ؟
2. الاِنْضِمامُ ....هذه اللَّجْنَةَ صَعْبٌ.
3. عفا اللهُ.......المُسْلِمين.
4. أُريد أنْ أتَخَلَّصَ .... دُيوني.
5. اِنْضَمَّ فَريقُ الجامِعة.........المُباريات.
6. سُرِرْتُ ....وُجودِكَ مَعي.

6- Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(لا بُدَّ مِن ، بِواسِطَةِ، للغايَة)

1. أنتِ مَريضَة، ....أَنْ تَأْكُلي.
2. الجَوُّ مُشْمِسٌ..........اليَوْم.
3. وَجَدْتُ أقاربي في أمريكا ....الإنترنت.

7- Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. مُنْذُ/رَأَيْتُ/صَديقي/ما/يومَيْن
2. عَنِّي/الخَبَر/سُئِلَ
3. في/للغايَة/هذه/جَميل/الجَوُّ/الأيّام
4. اللّيل/الحَليْبُ/شُرِبَ/في
5. يُرْوى/هنا/يعيشون/أنّهم/كانوا

8- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. دُعِيْتُ إلى حَفْلَةِ العُرْسِ.
2. تُغْلَقُ النّافِذَةُ.
3. يُصامُ في رَمضان.
4. تُعْلَمُ الحَقيقَةُ.
5. تُقاسُ دَرَجَةُ الحَرارَةِ بِمِقْياسِ الحَرارَةِ.

9- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Bütün kapılar açıldı.
2. Arabanın hızı ölçüldü.
3. Ekmek kesildi.
4. Cam silindi.
5. Çiçekler sulandı.

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 2

Diyalogla gerek bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta gerekse önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmakta, ibarelerin günlük dilde kullanımına ilişkin beceriler kazandırılmaktadır.

2 Arapça sulâsî fiillerin edilgen (mechûl) yapısını tanıma, ma'lûm bir sulâsî fiili mechûle çevirebilme

Sulâsî Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı

Edilgen yapı, gerçek öznesi açık bir isim veya zamir olarak cümlede kullanılmayan fiilin aldığı biçimdir. Fiiller gerçek özne veya sözde özne ile kullanılma durumlarına göre ikiye ayrılırlar:

1. Ma'lûm Fiiller 2. Mechûl Fiiller

Gerçek özne ile kullanılan fiillere mâ'lum (etken) fiiller adı verilir. Şimdiye kadar çekimini öğrendiğiniz tüm fiiller ma'lûm formda kullanılmıştı. Sözde özne ile kullanılan fiillere mechûl (edilgen) fiiller adı verilir. Fiillerin edilgen yapıda kullanıldığı durumlar şöyle sıralanabilir:

a. Gerçek öznenin bilinmemesi,

b. Bilindiği halde belirtilmesinden çekinilmesi,

c. Gerçek öznenin belirtilmesinin önemli olmaması.

Bu durumlarda fiil edilgen forma çevrilerek sözde özne ile kullanılır.

Sulâsî fiillerin mâzî mâ'lum formları daima (فُعِلَ - fu'ile kalıbında; muzâri formları ise daima (يُفْعَلُ - yuf 'alu) kalıbında edilgene dönüştürülür.

Örneğin,

Yazıldı	كُتِبَ	Yazdı	كَتَبَ
Yazılıyor	يُكْتَبُ	Yazıyor	يَكْتُبُ
Açıldı	فُتِحَ	Açtı	فَتَحَ
Açılıyor	يُفْتَحُ	Açıyor	يَفْتَحُ
Soruldu	سُئِلَ	Sordu	سَأَلَ
Soruluyor	يُسْأَلُ	Soruyor	يَسْأَلُ

3 Nâibu'l-fâil kavramını tanıma ve örnek cümlelerle pekiştirebilme

Nâibu'l-Fâil

Nâibu'l-fâil, sözde özne demektir. Edilgen fiilin öznesine "nâibu'l-fâil" adı verilir. Etken cümlenin fiili mechûle (edilgene) dönüştürüldüğünde etken cümlenin nesnesi sözde özne, yani nâibu'l-fâil konumuna gelir. Cümlenin gerçek fâili olmadığı için bu adı almıştır ancak fâilin bütün özelliklerini taşır. Bu sebeple **nâibu'l-fâil de daima merfûdur. Cümlede fiil ile fâil arasındaki ilişki, edilgen fiil ve nâibu'l-fâil arasında da aynen geçerlidir.** Yani nâibu'l-fâil ister tekil, ister ikil, isterse çoğul olsun açık bir isim olarak kullanıldığında fiil daima üçüncü tekil şahıs kipinde kullanılır; üçüncü tekil eril mi, yoksa üçüncü tekil dişil mi kullanılacağı nâibu'l-fâilin cinsiyetine bağlıdır. Şimdi cümlenin etken formda olan fiilini edilgen yapıya dönüştürmek suretiyle hem fiilde, hem de cümlede meydana gelen değişimi birlikte görelim:

فَتَحَ عَلِيٌّ البابَ. (Ali kapıyı açtı.) عَرَفَتْ الطّالِبَةُ المُهَندِسِينَ. (Kız öğrenci mühendisleri tanıdı.)

فُتِحَ البابُ. (Kapı açıldı.) عُرِفَ المُهَنْدِسُونَ. (Mühendisler tanındı.)

4 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

سُرَّ بـ ... : Bir şeye sevindi, mutlu oldu

سُرِرْتُ بِلِقاءِ مُحَمد بعد زمن طويل.

(Uzun bir zamandan sonra Muhammet ile buluştuğuma sevindim.)

اِنْضَمَّ إلى ... : Bir şeye katıldı, dâhil oldu, girdi

ماذا تُفَكِّرُ فِي اِنْضِمامِ تُركيا إلى الاِتِّحادِ الأوروبي.

(Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılması konusunda ne düşünüyorsun?)

تَخَلَّصَ مِنْ ... : Bir şeyden ya da birinden kurtuldu

للتَّخَلُّصِ مِنْ وَسْوَسَةِ الشَّيْطانِ اِقْرَأْ القُرْآنَ دائِماً!

(Şeytanın vesvesesinden kurtulmak için daima Kur'ân oku!)

عفا عَنْ ... : Birini affetti

واعْفُ عَنّا واغْفِرْ لَنا! (Bizi affet ve bağışla!)

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

“...بِواسِطَة” (...yoluyla) ifadesinin kullanımı görsellerle birlikte verilen cümlelerde tanıtılmıştır.

أَتَعَلَّمُ اللُّغَةَ العَرَبِيَّة بِواسِطَة الإنترنت. (Arapçayı internet yoluyla öğreniyorum.)

“...لا بُدَّ مِنْ” (-meli, -malı, ... gerekir, ...gerek, -sız olmaz) ifadesinin kullanımı verilen cümlelerle tanıtılmıştır.

لا بُدَّ أنْ تَذْهَبَ إلى البيت. (Eve gitmen gerekir.)

“للغايَة” (son derece...) ifadesinin kullanımı verilen cümlelerle tanıtılmıştır.

الجَوُّ جَميلٌ للغايَة. (Hava son derece güzeldir.)

“...عِوَضاً عَنْ / ...بَدَلاً مِنْ” (-nın yerine) ifadeleri örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

مَتى نَتَحَرَّكُ بَدَلاً مِنْ الكَلام؟ (Konuşmak yerine ne zaman harekete geçiyoruz?)

1 Aşağıdakilerden hangisi "لماذا تَأَخَّرْتُمْ يا أولاد؟" sorusunun anlamlı bir yanıtı olabilir?

A. هذا لَيسَ مُهِمًّا.
B. كانَ الرَّجُلُ بعيد عن المَدْرَسة.
C. التَّأَخُّرُ من الشَّيطان.
D. كُنْتُ لا أُريد الذَّهاب إلى الدَّرس.
E. لِأَنَّ مَطعَمَ السَّكَنِ فُتِحَ اليَوْمَ مُتَأَخِّراً.

2 Arapçada mechûl yapı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A. Edilgen fiilin öznesine nâibu'l-fâil denir.
B. Arapça mechûl cümleler etken cümlelerdir.
C. Mechûl cümlelerde fâil bulunur.
D. Arapça mâzî bir fiil فَعَلَ formunda edilgene çevrilir.
E. Ma'lûm cümleler edilgen cümlelerdir.

3 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere seçeneklerdeki sözcüklerden hangisinin getirilmesi **anlamca** uygundur?

مُسِحَتْ .... في المَطْبَخِ.

A. السَّيّارَةُ
B. الطِّفْلَةُ
C. الطّاوِلَةُ
D. الجَوّالُ
E. الحاسوبُ

4 Aşağıdaki cümlenin "Konu konferansta açıklandı." anlamı taşıması için boşluk seçeneklerdeki fiillerden hangisi ile doldurulmalıdır?

_______ المَوْضوعُ في المُحاضَرَة.

A. شَرَحَ
B. شَرَحْتُ
C. شَرَحوا
D. شُرِحَ
E. شُرِحَتْ

5 "كُسِرَ زُجاجُ البَيْتِ" cümlesinde altı çizili sözcüğün irâbı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Nâibu'l-Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
B. Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
C. Haber, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
D. Sıfat, merfû, ref alâmeti sondaki damme
E. Muzâfun ileyh, mebnî olduğu için mahallen mecrûr.

6 "قالَ الأُسْتاذُ الحَقيقة" cümlesi mâzî formda edilgene çevrilse aşağıdaki cümlelerden hangisi doğru olur?

A. قال الحَقيقة.
B. قيلَ الحَقيقة.
C. يَقول الحَقيقة.
D. قيلَتْ الحَقيقة.
E. يُقالُ الحَقيقة.

7 "بَدَلاً .... الذَّهاب إلى السّينما جَلَسَ في البيتِ." cümlesindeki boşluğu anlamlı şekilde tamamlayacak harf-i cer aşağıdakilerden hangisidir?

A. في
B. إلى
C. مِنْ
D. عَنْ
E. بِ

8 "Türkiye'de öğle yemeğinden sonra genellikle kahve içilir." cümlesinin anlamca en yakın Arapça karşılığı, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. يَشْرَبُ القهوة عادَةً بعد العَشاء في تركيا.
B. تُشْرَبُ القَهْوَةُ عادَةً بَعْدَ الغَداء في تُركيا.
C. نَشْرَبُ القَهْوَةَ عادَةً بَعْدَ العَشاء في تُركيا.
D. كُنَّا نَشْرَبُ القَهْوَةَ عادَةً بَعْدَ الغداء في تُركيا.
E. يَشْرَبُونَ القَهْوَةَ عادَةً بَعْدَ العَشاء في تُركيا.

9 "يُعْرَفُ الأَتْراكُ بِكَرَمِ ضِيافَتِهِمْ في العَالَمِ." İfadesinin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Türkler, dünyayı konukseverlikleriyle bilir.
B. Dünya Türkiye'yi konukseverliğiyle bilir.
C. Dünyadaki Türkler, konukseverlikleriyle bilinir.
D. Türkler, dünyada konuksever olmayı iyi bilir.
E. Türkler, dünyada konukseverlikleriyle bilinir.

10 "أَتَّصِلُ بِصَديقي ....الهاتف." cümlesinde boş bırakılan yere hangi kalıp ifade getirilebilir?

A. بِالإضافَةِ إلى
B. أَدَّى إلى
C. بِواسِطَةِ
D. عِوضاً عن
E. لا سِيَّما

1. E	Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 2" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. A	Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. C	Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. D	Yanıtınız yanlış ise "Nâibu'l-Fâil" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. A	Yanıtınız yanlış ise "Nâibu'l-Fâil" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. D	Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. C	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. B	Yanıtınız yanlış ise "Nâibu'l-Fâil" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. E	Yanıtınız yanlış ise "Okuma Parçası" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. C	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 3

"خُلِقَ الإنْسانُ مِنْ طِيْنٍ." cümlesinin irâbını yapınız.

خُلِقَ : Mechûl fiil

الإنْسانُ : Nâibu'l-fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

مِنْ : Harfi cer

طِيْنٍ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

2 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki fiilleri mâzî ve muzâri formda edilgene çeviriniz.

Muzâri Meçhul	Mâzî Mechûl	
يُسْمَعُ	سُمِعَ	سَمِعَ
يُوقَفُ	وُقِفَ	وَقَفَ
يُقْرَأُ	قُرِأَ	قَرَأَ
يُشْكَرُ	شُكِرَ	شَكَرَ
يُرْوَى	رُوِيَ	رَوَى
يُمَدُّ	مُدَّ	مَدَّ
يُقالُ	قِيلَ	قالَ
يُوفَى	وُفِيَ	وَفَى
يُوصَفُ	وُصِفَ	وَصَفَ
يُعَدُّ	عُدَّ	عَدَّ
يُعاشُ	عِيشَ	عاشَ
يُرْمَى	رُمِيَ	رَمَى
يُدْعَى	دُعِيَ	دَعا
يُسارُ	سِيرَ	سارَ
يُوقَفُ	وُقِفَ	وَقَفَ

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümleleri edilgene (mechûl) çevirerek yeniden yazınız.

1. شُرِبَ الشَّايُ.
2. فُتِحَ الكِتابُ.
3. أُكِلَ الطَّعامُ.
4. لُعِبَتْ كُرَةُ القَدَمِ في الحَديقَةِ.
5. بِيعَ اللَّبَنُ.

2 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümleleri edilgene (mechûl) çevirerek yeniden yazınız.

1. يُفْرَشُ البَيْتُ بِالسَّجادِ.
2. تُحْجَزُ غُرْفَتانِ فِي الفُنْدقِ.
3. تُسْمَعُ الأخبارُ عَنِ الحادِثِ.
4. تُطْبَعُ المَجَلَّةُ فِي المَطْبَعَةِ.
5. يُوضَعُ الكِتابُ على المَكْتَبِ.

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde bulunan cümleye anlamca uygun mechûl fiillerle doldurunuz.

(مُسِحَتْ، فُحِصَ، رُكِبَتْ، شُرِحَ، شُرِبَتْ)

1. شُرِحَ المَـوْضوعُ
2. مُسِحَتْ السّبّورةُ.
3. فُحِصَ المَرِيضُ.
4. شُرِبَتْ القَهْوَةُ.
5. رُكِبَتْ السيّارَةُ.

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. هَلْ تُرِيدِينَ أَنْ تَتَخَلَّصي مِن الحَشاراتِ؟
2. الإِنْضِمامُ إلى هذه اللَّجْنَة صَعْبٌ.
3. عفا اللهُ عَنِ المُسْلِمين.
4. أُريد أنْ أَتَخَلَّصَ مِنْ دُيوني.
5. إِنْضَمَّ فَرِيقُ الجامعة إلى المُباريات.
6. سُرِرْتُ بِوُجودِكَ مَعي.

2 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(لا بُدَّ مِنْ ، بِواسِطَةِ، للغايَة)

1. أنتِ مَريضَة، لا بُدَّ مِن أنْ تَأْكُلي.
2. الجَوُّ مُشْمِسٌ للغايَة اليَوْم.
3. وَجَدْتُ أقاربي في أمريكا بِواسِطَةِ الإنترنت.

Alıştırma 7

Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1- مُنْذُ/رَأَيْتُ/ صَديقي/ما/يَومَيْن

ما رَأَيْتُ صَديقي مُنْذُ يَوْمَيْنِ.

2- عَنِّي/ الخَبَر / سُئِلَ

سُئِلَ الخَبَرُ عَنِّي.

3- في/للغايَة/هذه/جَميل/الجَوُّ/ الأيّام

الجَوُّ جَميلٌ للغايَة في هذه الأيّام.

4- اللّيل/ الحَلِيْبُ/شُرِبَ/في

شُرِبَ الحَليبُ في اللَّيْلِ.

5- يُرْوى/هنا/يعيشون/أنَّهم/كانوا

يُرْوى أَنَّهُمْ كانوا يعيشونَ هنا.

2 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 8

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1- Düğüne davet edildim.

دُعِيتُ إلى حَفْلَةِ العُرْسِ.

2- Pencere kapatılır.

تُغْلَقُ النّافِذَةُ.

3- Ramazanda oruç tutulur.

يُصامُ في رَمضان.

4- Gerçek bilinir.

تُعْلَمُ الحَقيقَةُ.

5- Sıcaklık derecesi termometre ile ölçülür.

تُقاسُ دَرَجَةُ الحَرارَةِ بِمِقْياسِ الحَرارَةِ.

Alıştırma 9

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- فُتِحَتْ كُلُّ الأبْوابِ.
Bütün kapılar açıldı.

2- قِيسَتْ سُرْعَةُ السَّيّارَةِ.
Arabanın hızı ölçüldü.

3- قُطِعَ الخُبْزُ.
Ekmek kesildi.

4- مُسِحَ الزُّجاجُ.
Cam silindi.

5- سُقِيَتْ الأزْهارُ.
Çiçekler sulandı.

bölümün kelimeleri — كَلِماتُ الوحدة

إبْراز (*ibrâz*) **gösterme, sunma, ibraz**

إبْريق (*ibrîk*) **çaydanlık**

اِتَّضَحَ (*ittedaha*) **açık oldu, açıklığa kavuştu**

اِحْتَسى (*ihtesâ*) **yudumladı, yudum yudum içti**

اِحْتَوى على... (*ihtevâ ʿalâ*) **bir şeyi içerdi, kapsadı**

اِرْتِقاء (*irtikâ*) **yükselme, gelişme**

اِسْتِهْلاك (*istihlâk*) **tüketim**

اِكْتِفاء (*iktifâ*) **bir şeyle yetinme, bir şeyi yeterli görme**

اِلْتَقَطَ (*iltekata*) **çekti**

اِمْتِناع (*imtinâ*) **kaçınma**

اِنْتَفَضَ (*intefada*) **silkindi**

اِنْضَمَّ إلى... (*indamme ilâ*) **-e katıldı, dahil oldu, girdi**

اِنْضِمام (*indimâm*) **katılım**

أَيْنَما (*eynemâ*) **nerede, nereye, her nerede, her nereye**

بَدَلاً مِنْ... (*bedelen min*) **-nın yerine**

بَصَر (*basar*) **görme**

بَيانات (*beyânât*) **açıklamalar, beyanlar,** (t.) بَيان (*beyân*)

بَيْنَما (*beynemâ*) **-iken**

تَبْغ (*tebg*) **tütün**

تَحْضير (*tahdîr*) **hazırlama**

تَخْمير (*tahmîr*) **demleme, mayalama**

تَخَلَّصَ مِنْ... (*tehallasa min*) **bir şeyden kurtuldu**

تَرحيب (*terhîb*) **selamlama, hoş geldin deme**

تَسْليط الأَضْواء (*teslîtu'l-edvâ*) **aydınlatma, aydınlığa kavuşturma, ışık tutma**

تَعاطي (*te'âtî*) **alıp verme**

تَعانَق (*te'ânaka*) **sarıldı**

تَعْزيز (*ta'zîz*) **güçlendirme, kuvvetlendirme**

تَمَيُّز (*temeyyuz*) **ayırdedilme, temayüz etme**

تَوَجَّب على... (*teveccebe 'alâ*) **bir kişiye gerekti, lazım oldu**

حَذْف (*hazf*) **atma, hazfetme**

حُقوق الأَطْفال(*hukûku'l-etfâl*) **çocuk hakları**

حَلَّ – يَحِلُّ (*halle-yahıllu*) **gelmek, girmek**

حَليم (*halîm*) **yumuşak huylu, hoş görülü**

خُبَراء (*huberâ*) **uzmanlar,** (t.) خَبير (*habîr*)

دَلَّ – يَدُلُّ (*delle-yedullu*) **göstermek, delâlet etmek** (على**: bir şeyi, bir şeye**)

دُيُون (*duyûn*) **borçlar,** (t.) دَيْن (*deyn*)

رَفَعَ الأَذان (*refe'a'l-ezân*) **ezan okudu**

رَمَزَ – يَرْمُزُ (*remeze-yermuzu*) **işaret etmek**

زَحَفَ – يَزْحَفُ (*zahafe-yezhafu*) **sürünmek**

ساخِن (*sâhın*) **sıcak**

سَرَّ – يَسُرُّ (*serra-yesurru*) **sevindirmek**

سُرَّ بِ ... (*surra bi*) **bir şeye sevindi**

سِرِّي (*sırrî*) **gizli**

سَقَى – يَسْقِي (*sekâ-yeskî*) **sulamak**

سُوءُ التَّغْذِيَة (*sû'u't-tagziye*) **kötü beslenme**

سواحِل (*sevâhil*) **sahiller, plajlar** (t.) ساحِل (*sâhil*)

شَدائِد (*şedâ'id*) **zorluklar, zor zamanlar**

صاحِب (*sâhib*) **arkadaş**

صيغَة (*sîga*) **şekil, biçim, form**

طِباعَة (*tıbâ'a*) **baskı, baskıya dökme**

عانَى (*'ânâ*) **katlandı**

عريض (*'arîd*) **kapsamlı, kalın, geniş**

عفا – يَعْفو (*'afâ-ya'fu*) **affetmek** (عَنْ**: birini**)

غَفور (*gafûr*) **çok affeden, çok bağışlayan**

غَلَى–يَغْلِي (*galâ- yaglî*) **kaynamak**

غَليظ (*galîz*) **kalın**

فاضِل (*fâdıl*) **faziletli, erdemli**

فَرَج (*ferec*) **rahatlama, kurtuluş**

فَوْهَة (*fevhe*) **ağız**

قِيَم (*kıyem*) **değerler, kıymetler,** (t.) قِيمَة (*kıyme*)

كَيْفِيَّة (*keyfiyye*) **durum, özellik, nitelik**

مَجْهودات (*mechûdât*) **çabalar,** (t.) مَجْهود (*mechûd*)

مُحارَبَةُ الأَمْراض (*muhârebetu'l-emrâd*) **hastalıklarla mücadele**

مَرْء (*mer'*) **kişi**

مُرْعِب (*mur'ib*) **korkunç, korkutucu**

مِقْياسُ الحَرارَة *(mikyâsu'l-harare)* **termometre**

مُكَعَّب (*muka"ab*) **küp (şekilli)**

مِلْء (*mil'e*) **doldurma**

مَلاعِق (*melâ'ık*) **kaşıklar,** (t.) مِلْعَقَة (*mil'aka*)

مِلَفّ (*mileff*) **dosya, klasör**

مُناخ/مَناخ *(menâh/ munâh)* **hava (şartları), iklim**

مُناسَبات (*munâsebât*) **vesileler, münasebetler,** (t.) مُناسَبَة (*munâsebe*)

مَواقِف *(mevâkif)* **durumlar, konumlar, tutumlar,** (t.) مَوْقِف (*mevkıf*)

ناجِم (*nâcim*) **kaynaklanan**

نَفَخَ – يَنْفُخُ (*nefeha-yenfuhu*) **üflemek**

نُمُوّ (*numuvv*) **gelişme, büyüme, yetişme**

وَسْوَسَة *(vesvese)* **vesvese, kuruntu**

bölümün deyimleri — تعبيرات الوحدة

الإتِّحادُ الأوروبي(*el-ittihâdu'l-ûrubî*) **Avrupa Birliği**

بِمُعَدَّلِ (*bimu'addeli*) **oranında**

تِلْقائِيًّا (*tilkâ'iyyen*) **kendiliğinden**

رُوَيْداً رُوَيْداً (*ruveyden ruveyden*) **yavaş yavaş**

على الرَّغْم من... (*'ala'r-ragmi min*) **–e rağmen**

عِوَضاً عَنْ... (*'ıvadan 'an*) **…nın yerine**

عَوَّضَكَ الله عنْها (*'avvedakallâhu 'anhâ*) **Allah onun karşılığını sana versin (canın sağolsun anlamında kullanılır)**

في المقابل (*fi'l-mukâbil*) **buna mukabil, buna karşılık**

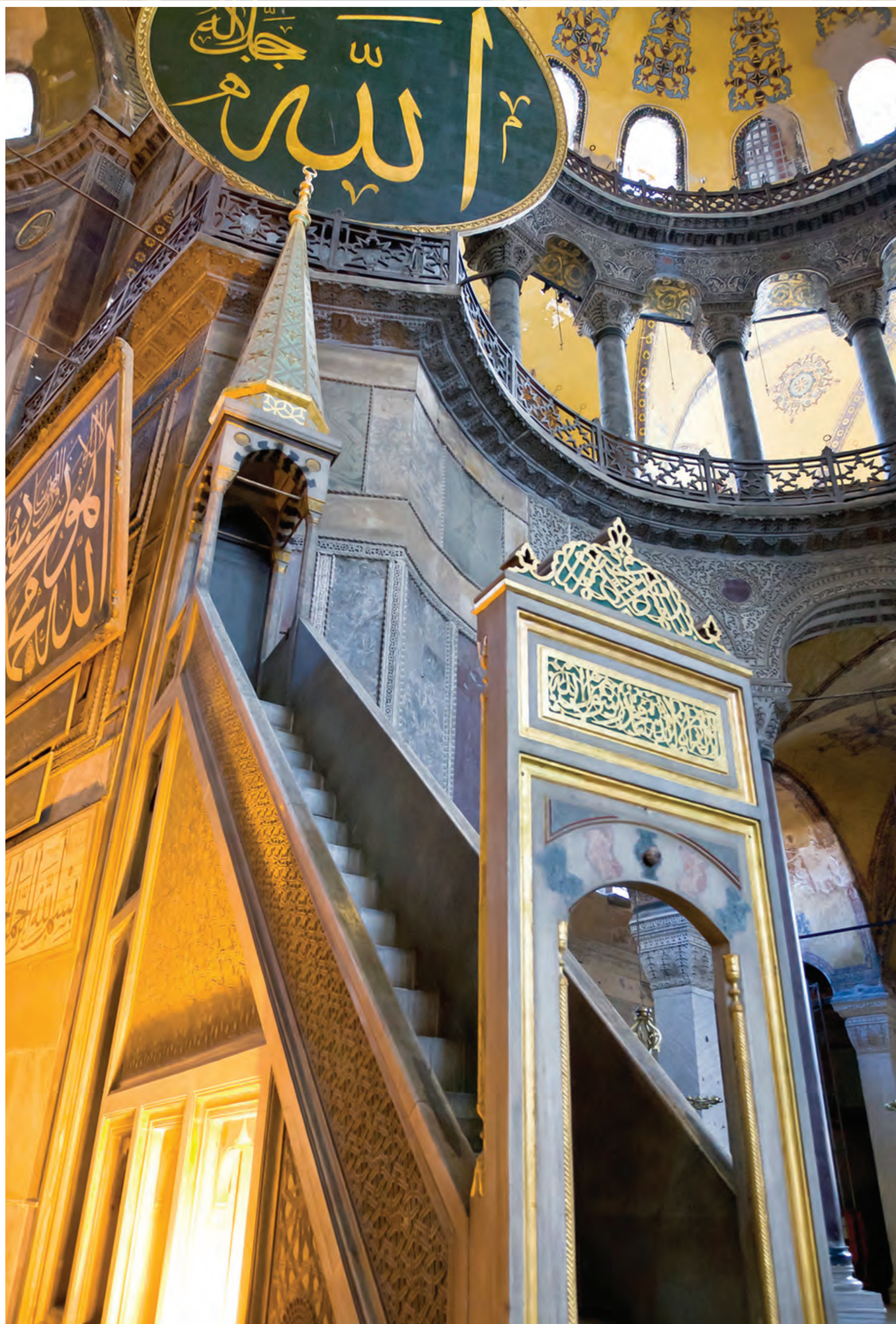
لا بُدَّ من... (*lâ budde min*) **-meli, -malı, …gerekir, …gerek, -sız olmaz**

لا يَقِلُّ أَهَمِّيَّةً عن... (*lâ yakıllu ehemmiyye 'an*) **…dan daha az önemli değil**

للغايَة (*li'l-gâye*) **son derece**

Kısaltma

إلخ... –إلى آخِرِه– (*ilâ âhirihi*) **ve benzeri**

الله جل جلاله

Bölüm 3

Mezîd Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 3

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

2 Sulâsî Mezîd Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı

2 Arapça mezîd fiillerin edilgen (mechûl) yapısını tanıma, ma'lûm bir mezîd fiili mechûle çevirebilme

3 Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

3 Arapçada Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

4 Arapçada Kalıp İfadeler

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية : • Sulâsî Mezîd Fiillerde Edilgen Yapı الفِعل المَبْني للمَجهول (الفعل الثلاثي المزيد)
• Nâibu'l-Fâil نائب الفاعل

GİRİŞ

مُقَدّمة

Arapça mezîd fiil kalıplarının mâzî, muzâri, emir ve mastar şekillerini ikinci kitabınızda görmüştünüz. Bu bölümde ise gerçek özne ile değil de sözde özne ile kullanılan edilgen (mechûl) mezîd fiilleri tanıyacak, Arapçada mezîd fiillerin edilgen (mechûl) yapıya nasıl çevrildiğini öğreneceksiniz. Geçen bölümde sulâsî fiillerin edilgen yapısı anlatılırken görmüş olduğunuz *nâ'ibu'l-fâil* (sözde özne) konusunu bu bölümde mezîd fiillerin edilgen yapısı anlatılırken daha da pekiştirme imkânı elde edeceksiniz.

Ayrıca harf-i cerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklere ve kalıp ifadelere de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Bölümün sonunda öğrendiklerinizi yaşamla ilişkilendireceğiniz bir metin ve bazı Arap atasözleri de bulacaksınız.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 3

العربية في حياتنا اليوميّة ٣

في الفندق

عُيِّنَ محمد المَرْزوق قَبْلَ شَهْرٍ مُديرًا عامًّا لِإحْدَى الشَّرِكاتِ السُّعُودِيَّةِ التي تَعْمَلُ في مجالِ الطاقَةِ. وَ وَصَلَ مَساءَ اليَوْمِ إلى دُبَي لِاجْتِماعِ عَمَلٍ مُهِمٍّ سَيَعْقِدُهُ في فُنْدُقِ السواحلي مَعَ المُسْتَثْمِرِينَ الأَتْراكِ، ونزَلَ قَبْلَ قَليلٍ في الفُنْدُقِ. وهو الآن يَتَكَلَّمُ مع مُوَظَّفِ الاِسْتِقْبال. هَيَّا نَسْتَمِع إِلَيْهِما:

محمد المَرْزوق: مَرْحَباً بِكُم. أنا محمد المرزوق من السّعودِيَّة. لَدَيْنا حَجْزٌ مُسْبَق لِعَشْرِ غُرَفٍ. حُجِزَتْ الغُرَفُ مِنْ قِبَلِ شَرِكَة ب.ف.ف السُّعُودِيَّة في الأسْبوعِ الماضي.

موظّف الاستقبال: أهلاً و سَهْلاً بِكُمْ يا سَيِّدِي. شَرِكَتُكُم حَجَزَتْ عِندَنا عَشْرَ غُرَفٍ؛ واحِدَةٌ لِسِيادَتِكَ وتِسْعٌ لِضُيُوفِكُم الأَتْراك.

محمد المَرْزوق: هذا صَحيح. كان ضُيُوفُنا الكِرَامُ سَيأْتون صَباحَ اليوم. هَلْ هُمْ اُسْتُقْبِلُوا في المَطارِ؟

موظّف الاستقبال: نَعَم يا سَيِّدِي، اُسْتُقْبِلَ ضُيوفُكم فِي المَطارِ و أُحْضِرُوا إلى الفُنْدُق، و هُمْ الآن يَسْتَرِيحُونَ في غُرَفِهِمْ في الطابِقِ العاشِر. وسِيادَتُكَ في غُرْفَة رقم 1005 (أَلف و خَمْسة) في نَفْسِ الطابِقِ.

Otelde

Muhammed Merzûk bir ay önce enerji alanında çalışan Suudi şirketlerin birine genel müdür olarak atandı. Türk yatırımcılarla birlikte Sevâhılî otelinde düzenleyeceği önemli bir iş toplantısı için bugün akşam Dubâi'ye ulaştı. Biraz önce otele vardı. Şu anda karşılama (resepsiyon) görevlisi ile konuşuyor. Haydi, onlara kulak verelim:

Muhammed el-Merzûk: Merhaba, ben Suudi Arabistan'dan Muhammed el-Merzûk. Bizim on odalık bir rezervasyonumuz vardı. Odalar Suudi B.F.F. şirketi tarafından geçen hafta ayırtıldı.

Resepsiyon Görevlisi: Hoş geldiniz beyefendi. Şirketiniz bizde on oda ayırttı. Biri sizin için, dokuzu Türk misafirleriniz için.

Muhammed el-Merzûk: Bu doğru. Değerli misafirlerimiz bugün sabah gelecekti. Havaalanında karşılandılar mı?

Resepsiyon Görevlisi: Evet efendim. Misafirleriniz havaalanında karşılandı ve otele getirildi. Onlar şimdi onuncu kattaki odalarında dinleniyorlar. Zatıâliniz de aynı katta 1005 numaralı odadasınız.

محمد المَرْزوق: شُكْرًا جَزِيلاً. هَلْ أُرْسِلَتْ الحَقَائِبُ إلى الغُرْفَة؟

موظّف الاستقبال: نَعَم يا سَيِّدِي، ها هو المِفْتاحُ. عِلْماً بِأَنَّ الغُرَفَ فِي الدَّوْرِ العاشِرِ كَبِيرَةٌ جِدًّا وتُفَضَّلُ عَادَةً من قِبَلِ رجالِ الأَعْمالِ لأنّها تُسْتَعْمَلُ لِاجْتِماعاتِ عَمَلٍ صَغِيرَةٍ. هذه الغُرَفُ تَحْتَوِي على كُلِّ ما يُحْتاجُ إليه لِعَقْدِ اجْتماعٍ صَغيرٍ بين رِجالِ الأعْمالِ؛ يُوجَدُ فيها حاسوبٌ و شَاشَةٌ ذَكِيَّةٌ وسَبُّورَةٌ ذَكِيَّةٌ وطاولةُ اجتماعاتٍ مُسْتَطِيلَةٌ وما شابه.

محمد المَرْزوق: هذه خِدمةٌ رائعةٌ، ولكنْ نَحْنُ سَنَسْتَعْمِلُ قَاعَةَ الاِجْتِماع.

موظّف الاستقبال: نَحْنُ نَعْرِفُ ذلك. أُعِدَّتْ لَكُمْ قاعَةُ الاِجْتِماعِ في الطابِقِ الثاني. وسَيَشْتَرِكُ في الاِجْتِماعِ رِجالُ أعْمالٍ من الإماراتِ أيضاً.

محمد المَرْزوق: شُكْراً. وأَوَدُّ أن آخُذَ ضُيُوفَنا الكِرام إلى جَوْلَةٍ سِياحِيَّةٍ فِي المَدِينَةِ غَداً بَعْدَ الظُّهْرِ، أَ تُرَى كَيْفَ يَكُونُ الجَوُّ غَداً؟

موظّف الاستقبال: يُتَوَقَّعُ أنْ يَكونَ الجَوُّ مُشْمِساً غَداً يا سَيِّدي.

محمد المَرْزوق: هذا جَميل. إلى اللقاء.

Muhammed el-Merzûk: Çok teşekkürler. Bavullar odaya gönderildi mi?

Resepsiyon Görevlisi: Evet, efendim, işte bu anahtar, bilmenizi isteriz ki onuncu kattaki odalar çok büyük. Küçük iş toplantılarında kullanılabildikleri için genellikle iş adamları tarafından tercih ediliyor. Bu odalar iş adamları arasında küçük toplantılar yapmak için gerekli her şeyi içeriyor. İçerisinde bilgisayar, akıllı ekran, akıllı tahta, dikdörtgen toplantı masası ve buna benzer şeyler bulunuyor.

Muhammed Merzûk: Bu harika bir hizmet; ancak biz toplantı salonunu kullanacağız.

Resepsiyon Görevlisi: Bunu biliyoruz. İkinci kattaki toplantı salonu sizin için hazırlandı. Toplantıya Birleşik Arap Emirliklerinden iş adamları da katılacak.

Muhammed Merzûk: Teşekkürler. Kıymetli misafirlerimizi yarın öğleden sonra şehirde turistik bir geziye de götürmek istiyorum. Yarın hava nasıl olur acaba?

Resepsiyon Görevlisi: Yarın havanın güneşli olması bekleniyor efendim.

Muhammed Merzûk: Bu güzel. Görüşmek üzere.

dikkat

Resmi görüşmelerde لِسِيادَتَك (li-siyâdetek), لِحَضْرَتَك (li-hadratek) ifadeleri, لَكَ yerine kullanılabilir. Bu, لَكَ 'ye göre daha kibar ve resmi bir kullanılış biçimidir. (Konuşma dilinde Araplar sondaki tamlayan zamiri olan "kef"i, eril veya dişil durumuna göre fethalı veya kesralı telaffuz etmek yerine sükûn ile harekeliymiş gibi okuyup "kef"in alması gereken harekeyi kendisinden önceki "te"ye aktarırlar. Böylece erkek için "li-hadratek" veya "li-siyâdetek", kadın için "li-hadratik" veya "li-siyâdetik" biçiminde kullanarak baştaki "li" harficerine amel ettirmemiş olurlar. Fasih kullanımın erkek için "li-hadratike", "li-siyâdetike"; kadın için "li-hadratiki", "li-siyâdetiki" biçiminde olduğunu biliniz.)

dikkat

عِلْماً بِأَنَّ / عِلْماً أَنَّ bilginiz olsun, bilmenizi isteriz ki, şunu ifade edeyim ki anlamlarında kullanılmaktadır.

Öğrenme Çıktısı

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 1

Verilen diyalogda geçen mechûl fiillerin altını çiziniz. Anlamlarını araştırınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Diyalogda geçen mechûl fiillerin yapılarını birbiriyle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Verilen diyaloğu okuyunuz ve arkadaşlarınızla birlikte Arapça olarak canlandırmaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: SULÂSÎ MEZÎD FİİLLERDE EDİLGEN (MECHÛL) YAPI

القواعد: الفِعل المَبْنِي للمَجهول (الفعل الثلاثي المزيد)

Arapça mezîd fiil kalıplarının mâzî, muzâri, emir ve mastar şekillerini ikinci kitabınızda görmüştünüz. Gerçek özne ile değil de sözde özne ile kullanılan edilgen (mechûl) mezîd fiilleri ve bu fiillerin edilgen (mechûl) yapıya nasıl çevrildiğini inceleyelim.

Mezîd Fiillerde Mâzî Mechûl

Türkçede fiil köküne ses uyumuna göre "-ıl, -il, -ul, -ül" eklerinden birinin getirilmesiyle elde edilen edilgen yapı, mezîd fiillerde mâzî formda fiilin son harfinin harekesi değiştirilmeksizin sondan bir önceki harfin harekesinin esreye, daha önceki harflerin sükûn dışındaki harekelerinin ötreye çevrilmesiyle elde edilir.

Aşağıdaki örneklerde bu durumu inceleyelim:

Mezîd Mechûl	Mâzî Mezîd
أُفْعِلَ	أَفْعَلَ
فُعِّلَ	فَعَّلَ
فُوعِلَ	فاعل
اُفْتُعِلَ	اِفْتَعَلَ
تُفُعِّلَ	تَفَعَّلَ
تُفُوعِلَ	تَفَاعَلَ
اُسْتُفْعِلَ	اِسْتَفْعَلَ

dikkat

اِنْفَعَلَ kalıbı anlamca edilgen olduğu için ayrıca mechûle çevrilmez.

indirildi	أُنْزِلَ	indirdi	أَنْزَلَ
ikrâm edildi	أُكْرِمَ	ikrâm etti	أَكْرَمَ
yürütüldü	سُيِّرَ	yürüttü	سَيَّرَ
oluşturuldu	كُوِّنَ	oluşturdu	كَوَّنَ
tartışıldı	نُوقِشَ	tartıştı	نَاقَشَ
izlendi	تُوبِعَ	izledi	تَابَعَ
kazanıldı	اُنْتُصِرَ	kazandı	اِنْتَصَرَ
düşünüldü	اُفْتُكِرَ	düşündü	اِفْتَكَرَ
yarışıldı	تُسُوبِقَ	yarıştı	تَسَابَقَ
tereddüt edildi	تُرُدِّدَ	tereddüt etti	تَرَدَّدَ
kullanıldı	اُسْتُخْدِمَ	kullandı	اِسْتَخْدَمَ

Mezîd mechûl fiil, çekimi bakımından maʻlûm yapıdan farklı değildir. (اُعْتُقِلَ) fiili örneğinde bu durumu görelim.

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ اُعْتُقِلُوا Onlar tutuklandılar	هُمَا اُعْتُقِلَا O ikisi tutuklandı	هُوَ اُعْتُقِلَ O tutuklandı	Gâib
هُنَّ اُعْتُقِلْنَ Onlar tutuklandılar	هُمَا اُعْتُقِلَتَا O ikisi tutuklandı	هِيَ اُعْتُقِلَتْ O tutuklandı	Gâibe
أَنْتُمْ اُعْتُقِلْتُمْ Sizler tutuklandınız	أَنْتُمَا اُعْتُقِلْتُمَا Siz ikiniz tutuklandınız	أَنْتَ اُعْتُقِلْتَ Sen tutuklandın	Muhâtab
أَنْتُنَّ اُعْتُقِلْتُنَّ Sizler tutuklandınız	أَنْتُمَا اُعْتُقِلْتُمَا Siz ikiniz tutuklandınız	أَنْتِ اُعْتُقِلْتِ Sen tutuklandın	Muhâtaba
نَحْنُ اُعْتُقِلْنَا Biz tutuklandık		أَنَا اُعْتُقِلْتُ Ben tutuklandım	Mutekellim

Mezîd fiillerden اِفْتَعَلَ kalıbına dâir mechûl çekim örneğini yukarıda gördünüz. Şimdi diğer kalıpların mechûl formlarını örneklerle inceleyelim:

أَعَدَّ (hazırladı) fiili أُعِدَّ (hazırlandı) şeklinde edilgen yapılır.

اِسْتَقْبَلَ (karşıladı) fiili, اُسْتُقْبِلَ (karşılandı) biçiminde edilgen yapılır.

بَايَعَ (biat etti) fiili, بُويِعَ (biat edildi) biçiminde edilgen yapılır.

نَادَى (seslendi, çağırdı) fiili, نُودِيَ (seslenildi, çağrıldı) biçiminde edilgen yapılır.

تَوَفَّى (canını aldı) fiili, تُوُفِّيَ (canı alındı, öldü) biçiminde edilgen yapılır.

Nâkıs ve *lefîf* fiillerden türetilen mezîd fiiller mâzî mechûl forma uyarlandığında, sondaki illetli harf -aslen ister vâv, isterse ye olsun- daima ye olarak görünür. Örneğin:

اِسْتَدْعَى (çağırtmak, çağırmak) fiili mechûl formda أُسْتُدْعِيَ (çağrılmak, davet edilmek), şeklinde kullanılır.

Mezîd Fiillerde Muzârî Mechûl

Mezîd fiillerin Geniş/Şimdiki Zaman formları mechûle çevrilirken fiilin son harfinin harekesi ile sükûn harekeleri hiç değişmez. Baştaki muzaraat harfinin harekesi dammeye, fiilin diğer harekeleri fethaya çevrilir. Aşağıda tüm mezid kalıpların mechûl şekilleri bir tablo halinde verilmektedir.

Mechûl	Muzâri	Mâzî
يُفْعَلُ	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ
يُفَعَّلُ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ
يُفَاعَلُ	يُفَاعِلُ	فَاعَلَ
يُفْتَعَلُ	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ
يُتَفَعَّلُ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ
يُتَفَاعَلُ	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ
يُسْتَفْعَلُ	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ

Şimdi yukarıda verilen kalıplara dair bazı örnekleri inceleyelim:

	Muzârî Mechûl		Muzâri	Mâzî
Düzenleniyor	يُنَظَّمُ	Düzenliyor	يُنَظِّمُ	نَظَّمَ
Destekleniyor	يُدَعَّمُ	Destekliyor	يُدَعِّمُ	دَعَّمَ
İzleniyor	يُشاهَدُ	İzliyor	يُشاهِدُ	شاهَدَ
Bekleniyor	يُنْتَظَرُ	Bekliyor	يَنْتَظِرُ	اِنْتَظَرَ
Katılınıyor	يُشْتَرَكُ	Katılıyor	يَشْتَرِكُ	اِشْتَرَكَ
Kullanılıyor	يُسْتَخْدَمُ	Kullanıyor	يَسْتَخْدِمُ	اِسْتَخْدَمَ
Kullanılıyor	يُسْتَعْمَلُ	Kullanıyor	يَسْتَعْمِلُ	اِسْتَعْمَلَ

Muzâri mechûl fiil çekimi, muzâri ma'lûm fiil çekiminden farklı değildir. Bu durumu (يُعْتَقَلُ) muzâri mechûl fiilinin çekimini yaparak birlikte görelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يُعْتَقَلونَ Onlar tutuklanıyorlar	هُما يُعْتَقَلانِ O ikisi tutuklanıyor	هُوَ يُعْتَقَلُ O tutuklanıyor	Gâib
هُنَّ يُعْتَقَلْنَ Onlar tutuklanıyorlar	هُما تُعْتَقَلانِ O ikisi tutuklanıyor	هِيَ تُعْتَقَلُ O tutuklanıyor	Gâibe
أَنْتُمْ تُعْتَقَلونَ Sizler tutuklanıyorsunuz	أَنْتُما تُعْتَقَلانِ Siz ikiniz tutuklanıyorsunuz	أَنْتَ تُعْتَقَلُ Sen tutuklanıyorsun	Muhâtab
أَنْتُنَّ تُعْتَقَلْنَ Sizler tutuklanıyorsunuz	أَنْتُما تُعْتَقَلانِ Siz ikiniz tutuklanıyorsunuz	أَنْتِ تُعْتَقَلِينَ Sen tutuklanıyorsun	Muhâtaba
نَحْنُ نُعْتَقَلُ Biz tutuklanıyoruz		أَنا أُعْتَقَلُ Ben tutuklanıyorum	Mutekellim

Nâkıs fiilden elde edilen mezîd fiillerin muzârileri edilgen yapıya çevrilirken sondaki illetli harf daima bu fetha harekesine uygun illetli harf olan elif biçiminde görünür. Buradaki illetli harf daima elif-i maksûre biçiminde yazılır. Örnek:

دَعا - اِسْتَدْعَى -يَسْتَدْعِي (davet ediyor, çağırıyor) - يُسْتَدْعَى (davet ediliyor, çağırılıyor)

Şimdi sulâsî fiillerin edilgen yapısı anlatılırken görmüş olduğunuz *nâ'ibu'l-fâil* (sözde özne) konusunu mezîd fiiller bağlamında tekrar ele alarak pekiştirelim.

Hatırlayacağınız üzere etken cümlenin fiili mechûle (edilgene) dönüştürüldüğünde etken cümlenin nesnesi sözde özne, yani *nâibu'l-fâil* konumuna geliyordu. Şimdi mezîd fiille oluşturulmuş bir cümlenin etken formda olan fiilini edilgen yapıya dönüştürmek suretiyle hem fiilde, hem de cümlede meydana gelen değişimi birlikte görelim:

أَرْسَلَ الطِّفْلُ الرسالَةَ. (Çocuk mektubu gönderdi.)

أُرْسِلَتْ الرّسالَةُ. (Mektup gönderildi.)

Yukarıda "Çocuk mektubu gönderdi." cümlesinin fiili etkendir, dolayısıyla gönderme eylemini gerçekleştiren الطِّفْلُ sözcüğü fâil ve dolayısıyla merfû; gönderme eyleminden etkilenen الرِّسالَةَ sözcüğü de mefûl ve dolayısıyla mansûbdur. Fâil eril bir kelime olduğu için fiil de 3. tekil eril formda kullanılmıştır.

Bu cümlenin fiilini أُرْسِلَ biçiminde edilgen yapıya dönüştürünce, fâil olan sözcük cümleden düşürülmüş, ilk cümlede mefûl konumunda olan الرّسالة sözcüğü failin yerine geçerek, yani nâibu'l-fâil olarak mansûb durumdan merfû duruma dönüşmüştür. Çünkü nâibu'l-fâil de daima merfûdur. Fâil ile fiil arasındaki cinsiyet uyumu nâibu'l-fâil ile fiil arasında da olması gerektiğinden, yeni cümlede naibu'l-fâil olan الرّسالة sözcüğü dişil bir kelime olduğu için fiil de ona uyarak (أُرْسِلَتْ) biçiminde 3. tekil dişil formda kullanılmıştır. Aşağıdaki benzer cümleleri inceleyelim:

A)

أَعْلَمَ المُعَلِّمُ الدَّرْسَ.	(Öğretmen dersi bildirdi - anlattı.)
أُعْلِمَ الدَّرْسُ.	(Ders bildirildi - anlatıldı.)
عَالَجَ الطَّبيبُ المَرِيضَ.	(Doktor, hastayı tedavi etti.)
عُولِجَ المَرِيضُ.	(Hasta tedavi edildi.)
اِتَّهَمَ المُسافِرُ السائِقَ.	(Yolcu şoförü suçladı.)
أُتُّهِمَ السائِقُ.	(Şoför suçlandı.)
شاهَدَ الطالبُ التِّلْفازَ.	(Öğrenci televizyon izledi.)
شُوهِدَ التِّلْفازُ.	(Televizyon izlendi.)
اِسْتَخْدَمَ الطُّلَّابُ الحاسوبَ.	(Öğrenciler bilgisayarı kullandı.)
أُسْتُخْدِمَ الحاسوبُ.	(Bilgisayar kullanıldı.)

B)

أَعْلَمَتْ المُعَلِّمَةُ الحَقيقةَ.	(Kadın öğretmen gerçeği bildirdi - anlattı.)
أُعْلِمَتْ الحَقيقَةُ.	(Gerçek bildirildi - anlatıldı.)
عَالَجَتْ الطبيبَةُ المَرِيضَةَ.	(Kadın doktor kadın hastayı tedavi etti.)
عُولِجَتْ المَرِيضَةُ.	(Kadın hasta tedavi edildi.)
اِتَّهَمَتْ المُمَرِّضَةُ السائِقَةَ.	(Hemşire kadın, kadın sürücüyü suçladı.)
أُتُّهِمَتْ السائِقَةُ.	(Kadın sürücü suçlandı.)
شاهَدَتْ ليلى المُباراةَ.	(Leyla maçı izledi.)
شُوهِدَتْ المُباراةُ.	(Maç izlendi.)
اِسْتَخْدَمَتْ الطَّالِباتُ السَّبُّورةَ الذّكيةَ.	(Kız öğrenciler akıllı tahtayı kullandı.)
أُسْتُخْدِمَتْ السَّبُّورةُ الذّكيّةُ.	(Akıllı tahta kullanıldı.)

Yukarıdaki (A) ve (B) grubunda yer alan cümleleri incelediğimizde, birinci cümlelerin etken, ikinci cümlelerin edilgen olduklarını, edilgen cümlelerde gerçek özne yerine sözde özne (nâibu'l-fâil) kullanılmış olduğunu görüyoruz. Dikkatimizi çeken bir başka husus, (A) grubundaki etken ve edilgen cümlelerin hepsinin fiillerinin eril; (B) grubundaki etken ve edilgen cümlelerin hepsinin fiillerinin dişil kullanılmış olmasıdır. Bunun sebebi acaba nedir?

Bunun sebebi şudur: (A) grubundaki etken cümlelerde fâil ve mefûl olan kelimeler hep eril; (B) grubundaki etken cümlelerde fâil ve mefûl olan kelimeler hep dişildir. Fiiller edilgene çevrildiğinde, cümlenin mefûlü fâilin yerine geçince, cinsiyet farkı olmadığından fiilin cinsiyet durumu değişmemiştir.

Aşağıdaki cümlelerde ise etken cümlelerin fâil ve mefûlleri özellikle farklı cinsiyetlerden oluşturulmuştur. Bu örnekler yoluyla, fiil edilgene çevrilip mefûl nâibu'l-fâil konumuna gelince fiilin cinsiyetini nasıl kendine uygun hale getirdiğini daha açık bir şekilde görmeniz ve konuyu daha iyi kavramanız mümkün olacaktır:

عَالَجَ الطبيبُ الـمَرِيضَةَ. (Erkek doktor, kadın hastayı tedavi etti.)

عُولِجَتْ الـمَرِيضَةُ. (Kadın hasta tedavi edildi.)

شاهَدَتْ الطالبَةُ التِّلْفازَ. (Kız öğrenci televizyon izledi.)

شُوهِدَ التِّلْفازُ. (Televizyon izlendi.)

مَزَّقَتْ الطالبةُ الكِتابَ. (Kız öğrenci kitabı parçaladı.)

مُزِّقَ الكِتابُ. (Kitap parçalandı.)

اِسْتَخْدَمَ السَّائِقُ الغُرْفَةَ. (Şoför, odayı kullandı.)

أُسْتُخْدِمَتْ الغُرْفَةُ. (Oda kullanıldı.)

اِقْتَطَفَ الوَلَدُ الأزْهارَ. (Erkek çocuk, çiçekleri topladı.)

أُقْتُطِفَتْ الأَزْهارُ. (Çiçekler toplandı.)

dikkat

Yukarıdaki "أُقْتُطِفَتْ الأَزْهارُ." cümlesinde mechûl fiil sizce neden dişil olmuştur? Gayr-ı âkil düzensiz çoğulların dişil kabul edildiği kuralını unutmayınız.

Buraya kadarki örnek cümlelerde kullandığımız mezîd fiiller, hep mâzî formda idi. Muzâri formun edilgen yapısının kullanıldığı birkaç cümle ile buraya kadar anlatmış olduğumuz hususları pekiştirmeye çalışalım.

يُعالِجُ الطَّبيبُ المَرْضَى فِي المُسْتَشْفى. (Doktor, hastaları hastanede tedavi ediyor.)

يُعالَجُ المَرْضَى فِي المُسْتَشْفى. (Hastalar, hastanede tedavi ediliyor.)

يُكْرِمُ الأتْراكُ الضُّيوفَ.	(Türkler misafirlere ikram ederler.)
يُكْرَمُ الضُّيوفُ.	(Misafirlere ikram edilir.)
يُغْلِقُ الرَّجُلُ النَّوافذَ باللَّيلِ.	(Adam gece pencereleri kapatıyor.)
تُغْلَقُ النَّوافذُ باللَّيْلِ.	(Gece pencereler kapatılır.)
تَسْتَأْجِرُ الطَّبيبَةُ شَقَّةً في الطّابِقِ الأوَّلِ.	(Kadın doktor birinci katta bir daire kiralar.)
تُسْتَأْجَرُ شَقَّةٌ في الطّابِقِ الأوَّلِ.	(Birinci katta bir daire kiralanır.)
يُنَظِّفُ البُسْتانِيُّ الحَديقَةَ كُلَّ رَبيعٍ.	(Bahçıvan her ilkbahar bahçeyi temizliyor.)
تُنَظَّفُ الحَديقَةُ كُلَّ رَبيعٍ.	(Her ilkbahar bahçe temizleniyor.)

Şimdi edilgen yapıdaki cümlelerin irâbını yapalım:

تُشاهَدُ الأفْلامُ مِنْ قِبَلِ اللَّجْنَةِ. (Heyet tarafından filmler izlenir.)

تُشاهَدُ : Mezîd fiil, üçüncü tekil dişil, muzâri, edilgen.
الأفْلامُ : Nâibu'l-fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
مِنْ : Harf-i cer
قِبَلِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf.
اللَّجْنَةِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

أُصْلِحَتْ السَّيّارَةُ مِنْ قِبَلِ المُصَلِّحِ. (Araba, tamirci tarafından tamir edildi.)

أُصْلِحَتْ : Mezîd fiil, üçüncü tekil dişil, mâzî, edilgen.
السَّيّارَةُ : Nâibu'l-fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
مِنْ : Harf-i cer
قِبَلِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, ayrıca muzâf.
المُصَلِّحِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Öğrenme Çıktısı

2 Arapça mezîd fiillerin edilgen (mechûl) yapısını tanıma, ma'lûm bir mezîd fiili mechûle çevirebilme

Araştır/ Tekrarla 2

Arapça mezîd fiillerin mâzî ve muzâri mechûl formlarını inceleyiniz ve tekrarlayınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Yunus Sûresi" 22, "Nisâ Sûresi" 86. ayet-i kerimelerinde geçen mechûl fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Bildiğiniz mezîd fiilleri arkadaşlarınızla birlikte mechûle çevirmeye çalışınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المُسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

سُمِّيَ بِـ ...	**...ile isimlendirildi** **...diye adlandırıldı**

هَلْ تَعْرِفُ لماذا سُمِّيَ البَحْرُ المَيِّت بِـهذا الاسْمِ؟

(Ölü denizin niçin bu adla isimlendirildiğini biliyor musun?)

ما هي السُّوَر التّي سُمِّيَتْ
باسمِ وقتٍ من الأوقاتِ؟

سورةُ الفَجْر و سورةُ الضّحى وسورةُ
العَصْر و سورةُ اللَّيْل يا أستاذ.

- Zaman isimlerinden biriyle isimlendirilen sûreler hangileridir?
- Fecr Sûresi, Duhâ Sûresi, ʿAsr Sûresi ve Leyl Sûresidir öğretmenim.

يُسَمَّى الخُلَفاءُ الأربَعَةُ بَعْدَ الرَّسولِ (ص) بِالخُلَفاءِ الراشِدِينَ.
(Hz. Peygamber'den sonraki dört halife, "hulefâ-i râşidîn" diye adlandırılır.)

-بِمَ يُسَمَّى الفارابي في العالم الإسلامي؟
(Fârâbî İslam dünyasında ne diye adlandırılır?)

-يُسَمَّى الفارابي في العالم الإسلامي بالمعلِّمِ الثَّاني.
(Fârâbî İslam dünyasında "ikinci öğretmen" diye adlandırılır.)

dikkat

Yukarıdaki diyalogda bulunan soru ifadesi بِمَ 'nin aslı بِما dır. Ancak ما soru edatı bir harf-i cere bitiştiği zaman elif harfi düşürülür.

بِ + ما : بِمَ	مِنْ + ما : مِمَّ
على + ما : علامَ	عَنْ + ما : عَمَّ
إلى + ما : إلامَ	في + ما : فيمَ

Birine selam verdi **Birine selam söyledi**	**سَلَّمَ على ...**

عندما نَرى زَميلاً لنا في الشارع نُسَلِّمُ عَليه.
(Sokakta bir arkadaşımızı gördüğümüzde ona selam veririz.)

سَلِّمِي على والِدِكِ يا نَبيلَة. (Babana selam söyle Nebile.)

سَلِّمْ على محمدٍ يا حسن. (Muhammed'e selam söyle Hasan.)

Bir şeyi yaptı, etti	**قامَ ب ...**

Araplar, anlatımı çeşitlendirmek amacıyla bazen bu yapıyı kullanırlar. Herhangi bir fiili mâzî veya muzâri ya da emir formunda kullanarak eylemi ifade etmeleri mümkünken, bazen böyle yapmayıp o fiilin mastarını "kâme bi-" kalıbıyla kullanarak aynı anlamı ifade yoluna giderler. Örnek:

رئِيسُ الجامِعَةِ زارَ كُلِّيَّةَ العُلُومِ الإسلاميَّة في الكُوَيتِ.
(Üniversitenin rektörü, Kuveyt'teki İslami İlimler Fakültesini ziyaret etti.)

Aynı anlamı "kâme bi-" kalıbını kullanarak ifade edelim:

رئِيسُ الجامِعَةِ قامَ بزِيارَةِ كُلِّيَّةِ العُلُومِ الإسلاميَّة في الكُوَيتِ.
(Üniversitenin rektörü, Kuveyt'teki İslami İlimler Fakültesini ziyaret etti.)

Birinci cümlede "زَارَ" mâzî fiil ve "كُلِّيَّةَ" onun mef'ûlun bihi iken; ikinci cümlede "قامَ بِ" kalıbından yararlanılarak önce "قامَ" mâzi olarak, ardından "زَارَ"nin mastar biçimi "زِيارَة" mecrûr halde ("بِ" harf-i cerinden dolayı) kullanılmış ve "كُلِّيَّة" kelimesine muzâf olmuştur. Aynı durumu aşağıdaki örneklerde de göreceksiniz:

والِدَتي تُنَظِّفُ البَيْتَ. (Annem evi temizliyor.)

والِدَتي تَقُومُ بِتَنْظِيفِ البَيْتِ. (Annem evi temizliyor –evin temizliğini yapıyor-.)

خَلَعَ حُسَيْنٌ حِذائَهُ عندَ البابِ قَبْلَ دُخُولِ المَسْجِدِ.
(Hüseyin, camiye girmeden önce ayakkabısını kapıda çıkardı.)

قامَ حُسَيْنٌ بِخَلْعِ حِذائِهِ عِنْدَ البابِ قَبْلَ دُخُولِ المَسْجِدِ.
(Hüseyin, camiye girmeden önce ayakkabısını kapıda çıkardı.)

سَاعَدْتُ الطُّلّابَ في إعْدادِ واجِباتِهِمْ.
(Öğrencilere ödevlerini hazırlamada yardım ettim.)

قُمْتُ بِمُساعَدَةِ الطُّلّابِ في إعْدادِ واجِباتِهِمْ.
(Öğrencilere ödevlerini hazırlamada yardım ettim.)

Bir şey yapmaya mecbur kaldı (mechûl kullanılır)	أُضْطُرَّ إلى ...

أُضْطُرَّ المَريضُ إلى قَضاءِ نِهايَةِ الأسبوع في المُسْتَشْفى.
(Hasta, hafta sonunu hastanede geçirmek zorunda kaldı.)

أُضْطُرِرْتُ إلى بَيْعِ هذه السَّيَّارة. (Bu arabayı satmak zorunda kaldım.)

أُضْطُرَّتْ أُمِّي إلى تَرْكِ العمَل. (Annem işten ayrılmak zorunda kaldı.)

Öğrenme Çıktısı

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "İnsan Sûresi" 18. ayet-i kerimesinde geçen harf-i cerli fiili tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Verilen harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız

Araştırmalarla İlişkilendir

اِرْبِطْ بالبُحوث

جار الله الزَّمَخْشَري

الإمامُ الزَّمَخْشَري مِنْ أبْرَزِ عُلَماءِ التَّفْسير. و كان فَقيهًا و مُحَدِّثاً و مُفَسِّرًا و شاعرًا. اِسمُهُ محمود بن عمر، كُنْيَتُه أبو القاسم، لَقَبُهُ «جارُ الله». وُلِدَ محمود أبُو القاسم في أُسْرَة تُرْكِيَّة بِزَمَخشر إحدى قُرى خوارزم في 27 رجب سنة 467هـ، ونَشَأ فيها. ودَرَسَ عَلى مَشاهيرِ عُلَماءِ بَلَدِه الفِقْهَ و الحديثَ و الكلامَ و التفسيرَ وغيرها مِن عُلومِ الشَّريعَة و عُلومِ العَربيَّةِ، ورَحَل إلى بُخارى طَلَباً لِلمَزيدِ مِنَ العِلْم و في طَريقِه سَقَطَ مِن دابَّتِه فانْكَسَرَتْ ساقُه واضْطُرَّ إلى بَتْرِها و اتَّخذ ساقاً مِن خَشَب. و أراد اسْتِكْمالَ تَحْصيلِه العلمِي فرَحَل إلى خراسان و أصفهان و بغداد، و سافرَ إلى مكة و عاشَ بِجوارِ الكَعْبَة فلُقِّب بِجار الله. و كانت حَياتُه مُوَزَّعةً بَيْن طَلَبِ العِلمِ والإقْراءِ والتَّأليفِ، غَيرُ أنَّ الَّذي أَذاعَ شُهْرتَه، و خلَّد ذِكْرَه هو مُصَنَّفاتُه. و قدْ بَلَغَ إنتاجُه العِلْمِي نَحْوَ خَمْسين مُؤَلَّفاً في العُلومِ الدِّينِيَّةِ واللُّغَوِيَّةِ والنَّحْوِيَّةِ والأدَبِيَّةِ و غيرها. وتَفْسيرُه المُسَمَّى «الكَشَّاف» مِن أَهَمِّ مُصنَّفاتِه. ترَكَ صَدًى واسعاً في السَّاحةِ العِلْمِيَّة، و اعْتَنَى الدَّارِسُون به شَرحاً و اخْتِصاراً وتَلْخيصاً. وتُوُفِّيَ –رحمه الله– ليلةَ عَرَفَة في 9 ذي الحجة سنة 538هـ/1144م بجرجانية خوارزم.

Kaynak: http://www.alittihad.ae/details.php?id=61381&y=2010'den uyarlanmıştır.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

يُروى أنَّ.../ يُحْكى أنَّ ...
Rivayet edilir ki..., anlatılır ki...

يُرْوَى أَنَّ الخَنْساءَ شاعِرَةٌ مَشْهورَة مِنْ فَتْرَةِ صَدْرِ الإسلام.
(Hansa'nın Sadru'l-İslâm döneminin ünlü bir kadın şairi olduğu rivayet edilir.)

يُرْوَى أَنَّ أَحَدَ الملوكِ رَأَى حُلمًا في مَنامِهِ.
(Bir kralın uykusunda bir rüya gördüğü rivayet edilir -rivayete göre krallardan biri uykusunda bir rüya görmüş-.)

يُرْوَى أَنَّه كان يَقُصُّ قِصَّةً حَزِينَةً.
(Onun hüzünlü bir hikâye anlattığı rivayet edilir -rivayete göre hüzünlü bir hikâye anlatıyormuş-.)

يُحْكَى أنَّ رَجُلاً غَنِيًّا كان يَعيشُ في إحدى القُرى.
(Zengin bir adamın bir köyde yaşadığı anlatılır – rivayete göre bir köyde zengin bir adam yaşarmış-.)

يُحْكَى أنَّ سُلحفاةً كانَتْ تَعْزِفُ على النَّاي.
(Bir kaplumbağanın ney çaldığı anlatılır –anlatıldığına göre kaplumbağanın biri ney çalıyormuş-.)

أ ترى؟
Acaba?

أَ تُرَى كَيْفَ الجوُّ غَداً؟! (Acaba yarın hava nasıldır ki?!)

أَ تُرَى الزَّمانُ يَسُرُّنا؟! (Zaman bizi sevindirir mi dersiniz?!)

أَ تُرَى حِينَ أَفْقَعُ عَيْنَيْكَ ثُمَّ أُثَبِّتُ مَكانَهُما جَوْهَرَتَيْنِ هل تَرَى؟!
(Acaba oysam gözlerini, sonra yerleştirsem yerlerine iki mücevher, görebilir misin ki?! -Emel Dunkul'un bir şiirinden)

مِنْ أَجْلِ خاطِرِ ...
... nın hatırı için

هَلْ مِنَ المـُمْكِنِ التَّخْفيض في الأسْعار؟

نَعَم، مِنْ أجلِ خاطِرِكُم يُمْكِنُ التَّخْفيض في الأسْعار.

- Fiyatlarda indirim mümkün müdür?-
- Evet, sizin hatırınız için fiyatlarda indirim mümkündür.

مِنْ أجل خاطِري اِرْجِعِي إلى بَيْتِكِ هذا المساء من فَضْلِك. (Hatırım için bu akşam evine dön lütfen.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 4

Yukarıda verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Arapça gazetelerde geçen başlıkları inceleyiniz. Bu başlıklarda geçen kalıp ifadeleri şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Yukarıda kullanılan kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma قراءة

عاداتٌ في المُجْتَمع التُّركي

الشَّعْبُ التُّركي يُعْتَبَرُ شَعْباً لَطيفاً و مِضيافاً، يُحِبُّ الضُّيوفَ و الأجانِبَ و يَحْتَرِمُهم حتى في طَريقَةِ الخِطاب، فيُكَلِّمُ الغُرَباءَ و الكِبارَ بالعُمْر بطَريقَةٍ رَسْمِيَّةٍ لإظْهارِ الاِحْتِرام، مِنْ خِلالِ اسْتِخْدامِ صِيغةِ الجمْعِ في الكَلام، بَدَلاً مِن صِيغَةِ المُفْرَد. غالِباً ما يَقُوم الأتْراكُ بإضافَةِ ألْقابٍ مِثْلَ أَفَنْدِم أَوْ بَيه أَوْ آغا بِي، للرَّجُلِ الغَريبِ أَو الكَبير، وَأَبْلَه أي الأُخت الكَبِيرة أَوْ هانم لِلمَرْأة. و بِالمُقابِل، فإنَّهم يُحِبُّون أَنْ يَقومَ الضَّيْفُ أَو الشَّخْصُ الغَريبُ بِمُخاطَبَتِهم بِأسلوبٍ لائِقٍ، فلا يُحَبَّذُ أَنْ يَقومَ الغَريبُ بِمُخاطَبَةِ كِبارِ السِّن بِصيغَةِ المُفْرَدِ بَلْ بِصيغَةِ الجمْعِ كَدَلالَةٍ على إِظْهارِ الاِحْتِرامِ لَهم. وَ إنْ قَدَّمَ أحدُ الأتراكِ دَعْوَةً للضَّيْفِ لِتَناوُلِ الطَّعامِ في الخارِجِ مثلاً، فيَجِبُ على الضَّيْفِ ألَّا يَدْفَعَ الحِسابَ، فالمُضِيفُ هو مَنْ يَتَكَفَّلُ بِالدَّفْعِ، و إنْ كانَ ذلك سَبَباً لِإحراجِ الضَّيْفِ، فَعليْه أن يَدْعُوَ المُضِيفَ للخُروجِ في وقتٍ لاحِقٍ.

خَلْعُ الحِذاءِ عِنْدَ بابِ المَنْزِل

يَتَّصِفُ الشَّعْبُ التُّركي بِحُبِّه الشَّديدِ للنَّظافَةِ، و مِنَ العاداتِ المُرْتَبِطَةِ بذلك، عادةُ خَلْعِ الحِذاءِ عِنْدَ بابِ المَنْزِل. فَعِنْدَ زِيارَةِ أَحَدِ الأَتْراكِ في مَنْزِلِه، مِنَ المُحَبَّبِ أنْ يَقومَ الضَّيفُ بِخَلْعِ حِذائِه عِنْدَ البابِ قَبْلَ دُخولِه، لِيَرْتَدِيَ نَوْعاً مِنَ النِّعالِ المَنْزِلِيَّةِ النَّظِيفَةِ، التي يُقَدِّمُها له المُضيفُ في الغالِب. وكذلك فإنه مِن اللَّباقَة لدى الأتْراك، ألَّا يقومَ الضَّيفُ بزيارَةِ المَنْزِلِ وَ يَدُهُ فارِغَة، عليه أنْ يَحْضُرَ هَدِيَّةً صغيرةً كَباقَةٍ مِن الأزْهارِ أَوْ عُلْبَةٍ مِن الشوكولا، في حال كانت زيارتُه الأولى لِمَنزِلِ المُضيف.

القَهْوَةُ المالِحة

نَتَحَدَّثُ عَن القَهْوَةِ المالِحة التي تُقَدَّمُ للعَريسِ التركي عِنْدَ ذَهابِهِ لِطَلَبِ يَدِ العَروسِ مِنْ أهلِها. هي عادةٌ قَديمةٌ مِن عاداتِ الزَّواجِ في المُجتمَعِ التركي لا تَزال يُطَبِّقُها الكثيرُ مِنَ الفَتَياتِ كاختبارٍ لِمَدَى حُبِّ الشَّابِّ للفتاةِ و رَغْبَتِه في الزَّواجِ بها. عِنْدَ قُدومِ أَهْلِ العَريسِ لِطَلَبِ يَدِ الفَتاةِ، تَقومُ العروسُ بِتَحْضيرِ القَهْوَةِ عادِيَّةً لِجَميعِ الضُّيوفِ، ما عدا قهوة العَريس، حَيثُ أنها تَضَعُ في فِنْجانِه المِلْحَ بَدَلاً مِن السُّكَّرِ كاخْتِبارٍ له. وَ تَخْتَلِفُ نِسْبَةُ المِلْحِ التي تَضَعُها الفتاةُ في الفِنْجان، وِفْقاً لِدَرَجَةِ حُبِّها لِلشَّابِّ و قَبولِها الزَّواجَ مِنه فإذا كانت كَمِّيَّةُ المِلْحِ قليلةً، دَلَّتْ على مُوافَقَةِ الفَتاة على الزَّواج، و إنْ كانت كثيرةً فذلك يَعْني عَدَمُ مُوافَقَتِها. و إذا شَرِبَ الشَّابُّ الفِنجانَ كامِلاً مِن دونِ أنْ يُبْدِيَ أيَّ انْزِعاجٍ، فذلك يُؤَكِّد حُبَّه للفَتاةِ و رَغبَتَه في الزَّواجِ بها. وفي حالِ أَبْدَى العريسُ انْزِعاجاً مِنَ القهوةِ ولم يُكْمِلْ شُرْبَها فذلك يَعْني فَشَلَه في الاِختِبار، وَ قَد يكونُ ذلك سَبَباً من أسْبابِ رَفْضِ الفَتاةِ له و امْتِناعِها عَنِ الزَّواجِ منه.

Kaynak: https://raseef22.com/life/2017/04/12/عادات من المجتمع التركي لا بدّ أن تعرفو'dan uyarlanmıştır.

Türk Toplumunda Âdetler

Türk halkı zarif ve misafirperver bir halk olarak kabul edilir, misafirleri ve yabancıları sever, onlara hitap şekliyle bile saygı gösterirler. Yaşlılara ve yabancılara saygı göstermek için resmî bir şekilde konuşurlar; onlara hitap ederken tekil formu kullanmak yerine çoğul formu kullanırlar. Türkler genellikle (yaşı) büyük ve yabancı erkeklere hitap ederken efendim, bey, ağabey lakaplarını, kadınlar için ise abla yani büyük kız kardeş veya hanım lakaplarını eklerler. Buna mukabil misafirin veya yabancı kişilerin de kendilerine uygun bir üslupla hitap etmesini isterler. Yabancı kişilerin yaşlılara tekil formunda hitap etmeleri hoş karşılanmaz; tersine onlara saygı göstergesi olarak çoğul formunda hitap etmeleri güzel karşılanır. Türklerden biri misafire örneğin, dışarıda yemek yeme daveti sunarsa misafirin hesabı ödememesi gerekir. Ödeme işini davet sahibi üstlenir. Bu, misafir için bir rahatsızlık sebebi olursa o zaman onun da kendisini davet edeni daha sonra dışarıda bir yemeğe davet etmesi gerekir.

Evin kapısında ayakkabı çıkarma

Türk halkı temizliğe aşırı düşkünlüğü ile bilinir. Buna ilişkin âdetlerden biri de evin kapısında ayakkabıları çıkarma âdetidir. Bir misafirin, Türklerden birini evinde ziyaret ederken eve girmeden önce kapıda ayakkabısını çıkarıp genellikle ev sahibinin takdim ettiği bir tür temiz ev terliğini giymesi arzu edilir. Aynı şekilde misafirin ev ziyaretine eli boş gelmemesi de Türklerde zerafettendir. Ev sahibinin evine ilk ziyareti durumunda bir buket çiçek veya bir kutu çikolata gibi küçük bir hediye götürmesi gerekir.

Tuzlu Kahve

Gelini ailesinden istemeye gittiğinde Türk damada sunulan tuzlu kahveden bahsediyoruz. Bu, Türk toplumunda delikanlının kendisine olan aşkını ve kendisiyle ne kadar evlenmek isteğini sınamak için hâlâ çok sayıda genç kızın uyguladığı eski evlilik âdetlerinden biridir. Damadın ailesi kızı istemeye gelince gelin (adayı), damat (adayı) dışındaki tüm misafirlere normal kahve getirir. Damadın fincanına onu sınamak için şeker yerine tuz koyar, genç kızın koyduğu tuzun oranı da delikanlıya olan sevgisine ve onunla evliliği kabulüne göre farklılık gösterir. Tuz miktarı az ise bu, kızın evliliği onayladığını gösterir. Şayet çoksa bu, onaylamadığı anlamına gelir. Delikanlı, fincanı her hangi bir rahatsızlık duymadan tam olarak içerse bu, kıza olan sevgisinin ve onunla evlenmek istediğinin kanıtıdır. Damat kahveden rahatsız olduğunu gösterir ve kahveyi tamamıyla içmezse bu, onun sınavda başarısız olduğu anlamına gelir. Bu durum, genç kızın onu reddetme ve onunla evlenmek istememesine sebep olabilir.

Yaşamla İlişkilendir

اِرْبِطْ بالحياة

ما هي فائِدَةُ البُكاء؟

كان البُكاء دائما يُوصَفُ بِأنَّه طَرِيقَةٌ مُفيدَةٌ لِتَخْفِيفِ حِدَّةِ التَّوَتُّر لَدَيْنا، فهَلْ هناك حَقائِق عِلْمِيَّة تَدْعُمُ هذا الاعْتِقادَ؟ حتَّى وقت قريب، كان العُلماء والكُتَّابُ في خِلاف حادٍّ حَوْل مَوْضوع البُكاء. و نحن الآن نَعْلَم أنَّ عَمَلِيَّةَ البُكاءِ لَدَى البالِغِينَ تُعَدُّ اسْتِجابةً نَفْسِيَّةً للمُثِيرات العاطِفِيَّة. ويُعَدُّ ذَرْفُ الدُّموعِ أَوْضَح عَلامَةِ البُكاء، لكِنَّ البُكاءَ يَتَضَمَّنُ أيضا تَغْيِيراً في تَعْبِيراتِ الوَجْه، وطريقَةِ التَّنَفُّس. ولا تَقْتَصِرُ الدُّموعُ العاطِفِيَّةُ على مَشاعِرِ الحُزْن فقط، فرُبَّما يَذْرِف أحدُنا دموعَةُ عِنْدَ مُشاهَدَةِ عَرْضٍ كوميدي ساخِر و في حين أنَّنا جميعًا على معرفةٍ بالمشاعِرِ التي تَرْتَبِطُ بالبُكاء، سَواءٌ كانتْ مشاعِرُ حُزنٍ أو فَرحةٍ عارِمة. لَيْس هناك الكثيرُ مِن الأُمورِ التي نَعرِفُها عَن السَّبب الذي يجْعَلنا نَبْكي نحن البالغين. إنّ بكاءَ البالغِينَ لا يَخْتَلِف كثيرا عَنْ بُكاء الأَطفال، على الأَقَلِّ عندما يَتَعَلَّقُ الأمرُ بالطَّبِيعَةِ الاجْتِماعِيَّة للبكاء. و بِمَعْنى آخر، ربما يكونُ البُكاءُ وَسيلةً لِطَلَب الدَّعْم والمُساعَدَة من أصْدِقائِنا. و هذا يَعْني أنَّ البُكاءَ وسيلةٌ للتَّعبيرِ عن حالتِنا العاطِفِيَّة.

Kaynak: http://ishtartv.com/viewarticle,75239.html'den uyarlanmıştır.

مُخْتارات مِنْ أمْثال العرب

Arap Atasözlerinden Seçmeler

آفَةُ العِلْمِ النِّسْيانُ

Unutmak ilmin belasıdır.

لِكُلِّ حَسَنٍ عائِبٌ

Her güzelin bir kusuru vardır.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki mezîd fiilleri mâzî ve muzâri formda edilgene çeviriniz.

Muzâri Mechûl	Mâzî Mechûl	
		إِسْتَمَعَ
		إِسْتَشْهَدَ
		أَعْلَمَ
		تَقَبَّلَ
		إِكْتَسَبَ
		إِسْتَعارَ
		تَنَقَّبَ
		مَزَّقَ
		قَدَّمَ
		إِسْتَغْفَرَ
		خاطَبَ
		إِخْتَلَفَ
		قاتَلَ
		أَنْزَلَ
		إِبْتَلَى

2- Aşağıdaki cümlelerin fiillerini edilgene (mechûle) çevirerek cümleleri yeniden yazınız.

1. يَكْتَشِفُ العُلَماءُ قارَةً جَديدَةً.
2. إِسْتَأْجَرَتْ الطَّبيبةُ شَقّةً في الطّابِقِ الثّاني.
3. إِفْتَتَحَ وَزيرُ الثَّقافةِ مَكْتَبةً جَديدَةً.
4. يُغَيِّرُ وَزيرُ التَّربِيَةِ إِسْمَ المدرسَةِ.
5. تَفَهَّمَ الوَلَدُ الدَّرْسَ.

3- Aşağıdaki cümlelerin edilgen (mechûl) fiillerini etken (ma'lûm) forma çeviriniz ve parantez arasında verilen kelimeleri cümlenin öznesi yapınız, fail ile mef'ûlü harekeleyiniz.

1. أُرْسِلَ الطّالِبُ إلى فرنسا للدِّراسَةِ. (الجامِعَة)
2. أُنْتُصِرَ ضِدَّ العَدُوِّ. (الجَيْش)
3. يُسَلَّمُ على المُديرِ. (الطُّلاب)
4. يُسْتَقْبَلُ الرّئيسُ في المطار. (وَزِير الخارجيَّةِ)
5. نُظِّفَتْ الشَوارِعُ بِمُناسبةِ العيد. (البَلَدِيَّة)

4- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde bulunan cümleye anlamca uygun mechûl fiillerle doldurunuz.

(اُقْتُرِبَ ، اُفْتُتِحَ ،أُعْلِنَتْ، اُنْتُقِمَ، يُقَطَّعُ)

1. ....المَجْلِسُ الأوّل في عام 1920.
2. ....النَّتائِجُ قَبْلَ يَوْمَيْنِ.
3. ....مِنْ الحُدودِ.
4. .... مِنْ العَدُوِّ.
5. ....اللّحْمُ ويُوضَعُ في القِدْرِ.

5- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. سُمِّيَتْ المولودةُ ....اسْمِ جَدَّتِها.
2. مَنْ قَامَ .... تَرْجَمَةِ قَصيدَةِ البُرْدَة إلى اللغَةِ التُّرْكيَّة؟
3. عِنْدَما نَدْخُلُ بَيْتاً نُسَلِّمُ .... أَهْلِهِ.
4. هذه المرَّة سأَذْهَبُ إلى القريةِ .... أجْلِ خاطِر خالتي صَفِيَّة.
5. اُضْطُرِرْتُ .... العَمَلِ في مصْنع.

6- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. تُنَظَّفُ الغُرْفَةُ كُلَّ يَوْمٍ بانْتِظام.
2. تُشْتَرَى البُيُوتُ في هذه المدينة بالدِّينارِ العِرَاقِي.
3. يُكَوَّنُ الفَريق مِنْ الرّجالِ.
4. أُلِّفَ هذا الكِتابُ مِنْ قِبَلِ محمد إقْبال.
5. قُوبِلَ المـُديرُ قَبْلَ ساعَتَيْنِ.

7- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Muhammet Amca'ya selam söyle Leyla.
2. Doktora gitmek zorunda kaldık.
3. Kız çocukları çiçek isimleriyle adlandırılır.
4. Sizin hatırınız için müdürle konuşacağım.
5. Günlük hayatta Türkçe kullanılır.

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 3

Diyalogla gerek bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta gerekse önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmakta, ibarelerin günlük dilde kullanımına ilişkin beceriler kazandırılmaktadır.

2 Arapça mezîd fiillerin edilgen (mechûl) yapısını tanıma, ma'lûm bir mezîd fiili mechûle çevirebilme

Sulâsî Mezîd Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı

Mezîd Fiiller mâzî formda mechûle çevrilirken fiilin son harfinin harekesi ile sükûn harekeleri değiştirilmeksizin sondan bir önceki harfin harekesi esreye, daha önceki harflerin harekeleri de ötreye çevrilir.

Mezîd Mechûl	Mâzî mezîd
أُفْعِلَ	أَفْعَلَ
فُعِّلَ	فَعَّلَ
فُوعِلَ	فاعَلَ
اُفْتُعِلَ	اِفْتَعَلَ
تُفُعِّلَ	تَفَعَّلَ
تُفُوعِلَ	تَفاعَلَ
اُسْتُفْعِلَ	اِسْتَفْعَلَ

Mezîd Fiiller Muzâri mechûle çevrilirken fiilin son harfinin harekesi ile sükûn harekeleri hiç değişmez. Baştaki muzâraat harfinin harekesi dammeye, fiilin diğer harekeleri fethaya çevrilir.

Mechûl	Muzâri	Mâzî
يُفْعَلُ	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ
يُفَعَّلُ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ
يُفاعَلُ	يُفاعِلُ	فاعَلَ
يُفْتَعَلُ	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ
يُتَفَعَّلُ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ
يُتَفاعَلُ	يَتَفاعَلُ	تَفاعَلَ
يُسْتَفْعَلُ	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

...سُمِّيَ بِ: ...ile isimlendirildi, ...diye adlandırıldı:

هَلْ تَعْرِفُ لماذا سُمِّيَ البَحْرُ المَيِّت بِهذا الاسْمِ؟

(Ölü denizin niçin bu adla isimlendirildiğini biliyor musun?)

... سَلَّمَ على: Birine selam söyledi, birine selam verdi

عندما نرى زَميلاً لنا في الشارع نُسَلِّمُ عليه.

(Sokakta bir arkadaşımızı gördüğümüzde ona selam veririz.)

... قامَ ب: Bir şeyi yaptı, etti

Araplar, anlatımı çeşitlendirmek amacıyla bazen bu yapıyı kullanırlar. Herhangi bir fiili mazi veya muzâri ya da emir formunda kullanarak eylemi ifade etmeleri mümkünken, bazen böyle yapmayıp o fiilin mastarını "kâme bi-" kalıbıyla kullanarak aynı anlamı ifade yoluna giderler.

رَئِيسُ الجامِعَةِ قامَ بِزِيارَةِ كُلِّيَّةِ العُلُومِ الإسلاميَّة في الكُوَيت.

(Üniversitenin rektörü, Kuveyt'teki İslami İlimler Fakültesini ziyaret etti.)

...اُضْطُرَّ إلى : Bir şey yapmaya mecbur kaldı

اُضْطُرَّ المَرِيضُ إلى قضاءِ نِهايَةِ الأسبوعِ في المُسْتَشْفى.

(Hasta, hafta sonunu hastanede geçirmek zorunda kaldı.)

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

"يُرْوى أنَّ.../يُحْكى أنَّ..." (rivayet edilir ki, anlatılır ki), "أ تُرى؟" (acaba) , "مِنْ أَجْلِ خاطِرِك" (hatırın için) ifadelerinin kullanımı verilen cümlelerle tanıtılmıştır.

يُرْوَى أَنَّ أَحَدَ المُلوكِ رأى حُلما في مَنامِهِ.

(Bir kralın uykusunda bir rüya gördüğü rivayet edilir –rivayete göre krallardan biri uykusunda bir rüya görmüş-.)

يُرْوى أنَّه كان يَقُصُّ قِصَّةً حَزِينَةً. (Onun hüzünlü bir hikâye anlattığı rivayet edilir.)

أَ تُرَى كَيْفَ الجَوُّ غَداً؟! (Acaba yarın hava nasıldır ki?!)

مِنْ أجل خاطري اِرْجِعي إلى بَيْتِكِ هذا المساء من فَضْلِك. (Hatırım için bu akşam evine dön lütfen.)

1 Aşağıdaki cümlelerden hangisi otel resepsiyonunda geçen bir diyalogda **kullanılamaz?**

A. ما رَقْمُ غُرْفَتِي؟
B. أُرِيدُ أَنْ آكُلَ سَمَكَة و خُبْزًا.
C. هَلْ غُرْفَتِي جاهِزَة؟
D. هذا مِفْتاحُكَ.
E. هَلْ حَجَزْتُمْ غُرْفَةً؟

2 Arapçada mezîd mechûl yapı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A. اِنْفَعَلَ kalıbı anlam olarak edilgen olduğu için mechûle çevrilmez.
B. Mezîd fiillerin mechûlü yoktur.
C. أَفْعَلَ kalıbı أُفْعَلَ olarak mechûle çevrilir.
D. Arapça mezîd bir fiil edilgen yapılırken ilk harfi fetha ile harekelenir.
E. Mezîd bir fiilin mechûlü ile kurulan cümlenin öznesine fâil adı verilir.

3 Aşağıdaki cümlenin etken fiilinin edilgen şekli seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

اِسْتَقْبَلَ المُدِيرُ رَئِيسَ الوُزَرَاءِ فِي المطارِ.

A. أُسْتَقْبَلَ
B. أُسْتُقْبَلَ
C. اِسْتَقْبَلَ
D. أُسْتُقْبِلَ
E. اِسْتَقْبَلَ

4 Aşağıdaki cümlenin "Yeni bir daire kiralandı." anlamı taşıması için boşluk seçeneklerdeki fiillerden hangisi ile doldurulmalıdır?

_______ شَقَّةٌ جَدِيدَةٌ.

A. أُسْتَأْجَرُوا
B. اِسْتَأْجَرَ
C. يَسْتَأْجِرُ
D. أُسْتُؤْجِرَ
E. أُسْتُؤْجِرَتْ

5 "شوهِدَتْ أَفْلامٌ جَمِيلَةٌ فِي هذه السّينَما"

cümlesinde altı çizili sözcüğün irâbı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Sıfat, merfû
B. Sıfat, mansûb
C. Nâibu'l-fâil, merfû
D. Sıfat, mecrûr
E. Nâibu'l-fâil, mansûb

6 "اِسْتَعَرْتُ كِتاباً مِنَ المَكْتَبَةِ." cümlesi muzâri formda edilgene çevrilse aşağıdaki cümlelerden hangisi doğru olur?

A. أُسْتُعِيرَ كِتابٌ مِنَ المَكْتَبَة.
B. يَسْتَعَارُ كِتابٌ مِنَ المَكْتَبَة.
C. يُسْتُعَارُ كِتابٌ مِنَ المَكْتَبَة.
D. يُسْتُعَارُ كِتابٌ مِنَ المَكْتَبَة.
E. يُسْتَعَارُ كِتابٌ مِنَ المَكْتَبَة.

7 "مُدِير الشّرِكة أُضطُرَّ .... تأجيل الاجتماع." cümlesindeki boşluğu anlamlı şekilde tamamlayacak harf-i cer aşağıdakilerden hangisidir?

A. مِنْ
B. إلى
C. عَلى
D. عَنْ
E. بِ

8 "نُسلِّمُ .... مديرِ الشَّرِكَة كُلَّ صَباحٍ."
cümlesindeki boşluğu anlamlı şekilde tamamlayacak harf-i cer aşağıdakilerden hangisidir?

A. في
B. إلى
C. على
D. مِنْ
E. عَنْ

9 "الشعب التركي يُعْتَبَرُ شعباً لطيفاً و مِضْيَافًا."
cümlesinin anlamca en yakın Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Türk halkı zarif ve misafirperver bir halk olarak kabul edilir.
B. Türkler misafirperver bir halk olarak kabul edilir.
C. Türk halkı misafirperver ve cömert bir halktır.
D. Türk halkı zarif bir halk olarak kabul edilir.
E. Türk halkı misafirperver ve zarif bir halktır.

10 "يُرْوَى....... أحَدَ الملوكِ رأى حُلما في مَنامِهِ." cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

A. مِنْ
B. أَنَّ
C. عَلى
D. إِلى
E. إِنَّ

1. B — Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 3" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. A — Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Mezîd Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. D — Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Mezîd Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. E — Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Mezîd Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. A — Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Mezîd Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı" yeniden gözden geçiriniz.

6. E — Yanıtınız yanlış ise "Sulâsî Mezîd Fiillerde Edilgen (Mechûl) Yapı" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. B — Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. C — Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. A — Yanıtınız yanlış ise "Okuma Parçasını" yeniden gözden geçiriniz.

10. B — Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki fiilleri mezîd fiilleri mâzî ve muzâri formda edilgene çeviriniz.

Muzâri Mechûl	Mâzî Mechûl	
يُسْتَمَعُ	أُسْتُمِعَ	اِسْتَمَعَ
يُسْتَشْهَدُ	أُسْتُشْهِدَ	اِسْتَشْهَدَ
يُعْلَمُ	أُعْلِمَ	أَعْلَمَ
يُتَقَبَّلُ	تُقُبِّلَ	تَقَبَّلَ
يُكْتَسَبُ	أُكْتُسِبَ	اِكْتَسَبَ
يُسْتَعارُ	أُسْتُعِيرَ	اِسْتَعارَ
يُتَنَقَّبُ	تُنُقِّبَ	تَنَقَّبَ
يُمَزَّقُ	مُزِّقَ	مَزَّقَ
يُقَدَّمُ	قُدِّمَ	قَدَّمَ
يُسْتَغْفَرُ	أُسْتُغْفِرَ	اِسْتَغْفَرَ
يُخاطَبُ	خوطِبَ	خاطَبَ
يُخْتَلَفُ	أُخْتُلِفَ	اِخْتَلَفَ
يُقاتَلُ	قوتِلَ	قاتَلَ
يُنْزَلُ	أُنْزِلَ	أَنْزَلَ
يُبْتَلَى	أُبْتُلِيَ	اِبْتَلى

3 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Araştır 2

Aşağıdaki cümlelerin fiillerini edilgene (mechûle) çevirerek cümleleri yeniden yazınız.

1. تُكْتَشَفُ قارَةٌ جَديدَةٌ.
2. اُسْتُؤْجِرَتْ شَقَّةٌ في الطّابِقِ الثّاني.
3. اُفْتُتِحَتْ مَكْتَبَةٌ جَديدَةٌ.
4. يُغَيَّرُ اِسْمُ المَدْرَسَةِ.
5. تُفُهِّمَ الدَّرْسُ.

Araştır 3

Aşağıdaki cümlelerin edilgen (mechûl) fiillerini etken (ma'lûm) forma çeviriniz ve parantez arasında verilen kelimeleri cümlenin öznesi yapınız, fâil ile mef'ûlü harekeleyiniz.

1. أَرْسَلَتْ الجامِعَةُ الطّالِبَ إلى فرنسا للدّراسَة.
2. اِنْتَصَرَ الجَيْشُ ضِدَّ العَدُوِّ.
3. يُسَلِّمُ الطُّلّابُ على المُديرِ.
4. يَسْتَقْبِلُ وَزيرُ الخارِجِيَّةِ الرَّئيسَ في المَطارِ.
5. نَظَّفَتْ البَلَدِيَّةُ الشَّوارِعَ بِمُناسَبَةِ العيدِ.

Araştır 4

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde bulunan cümleye anlamca uygun mechûl fiillerle doldurunuz.

(اُقْتُرِبَ ، اُفْتُتِحَ ،أُعْلِنَتْ، اُنْتُقِمَ، يُقَطَّعُ)

1. اُفْتُتِحَ المَجْلِسُ الأوّلُ في عام 1920.
2. أُعْلِنَتْ النَّتائِجُ قَبْلَ يَوْمَيْنِ.
3. اُقْتُرِبَ مِنَ الحُدودِ.
4. اُنْتُقِمَ مِنَ العَدُوِّ.
5. يُقَطَّعُ اللَّحْمُ و يُوضَعُ في القِدْرِ.

3 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Araştır 5

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. سُمِّيَتْ المولودةُ بِـاسْمِ جَدَّتِها.
2. مَنْ قَامَ بِـتَرْجَمَةِ قَصيدَةِ البُرْدَةِ إلى اللغَةِ التُّرْكِيَّة؟
3. عِنْدَما نَدْخُلُ بَيْتاً نُسَلِّمُ عَلى أَهْلِهِ.
4. هذه المَرَّة سأَذْهَبُ إلى القريةِ مِنْ أجْلِ خاطِرِ خالتي صَفِيَّة.
5. اُضْطُرِرْتُ إلى العَمَلِ في مصْنَع.

Araştır 6

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. تُنَظَّفُ الغُرْفَةُ كُلَّ يَوْمٍ بانْتِظام.
   Oda her gün düzenli olarak temizleniyor.
2. تُشْتَرَى البُيُوتُ في هذه المدينة بالدِّينارِ العِرَاقِي.
   Bu şehirde evler Irak dinarıyla satın alınır.
3. يُكَوَّنُ الفريقُ مِنْ الرِّجالِ.
   Takım erkeklerden oluşturuluyor.
4. أُلِّفَ هذا الكِتابُ مِنْ قِبَلِ محمد إقْبال.
   Bu kitap Muhammed İkbal tarafından yazıldı.
5. قُوبِلَ المُدِيرُ قَبْلَ ساعَتَيْنِ.
   Müdürle iki saat önce görüşüldü.

Araştır 7

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Muhammet Amca'ya selam söyle Leyla.
   سَلِّمي عَلى الْعَمِّ محمد يا ليلى.
2. Doktora gitmek zorunda kaldık.
   اُضْطُرِرْنا إلى الذَّهابِ إلى الطَّبيب.
3. Kız çocukları çiçek isimleriyle adlandırılır.
   تُسَمَّى البَناتُ بِأسْماءِ الأزْهارِ.
4. Sizin hatırınız için müdürle konuşacağım.
   سَوْفَ أُكَلِّمُ المُديرَ مِنْ أَجْلِ خاطِرِكُم.
5. Günlük hayatta Türkçe kullanılır.
   تُسْتَعْمَلُ التُّرْكِيَّةُ في الحَياةِ اليَوْمِيَّةِ.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ الوحدة

أَبْدَى (*ebdâ*) **gösterdi, işaret etti**

اِتَّصَفَ (*ittesafe*) **nitelendi, vasıflandı**

اِتَّهَمَ (*itteheme*) **suçladı**

إحْراج (*ihrâc*) **sıkılma, rahatsızlık duyma**

اِخْتِبار (*ihtibâr*) **sınama, sınav**

اِخْتِصار (*ihtisâr*) **kısaltma, özetleme**

أذاعَ (*ezâ'a*) **yaydı, duyurdu, ifşa etti**

اِرتَبَطَ بـ... (*irtebeta bi*) **bir şey ile bağlantılı, ilişkili oldu**

اِرْتَدى (*irtedâ*) **giydi (elbise vb.)**

اِسْتِجابَة (*isticâbe*) **karşılık verme, icâbet etme**

اِسْتِقْبال (*istikbal*) **karşılama, resepsiyon**

اِسْتِكْمال (*istikmâl*) **sona erdirme, tamamlama**

إظْهار (*izhâr*) **gösterme, beyan etme**

اِعْتَبَرَ (*i'tebera*) **kabul etti, dikkate aldı, hesaba kattı**

اِعْتَقَلَ (*i'tekale*) **tutukladı**

اعْتَنَى بـ... (*i'tenâ bi*) **bir şeye özen gösterdi, itinalı davrandı**

اِقْتَصَرَ عَلى... (*iktasara 'alâ*) **bir şey ile sınırlı oldu**

إقْراء (*ikrâ*) **okutma**

أَلْف (*elf*) **bin**

أَلْقاب (*elkâb*) **lakaplar**, (t.) لَقَب (*lakab*)

اِنْزِعاج (*inziâc*) **rahatsızlık**

أَوَدُّ أَنْ... (*eveddu en*) **-mek-mak isterim**

بالِغ (*bâliğ*) **yetişkin**

بايَعَ (*bâye'a*) **biat etti**

بَتْر (*betr*) **kesme, koparma**

البَحْرُ المَيِّت (*el-bahru'l-meyyit*) **Ölü deniz**

بُكاء (*bukâ*) **ağlama**

تابَعَ (*tâbe'a*) **izledi**

تأْجيل (*te'cîl*) **erteleme**

تَخْفيض (*tahfîd*) **indirim**

تَكَلَّفَ (*tekellefe*) **üstlendi**

تَلْخيص (*telhîs*) **özet**

تَوَتُّر (*tevettur*) **gerilim**

تُوُفِّيَ (*tuvuffiye*) **canı alındı, öldü**

جَوْلَة (*cevle*) **gezi**

حَبَّذَ (*habbeze*) **uygun gördü, güzel karşıladı**

حَجَزَ - يَحْجِزُ (*haceze-yahcizu*) **ayırtmak, rezervasyon yapmak**

حِدَّة (*hıdde*) **keskinlik, sınır**

حُلْم (*hulm*) **rüya**

خَشَب (*haşeb*) **tahta**

خَلَّدَ (*hallede*) **sonsuz kıldı, ölümsüzleştirdi**

خَلَعَ - يَخْلَعُ (*hala'a-yahla'u*) **ayakkabı vb. çıkarmak**

الخُلَفاء الأَرْبَعَة (*el-hulefâu'l-erbi'a*) **dört halife**

دابَّة (*dâbbe*) **binek hayvanı, yük hayvanı**

دَرَسَ عَلى... (*derese'alâ*) **birinin yanında tahsil gördü, birinden ders aldı, öğrendi**

دَعْم (*da'm*) **destekleme, destek verme**

دَلالَة (*delâle*) **işaret etme, gösterme**

ذَرَفَ - يَذْرِفُ (*zerefe-yezrifu*) **(göz yaşları) akmak, boşanmak; (göz yaşını) akıtmak**

ذَرْف (*zerf*) **(gözyaşları) akmak, boşanmak**

رُبَّما (*rubbemâ*) **belki**

ساخِر (*sâhır*) **güldüren**

سَبّورَة ذَكِيَّة (*sebbûra zekiyye*) **akıllı tahta**

سَلَّمَ عَلى... (*selleme 'alâ*) **birine selam verdi, birine selam söyledi**

سُمِّيَ بـ... (*summiye bi*) **...ile isimlendirilmek, ...diye adlandırılmak**

سِياحِيّ (*siyâhî*) **turistik**

سَيَّرَ (*seyyere*) **yürüttü**

شاشَة ذَكِيَّة (*şâşa zekiyye*) **akıllı ekran**

شاطِر (*şâtır*) **çalışkan**

صَدَى (*sadâ*) **yankı**

طاقَة (*tâka*) **enerji**

طاوِلَة مُسْتَطيلَة (*tâvile mustatîle*) **dikdörtgen masa**

عارِمَة (*'ârime*) **uygunsuz**

عاطِفِي (*'âtıfî*) **duygusal**

عَقَدَ - يَعْقِدُ (*'akada-ya'kidu*) **toplantı vb. yapmak**

عَيَّنَ (*'ayyene*) **atadı**

فَرْحَة (*ferha*) **sevinç**

فَقَعَ - يَفْقَعُ (*faka'a, yefka'u*) **göz vb. oymak**

فقيه (*fakîh*) **fıkıh âlimi, fıkıhçı**

قَضاء (*kadâ*) **(bir zaman dilimini) geçirme**

كُلِّيَّةُ العُلومِ الإِسْلامِيَّة (*kulliyyetu'l-'ulûmi'l-islâmiyye*) **İslami İlimler Fakültesi**

لائِق (*lâ'ik*) **lâyık**

لاحِق (*lâhık*) **sonradan**

لَباقَة (*lebâka*) **zerafet**

لَجْنَة (*lecne*) **heyet, kurul**

لَطيف (*latîf*) **ince, zarif**

ما شابَهَ (*mâ şâbehe*) **bunun gibi, benzer**

مُثيرات (*musîrat*) **uyaranlar, uyarıcılar**

مُخاطَبَة (*muhâtaba*) **konuşma, hitap etme**

مُسْبَق (*musbak*) **önceki**

مُسْتَثْمِر (*mustesmir*) **yatırımcı**

مُصَلِّح (*musallih*) **tamirci**

مُضيف (*mudîf*) **ev sahibi, misafir ağırlayan**

مِضياف (*midyâf*) **misafirperver**

مَنام (*menâm*) **rüya**

مَوْلُود (*mevlûd*) **yeni doğmuş bebek**

نِسْيان (*nisyân*) **unutma**

bölümün deyimleri تعبيرات الوحدة

أَ تُرى (*e turâ*) **acaba**

بِالمُقابِل (*bi'l-mukâbili*) **karşılığında, buna karşılık**

بانْتِظام (*bi'ntizâmin*) **düzenli olarak, muntazam olarak**

جار الله (*câru'llâh*) **Allah'ın komşusu**

حُسْنُ العِنايَة (*husnu'l-'inâye*) **özen gösterme**

طَلَبُ يَدِ العَروس (*talebu yedi'l-'arûs*) **kız istemek (gelinin elini istemek)**

في حالِ... (*fî hâli*) **...durumunda**

في خِلافِ حَدّ (*fî hilâfin haddin*) **oldukça farklı fikirde, şiddetli görüş ayrılığı içinde**

ما عَدا... (*mâ 'adâ*) **–den başka**

مِنْ أَجْلِ خاطِرِك (*min ecli hâtırıke*) **hatırın için**

مِنَ المُحَبَّب (*min muhabbeb*) **arzu edilen, istenen, sevilen bir şeydir**

سواء.... أوْ/أم (*sevâ.... ev/em*) **-se de...-mese de birdir, ...da ...da birdir**

عِلْماً بِأَنَّ... (*'ilmen bi-enne*) **bilginiz olsun, bilmenizi isteriz ki, şunu ifade edeyim ki**

غالِباً ما (*gâliben mâ*) **genellikle**

ها هُوَ.../ها هِيَ... (*hâ huva/ hâ hiye*) **işte...!**

وِفْقاً لِ... (*vifkan li*) **-e göre, ...uyarınca**

يُتَوَقَّعُ أنْ يَكونَ... (*yutevakka'u en yekûne*) **... olması bekleniyor**

يُحْكى أَنَّ... (*yuhkâ enne*) **anlatılır ki**

يُرْوى أَنَّ... (*yurvâ enne*) **rivayet edilir ki, anlatılır ki**

Bölüm 4

İsm-i Mevsûller

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 4

1 İsm-i mevsûlleri kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

2 İsm-İ Mevsûller

2 Arapçada İsm-i mevsûlleri tanıyabilme, bunları cümlede kullanma becerisi elde etme ve İsm-i mevsûllerin kullanılmış olduğu cümlelerin irâbını yapabilme

3 Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

4 Arapçada Kalıp İfadeler

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية : • Genel İsm-i Mevsûller الأَسماء المَوْصولة الْمُشْتَرَكَة • Özel İsm-i Mevsûllerالأَسماء المَوْصولة الْخَاصّة • Sıla Cümlesi جُمْلَةُ الصِّلة • Âid Zamiri ضَمِير العائِد

GİRİŞ

مُقَدِّمَة

İsm-i mevsûl (*el-ismu'l mevsûl* – الاسم الموصول) bir dilbilgisi terimi olarak, "bağlaç" anlamına gelir. Fakat Türkçedeki bağlaçlardan farklılık gösterir. Arapçadaki ism-i mevsûl, kendinden sonraki bir cümleyi kendinden önceki bir isme bağlayan kelimedir. Tek başına anlamları yoktur. Kendisinden sonraki cümlenin anlamını … olan, -an, -en, -dığı, -diği gibi eklerle kendisinden önceki isme bağlar. Kitabınızın bu bölümünde ism-i mevsûl konusunu ayrıntılarıyla görecek, ism-i mevsûl türlerini tanıyacak ve verilen i'rab örnekleriyle konuyu daha iyi kavrayacaksınız.

Ayrıca bölümde harf-i cerlerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklere ve kalıp ifadelere de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Bölümün sonunda öğrendiklerinizi yaşamla ilişkilendireceğiniz bir metin ve birkaç Arap atasözü de bulacaksınız.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 4

العربية في حياتنا اليوميّة ٤

فِي الشّارِعِ

صالِحْ: قُلْ لِي يَا أَيْمَنُ، مَاذَا تُشَاهِدُ فِي الشَّارِعِ؟

أَيمَنُ: أُشَاهِدُ سَيَّارَاتٍ كَثِيرَةً وكَثِيرِين مِن النَّاسِ، هُناكَ مَنْ يَمْشِي عَلَى الرَّصِيفِ وهُناكَ مَنْ يَعْبُرُ الشَّارِعَ وأَيْضاً أَرَى إِشَارَاتِ مُرُورٍ.

صالِح: عِنْدَمَا نَعْبُرُ الشَّارِعَ الذِي فِيهِ سَيَّاراتٌ كَثِيرةٌ فمَاذَا عَلَيْنا أن نَعْمَلَ؟

أَيمَنُ: يَجِبُ عَلَيْنا أن نَعْبُرَ الشَّارِعَ عَلَى الخُطُوطِ البيْضَاءِ المُقَطَّعَةِ التي تَدُلُّ عَلَى أَنَّهَا لِعُبُورِ المُشَاةِ وَهُنَاكَ يَجِبُ أَن نَنْظُرَ يَمِيناً ثُمَّ يَسَاراً ثُمَّ يَمِيناً مَرَّةً أُخْرى فَإِنْ لَمْ تَكُن هُناك سَيَاراتٌ، نَعْبُرُ.

صالِح: يَبْدُو أَنَّكَ تَلْتَزِمُ بِقوانِينِ المُرُور. هُناك مِنَ السَّائِقِينَ مَنْ لا يَلْتَزِم بِقَوانِينِ المُرُور، فَمِنْهُم مَنْ يَسِيرُ عِندَ ظُهورِ اللَّونِ الأَحْمَرَ، وَمِنْهُم مَن يتَوَقَّفُ عِنْد ظُهور اللونِ الأَخْضَر، وَمِنْهُم مَنْ لا يَعْرِف سَبَبَ وُجُودِ ضَوْءٍ أَصْفر.

أَيمَنُ: وما الذّي لا يُعْجِبُكَ فِي السَّائِقِين أَيْضاً؟

صالِح: لا يُعْجِبُنِي الَّذين يُدَخِّنُون عِنْدَمَا يَسُوقُون والَّذين يَسْتَعْمِلون الهَاتِفَ والَّذين يَأْكُلون أَوْ يَشْرَبون أَثْناءَ السِّيَاقَة.

أَيمَنُ: نعم صَدَقْتَ فيُمْكِنُ أَنْ تُسَبِّبَ هذه الأمُور حوادِثَ المُرُور.

Caddede

Sâlih: Söyle bana Eymen, caddede ne görüyorsun?

Eymen: Pek çok araba ve birçok insan görüyorum. Kaldırımda yürüyen, caddeyi geçen var. Trafik ışıklarını da görüyorum.

Sâlih: Çok araba bulunan caddeyi geçerken ne yapmamız gerekir?

Eymen: Caddeyi yayaların geçişine özgü olduğunu gösteren bölünmüş beyaz çizgilerden geçmemiz gerekir. Orada sağa, sonra sola, sonra bir kere daha sağa bakarız, araba yoksa geçeriz.

Sâlih: Görünen o ki sen trafik kurallarına uyuyorsun. Sürücülerden trafik kurallarına uymayanlar vardır. Onlar arasında kırmızı ışıkta geçenler, yeşil ışıkta duranlar, sarı ışığın niçin bulunduğunu bilmeyenler vardır.

Eymen: Sürücülerde hoşuna gitmeyen başka ne var?

Sâlih: Araba sürerken sigara içenler, telefon kullananlar, sürüş sırasında yiyip içenler hoşuma gitmiyor.

Eymen: Evet doğru söyledin. Bu davranışlar trafik kazalarına sebep olabilir.

Öğrenme Çıktısı

1 İsm-i mevsûlleri kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 1

Verilen diyalogda geçen ism-i mevsûlleri bulunuz. Cümleye kattığı anlamlar üzerinde düşününüz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Sıfat tamlamaları ve sıfat olarak gelen cümlelerle ism-i mevsûllerin yer aldığı cümleler arasında anlam bakımından bir karşılaştırma yapınız.

Anlat/ Paylaş

Verilen diyaloğu okuyunuz. Trafik veya kazalarla ilgili düşüncelerinizi basit cümlelerle Arapçaya aktarmaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: İSM-İ MEVSÛLLER

القواعد: الأسماء الموصولة

İsm-i Mevsûl (*el-ismu'l-mevsûl* – الاسم الموصول) bir dilbilgisi terimi olarak, "bağlaç" anlamına gelir. Fakat Türkçedeki bağlaçlardan farklılık gösterir. Arapçadaki ism-i mevsûl, kendinden sonraki bir cümleyi kendinden önceki bir isme bağlayan kelimedir. Tek başına anlamları yoktur. Kendisinden sonraki cümlenin anlamını … olan, -an, -en, -dığı, -diği gibi eklerle kendisinden önceki isme bağlar. İsm-i mevsûller kendisinden sonra gelen cümleyi kendisinden önceki ismi niteleyen bir sıfat cümlesi konumuna getirirler.

İsm-i mevsûller, özel (hâs) ve genel (müşterek) olmak üzere iki gruba ayrılırlar.

Özel İsm-i Mevsûller (Hâss İsm-i Mevsûller)

Bu gruptaki ism-i mevsûller, bağladığı ismin tekil, ikil, çoğul, eril ve dişil durumuna özgü kullanımlar olmaları dolayısıyla "özel" veya "hâs" diye adlandırılırlar. Dolayısıyla kendileri de tekil, ikil ve çoğul formda eril ve dişil olarak çeşitlilik gösterir.

Şimdi önce eril olanların merfû, mansûb ve mecrûr durumunu inceleyelim:

ERİL (المُذَكَّــر)			
Çoğul (Cem')	İkil (Musennâ)	Tekil (Mufred)	
الّذينَ	اللّذانِ	الّذي	MERFÛ (الْمَرْفوع)
الّذينَ	اللَّذَيْنِ	الّذي	MANSÛB VE MECRÛR (المَنصوب والمَجْرور)

Yukarıda verilen eril ism-i mevsûllerin tekilleri ve çoğulları mebnîdir, harekeleri veya biçimleri değişmez. İkilleri ise mu'rebtir ve ikil bir kelimenin irap biçimiyle irap edilir. Bir başka ifadeyle ikil olan ism-i mevsûllerin ref alâmeti elif (ا), nasb ve cer alâmeti ye (ي)'dir.

Eril ism-i mevsûllerin ikil formlarının yazım biçimindeki farklılığı görmüş olmalısınız. Tekil ve çoğullar, tek bir "lâm" ile yazılırken, ikiller çift "lâm" ile yazılmaktadır.

Şimdi de hâs ism-i mevsûllerin dişil biçimlerini görelim:

DİŞİL (الْمُؤَنَّث)			
Çoğul (Cem‘)	İkil (Musennâ)	Tekil (Mufred)	
اللَّواتي / اللَّاتي/ اللائي	اللَّتانِ	الَّتي	MERFÛ (الْمَرْفوع)
اللَّواتي / اللَّاتي/ اللائي	اللَّتَيْنِ	الّتي	MANSÛB VE MECRÛR (المَنصوب والمَجْرور)

Erillerinde olduğu gibi dişil ism-i mevsûllerin tekil ve çoğul biçimleri de mebnîdir, harekeleri veya biçimleri değişmez. İkil formları ise mu‘rebdir, yani ikil bir kelimenin irap edildiği gibi irap edilirler. Dolayısıyla bunların ref alâmeti elif (ا), nasb ve cer alâmeti ye (ي)'dir. Dişil çoğullarından اللَّواتي daha sık kullanılırken, اللَّاتي ve اللائي daha az kullanılır.

Dişil ism-i mevsûllerin tekil formlarının tek "lâm" ile yazılırken, ikil ve çoğul formlarının çift "lâm" ile yazılmış olduğunu da fark etmiş olmalısınız.

Hâs ism-i mevsulleri kullanabilmek için önceki ismin belirli olma zorunluluğu vardır.

Eril ve dişil formlarıyla gördüğümüz bu ism-i mevsûllerin tekilleri ve ikilleri, hem âkil hem gayr-ı âkil için kullanılır. Fakat çoğulları yalnız âkiller, yani insanlar için kullanılır. Gayr-ı âkil çoğullar için ise الّتي ism-i mevsûlü kullanılır.

Hâs ism-i mevsûller, kendilerinden önceki isme sıfat oldukları için onun irâbına, sayısına ve cinsiyetine uymak zorundadır.

Şimdi anlatılanları bir örnek üzerinde inceleyelim. Aşağıda tablo içinde iki ayrı cümle bulunmaktadır.

حَضَرَ الطِّفْلُ
Çocuk geldi.

رَأَيْتُ الطِّفْلَ في الْحَديقَةِ
Çocuğu parkta gördüm.

Şimdi ilk cümledeki الطِّفل (çocuk) sözcüğünü ikinci cümle ile bağlantılayarak "Parkta gördüğüm çocuk geldi" anlamı verecek şekilde yeni bir cümle kurmaya çalışalım. Burada ilgi kurulan sözcük الطِّفل sözcüğüdür, cümlede özne konumunda olup tekil ve erildir. Bu sözcüğe uygun ism-i mevsûl, sizin de tahmin ettiğiniz üzere الَّذي ism-i mevsûlüdür.

حَضَرَ الطِّفْلُ الّذي رَأَيْتُه في الْحَديقَةِ
Parkta gördüğüm çocuk geldi.

Şimdi yukarıdaki cümlede kendisiyle sonraki cümle arasında ilgi kurulan “et-tıfl” sözcüğünü ikil, çoğul ve dişil formda kullanarak cümlede meydana gelen değişimleri inceleyelim:

رَأَيْتُهُ في الحَديقةِ.	الّذي	حَضَرَ الطِّفلُ
رَأَيْتُهُما في الحَديقةِ.	اللّذانِ	حَضَرَ الطِّفلانِ
رَأَيْتُهُم في الحَديقةِ.	الَّذِينَ	حَضَرَ الأطْفالُ
رَأَيْتُها في الحَديقةِ.	الّتي	حَضَرَتْ الطِّفلة
رَأَيْتُهُما في الحَديقةِ.	اللّتانِ	حَضَرَتْ الطِّفلتانِ
رَأَيْتُهُن في الحَديقةِ.	اللّواتي	حَضَرَتْ الطِفلاتُ

Yukarıdaki cümlelerde ism-i mevsûlden sonra gelen fiillerde öznenin yapısına uygun olarak değişen bitişik nesne zamirlerine de dikkat ediniz. Şimdi de aşağıdaki iki cümleyi inceleyelim:

شَكَرْتُ التِّلْميذَ الَّذِي ساعَدَني. (Bana yardım eden öğrenciye teşekkür ettim.)

شَكَرْتُ تِلْميذًا ساعَدَني. (Bana yardım eden bir öğrenciye teşekkür ettim.)

Hâs ism-i mevsûller, yukarıda da ifade ettiğimiz gibi ancak belirli bir isimden sonra kullanılabilirler ve bu ismin sıfatı olurlar. Yukarıda biri ismi mevsûlle kurulan, diğeri belirsiz bir sözcük sonrasında kullanılan sıfat cümlelerinin nasıl anlamlandırılmış olduğuna bakarak iki cümle arasındaki anlam farkını görünüz.

Sıla Cümlesi ve Âid Zamiri

İsm-i mevsûllerin kullanıldığı cümleler ism-i mevsûl, sıla cümlesi ve âid zamir adı verilen bir bütünden oluşur.

Sıla cümlesi, ism-i mevsûlden sonra gelen cümledir. İsmi mevsûl kendinden önceki isimle sıla cümlesini birbirine bağlar. Dolayısıyla sıla cümlesi ism-i mevsûlden önceki ismi açıklar, niteler, bir bakıma özelleştirir. Sıla cümlesinin irâbta yeri yoktur.

Âid zamir, sıla cümlesinde nitelenen sözcüğe ait olan zamirdir. Bu zamir, nitelenen sözcüğün eril, dişil ve sayı bakımından yapısına uygun kullanılır.

Aşağıdaki cümlede “Gördüğüm çocuk” anlamındaki Arapça söz öbeğinin her bir öğesinin nasıl adlandırıldığını inceleyelim:

أَعْجَبَنِي الطِّفْلُ الذي رَأَيْتُهُ. (Gördüğüm çocuğu beğendim.)

Sıla cümlesi		İsm-i mevsûl	Belirli İsim	
4	3	2	1	
ـهُ	رَأَيْتُـ	الَّذي	الطِّفْلُ	أَعْجَبَني
‘Âid Zamir				

ذَهَبَ الرِّجالُ الَّذِينَ عَمِلْنا معهُم. (Birlikte çalıştığımız adamlar gitti.)

خَرَجَ المريضُ الَّذي اِنْتَظَرَ الطَّبيبَ. (Doktoru bekleyen hasta çıktı.)

Hâss İsm-İ Mevsûllerin Cümlede Bir Ögenin Sıfatı Olarak Bulunması

Hâss İsm-İ Mevsûlun Mubtedanın Sıfatı Oluşu

İsm-i mevsûl sıla cümlesiyle birlikte mubteda ile haber arasına girerek mubtedanın sıfatı olur:

Memur yorgundur.	مُتْعَبٌ	الْمُوَظَّفُ
	Haber	Mubteda

مُتْعَبٌ	الّذِي يَعْمَلُ فِي مَكْتَبِ الْبَرِيدِ	الْمُوَظَّفُ
Haber	İsm-i mevsûl ve sıla cümlesi	Mubteda
Yorgundur.	Postanede çalışan	Memur

مُتْعَبانِ	اللّذانِ يَعْمَلانِ فِي مَكْتَبِ الْبَرِيدِ	الْمُوَظَّفانِ
Haber	İsm-i mevsûl ve sıla cümlesi	Mubteda
Yorgundur.	Postanede çalışan	İki memur

مُتْعَبونَ	الّذينَ يَعْمَلون فِي مَكْتَبِ الْبَرِيدِ	الْمُوَظَّفونَ
Haber	İsm-i mevsûl ve sıla cümlesi	Mubteda
Yorgundur.	Postanede çalışan	Memurlar

Şimdi aşağıdaki cümlenin irâbını yapalım:

الْمُوَظَّفونَ الّذينَ يَعْمَلون فِي مَكْتَبِ الْبَرِيدِ مُتْعَبونَ. (Postanede çalışan memurlar yorgundur.)

الْمُوَظَّفونَ : Mubteda merfû, ref alâmeti vâv, çünkü düzenli eril çoğul.

الّذينَ : İsm-i mevsûl, fetha üzerine mebnî, mahallen merfû, çünkü mubtedanın sıfatı.

يَعْمَلون فِي مَكْتَبِ الْبَرِيدِ : Sıla cümlesi, irapta yeri yoktur. (Sıla cümlesi irap edilmez, bu yüzden “irapta yeri yoktur” anlamında “lâ mahalle lehâ mine’l-i‘râb” denir.)

مُتْعَبونَ : Haber, merfû ref alâmeti vâv, çünkü düzenli eril çoğul.

Şimdi de aşağıdaki cümlelerde ism-i mevsûllerin nasıl kullanılmış olduğunu inceleyelim:

الكِتابُ الذي أَخَذْتُه مِنْ صَديقي هُوَ قِصَّةُ حبٍّ. (Arkadaşımdan aldığım kitap bir aşk hikâyesidir.)

الْقِصَّةُ التي قَرَأْتُها أَمسِ كانَتْ مُحْزِنَةً. (Dün okuduğum hikâye üzücüydü.)

الوَلَدانِ اللّذَانِ رَأيْتَهما تَوْأمانِ. (Gördüğün iki çocuk ikizdir.)

الفَتاتانِ اللّتانِ فازتا بِالجائزةِ مِن كُلِّيَّتِنا. (Ödülü kazanan iki kız bizim fakültedendir.)

الطَّبيباتُ اللّواتي يتَخصَّصْنَ في الأمْراضِ الدَّاخِلِيَّةِ كثيراتٌ.
(İç hastalıklarında ihtisas yapan bayan doktorlar çoktur.)

Yukarıda tekil, ikil ve çoğulları verilen eril ism-i mevsûller mubtedanın sıfatıdırlar.

Hâss İsm-i Mevsûlün Haberin Sıfatı Oluşu

İsim cümlesinde mubteda belirli ve onu izleyen haber çoğunlukla belirsiz olur. Ancak haberin belirli olduğu durumlarda herhangi bir karışıklığa yer vermemek için mubteda ile haber arasına mubteda ile uyumlu bir zamir getirilir. *Zamîru'l-Fasl* adı verilen bu zamirin irapta yeri yoktur, yani irap edilmez.

Bu adamdır.	الرَّجُلُ	هو	هذا
	Haber	Zamîru'l-Fasl	Mubteda

هذا هو الرَّجُلُ الّذي تَحَدَّثْنا عَنْهُ. (Bu, kendisinden söz ettiğimiz adamdır.)

هذانِ هما الرَّجُلانِ اللّذانِ تَحَدَّثْنا عَنْهُما. (Bu ikisi, kendilerinden söz ettiğimiz adamlardır.)

هؤُلاءِ هُم الرِّجالُ الّذين تَحَدَّثْنا عَنْهُمْ. (Bunlar, kendilerinden söz ettiğimiz adamlardır.)

هذه هي الْمَرْأةُ التي تَحَدَّثْنا عَنْها. (Bu, kendisinden söz ettiğimiz kadındır.)

هاتان هما الْمَرْأتانِ اللّتانِ تَحَدَّثْنا عَنْهُما. (Bu ikisi, kendilerinden söz ettiğimiz kadınlardır.)

هؤُلاءِ هُنَّ النِّساءُ اللّاتي تَحَدَّثْنا عَنْهُنَّ. (Bunlar, kendilerinden söz ettiğimiz kadınlardır.)

هَذِهِ هِيَ الْكُتُبُ الَّتِي كُنْتَ تَبْحَثُ عَنْهَا. (Bunlar aradığın kitaplardır.)

هذه هي الجامعة التي يَنْتَظِرُ صَديقي أَمامَها. (Bu arkadaşımın önünde beklediği üniversitedir.)

هذا هو القَلَمُ الَّذي اِشْتَرَيْتُهُ. (Bu satın aldığım kalemdir.)

İsm-i mevsûl sıla cümlesiyle birlikte isim cümlesinde mubteda ve haberin sıfatı olabildiği gibi fiil cümlesinde fâilin ya da mef'ûlun bih'in sıfatı da olabilir. Aşağıdaki örnekleri inceleyelim:

1. حَضَرَ الطَّبيبُ الذي فَحَصَ الطَّالبَ المريضَ (Hasta öğrenciyi muayene eden doktor geldi.)
2. حَضَرَ الطَّبيبانِ اللّذانِ فَحَصَا الطالبَ المريضَ. (Hasta öğrenciyi muayene eden iki doktor geldi.)
3. رَأيْتُ الطَّالِبَ الّذي يَتَكَلَّمُ الْعَرَبِيَّةَ. (Arapça konuşan öğrenciyi gördüm.)
4. رَأيْتُ الطَّالِبَيْنِ اللّذَيْنِ يَتَكَلَّمانِ الْعَرَبِيَّةَ. (Arapça konuşan iki öğrenciyi gördüm.)

Yukarıdaki örneklerde 1. ve 2. cümlelerdeki ism-i mevsûller, fâilin sıfatı; 3. ve 4. cümlelerdeki ism-i mevsûller mef'ûlun bih'in sıfatıdır.

1. cümledeki ism-i mevsûlün fâilin sıfatı olarak mahallen merfû, 2. cümledeki ism-i mevsûlün fâilin sıfatı olarak (ا) elif ile merfû olduğuna dikkat ediniz. 3. cümlede ise ism-i mevsûl mef'ûlun bih'in sıfatı olarak mahallen mansûb iken, 4. cümledeki ism-i mevsûlün mef'ûlun bih'in sıfatı olarak (ي) ile mansûb olduğuna dikkat ediniz.

İsm-i mevsûller cümlede mecrûr isimlerin sıfatı da olabilir.

اِرْتَفَعَ عَدَدُ الْأَشْخَاصِ الَّذِينَ يُعَانُونَ مِنْ مَرَضِ الْقَلْبِ. (Kalp hastalığı çeken şahısların sayısı yükseldi.)

أَتَمَنَّى لَكَ النَّجَاحَ فِي الْعُثُورِ عَلَى الْوَظِيفَةِ الَّتِي تُرِيدُهَا. (İstediğin işi bulmakta sana başarılar dilerim.)

Hâss İsm-i Mevsûllerin Cümlede Bir Öge Olarak Bulunması

Hâs ism-i mevsûllerden önce isim bulunmazsa ism-i mevsûllerin kendileri cümlede bir öge olarak bulunurlar.

İsm-i Mevsûlün Mubteda Olarak Kullanılması

Cümle doğrudan ism-i mevsûl ile başlarsa, bu durumda ism-i mevsûlün kendisi cümlenin mubtedası olur ve sıla cümlesi doğrudan kendisini niteler.

الَّذي لا يَرحَمُ لا يُرحَمُ. (Acımayana acınmaz.)

الَّذِينَ آمَنوا صَدَقُوا. (İnananlar doğru söyledi.)

الَّتي فَحَصَتْ أُمي هي طَبيبةٌ ماهرةٌ. (Annemi muayene eden, becerikli bir doktordur.)

اللّتانِ كَتَبَتا هذا التَّقريرَ هما مُديرَتانِ. (Bu raporu yazan iki kadın, müdürdür.)

İsm-i Mevsûlün Haber Olarak Kullanılması

Hâs ism-i mevsûlün haber olarak kullanılması durumunda baştaki mubteda ile kendisi arasına mubteda ile uyumlu bir zamîru'l-fasl gelmelidir. Bu tarz cümlelerin çevirisinde haber olan ism-i mevsûl ve onu niteleyen sıla cümlesi sanki cümlenin öznesi gibi değerlendirilir ve imek fiilleri (-dir, -dır) mubtedanın sonuna getirilir.

أُمِّي هي الَّتي تَرْعَى الْبيتَ. (Eve bakan annemdir.)

Bu cümlenin, "Annem o kişidir ki, eve bakmaktadır" biçimindeki kelime çevirisi yerine, haber sanki mubteda imişçesine, "Eve bakan annemdir" biçiminde, imek fiili mubtedanın sonunda kullanılarak Türkçeye çevrilmiş olduğunu fark ediniz.

هؤلاء هُنَّ اللاتي فُزْنَ بالجائزة. (Ödülü kazanan kadınlar bunlardır.)

الجُنودُ هم الّذِينَ يَحْمُونَ الوطنَ. (Vatanı koruyanlar askerlerdir.)

الطالِبانِ هُما اللّذانِ تَفَوَّقا في الاِمْتِحانِ. (Sınavda başarılı olan, bu iki öğrencidir.)

İsm-i mevsûller fiil cümlelerinde fâil, mef 'ûlun bih konumunda veya harfi cerden sonra da bulunabilirler. Aşağıdaki cümleler bu durumlara örnektir.

İsm-i Mevsûlün Fâil Olma Durumu

يَكْسَبُ الذي يَعْمَلُ بِجِدٍّ.	(Ciddiyetle çalışan kazanır.)
نَجَح الذينَ اِجْتَهَدوا.	(Çalışanlar başardı.)
تَكَلَّمَتْ التي اسْمُها نادِيَةُ.	(Adı Nâdiye olan (kişi) konuştu.)
عادَ اللذان سافرا إلى بلادهما.	(Ülkelerine giden iki (kişi) döndü.)
زارَني الذي لَمْ أَرَهُ منذُ زمنٍ بعيدٍ.	(Uzun zamandır görmediğim (kişi) beni ziyaret etti.)
أَعْجَبَني الذي كتبتَهُ في رِسالتِكَ.	(Mektupta yazdığın (şey) hoşuma gitti.)

﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾
(Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? *Zumer Sûresi* 9. Ayet)

İsm-i Mevsûlün Mef'ûlun Bih Olma Durumu

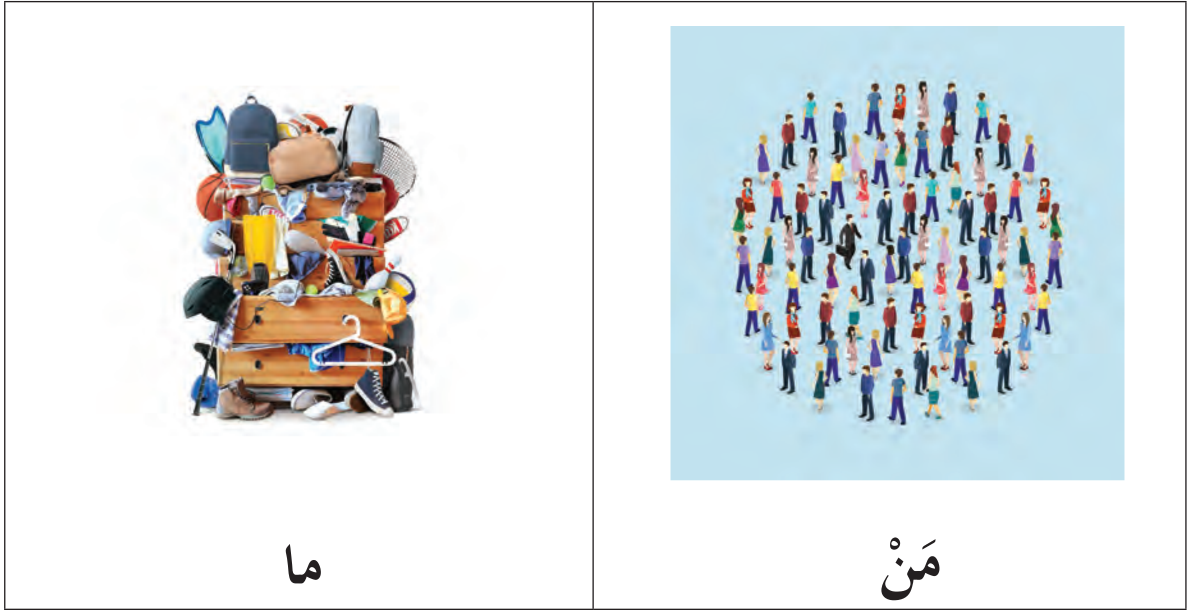
أحِبُّ الّذي يَعمَلُ بإخْلاص.	(Dürüst çalışanı severim.)
أُكافِئُ اللذَيْنِ يَعْمَلانِ بجدٍّ.	(Ciddiyetle çalışan iki (kişi)yi ödüllendiririm.)
أَعْرِفُ اللتَيْنِ تَتَكلَّمانِ العربيةَ.	(Arapça konuşan iki (kadın)ı tanıyorum.)
أَبْعَدْتُ الّذِينَ يَلْعَبونَ أمامَ البيتِ.	(Evin önünde oynayanları uzaklaştırdım.)

İsm-i Mevsûlün Harf-i Cerden Sonra Gelme Durumu

سَلَّمْتُ عَلى الذينَ يَقِفونَ على البابِ.	(Kapıda duranlara selam verdim.)
عَلَيْكَ أنْ تُعَامِلَ الناسَ بِالَّتِي هِيَ أحْسَنُ.	(İnsanlara en iyi olanla muamele etmen gerekir.)
لا تَبْحَثْ عن الذي تَرَكَنَا.	(Bizi terkedeni arama.)

Genel İsm-i Mevsûller (Müşterek İsm-i Mevsûller)

Bu gruptaki ism-i mevsûller, özel (hâs) olanlardan farklı olarak tekil, ikil, çoğul, eril ve dişil için tek bir lafzı olan ism-i mevsûllerdir. Bu nedenle bunlara "Müşterek", yani ortak ism-i mevsuller de denir. Bu ism-i mevsûller daha önce soru edatı olarak gördüğümüz مَنْ ve ما edatlarıdır. مَنْ insanlar (âkil) için kullanılır-ken, ما diğer varlıklar, hayvan ve cansızlar (gayr-i âkil) için kullanılır. Bu ism-i mevsûller, hâs olanlardan farklı olarak cümlede hiç sıfat olarak bulunmayıp mubtedâ, haber, fâil, mefulün bih veya mecrûr isim gibi cümlenin bir ögesi olarak bulunurlar. Mebnî olduklarından irapları cümledeki yerine göre ya mahallen merfû, ya mahallen mansûb, ya da mahallen mecrûr olur.

1. (مَنْ):

(مَنْ) *İsm-i Mevsûlünün Cümlede Mubteda Konumunda Olması*

مَنْ لا يَرحَمُ لا يُرحَمُ. (Acımayan(a) acınmaz.)

مَنْ آمَنوا صَدَقُوا. (İman edenler doğru söyledi.)

في النَّاسِ مَنْ هُوَ شرٌّ. (İnsanlar arasında kötü olan da vardır.)

مَنْ آمَنَ باللهِ لا يَكْذِبُ. (Allah'a inanan yalan söylemez.)

(مَنْ) *İsm-i Mevsûlünün Cümlede Haber Konumunda Olması*

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ المُسْلِمون مِنْ لِسانِهِ ويَدِهِ.

(Müslüman, Müslümanların elinden ve dilinden emin oldukları kişidir.) (Hadîs-i Şerîf)

هؤلاءِ مَنْ أَخْلَصُوا في عَمَلِهِمْ. (Bunlar, işlerini iyi yapanlardır.)

الأُسْتاذُ مَنْ أَعْرِفُهُ جيِّداً. (Hoca, iyi tanıdığım biridir.)

هؤلاءِ مَنْ أعْدَدْنَ الطعامَ. (Bunlar, yemeği pişiren kadınlardır.)

الإِنْسانُ مَنْ لا يَبيعُ شَرَفَهُ. (İnsan, şerefini satmayan kişidir.)

(مَنْ) *İsm-i Mevsûlünün Cümlede Fâil Konumunda Olması*

Bu ism-i mevsûl fiil cümlesinin fâili olarak kullanılabilir. Bu durumda mahallen merfû olur.

اِسْتَقْبَلَني فِي الْفُنْدُقِ مَنْ يَتَكَلَّمُ التُّرْكِيّةَ. (Otelde beni Türkçe konuşan kişi (eril) karşıladı.)

اِسْتَقْبَلَني فِي الْفُنْدُقِ مَنْ يَتَكَلَّمون التُّرْكِيّةَ. (Otelde beni Türkçe konuşanlar (eril-çoğul) karşıladı.)

اِسْتَقْبَلَتْني فِي الْفُنْدُقِ مَنْ تَتَكَلَّمُ التُّرْكِيّةَ. (Otelde beni Türkçe konuşan kişi (dişil) karşıladı.)

اِسْتَقْبَلَتْني فِي الْفُنْدُقِ مَنْ يَتَكَلَّمْنَ التُّرْكِيّةَ. (Otelde beni Türkçe konuşanlar (dişil-çoğul) karşıladı.)

فَرِحَ مَنْ رأى أُسْتاذَنا هُنا. (Hocamızı burada gören sevindi.)

حَضَرَ مَنْ أحْسَنَ إلينا. (Bize iyilik yapan geldi.)

(مَنْ) İsm-i Mevsûlünün Cümlede Mef'ûlun Bih Konumunda Olması

Bu ism-i mevsûl fiil cümlesinin mef'ûlun bihi olarak kullanılabilir. Bu durumda mahallen mansûb olur.

أُحِبُّ مَنْ يَعْمَلُ بإخْلاصٍ.	(Dürüst çalışanı (eril) severim.)
أُحِبُّ مَنْ تَعْمَلُ بإخْلاصٍ.	(Dürüst çalışanı (dişil) severim.)
أُحِبُّ مَنْ يَعْمَلون بإخْلاصٍ.	(Dürüst çalışanları (eril-çoğul) severim.)
أُحِبُّ مَنْ يَعْمَلْنَ بإخْلاصٍ.	(Dürüst çalışanları (dişil-çoğul) severim.)

(مَنْ) İsm-i Mevsûlünün Cümlede Mecrûr Konumunda Olması

Bir ismin tamlayanı (muzâfun ileyhi) olduğunda veya bir harf-i cerden sonra geldiğinde, kendisi sükûn üzere mebnî olduğundan mahallen mecrûr olur.

اِتَّقِ شَرَّ مَنْ أَحسَنْتَ إليه.	(İyilik ettiğin kişinin kötülüğünden sakın.)
التّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لا ذَنْبَ لَهُ.	(Günahtan tevbe eden günahsız biri gibidir.) (Hadis-i Şerîf)
لَحِقَ العَدَّاءُ بِمَنْ سَبَقَهُ.	(Atlet kendisini geçene yetişti.)
السلامُ عَلَى مَنْ اِتَّبَعَ الهُدَى.	(Selam yol göstericiye uyanın üzerine olsun.)

2. (ما):

Cansız varlıklar ve hayvanlar (gayr-ı âkil) için kullanılan (ما) ism-i mevsûlü de tıpkı insanlar için kullanılan (مَنْ) ism-i mevsûlü gibi cümlede mubtedâ, haber, fâil, mef'ûlun bih, muzâfun ileyh konumunda olabilir veya harf-i cerden sonra kullanılabilir. Kendisi mebnîdir, değişmez, bu yüzden irâbı hep mahallen yapılır.

(ما) İsm-i Mevsûlünün Cümlede Mubteda Konumunda Olması

﴿ما عِنْدَ اللهِ باقٍ﴾	(Allah katında olan kalıcıdır *Nahl Sûresi*, 96)
ما فَعَلْتَهُ حَسَنٌ.	(Yaptığın iyidir.)

(ما) İsm-i Mevsûlünün Haber Olarak Gelmesi

خَيْرُ الْعِلْمِ ما يَنْفَعُ النّاسَ.	(İlmin en hayırlısı insanlara yarar sağlayanıdır.)
الْحُلْمُ ما يَراه النائِمُ.	(Rüya, uyuyan kişinin gördüğü şeydir.)

(ما) İsm-i Mevsûlünün Fâil Olarak Gelmesi:

Geçişsiz (lâzım) bir fiilden sonra kullanıldığında fâil olur.

حَدَثَ ما لَمْ يَكُنْ في الحِسابِ.	(Hesapta olmayan bir şey oldu.)
أَعْجَبَنِي ما اشْتَرَيْتَهُ.	(Satın aldığın şey hoşuma gitti.)
ظَهَرَ ما كان يَكْتُمُهُ.	(Sakladığı şey ortaya çıktı.)

(ما) *İsm-i Mevsûlünün Mef'ûlun Bih Olarak Gelmesi:*

Geçişli (mute'addî) bir fiilden sonra kullanıldığında mef'ûlun bih olur.

اِقْرأْ ما في الكتابِ. (Kitaptakini oku.)

لَنْ أفعَلَ مَا يُسِيءُ إلَيْكَ أبَداً. (Seni üzecek bir şeyi asla yapmayacağım.)

سَأحْفَظُ ما أسْمَعُهُ في الدَّرْسِ. (Derste duyduğumu ezberleyeceğim.)

(ما) *İsm-i Mevsûlünün Mecrûr Konumunda Gelmesi*

Başına bir harf-i cer geldiğinde veya bir ismin muzâfun ileyhi olduğunda mecrûr konumda olur.

أَشْكُرُكَ عَلَى مَا قَدَّمْتَ لِي مِنْ خِدْمَةٍ. (Bana sunduğun hizmetten dolayı sana teşekkür ederim.)

فكَّرتُ فيما فَكَّرْتَ فيه. (Düşündüğün konuda düşündüm.)

اِسْتَهْلَكْنا كُلَّ ما عِنْدَنا مِنْ مَوَادٍّ غِذائِيّةٍ. (Yanımızda bulunan bütün gıda maddelerini tükettik.)

هذا النجاحُ فَوْقَ ما تَوَقَّعْتُهُ. (Bu başarı, beklediğimin üstünde.)

İrâb Örnekleri

Şimdi aşağıdaki cümlelerin irâbını yaparak, buraya değin öğrenmiş olduğumuz hususları pekiştirelim.

1- مَنْ آمَنَ باللهِ لا يَكْذِبُ. (Allah'a inanan yalan söylemez.)

مَنْ	:Mubteda mahallen merfû, çünkü sükûn üzerine mebnî bir ism-i mevsûl.
آمَنَ باللهِ	:Sıla cümlesi, cümle olarak irapta yeri yoktur.
آمَنَ	:(أَفْعَلَ) kalıbında mâzî fiil, üçüncü tekil, eril; öznesi gizli zamir (هُو)'dir.
باللهِ	:(ب) harf-i cer, (اللهِ) mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
لا يَكْذِبُ	:Fiil cümlesi olarak mubtedanın haberidir, mahallen merfûdur (Çünkü cümlelerin irâbı mahallendir). (لا) olumsuzluk lâ'sıdır (lâ en-nâfiye), (يَكْذِبُ) muzâri fiil, üçüncü tekil, eril; fâili gizli zamir (هُو)'dir.

2- هؤلاءِ مَنْ أَخْلَصُوا في عَمَلِهِمْ. (Bunlar işlerini iyi yapanlardır.)

هؤلاءِ	:Mubteda, mahallen merfû, çünkü kesra üzere mebnî bir işaret sıfatı (*ismu'l-işâra*).
مَنْ	:Haber, mahallen merfû, çünkü sükûn üzerine mebnî bir ism-i mevsûl.
أَخْلَصُوا في عَمَلِهِمْ	:Sıla cümlesi, cümle olarak irapta yeri yoktur.
أَخْلَصُوا	:(أَفْعَلَ) kalıbında mazi fiil, üçüncü çoğul, eril; öznesi bitişik zamir (و)'dır.
في	:Harf-i cer
عَمَلِهِمْ	: (عَمَلَ) Mecrûr, cer alameti sondaki kesra; ayrıca muzâf; (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü zamir.

جاءَ إلى الْفُنْدُقِ مَنْ يَتَكَلَّمون التُّرْكِيّةَ. (Otele Türkçe konuşanlar geldi.)

جاءَ : Mâzî fiil, üçüncü tekil, eril.

إلى : Harf-i cer

الْفُنْدُقِ : Mecrûr, cer alâmeti sonundaki kesra.

مَنْ : Fâil, mahallen merfû, çünkü sükûn üzerine mebnî bir ism-i mevsûl.

يَتَكَلَّمون التُّرْكِيّةَ : Sıla cümlesi, cümle olarak irapta yeri yoktur.

يَتَكَلَّمون : (تَفَعَّلَ) kalıbından muzâri fiil, üçüncü çoğul, eril; fâili bitişik zamir (و)'dır.

التُّرْكِيّةَ : Mef 'ûlun bih, mansûb, nasb alameti sondaki fetha.

أُحِبُّ مَنْ يَعْمَلون بإخْلاصٍ. (Dürüst çalışanları (eril-çoğul) severim.)

أُحِبُّ :(أَفْعَلَ) kalıbında muzâri fiil, birinci tekil, fâili gizli zamir (أنا).

مَنْ : Mef'ûlun bih mahallen mansûb, çünkü sükûn üzerine mebnî bir ism-i mevsûl.

يَعْمَلون بإخْلاصٍ : Sıla cümlesi, cümle olarak irapta yeri yoktur.

يَعْمَلون : Muzâri fiil, üçüncü çoğul, eril; fâili bitişik zamir (و)'dır.

بإخْلاصٍ : (ب) harf-i cer, (إخْلاصٍ) mecrûr, cer alameti sondaki kesra.

اِتَّقِ شَرَّ مَنْ أَحسَنْتَ إليه. (İyilik ettiğin kişinin kötülüğünden sakın.)

اِتَّقِ : (اِفْتَعَلَ) kalıbında emir fiil, meczûm, cezm alâmeti sonundaki illetli harfin hazfi (fiilin sulâsisi: وَقَى), ikinci tekil, eril; faili gizli zamir (أنتَ).

شَرَّ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha; ayrıca muzâf.

مَنْ : Muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü sükûn üzerine mebnî bir ism-i mevsûl.

أَحسَنْتَ إليه : Sıla cümlesi, cümle olarak irapta yeri yoktur.

أَحسَنْتَ : (أَفْعَلَ) kalıbında mazi fiil, ikinci tekil, eril; fâili bitişik zamir (تَ).

إليه : (إلى) Harf-i cer, (ه) mahallen mecrûr, çünkü zamirdir ve zamirler mebnîdir.

ما فَعَلْتَهُ حَسَنٌ. (Yaptığın iyidir.)

ما : Mubteda, mahallen merfu, çünkü sükûn üzerine mebnî bir ism-i mevsûl.

فَعَلْتَهُ : Sıla cümlesi, cümle olarak irapta yeri yoktur. (فَعَلْتَ) mâzî fiil, ikinci tekil, eril; fâili bitişik zamir (تَ)'dir; (ه) mef'ûlun bih, mahallen mansûb, çünkü zamirler mebnîdir.

حَسَنٌ : Haber, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

Öğrenme Çıktısı

2 Arapçada İsm-i Mevsûlleri tanıyabilme, bunları cümlede kullanma becerisi elde etme ve İsm-i Mevsûllerin kullanılmış olduğu cümlelerin irâbını yapabilme

Araştır/ Tekrarla 2

Verilen ism-i mevsûlleri düzenleyeceğiniz bir tablo içerisinde defterinize yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm, el-'Alak Sûresi ilk 5 ayetinde, el-Bakara Sûresi 16-25. ayetlerinde el-Ma'ûn Sûresindeki geçen ism-i mevsûllerin bulunduğu cümleleri defterinize yazınız.

Anlat/ Paylaş

Arkadaşlarınızdan oluşturacağınız bir gruba İsm-i mevsûller konusunda sözlü bir sunum yapınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المُسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

Bir yerden ya da bir kişiden uzaklaştı	اِبْتَعَدَ عَنْ ...

اِبْتَعَدَ أبي عَنْ عَمَلِهِ فَتْرَةً قَصيرَةً. (Babam kısa bir süre işinden ayrıldı/uzaklaştı.)

اِبْتَعِدْ عَنْ أشْرارِ النّاسِ. (Kötü insanlardan uzak dur.)

تَبْتَعِدُ الأرْضُ عَنْ الشَّمْسِ في فَصْلِ الشِّتاء. (Kış mevsiminde dünya güneşten uzaklaşır.)

Bir yere ya da birine yaklaştı	اِقْتَرَبَ مِنْ...

أنا لا أريدُ أنْ أَقْتَرِبَ مِنْ الْمَطْبَخ. (Ben mutfağa yaklaşmak istemem.)

هَلْ تَعْتَقِدُ أَنَّ دِراسَتَكَ اِقْتَرَبَتْ مِنْ الاِنْتِهاء. (Öğreniminin sona yaklaştığına inanıyor musun?)

ما اِقْتَرَبْتُ مِن ذلِكَ البَيْتِ بَعْدَ أنْ اِنْتَقَلَتْ أُسْرَتي. (Ailem taşındıktan sonra o eve yaklaşmadım.)

Birinden ya da bir şeyden yüz çevirdi, birini ya da bir şeyi bıraktı	**اِنْصَرَفَ عَنْ ...**

اِنْصَرَفَ الفَلاّحون عنْ ترْبيَةِ الماشِيَةِ. (Çiftçiler hayvan yetiştiriciliğini bıraktı.)

اِنْصَرَفَ عُمَرُ عَنْ السَّفَرِ إلى خارجِ البَلَدِ. (Ömer yurtdışına gitmekten vazgeçti.)

يُذِلُّ الله مَنْ يَنْصَرِفُ عَنْ طاعَتِهِ. (Allah, itaatinden yüz çevireni alçaltır.)

Birine güvendi	**وَثِقَ بِـ...**

كَثيرٌ مِن الناسِ هُنا لا يَثِقونَ بِـخالدٍ. (Burada insanların çoğu Halid'e güvenmez.)

يَبْدو أنّهُ لا يَثِقُ بِنَفْسِهِ. (Anlaşılan kendine güvenmiyor.)

وَثِقَ بِنَفْسِهِ ثِقَةً زائِدةً. (Kendine fazla güvendi.)

Birini ya da bir şeyi işaret etti, gösterdi	**أَشارَ إلى ...**

أَشارَ الطَّبيبُ إلى الدِّراساتِ الـمُخْتَلِفةِ.
(Doktor, çeşitli araştırmalara işaret etti.)

أَشارَ الوَزيرُ إلى أنَّ حلَّ المسائِلِ المالية ليسَ سَهلاً.
(Bakan mali sorunların çözümünün kolay olmadığına işaret etti.)

أَشارَ الأمينُ العامُّ إلى أَهَمِّيّةِ التَعاوُنِ مع المُنَظَّماتِ الدُّوَلِيَّة.
(Genel sekreter, uluslararası kuruluşlarla yardımlaşmanın önemine işaret etti.)

Öğrenme Çıktısı

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanma

Araştır/ Tekrarla 3

Verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Verilen harf-i cerlerle kullanılmış fiillerin harf-i cersiz anlamlarını sözlükten bularak karşılaştırınız ve defterinize yazınız.

Anlat/ Paylaş

Verilen harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعبيرات في اللغة العربية

كَما يَنْبَغي / كما يَجِبُ
gerektiği gibi

كما *gibi* anlamına gelen كَ harf-i cerinden ve ism-i mevsûl olan ما nın birleşmesinden oluşan bir edattır. *–dığı gibi* anlamına gelir.

لَيْسَ بَعْضُ الأماكِنِ السياحِيَّةِ نَظيفًا كَما يَنْبَغي أنْ يَكونَ.
(Bazı turistik yerler olması gerektiği gibi temiz değil.)

قُمْ بِعَمَلِكَ كَما يَنْبَغي.
(İşini gerektiği gibi yap.)

نَشَأْتُ في قَرْيَةٍ لَيْسَتْ فيها مَدْرَسَةٌ كَما يَنْبَغي.
(Gerektiği gibi okulu olmayan bir köyde yetiştim.)

أنا أتَكَلَّمُ مع المُديرِ كَما يَجِبُ.
(Ben müdür ile gerektiği gibi konuşurum.)

يُؤَدّي الطُّلابُ واجِباتهم كَما يَجِبُ.
(Öğrenciler ödevlerini gerektiği gibi yerine getiriyorlar.)

مِمّا لا شَكَّ فيهِ أَنَّ...

... olduğunda şüphe yoktur.

مِمّا لا شَكَّ فيهِ أَنَّ التَّعْليمَ مِنَ الْمَوْضوعاتِ الهامّةِ في حياتنا.
(Eğitimin hayatımızdaki önemli konulardan biri olduğuna şüphe yoktur.)

مِمّا لا شَكَّ فيهِ أَنَّ الإنْسانَ سَيُحاسَبُ على أفْعالِهِ.
(İnsanın yaptıklarından dolayı hesaba çekileceğine şüphe yoktur.)

مِمّا لا شَكَّ فيهِ أَنَّ تَنْظيمَ الوَقْتِ يُوصِلُ الإنْسانَ إلى النجاحِ.
(Vakti düzenlemenin insanı başarıya ulaştıracağına şüphe yoktur.)

مِمّا لا شَكَّ فيهِ أَنَّ الْحُرِّيَّةَ حَقٌّ أَساسيٌّ لِكُلِّ إنسانٍ.
(Özgürlüğün her insanın temel hakkı olduğuna şüphe yoktur.)

على ما يُرامُ

arzu edildiği gibi, istendiği gibi, iyi, yolunda

تَسيرُ الأُمورُ على ما يُرامُ. (İşler yolunda gidiyor.)

يَسُرُّني أنْ أَرى أَنَّكَ على ما يُرامُ. (İyi olduğunu görmek beni sevindiriyor.)

أَتَمَنّى أنْ يَكونَ كُلُّ شَيْءٍ على ما يُرامُ. (Her şeyin yolunda olmasını temenni ediyorum.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Araştır/ Tekrarla 4

Yukarıda verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Arapça gazetelerde geçen başlıkları inceleyiniz. Bu başlıklarda geçen kalıp ifadeleri şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Yukarıda kullanılan kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma — قراءة

رِسالَةُ والِدٍ لِولده الذي سافر إلى انجلترا للدراسة

أَيْ بُنَيَّ

إِنَّكَ الآنَ تَدْرُسُ في إِنْجِلْترّا بَعْدَ أَنْ أَكْمَلْتَ دِراسَتَكَ في مِصْرَ. والّذينَ دَرَسوا قَبْلَكَ في أُوروبّا أَشْكالٌ وَأَلْوانٌ، يُمْكِنُ تَقْسيمُهُمْ إلى مَجْمُوعاتٍ.

فَمِنْهُمْ مَنْ شَعَرَ بِأَنَّ حُرِّيَتَه في مِصْرَ كانَتْ مَفْقودَةً، فَرَآها في أُوروبّا مَوْفورَةً. فَقَدْ تَحَرَّرَ مِنْ رِقابَةِ الأَبَوَيْنِ وَرِقابَةِ الْمَدْرَسَةِ وَأَصْبَحَ أَمِيرَ نَفْسِهِ فانْغَمَسَ في حَياةِ اللَّهْوِ وَوَهَبَها كُلَّ مالِهِ وَكُلَّ تَفْكِيرِهِ وَكُلَّ وَقْتِهِ، قَضَى نَهارَه نائماً و لَيْلَه عابِثاً. و كان يَصْرِف كُلَّ ما يَصِلُ إليه من أبَوَيه من مالٍ في شَهواتِه على الرَّغم أنّه مُحْتاجٌ إلى شِراء كثيرٍ من الكُتُبِ، وَمُحْتاجٌ إلى شِراءِ كثيرٍ مِنْ الْمَلابِسِ، ومُحْتاجٌ إلى أَنْ يَذْهَبَ إلى الطَّبيبِ. وأخيرًا يَنْتَهي الأَمْرُ بِمأْساةٍ فَيَعودُ إلى بَلَدِهِ دونَ عِلْمٍ ولا أخْلاقٍ، لا يَصْلُحُ لِعَمَلٍ.

وِمنْ الدارسينَ في أُورُوبّا مَنْ كانوا عَلى الْعَكْسِ مِنْ ذَلِكَ –وهُمْ أَقَلُّ عَدَدًا. هؤلاءِ عَكَفوا عَلى دُروسِهِمْ بِكُلِّ جِدٍّ، وَلَمْ يَعْرِفوا غَيْرَ حُجْرَتِهِمْ وكُتُبِهِمْ وَجامِعَتِهِمْ وَطَرِيقِهِمْ مِن البَيْتِ إلى الْجامِعةِ، وَظَلُّوا يَعْمَلُونَ حَتّى نالوا الدَّرَجَةَ العِلْمِيَّةَ ثُمَّ عادوا يَحْمِلونَ شَهادَتَهُمْ وَيَعْمَلونَ فِيما طُلِبَ مِنْهُم أنْ يَعْمَلوا. فَهَؤُلاءِ قَدْ نَمَتْ عُقولُهُمْ وزادَ عِلْمُهُمْ، وَلَكِنَّهُمْ لَمْ تَتَفَتَّحْ قُلوبُهُمْ وَهَؤُلاءِ الآخَرونَ لا يُعْجِبونَني كَما لَمْ يُعْجِبْني الأَوَّلُونَ.

وهُناكَ طائِفَةٌ ثالِثَةٌ هِيَ الّتي تُعْجِبُني وَهِيَ الّتي أُحِبُّ أَنْ تَسيرَ أَنتَ عَلَى مَنْهَجِها. هَؤُلاءِ قَدْ فَهِمُوا رِسالَتَهُمْ... فَهِمُوا أَنّهُمْ إِنَّما سافَروا لِيَدْرُسوا عِلْمًا وأَخْلاقًا، فَهُمْ يَرَوْنَ في كلِّ مَنْظَرٍ دَرْسًا وفي كُلِّ خُطْوَةٍ نَفْعًا ويَعودُونَ إلى بَلَدِهِمْ وقَدْ نالوا عِلْمًا واسِعاً وَخِبْرَةً مُفيدَةً.

(Fadel Ibrahim Abdallah, *Iqra' Arabic Reader 6 Textbook*, China 2005, s.90-91 :بالتصرف من)

Bir Babanın Öğrenim Görmek İçin İngiltere'ye Giden Oğluna Mektubu

Ey oğlum,

Mısır'da öğrenimini tamamladıktan sonra şimdi İngiltere'de okuyorsun. Senden önce Avrupa'da okuyanlar türlü türlüdür. Onları birkaç gruba ayırmak mümkündür:

Onlardan kimi, Mısır'da özgürlüğünün olmadığını hissedip, özgürlüğü fazlasıyla Avrupa'da bulmuştur. Onlar anne-baba denetiminden, okul denetiminden kurtulup, kendi kendilerinin prensi olmuş, eğlence hayatına dalmış; bütün parasını, bütün düşüncesini, bütün vaktini eğlence hayatına adamıştır; gündüzlerini uyuyarak, gecelerini eğlenerek geçmiştir. Bu öğrenci, pek çok kitap almaya, pek çok giysi almaya muhtaç olmasına ve doktora gitmesi gerekmesine rağmen anne babasından gelen bütün parasını şehveti için harcar. Sonunda iş bir trajediyle biter. Bilgisiz, görgüsüz ve hiçbir işe yaramaz bir halde ülkesine döner.

Avrupa'da okuyanlar arasında bunun aksine olanlar da vardır. Bunların sayısı azdır. Bunlar tam bir ciddiyetle derslerine eğilmişlerdir. Odalarından, kitaplarından, üniversitelerinden ve evden üniversiteye giden yoldan başka bir şey bilmezler. Akademik dereceyi alana kadar çalışmaya devam ederler sonra diplomalarını alarak geri dönerler ve kendilerinden yapmaları istenileni yaparlar. Bunların akılları gelişmiş, bilgileri artmıştır ancak onların gönülleri açılmamıştır. Bunlar da ilk gruptakiler gibi benim hoşuma gitmiyor.

Benim hoşuma giden ve yollarında yürümeni istediğim üçüncü bir grup var. Onlar misyonlarını kavramışlardır… İlim ve ahlak tahsili için gittiklerinin farkındadırlar. Onlar her gördüklerinden bir ders çıkarır, her adımdan bir fayda sağlarlar. Ülkelerine engin bir bilgi ve yararlı deneyimlerle dönerler.

Fadel Ibrahim Abdallah, *Iqra' Arabic Reader 6 Textbook*, China 2005, s.90-91'den uyarlanmıştır.

مُخْتارات مِنْ أمْثال العرب

Arap Atasözlerinden Seçmeler

مَنْ صَبَرَ ظَفَرَ

Sabreden kazanır (muradına erer).

فَتِّشْ الجْارَ قَبْلَ الدّارِ

Evden önce komşu ara.

(Ev alma komşu al)

مَنْ اِشْترَى ما لا يَحْتاجُ إليهِ باعَ ما يَحْتاجُ إليهِ

İhtiyaç duymadığı bir şeyi satın alan ihtiyaç duyduğu bir şeyi satar.

اِرْبِطْ بالحياة — Yaşamla İlişkilendir

تَلَوُّثُ البيئةِ

يُعْتَبرُ تَلَوُّثُ البيئةِ من أَخطرِ المَشاكلِ الّتي تُهدِّدُ الحَياةَ على كَوكَبِ الأَرْضِ. والسَببُ الرَّئيسي لِهذا التَّلَوُّثِ هُوَ الإنسان. وَهُو في نَفْسِ الوَقْتِ الْمُتَضَرِّرُ من هذا التَّلوُّثِ، هو وجميع الكائِناتِ الحَيّةِ الأُخرى أيْضًا. والتَّلَوُّث هو عبارةٌ عن تَغَيُّرٍ في البيئَةِ التي تُحيطُ بنا بِسببِ الأَنشِطَةِ اليَومِيَّةِ الَّتي يقومُ بِها الإنسانُ وَخُصوصاً إلقاءِ الْمخلَّفاتِ والنُّفاياتِ الصناعية والزراعية في البيئَةِ المُحيطةِ بها، مِمّا يُؤَدي إلى اِضطِّرابِ النُّظُمِ البيئِيّةِ واختلالِ تَوازُنِها وهناكَ أنواعٌ كثيرة من التَّلَوُّثِ منها تَلوُّثُ الهواءِ وَتَلوُّثُ المياهِ وتلوُّثُ الْبِحارِ وتَلَوُّثُ التُّربَةِ وغَيرِ ذلك. ومن أَهمِّ أَضرارِ التَّلوُّثِ اِختِلالُ توازنِ الطَّبيعةِ وانْقِراضُ بَعضِ مَظاهرِ الْحَياةِ النَّباتِيَّةِ والحَيوانيَّة، وَتآكلُ طَبقَةِ الأوزون، وتَلَوُّثُ الْمَجال الجَوِّي الَّذي يُؤَدي إلى خَفض مَجالِ الرُّؤْية للطّائرات. كُلُّ هذا بالإضافةِ إلى التَّقلُّباتِ الحَرارِيَّةِ وعَدَمِ اِستقرارِ المُناخِ والاِحتِباسِ الحَرارِيِّ وَحُدوثِ الحَرائِقِ عن طَريقِ الاِشتِعال الذّاتِيِّ لِبعضِ الْغازاتِ السّامَّةِ الْقابلَةِ لِلاِشتِعال.

Nadia R.Sirhan, *Mastering Arabic Vocabulary*, Routledge, London-New York 2018, s.455.

alıştırmalar التَدْريبات

1- Aşağıdaki cümleleri örnekte olduğu gibi uygun ism-i mevsûllerle yeniden kurunuz.

أَحْمَدُ يَشْكُرُ الْمُدَرِّسَ. / الْمُدَرِّسُ سَاعَدَهُ فِي دِرَاسَتِهِ.

– أَحْمَدُ يَشْكُرُ الْمُدَرِّسَ الَّذِي سَاعَدَهُ فِي دِرَاسَتِهِ.

1- لَيْلى اِحْتَرَمتْ الْمُعَلِّمَ. / الْمُعَلِّمُ أَرْشَدَها إِلى الصَّوَابِ.

2- التِّلْمِيذُ يُحِبُّ الْمُدَرِّبَ. / الْمُدَرِّبُ مَرَّنَهُ على اللُّعْبَةِ.

3- هَنَّأْتُ الصَّدِيقَةَ. / الصَّدِيقَةُ نَالَتْ جَائِزَةَ الْقِرَاءَةِ.

4- الْعَامِلُ يُحِبُّ الْمَالَ. / الْمَالُ مِنْ كَسْبِ يَدِهِ.

5- عَلَّمَتْنِي السِّبَاحَةَ الْمُدَرِّبَةُ. / الْمُدَرِّبَةُ فِي النَّادِي.

2- هذا هُوَ الْمُسْلِمُ الَّذي صامَ شَهْرَ رَمَضانَ. Cümlesinin mubtedasını aşağıda istenen şekilde değiştirerek cümleyi yeniden kurunuz.

	III. Şahıs, Tekil, Dişil
	III. Şahıs, İkil, Eril
	III. Şahıs, Çoğul, Dişil
	III. Şahıs, Çoğul, Eril
	III. Şahıs, İkil, Dişil

3- Aşağıdaki boşlukları parantez içinden seçeceğiniz uygun hâss ism-i mevsullerle doldurunuz.

(الَّذي، الَّتي، اللّذان، اللّتانِ، اللّذَيْنِ، اللّتَيْنِ، الّذينَ، اللّواتي)

1- هلْ تَعْرِفينَ الأستاذَ .... يُدَرِّسُ العربيةَ.

2- زُرْتُ كُلَّ الْمُدُنِ...... تَقَعُ على شَواطِئِ البحرِ الأَسْوَدِ.

3- أَعْرِفُ الطالِبَتَيْنِ ....تَدْرُسانِ اللغةَ الفارسيةَ.

4- عادتْ الطالباتُ .... سافَرْنَ إلى مِصْرِ.

5- هذان هما القَلَمانِ ...... اِشْتَرَيْتُهما من هذه المَكْتَبةِ.

6- كافأتْ المدرسَةُ التلاميذَ ...... أَنْجَزوا واجباتِهم.

4- Aşağıdaki boşlukları parantez içinden seçeceğiniz uygun müşterek ism-i mevsûllerle doldurunuz.

(مَنْ ، ما)

1- عِنْدَما نكونُ في البيتِ نَفعَلُ ..... نُرِيدُ.

2- سَتَكْتُبُ فاطِمة إلى كُلِّ ...... زارها في العِيدِ.

3- ولا تَكُونوا مِن الَّذينَ يَقولون ..... لا يَفْعَلونَ.

4- قابَلْتُ اليَوْمَ مَعَ ..... أَكْرَهُهُ

5- هذا ..... أَكَلْتُهُ أمْسِ.

5- Aşağıdaki cümlelere uygun âid zamirler getiriniz.

1- هذه هي القصّة التي قرأتُ ....

2- هذا هو القَلَمُ الذي أعْطَا .... صَديقي.

3- هؤلاءِ هُمْ الطُّلاّبُ الذين سافرْتُ مَعَ ......

4- هذان هما المُوَظَّفان اللّذانِ قابَلْت .... أَمْسِ.

5- أولئِكَ هُنَّ الفَتَياتُ اللّواتي أَنْتَظِرُ.....

6- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1- عامِلْ الناسَ كما تُريدُ أنْ يُعامِلوك.

2- أتَناوَلُ الطَّعامَ عادَةً فِي المَطْعَمِ الّذي أُحِبُّه.

3- لَيْسَتِ الْأَخْبارُ سَيِّئَةً كَما تَوَقَّعْنَا.

4- الّذي قُلْتَهُ بِدُونِ تَفْكِيرٍ كَانَ شَيْئًا سَيِّئًا.

5- تَعَطَّلَتْ سَيَّارَةُ الأجْرَةِ الَّتِي كَانَتْ تَأْخُذُنا إِلَى الْمَطَارِ.

6- تَعْمَلُ الْحَافِلَةُ الَّتِي تَذْهَبُ إِلَى الْمَطَارِ كُلَّ نِصْفِ سَاعَةٍ.

7- هذِهِ هِيَ مُدَرِّسَةُ اللّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ التي تُدَرِّسُنا.

7- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- Bu benim okumak istediğim kitaptır.

2- Sınavda başarılı olan öğrencilerin isimlerini yazdım.

3- Burada çalışan memurlar nerede?

4- Çarşıda olan herkes onun sesini işitti.

5- Atatürk barajı Türkiye'de bitirilen en önemli projelerdendir.

8- Aşağıda verilen parçada boş bırakılan yerleri parantez içinden seçeceğiniz uygun ism-i mevsûllerle doldurunuz.

(الّذي، الّتي، اللّذان، اللّتانِ، اللّذَيْنِ، اللّتَيْنِ، الّذينَ، اللواتي)

لِكُلِّ فَرْدٍ فِي المُجْتَمَعِ وَظيفَتُهُ .... يَقومُ بها، فهذا مُعَلِّمٌ، وذاكَ طَبّاخٌ، وتلْكَ طَبيبَةٌ، وأولئكَ مُهَنْدِسون ومُمَرِّضاتٌ. والعَمَلُ شَرَفٌ، فالعالِمُ الشَّريفُ هُوَ مَنْ يُنيرُ عَقْلَ الإنْسانِ، والتاجِرُ الشَّريفُ هو .... يَخْتارُ أَجْوَدَ البَضائعِ ويبيعها. والأُسْرَةُ الشَّريفَةُ للأُمَّهاتِ الصّالِحاتِ .... يُرَبّينَ أَطْفالَهُنَّ على الصِّدْقِ والإخْلاصِ. والطّالِبُ الشَّريفُ يُذاكِرُ ما تَلَقّاهُ فِي المَدْرَسَةِ ولا يَغُشُّ فِي الإِخْتبارِ، والحَياةُ الشَّريفَةُ لِلعامِلينَ .... يَبْنونَ الوَطَنَ بِما فيهِ وبِمَنْ عليها.

Her ferdin toplumda yerine getirdiği bir görevi vardır. Bu öğretmen, o aşçı, şu bayan doktor, onlar mühendisler ve hemşireler. Çalışmak şereftir. Şerefli bilim adamı insanın aklını aydınlatır. Şerefli tacir malların en iyisini seçen ve satandır. Şerefli aile, çocuklarını doğruluk ve dürüstlük üzere yetiştiren annelerindir. Şerefli öğrenci okulda öğrendiğini çalışır, sınavda kopya çekmez. Şerefli hayat, içindekiler ve üzerindeki insanlarla vatanı kuran çalışanlarındır.

1
İsm-i mevsûlleri kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme
Günlük Hayatımızda Arapça 4
Verilen diyalogda Arapçada eril ve dişil için, insanlar ve diğer varlıklar için kullanılan ism-i mevsûller kullanılarak öğrenci konuya hazırlanmakta ve işlenecek dilbilgisi konusuna bir giriş yapılmaktadır. Ayrıca bir diyalog bütünlüğü içinde gündelik konuşma becerisine de katkıda bulunulmaktadır.
2
Arapçada İsm-i mevsûlleri tanıyabilme, bunları cümlede kullanma becerisi elde etme ve İsm-i mevsûllerin kullanılmış olduğu cümlelerin irâbını yapabilme
İsm-İ Mevsûller
Türkçede İlgi Zamiri veya bağ fiillere karşılık gelen ism-i mevsûller Özel (Hâss) İsm-i Mevsuller ve Genel (Muşterek) İsm-i mevsûller olmak üzere iki bölümde incelenmektedir. Türü her ne olursa olsun Türkçeye, -en, -an, -dığı gibi eklerle aktarılmaktadır. Eril, dişil, tekil, ikil ve çoğul için ayrı ayrı lafızları olan *Hâss İsm-i Mevsûller* kendilerinden önce belirli bir isim varsa o ismin sıfatı olmaktadırlar. Örneğin:
حَضَرَ الطِّفْلُ الَّذي رَأيْتُهُ في السوقِ.
Çarşıda gördüğüm çocuk geldi. (İsm-i mevsûl ve sıla cümlesi *Çarşıda gördüğüm* şeklinde sıfat olmaktadır.)
Ancak kendilerinden önce belirli bir isim bulunmazsa cümlenin bir öğesi konumunda bulunmaktadır.
حَضَرَ الَّذي رَأيْتُهُ في السوقِ.
Çarşıda gördüğüm geldi. (Burada الذي ism-i mevsûlü fâil olmuştur ve mahallen merfûdur). *Muşterek İsm-i Mevsûl* olarak adlandırılan مَنْ yalnızca insanlar ('Âkil) için ve ما da insan dışında kalan varlıklar için kullanılır ve sıfat olmazlar, cümlede bir öge olarak bulunurlar.
اِسْتَقْبَلَني فِي الْفُنْدُقِ مَنْ يَتَكَلَّمُ التُّرْكِيّةَ.
Otelde beni Türkçe konuşan kişi karşıladı. (Burada مَنْ fâil olmuştur.)
اِقْرَأْ ما في الكِتابِ.
Kitaptakini oku. (Burada ما mef'ûlun bih olmuştur.)

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

اِبْتَعَدَ عَنْ... : Bir yerden ya da bir kişiden uzaklaştı

اِبْتَعِدْ عَنْ أشْرارِ النّاسِ. (Kötü insanlardan uzak dur.)

اِقْتَرَبَ مِنْ... : Bir yere ya da birine yaklaştı

هَلْ تَعْتَقِدُ أنَّ دِراسَتَكَ اِقْتَرَبَتْ مِنَ الاِنْتِهاءِ.
(Öğreniminin sona yaklaştığına inanıyor musun?)

اِنْصَرَفَ عَنْ... : Birinden ya da bir şeyden yüz çevirdi, birini ya da bir şeyi bıraktı

يُذِلُّ الله مَنْ يَنْصَرِفُ عَنْ طاعَتِهِ. (Allah, itaatinden yüz çevireni alçaltır.)

وَثِقَ بِـ... : Birine güvendi

يَبْدو أنّهُ لا يَثِقُ بِنَفْسِهِ. (Anlaşılan kendine güvenmiyor.)

أشارَ إلى... : Birini ya da bir şeyi işaret etti, gösterdi

أشارَ الوَزيرُ إلى أنَّ حلَّ المسائِلِ الماليةِ ليسَ سَهلاً.
(Bakan mali sorunların çözümünün kolay olmadığına işaret etti.)

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı kalıp ifadeler örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

"كَما يَنْبَغي / كما يَجِبُ" gerektiği gibi

كما *gibi* anlamına gelen كَ harf-i cerinden ve ism-i mevsûl olan ما nın birleşmesinden oluşan bir edattır. *–dığı gibi* anlamına gelir.

قُمْ بِعَمَلِكَ كَما يَنْبَغي. (İşini gerektiği gibi yap.)

"مِمّا لا شَكَّ فيهِ أنَّ..." … olduğunda şüphe yoktur

مِمّا لا شَكَّ فيهِ أنَّ الإنْسانَ سَيُحاسَبُ على أفْعالِهِ.
(İnsanın yaptıklarından dolayı hesaba çekileceğine şüphe yoktur.)

"على ما يُرامُ" arzu edildiği gibi, istendiği gibi, iyi, yolunda

تَسيرُ الأُمورُ على ما يُرامُ. (İşler yolunda gidiyor.)

1 ”قابَلْتُ مع الصَّديقَيْنِ ..... اِتَّصَلْتُ بِهِما في الأُسْبوعِ الماضي. “

Cümlesinde boş bırakılan yeri aşağıdaki ism-i mevsûllerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

A. اللّاتي
B. الّتي
C. اللتيْنِ
D. اللّتانِ
E. اللّذَيْنِ

2 ”كُلُّ ..... ذَكَرَهُ الأُسْتاذُ في هذا الموضوعِ ليسَ صَحيحًا.“

Cümlesinde verilen boşluğu aşağıdaki ism-i mevsûllerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

A. مَنْ
B. التي
C. ما
D. اللّتَيْنِ
E. اللّتانِ

3 ”قَرَأْتُ كُلَّ الكُتُبِ ..... تَتَحَدَّثُ عن الشَّرْقِ الأَوْسطِ.“

Cümlesinde verilen boşluğu aşağıdaki ism-i mevsûllerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

A. الذي
B. اللّواتي
C. الَّتي
D. اللّتانِ
E. ما

4 -4. ”لا أَعْرِفُ ..... وَضَعَ هذه الأقلامَ على الطّاوِلَةِ.“

Cümlesindeki boşluğu aşağıdakilerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

A. الَّتي
B. لَمّا
C. ما
D. مَنْ
E. اللّائي

5 “Güneş giren eve doktor girmez.” Cümlesinin anlamca en yakın Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. البيتُ الذي لا يدخله الطبيبُ لا تدخله الشمسُ.
B. البَيتُ الَّذِي تَدخُلهُ الشَّمسُ لاَ يَدخُلُهُ الطَّبِيبُ.
C. لا تَدخُل الشَّمسُ البَيتَ الَّذي يَدخُلُهُ الطبيبُ.
D. يدخل الطّبيب البَيْتَ الذّي تدخُلُهُ الشّمس.
E. البَيتُ الَّذِي تَدخُلهُ الشَّمسُ يَدْخُلُهُ الطَّبِيبُ.

6 ”رَكِبْتُ السيارةَ التي ستأخُذُني إلى المطار. “

Cümlesinin anlamca en yakın Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Beni havaalanına götürecek arabaya bindim.
B. Bindiğim araba beni havaalanına götürüyor.
C. Beni havaalanına götüren arabaya bindim.
D. Bindiğin taksi havaalanına gidecek.
E. Beni havaalanından getirecek olan arabaya bindim.

7 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde âid zamir **yoktur?**

A. أَكْرَمْنا الضيوفَ الذينَ استقبلْناهُم أَمْسِ.
B. قابلتُ كلَّ أقاربي الذين رَأَيْتَهم في بيتنا.
C. لَمْ أَفْهَمْ ما قُلتَ في هذا الصّباحِ.
D. هذا هوَ الْكتابُ الَّذِي سَأَلْتَ عَنْهُ.
E. هذه هي الكتب التي قرأتها زينبُ.

8 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıla cümlesi bir isim cümlesi şeklinde gelmiştir?

A. هذان هما الخطابان اللذان أرسَلتهما صديقتي.
B. قَطَفْتُ الوَرْدَةَ التي لَوْنُها أبيضُ.
C. نجحتْ التجاربُ التي أُجْرِيَتْ في المعملِ.
D. وَصَلْتُ إلى المَكْتَبَةِ التي بِحَيِّنا.
E. رَأَيْتُ اللِّصَّ الذي فَرَّ من السِّجْنِ.

9 "أَبُو بَكرٍ الصِّدِّيقُ أَوَّلُ مَنْ أَسلَمَ مِن الرِّجَالِ."

Cümlesinde altı çizili kelimenin irâbı nasıl yapılmalıdır?

A. Haber, mahallen merfû
B. Muzâf, mahallen mecrûr
C. Muzâf ileyh, mahallen mecrûr
D. Sıfat, mahallen merfû
E. Soru edatı, mahallen merfû

10 "أشارَ رَئيسُ اللجْنَةِ --- الإصْلاحِ الجَديدِ للنظام التعليمي في بلدِهِ."

Cümlesinde verilen boşluğu aşağıdaki harf-i cerlerden hangisi doğru şekilde tamamlar?

A. مِنْ
B. بِ
C. إلى
D. على
E. في

1. E	Yanıtınız yanlış ise "Özel İsm-i Mevsûller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. C	Yanıtınız yanlış ise "Genel İsm-i Mevsûller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. C	Yanıtınız yanlış ise "Özel İsm-i Mevsûller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. D	Yanıtınız yanlış ise "Genel İsm-i Mevsûller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. B	Yanıtınız yanlış ise "Özel İsm-i Mevsûller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. A	Yanıtınız yanlış ise "Özel İsm-i Mevsûller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. C	Yanıtınız yanlış ise "Sıla Cümlesi ve Âid Zamiri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. B	Yanıtınız yanlış ise "Sıla Cümlesi ve Âid Zamiri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. C	Yanıtınız yanlış ise "İrâb Örnekleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. C	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz..

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümleleri örnekte olduğu gibi uygun ism-i mevsûllerle yeniden kurunuz.

أَحْمَدُ يَشْكُرُ الْمُدَرِّسَ. / الْمُدَرِّسُ سَاعَدَهُ فِي دِرَاسَتِهِ.

– أَحْمَدُ يَشْكُرُ الْمُدَرِّسَ الَّذِي سَاعَدَهُ فِي دِرَاسَتِهِ.

1- لَيْلَى اِحْتَرَمَتْ الْمُعَلِّمَ الَّذِي أَرْشَدَهَا إِلَى الصَّوَابِ.

2- التِّلْمِيذُ يُحِبُّ الْمُدَرِّبَ الَّذِي مَرَّنَهُ عَلَى اللُّعْبَةِ.

3- هَنَّأَتْ الصَّدِيقَةَ الَّتِي نَالَتْ جَائِزَةَ الْقِرَاءَةِ.

4- الْعَامِلُ يُحِبُّ الْمَالَ الَّذِي مِنْ كَسْبِ يَدِهِ.

5- عَلَّمَتْنِي السِّبَاحَةَ الْمُدَرِّبَةُ الَّتِي فِي النَّادِي.

Alıştırma 2

هذا هُوَ المُسْلِمُ الَّذي صامَ شَهْرَ رَمَضانَ. Cümlesinin mubtedasını aşağıda istenen şekilde değiştirerek cümleyi yeniden kurunuz.

III. Şahıs, Tekil, Dişil	هذِهِ هي المُسْلِمَةُ الّتي صامَتْ شَهْرَ رَمَضانَ.
III. Şahıs, İkil, Eril	هذانِ هُما المُسْلِمانِ اللّذانِ صامَا شَهْرَ رَمَضانَ.
III. Şahıs, Çoğul, Dişil	هؤلاءِ هُنَّ المُسْلِماتُ اللّاتي صُمْنَ شَهْرَ رَمَضانَ.
III. Şahıs, Çoğul, Eril	هؤلاءِ هُمْ المُسْلِمونَ الّذِينَ صاموا شَهْرَ رَمَضانَ.
III. Şahıs, İkil, Dişil	هاتانِ هُما المُسْلِمتانِ اللّتانِ صامَتا شَهْرَ رَمَضانَ.

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 3

Aşağıdaki boşlukları parantez içinden seçeceğiniz uygun hâss ism-i mevsûllerle doldurunuz.

(الَّذي، الَّتي، اللّذان، اللّتانِ، اللّذَيْنِ، اللّتَيْنِ، الّذِينَ، اللَّواتي)

1- هلْ تَعْرِفِينَ الأستاذَ الَّذي يُدَرِّسُ العربيةَ.

2- زُرْتُ كُلَّ المُدُنِ الَّتي تَقَعُ على شَواطِئِ البَحْرِ الأسْوَدِ.

3- أَعْرِفُ الطالِبَتَيْنِ اللَّتَيْنِ تَدْرُسانِ اللغةَ الفارسيةَ.

4- عادتْ الطالباتُ اللَّواتي سافَرْنَ إلى مِصْر.

5- هذان هما القَلَمانِ اللَّذانِ اِشْتَرَيْتُهما من هذه المكْتَبةِ.

6- كافأتْ المدرِّسَةُ التلاميذَ الَّذِينَ أَنْجَزوا واجباتِهم.

Alıştırma 4

Aşağıdaki boşlukları parantez içinden seçeceğiniz uygun müşterek ism-i mevsûllerle doldurunuz.

(مَنْ ، ما)

1- عِنْدَما نكونُ في البيتِ نَفعَلُ ما نُريدُ.

2- سَتَكْتُبُ فاطمة إلى كُلِّ مَنْ زارها في العِيدِ.

3- ولا تَكونوا مِن الَّذينَ يَقولون ما لا يَفْعَلونَ.

4- قابَلْتُ اليَوْمَ مَعَ مَنْ أَكْرَهُهُ.

5- هذا ما أَكَلْتُهُ أمْسِ.

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelere uygun âid zamirler getiriniz.

1- هذه هي القصّة التي قرأتُـها.

2- هذا هو القَلَمُ الذي أعْطاه صَديقي.

3- هؤلاءِ هُمْ الطُّلاّبُ الّذينَ سافرْتُ مَعَهُمْ.

4- هذان هما الـمُوَظَّفانِ اللّذانِ قابَلْتُهُما أمْسِ.

5- أولئِكَ هُنَّ الفَتَيَاتُ اللّواتي أَنْتَظِرُهُنَّ.

4 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 6

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1- عامِلْ الناسَ كما تُريدُ أنْ يُعامِلوك.
İnsanlara sana davranmalarını istediğin gibi davran.

2- أتَناوَلُ الطَّعامَ عادَةً في المَطْعَمِ الّذي أُحِبُّه.
Yemeği genellikle sevdiğim lokantada yerim.

3- لَيْسَتِ الْأَخْبَارُ سَيِّئَةً كَمَا تَوَقَّعْنَا.
Haberler beklediğimiz gibi kötü değil.

4- الّذي قُلْتَهُ بِدُونِ تَفْكِيرٍ كَانَ شَيْئًا سَيِّئًا.
Düşünmeden söylediğin kötü bir şeydi.

5- تَعَطَّلَتْ سَيَّارَةُ الأجْرَةِ الَّتِي كَانَتْ تَأْخُذُنَا إِلَى الْمَطَارِ.
Bizi havaalanına götüren taksi bozuldu.

6- تَعْمَلُ الْحَافِلَةُ الَّتِي تَذْهَبُ إِلَى الْمَطَارِ كُلَّ نِصْفِ سَاعَةٍ.
Her yarım saatte havaalanına giden otobüs çalışıyor.

7- هذِهِ هِيَ مُدَرِّسَةُ اللّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ التي تُدَرِّسُنا.
Bu, bize Arapça öğreten hocadır.

Alıştırma 7

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- Bu benim okumak istediğim kitaptır.
هذا هو الكتابُ الذي كُنْتُ أُريدُ أنْ أَقرأه.

2- Sınavda başarılı olan öğrencilerin isimlerini yazdım.
كَتَبْتُ أَسْماءَ الطُّلابِ الذين نَجحوا في الاِختبارِ.

3- Burada çalışan memurlar nerede?
أَيْنَ المُوَظَّفون الذين يَعملونَ هُنا؟

4- Çarşıda olan herkes onun sesini işitti.
كُلُّ مَنْ في السُّوق سَمِعَ صَوْتَهُ.

5- Atatürk barajı Türkiye'de bitirilen en önemli projelerdendir.
سَدُّ أتاتورك مِنْ أَهَمِّ المَشاريعِ التي أُنْجِزَتْ في تُركيا.

Alıştırma 8

Aşağıda verilen parçada boş bırakılan yerleri parantez içinden seçeceğiniz uygun ism-i mevsûllerle doldurunuz.

لِكُلِّ فَرْدٍ في المُجْتَمَعِ وَظيفَتُهُ التي يَقومُ بها، فهذا مُعَلِّمٌ، وذاكَ طَبّاخٌ، وتلْكَ طَبيبَةٌ، وأولئكَ مُهَندِسون ومُمَرِّضاتٌ. والْعَمَلُ شَرَفٌ، فالعالِمُ الشَّريفُ هُوَ الذي يُنيرُ عَقْلَ الإنْسانِ، والتاجِرُ الشَّريفُ هو مَنْ يَختارُ أَجْوَدَ البَضائعِ ويبيعها. والأسْرَةُ الشَّريفَةُ للأُمَّهات الصّالِحاتِ اللّاتي يُرَبّينَ أَطْفالَهُنَّ على الصِّدْقِ والإخْلاصِ. والطّالِبُ الشَّريفُ يُذاكِرُ ما تَلقّاهُ في المدْرَسَةِ ولا يَغُشُّ في الاِخْتبارِ، والحَياةُ الشَّريفةُ لِلعامِلينَ الّذينَ يَبْنونَ الوَطَنَ بما فيهِ وبِمَنْ عَلَيْها.

bölümün kelimeleri

كَلِماتُ الوحدة

أَبْناء (*ebnâ*) **oğullar** (t.) اِبْن (*ibn*)

أَبَوانِ (*ebevân*) **anne-baba** (ikil; merfû) (أَبَوَيْنِ ikil; mansûb/mecrûr)

اِتَّبَعَ (*ittebe'a*) **uydu, tabii oldu**

اِتَّقِ (*itteki*) **sakın!**

أَثْناءَ (*esnâ'e*) **sırasında, esnada**

أُجْرِيَ (*ucriye*) **yapıldı, icra edildi**

أَجْوَد (*ecved*) **daha kaliteli**

اِحْتاجَ (*ihtâce*) **ihtiyaç duydu**

اِحْتَرَمَ (*ihterame*) **saygı gösterdi**

أَحْسَنَ (*ahsene*) **iyilik etti**

أَخْلَصَ (*ahlasa*) **dürüst, samimi oldu, içten davrandı**

أخيراً (*ahîren*) **sonunda**

اِرْتَفَعَ (*irtefe'a*) **yükseldi**

أَرْشَدَ (*erşede*) **yol gösterdi, rehberlik etti**

أَساءَ (*esâ'e*) **kötülük etti**

اِسْتَهْلَكَ (*istehleke*) **tüketti**

أَسْلَمَ (*esleme*) **Müslüman oldu, İslama girdi**

أَشْخاص (*eşhâs*) **şahıslar, kişiler**

أَشْكال (*eşkâl*) **şekil, biçim** (t.) شَكْل (*şekl*)

اِضْطِراب (*idtirâb*) **kargaşa**

أَعْطى (*a'tâ*) **verdi**

أَعْلَنَ (*a'lene*) **ilan etti, açığa vurdu, açıkladı**

أَقَلُّ (*ekall*) **daha az**

كَرِهَ – يَكْرَهُ(*kerihe-yekrehu*) **istemedi, nefret etti**

أَكْلات (*eklât*) **yiyecekler**

إلاّ (*illâ*) **...den başka, dışında**

إلْقاء (*ilkâ*) **atmak**

ألْوان (*elvân*) **çeşitler, türler; renkler**

أَمْر (*emr*) **iş, durum**

أَمِير (*emîr*) **prens**

أنارَ (*enâre*) **aydınlattı**

اِنْبَغى (*inbegâ*) **gerekti**

اِنْتهاء (*intihâ*) **sona erme**

إنْجِلْترا (*incilterra*) **İngiltere**

أَنْشَأَ (*enşe'e*) **kurdu, yetiştirdi**

انْغَمَسَ (*ingamese*) **daldı**

أُوروبّا (*ûrubbâ*) **Avrupa**

أَيْ (*ey*) **ey, hey**

بإخْلاص (*bi-ihlâs*) **samimiyetle, dürüstçe**

باقٍ (*bâkin*) **kalıcı**

بِجِدٍّ (*bi-ciddin*) **ciddiyetle**

البحْر الأَسْوَد (*el-bahru'l-esved*) **Karadeniz**

بَرِيد (*berîd*) **posta**

بَضائع (*bedâ'i'*) **mal, ticari eşya, emtia**

بَعْدَ أَنْ (*ba'de en...*) **...den sonra**

بِلاد (*bilâd*) **ülkeler** (t.) بَلَد (*beled*)

تائِب (*tâ'ib*) **tevbe eden**

تجارِبُ (*tecârib*) **tecrübeler** (t.) تَجْرِبة (*tecribe*)

تَحَدَّثَ عنْ... (*tehaddese*) **bir şeyden söz etti, bir şey hakkında konuştu**

تَحَرَّرَ (*teharrere*) **özgürleşti**

تخصّصَ (*tehassasa*) **ihtisas yaptı**

تَغَيَّرَ (*tegayyara*) **değişti**

تَفَتَّحَ (*tefetteha*) **açıldı**

تَقْرير (*takrîr*) **rapor**

تَقْسيم (*taksîm*) **bölme, ayırma**

تَلَقَّى (*telekkâ*) **aldı, öğrendi**

تَمَنّى (*temennâ*) **diledi, temenni etti**

تَوْأم (*tev'em*) **ikiz**

ثالِثَة (*sâlise*) **üçüncü**

ثَمَن (*semen*) **eder, fiyat**

جَوّي (*cevvî*) **hava ile ilgili**

حَتّى (*hattâ*) **–e kadar, için**

حَدَثَ —يَحْدُثُ (*hadese-yahdusu*) **olmak, vuku bulmak**

حَسَن (*hasen*) **iyi, güzel**

حَسيب (*hasîb*) **muhasebeci, kontrol eden**

حَفِظَ - يَحْفَظُ (*hafıza-yahfazu*) **korumak**

حُقوق (*hukûk*) **haklar, hukuk** (t.) حَقّ (*hakk*)

حَكى – يَحْكي (*hakâ-yahkî*) **anlatmak, hikaye etmek**

حَوَادِثُ السيرِ (*havâdisu's-seyr*) **trafik kazaları**

خاصَّةً (*hâsseten*) **özellikle**

خِبْرَة (*hibra*) **tecrübe, deneyim**

خِطاب (*hitâb*) **mektup**

خَطَر (*hatar*) **tehlike**

خُطْوَة (*hutve*) **adım**

خُطُوط (*hutût*) **çizgiler** (t.) خَطّ (*hatt*)

خَيْر (*hayr*) **daha iyi, daha hayırlı**

دَخَّنَ (*dahhane*) **sigara içti**

دونَ تَفْكيرٍ (*dûne tefkîr*) **düşünmeksizin**

ذاكَرَ (*zâkere*) **görüşme; dersi yineleme**

ذَكَرَ -يَذْكُرُ (*zekere-yezkuru*) **bahsetmek, zikretmek; hatırlamak**

ذَنْب (*zenb*) **suç, günah**

ذَهَبِيَّة (*zehebiyye*) **altın, altından**

رَبّى (*rabbâ*) **yetiştirdi**

رَحِمَ – يَرْحَمُ (*rahime-yerhamu*) **acımak**

رَصيف (*rasîf*) **kaldırım**

رَعَى -يَرْعَى (*ra'â-yer'â*) **bakmak, ilgilenmek, gütmek**

رِقابَة (*rikâbe*) **denetim, kontrol**

رَقيب (*rakîb*) **gözcü, denetleyici**

رُؤْيَة (*ru'ye*) **görmek, görüş**

رئيسي (*re'îsî*) **esas, temel, başlıca**

زادَ – يزيدُ (*zâde-yezîdu*) **artmak, çoğalmak**

ساقَ — يَسُوقُ (*sâka-yesûku*) **sevketmek, sürmek**

سائِق (*sâ'ik*) **şoför**

سَبَّبَ (*sebbebe*) **sebep oldu, neden oldu**

سِجْن (*sicn*) **hapishane**

سِكَّة (*sikke*) **ray, demiryolu**

سَلِمَ – يَسْلَمُ (*selime-yeslemu*) **güvende olmak, esenlik içinde olmak**

سِيَاقَة (*siyâka*) **sürüş, şoförlük**

شَرّ (*şerr*) **kötü**

شِراء (*şirâ*) **satın almak**

شَرَف (*şeref*) **şeref, namus**

الشَّرْق الأوْسط (*eş-şarku'l-evsat*) **Ortadoğu**

شَريف (*şerîf*) **değerli, saygın**

شَهَوات (*şehevât*) **istekler, arzular** (t.) شَهْوَة(*şehve*)

شَوَاطِئ (*şevâti'*) **plajlar, kıyılar** (t.) شاطِئ (*şâti'*)

شَيَّدَ (*şeyyede*) **övdü, dikti**

صِدْق (*sıdk*) **doğru sözlülük**

صَرَفَ - يَصْرِفُ (*sarafe-yasrifu*) **çekmek, harcamak**

صَفَّارَة (*saffâre*) **düdük**

صَلَحَ – يَصْلُحُ (*salaha-yasluhu*) **düzgün olmak, uygun olmak**

صَوَاب (*savâb*) **doğru, isâbetli**

طائِفَة (*tâ'ife*) **grup, topluluk**

طَلَبَة (*talebe*) **öğrenciler** (t.) طالِب (*tâlib*)

ظَفِرَ – يَظْفَرُ (*zafira-yezfaru*) **elde etmek, kazanmak**

ظهور (*zuhûr*) **ortaya çıkma, belirme**

عابِث (*'âbis*) **oyalanan, hoppa, zevk düşkünü**

عادَةً (*'âdeten*) **genellikle**

عامّ (*'âmm*) **genel, kapsamlı**

عَامَلَ (*'âmele*) **davrandı**

عانى (*'ânâ*) **muzdarip oldu, boğuştu**

عَبَرَ – يَعْبُرُ(*'abera-ya'buru*) **geçmek (karşıdan karşıya)**

عُبُور (*'ubûr*) **geçiş**

عُثُور (*'usûr*) **rastlamak, bulmak** (على : **bir kimseye, bir şeye**)

عَدَّاء (*'addâ*) **atlet, koşucu**

عَدْل (*'adl*) **adalet**

عُقول (*'ukûl*) **akıllar, düşünceler** (t.) عَقْل (*'akl*)

عَكْس (*'aks*) **ters, zıt**

عَكَفَ – يَعكِفُ / يَعْكُفُ (*'akefe-ya'kifu/ya'kufu*) **koyulmak** (على / في :bir şeye)

عِنْدَما (*'inde mâ*) **…dığında, …dığı zaman**

غادَرَ إلى…(*gâdere ilâ*) **bir yere doğru ayrıldı, gitti**

غِذائِيّة (*gizâ'iyye*) **besinsel, besinle ilgili**

غَشَّ – يَغُشُّ (*gaşşe-yeguşşu*) **aldatmak, sahtekarlık yapmak, kopya çekmek, hile yapmak**

غَنّى (*gannâ*) **şarkı söyledi**

غَيْر (*gayr*) **dışında, haricinde**

غَيَّرَ (*gayyara*) **değiştirdi**

فارسية (*fârsiyye*) **Farsça**

فَضَّلَ (*faddala*) **tercih etti, yeğledi**

فيما (*fîmâ*) **…şeyde, …. içinde**

فيمَنْ (*fîmen*) **…insanların içinde, arasında**

قارَنَ (*kârene*) **karşılaştırdı**

قَبَضَ – يَقْبِضُ (*kabada-yakbidu*) **yakalamak** (على : *birini, bir şeyi*)

قِسم الحِساباتِ (*kısmu'l-hisâbât*) **muhasebe bölümü**

قَصَّرَ (*kassara*) **ihmâl etti**

قَطَفَ – يَقطِفُ (*katafa-yaktifu*) **koparmak**

قُلوب (*kulûb*) **kalpler** (t.) قَلْب (*kalb*)

قَوانِين (*kavânîn*) **kanunlar, kurallar** (t.) قانون (*kânûn*)

كافَأَ (*kâfe'e*) **ödüllendirdi**

كَتَمَ – يَكْتُمُ(*keteme-yektumu*) **saklamak, gizlemek**

كَمَنْ (*kemen*) **–en, -an kişi gibi**

كَوْكَب (*kevkeb*) **yıldız**

لاتَ (*lâte*) **değil** (*zaman ifade eden kelimelerle*)

لِسان (*lisân*) **dil**

لُعْبَة (*lu'be*) **oyun, karşılaşma**

لَهْو (*lehv*) **oyun, eğlence**

مأْساة (*me'sât*) **afet, belâ, trajedi**

مُتْعَب (*mut'ab*) **yorgun**

مجَال (*mecâl*) **alan**, (ç.) مجَالاَت(*mecâlât*)

مَجْمُوعات (*mecmu'ât*) **koleksiyonlar, gruplar** (t.) مَجْمُوعة (*mecmu'a*)

مُحْزِن (*muhzin*) **üzücü**

مُدَرِّب (*muderrib*) **antrenör**

مُشَاة (*muşât*) **yayalar** (t.) ماشٍ (*mâşin*)

مَعْمَل (*ma'mel*) **atölye, iş yeri**

مَفْقود (*mefkûd*) **kayıp, yitik**

مُقَطَّع (*mukatta'*) **bölünmüş, parçalanmış**

مَنْهَج (*menhec*) **yol, yöntem, usul**

مَوَادّ (*mevâdd*) **maddeler, bentler, fıkralar, ders konuları, ders** (t.) مادّة (*mâdde*)

مُؤْتَمر (*mu'temer*) **toplantı, kongre, konferans**

مَوْفور (*mevfûr*) **bol, çok**

نادٍ (*nâdin*) **klüp** (النّادي)

نُظُم (*nuzum*) **düzenler, sistemler** (t.) نِظام (*nizâm*)

نَفْس (*nefs*) **benlik, nefis, aynı**

نَفَعَ - يَنْفَعُ (*nefe'a-yenfe'u*) **fayda vermek, yarar sağlamak**

نما - يَنْمو (*nemâ– yenmû*) **büyümek**

هَنَّأَ (*henne'e*) **kutladı**

هدَّدَ (*heddede*) **tehdit etti**

وَسائِل (vesâ'il) **araçlar, yollar** (t.) وَسيلة (*vesîle*)

وَثِقَ - يَثِقُ (*vesika-yesiku*) **güvenmek** (ب : birine)

وَهَبَ - يَهَبُ (*vehebe-yehebu*) **ihsan etmek, bağışlamak**

يَأْس (*ye's*) **ümitsizlik**

يَسَاراً (*yesâren*) **solda, sola**

يَميناً (*yemîn*en) **sağ tarafta, sağa**

bölümün deyimleri تعبيرات الوحدة

بِدُونِ تَفْكِيرٍ (*bi-dûni tefkîr*) **düşünmeden**

مِمّا لا شَكَّ فيهِ (*mimmâ lâ şekke fîhi*) **...de şüphe yoktur**

Bölüm 5

Nasb Edatları

öğrenme çıktıları

Günlük Hayatımızda Arapça 5

1 Günlük hayatta gelecek zamanda bir işi, eylemi yapmamayı ifade edebilme, bir eylemi yapma nedenini belirtebilme; "-mek, -mak istiyorum" gibi mastar anlamlı ifadeleri kullanabilme

Arapçada Nasb Edatları

2 Gelecek zamanda bir işin yapılmayacağı anlamı veren (لَنْ) edatı ile başına geldiği muzârî fiile mastar anlamı kazandıran ve iki cümleciği birbirine bağlayan (أَنْ) edatını ve ayrıca bir eylemin niçin yapıldığını gösteren (لِـ , كَيْ, لِكَيْ, حتّى) edatlarını biçim ve anlam bakımından ayırt edebilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Arapça Kalıp İfadeler

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكَلِمَات المِفْتاحية: • Nasb Edatları أدَواتُ النَّصْب

GİRİŞ

مُقَدّمة

Arapça gramerde أَدَواتُ النَّصْب (Nasb edatları) olarak adlandırılan edatlar, muzâri fiilin başında kullanılırlar. Bunlar, başında kullanıldıkları fiilin irabı üzerinde aynı etkiye sahip olmakla birlikte fiile kazandırdıkları anlam yönünden birbirinden farklılık gösterirler. Bu Bölümde أنْ, لَنْ, لِ, كَيْ, لِكَيْ, حَتَّى edatlarının işlevleri ve anlamları açıklanacaktır.

Bölümün sonunda öğrencinin gerek söz konusu edatların işlevlerini kavrama, gerekse her birinin anlamını iletişimsel bağlamlarda kullanabilme becerisi göstermesi beklenmektedir.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 5

العربية في حياتنا اليومية ٥

Sinemada

Müşteri: Bugün hangi filmler gösteriliyor?

Bilet satıcısı: Dört yabancı, üç de Türk filmimiz var.

Müşteri: Hangi filmi önerirsin(iz) bana?

Bilet satıcısı: Amir Han'ın "SuperStar" filmini tavsiye ederim.

Müşteri: O halde, iki bilet satın almak istiyorum.

في السينَما

الزبون: أيُّ أفْلامٍ تُعْرَضُ هذا اليوم؟

بائعة التَّذاكر: عِنْدَنا أربعةُ أفلامٍ أَجْنَبِيَّةٍ وثَلاثَةُ أَفْلامٍ تُرْكِيَّة.

الزبون: أيَّ فيلمٍ تَقْتَرِحينَ لي؟

بائعة التَّذاكر: أَنصَحُكَ بِفيلم «سُوبر ستار» للنَّجْم الهِنْدي عامِر خان.

الزبون: إذَنْ، أُريدُ أنْ أَشْتَرِيَ تَذْكِرتَيْنِ.

Kafede

Garson: Merhaba, nasıl yardımcı olabilirim?
Müşteri: Kahve içmek istiyorum.
Garson: Sütlü mü sade mi?
Müşteri: Sade, lütfen.
Garson: Şekerli mi yoksa şekersiz mi?
Müşteri: Şekerli olsun lütfen.
Garson: Bol şekerli mi yoksa orta mı?
Müşteri: Orta olsun lütfen. Umarım gecikmezsin (iz). Çünkü acelem var.
Garson: Başüstüne. Asla gecikmeyeceğim.

في المقهى

النَّادلة: أَهْلاً وسَهْلاً، أيّ خِدْمة؟
الزَّبونة: أُريدُ أَنْ أَشْرَبَ قَهْوَة.
النَّادلة: بالحَليب أمْ سادة؟
الزَّبونة: سادة، لَوْ سَمَحْت.
النَّادلة: بِسُكَّر أَمْ بِدون سُكَّر؟
الزَّبونة: بِسُكَّر، لَوْ تَكَرَّمْتِ.
النَّادلة: سُكَّر زِيادة أمْ وَسَط؟
الزَّبونة: وَسَط من فَضْلِك. أرجُو أَنْ لا تَتَأخّري، فأنا مُسْتَعْجِلةٌ.
النَّادلة: تَحْتَ أمْرك. لَنْ أتَأَخَّرَ أبَدًا.

Durmak Yasaktır

Trafik Polisi: Neden burada bekliyorsun(uz)?
Sürücü: Eşimi buradan almak için.
Trafik Polisi: Fakat arabaların burada durması yasak.
Sürücü: Üzgünüm, bunu bilmiyordum.

مَمْنوعُ التَّوَقُّف

شُرطي المُرُور: لماذا تَنْتَظِرُ هُنا؟
السَّائق: لِآخُذَ زَوْجتي مِنْ هُنا.
شُرطي المُرُور: لكِنْ مَمْنوع وقُوف السَّيّارات هنا.
السَّائق: آسِف، لَسْتُ أَعْرِفُ ذلِكَ.

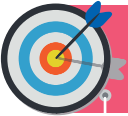

dikkat

Bu diyalogdaki لِآخُذَ ifadesi şu şekilde de kullanılabilir ve anlam aşağı yukarı aynı olur:

لِآخُذَ = كَيْ آخُذَ = حَتّى آخُذَ

Öğrenme Çıktısı

1 Günlük hayatta gelecek zamanda bir işi, eylemi yapmamayı ifade edebilme, bir eylemi yapma nedenini belirtebilme; "-mek, -mak istiyorum" gibi mastar anlamlı ifadeleri kullanabilme

Araştır/ Tekrarla 1	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Diyalogları defterinize yazarak tekrar ediniz.	Kur'ân-ı Kerîm'in "Hac Sûresi" 1. ayet-i kerimesinde geçen أَنْ yapısının kullanımına dikkat ediniz.	أَنْ, لَنْ, لِ yapılarından en az ikisinin geçtiği bir diyalog yazınız. Yazdığınız diyaloğu sizin gibi Arapça öğrenen biriyle paylaşınız.

DİL BİLGİSİ: ARAPÇADA NASB EDATLARI

قواعد: أَدَوات النَّصْب

Arapçada muzâri fiilin (şimdiki ve geniş zamanın) irâbında üç farklı durum söz konusudur. Bunlar:

1. **Ref durumu:** Muzâri fiil herhangi bir ön ek/edat almadığında ref durumunda (merfû) olur.
2. **Nasb durumu:** Muzâri fiilin başına nasb edatlarından biri geldiğinde nasb durumunda (mansûb) olur.
3. **Cezm durumu:** Muzâri fiilin başına cezm edatlarından biri geldiğinde cezm durumunda (meczûm) olur.

Nasb, hem isimlerle hem de fiillerle ilgili bir kavramdır. İsimlerin nasb durumlarını Arapça 1 kitabının 3. Bölümünde ele almıştık. Fiillerin nasb durumları ise kendilerinden önce nasb edatlarının gelmesiyle oluşur. Belli başlı nasb edatları: أَنْ, لَنْ, كَيْ, لِكَيْ, لِ, حَتَّى'dır.

Fiillerin nasb durumları yani mansûb oluşları fiillerin son harflerinin harekeleri veya son ekleriyle alakalıdır. Bir fiilin nasb olması "Fiilin sonunun 'fetha' ile harekelenmesi veya 'fetha' harekesinin yerine geçecek başka bir alâmeti barındırması durumudur." Üzerinde nasb alâmeti barındıran bir fiile "mansûb" (yani nasb edildilmiş) denir. Her fiil kipi için nasb söz konusu değildir, yalnızca başında nasb edatı bulunan muzâri fiiller mansûbdur. Kısaca sadece muzâri fiiller nasb edilebilir.

Nasb Alâmetleri

Merfû haldeki muzâri fiil başında bir nasb edatı kullanıldığında aşağıdaki işlemlerden biri ile mansûb yapılır. Başka bir deyişle, aşağıdaki işlemler, bir muzâri fiilin nasb edilmiş olduğunun göstergeleri, alâmetleridir:

1. Muzâri fiilin son harfinin damme harekesinin fethaya çevrilmesi:

Bildiğiniz gibi bir muzâri fiilin 3. tekil şahıs eril ve dişil, 2. tekil şahıs eril ve 1. tekil ve 1. çoğul şahıs yapıları sonlarına ek almazlar, son harflerinin harekeleri damme'dir. Aslında bu damme, fiilin merfû oluşunun alâmetidir ve "fetha" harekesine dönüştüğünde fiil mansûb olmuş olur. Fiilin nasb edilmiş olduğunun alâmeti, yani nasb alâmeti, damme harekesinin fethaya dönüşmüş olmasıdır. Ama biz kısaca, nasb alâmeti "fetha" deriz. Şimdi bunu, ilgili muzâri fiil yapılarının başına bir nasb edatı, mesela (أَنْ) getirerek örneklendirelim:

هو يَكْتُبُ ← أَنْ يَكْتُبَ
هي تَكْتُبُ ← أَنْ تَكْتُبَ
أنتَ تَكْتُبُ ← أَنْ تَكْتُبَ
أنا أَكْتُبُ ← أَنْ أَكْتُبَ
نحن نَكْتُبُ ← أَنْ نَكْتُبَ

Dikkat edileceği üzere, yukarıdaki örneklerde damme ile merfû olan muzâri fiiller, bir nasb edatı olan (أَنْ) dolayısıyla mansûb oldular. Bu örneklerde mansûb fiillerin nasb alâmetleri, sonlarındaki damme harekesinin "fetha"ya dönüşmüş olmasıdır; kısaca "fetha"dır.

2. Merfû haldeki muzâri fiilin sonunda bulunan (ان), (ون), (ينِ) eklerindeki nûn'ların düşürülmesi.
3. ikil eril ve dişil şahıslarda, 3. ve 2. çoğul eril şahıslarda ve 2. tekil dişil şahısta fiilin sonuna gelen eklerdeki nûn'ların varlığı ref alâmeti iken, düşürülmesi nasb alâmetidir. Şunu da unutmayalım ki, eril çoğullarda düşürülen nûn harfinin yerine vâv'lardan sonra mutlaka bir elif harfi getirilir.

Şimdi bunları yine muzâri fiilin ilgili yapılarını (أَنْ) ile kullanarak örneklendirelim:

هما يَكْتُبَانِ ← أَنْ يَكْتُبَا
هما تَكْتُبَانِ ← أَنْ تَكْتُبَا
أنتِ تَكْتُبِينَ ← أَنْ تَكْتُبِي
أنتما تَكْتُبَانِ ← أَنْ تَكْتُبَا
هم يَكْتُبُونَ ← أَنْ يَكْتُبُوا
أنتم تَكْتُبُونَ ← أَنْ تَكْتُبُوا

Dikkat edileceği üzere, yukarıdaki örneklerde nûn'ların varlığı ile merfû olan muzâri fiiller, bir nasb edatı olan (أَنْ) dolayısıyla mansûb oldular. Bu örneklerde mansûb fiillerin nasb alâmetleri, sonlarındaki nûn'ların düşmüş olmasıdır (*hazfu'n-nûn* veya *sukûtu'n-nûn*).

Fiilin 3. ve 2. çoğul eril formlarında nûn'ların düşürülmesinden sonra yerlerine elif getirilmiş olduğunu fark etmiş olmalıyız.

Hatırlayacağınız üzere nûn'ların düşürülmesi, aynı zamanda cezm alâmetidir. Nûn'u düşmüş bir fiil meczûm diye irap edilebileceği gibi, mansûb diye de irap edilebilir. O halde fiilin meczûm mu yoksa mansûb mu olduğunu nereden anlayacağız biçiminde bir soru akla gelebilir. Cevabı oldukça basit: Muzâri fiilin başındaki edat nasb edatı ise fiil mansûb; cezm edatı ise fiil meczûm olarak irap edilir. Burada belirleyici olan, nûn'un düşmesine neden olan edatın türüdür.

Not: Muzâri fiilin 3. ve 2. Çoğul dişil formlarındaki nunlar (nûn-u nisveler) fiile bitişik özne zamiri olmaları dolayısıyla hiçbir zaman düşmezler, her durumda varlıklarını muhafaza ederler. Örnek:

هُنّ يَكْتُبْنَ ← أَنْ يَكْتُبْنَ
أنتُنّ تَكْتُبْنَ ← أَنْ تَكْتُبْنَ

Muzâri fiilde nasb alâmetleri, fiilin sonundaki dammenin fethaya dönüşmesi, nûnu nisve hariç olmak üzere muzâri fiilin sonuna eklenen nûnların düşmesidir.

dikkat

Nâkıs fiillerin muzâri çekimlerinde illet harfinin damme harekesini taşıyamadığını görmüştük. Bu fiillerin başında nasb edatı geldiğinde 'aynu'l-fiil damme veya kesra ile harekeli ise son harfin fethalandığına dikkat ediniz.

هو يَدْعُو ← أَنْ يَدْعُوَ
هو يَرْمِي ← أَنْ يَرْمِيَ
هُو يَرْضَى ← أَنْ يَرْضَى

Şimdi muzâri bir fiili (أَنْ) ile çekelim ve muzâri fiilin sonunda meydana gelen değişimi nasb alâmetleri yönünden inceleyelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْ يَكْتُبُوا yazmak, (onların) yazmaları	أَنْ يَكْتُبَا yazmak, (o ikisinin) yazması	أَنْ يَكْتُبَ yazmak, (onun) yazması	Gâib
أَنْ يَكْتُبْنَ yazmak, (onların) yazmaları	أَنْ تَكْتُبَا yazmak, (o ikisinin) yazması	أَنْ تَكْتُبَ yazmak, (onun) yazması	Gâibe
أَنْ تَكْتُبُوا yazmak, (sizin) yazmanız	أَنْ تَكْتُبَا yazmak, (ikinizin) yazması	أَنْ تَكْتُبَ yazmak, (senin) yazman	Muhâtab
أَنْ تَكْتُبْنَ yazmak, (sizin) yazmanız	أَنْ تَكْتُبَا yazmak, (ikinizin) yazması	أَنْ تَكْتُبِي yazmak, (senin) yazman	Muhâtaba
أَنْ نَكْتُبَ yazmak, (bizim) yazmamız		أَنْ أَكْتُبَ yazmak, (benim) yazmam	Mutekellim

Arap gramerinde bunlara “nasb edatları” (أدوات النَّصْب) denmesine rağmen, ön ek işlevinde olan لَنْ hariç bunlar birer bağlaçtır. Bu edatları bir araya getiren özellik, anlamları değil muzâri fiil üzerindeki etkilerinin aynı oluşudur.

Dikkat ederseniz أنتِ، هُما، أنتُما، هُمْ، أَنْتُمْ çekimlerinde fiillerin sonlarındaki “nun” (ن) harfleri düşmüştür. Öte yandan هُمْ، أَنْتُمْ çekimlerinde düşen “nun”un yerine telaffuz edilmeyen ve yalnızca şekil olarak yazımda var olan bir “elif” (ا) getirilmiştir.

Nasb edatlarından her birinin kendine özgü anlamı vardır. Nasb edatlarını anlam bakımından dört kategoriye ayırabiliriz:

1. لَنْ “–meyecek, -mayacak”

Bir işin gelecekte yapılmayacağını ifade eder. (لَنْ)’li kullanımda anlamı pekiştirmek amacıyla bazen (أبدًا - aslâ) sözcüğü de kullanılır.

لَنْ أَسْكُتَ. (Susmayacağım.)

لَنْ أُدَخِّنَ أبدًا. (Asla sigara içmeyeceğim.)

لَنْ نَنامَ نَهارًا بَعْدَ الآن. (Bundan sonra gündüz uyumayacağız.)

لَنْ يَسْكُنوا في المَدينةِ. (Şehirde kalmayacaklar.)

لَنْ يُشاهِدْنَ أفلامَ الرُّعْبِ. (Korku filmlerini izlemeyecekler - bayanlar.)

لَنْ يَنْتَقِلوا إلى شَقَّة جَديدة هذه السَّنة. (Bu yıl yeni bir daireye taşınmayacaklar.)

2. أنْ "–mek, -mak; -meyi, -mayı"

Fiile mastar anlamı veren bu edatın anlamsal olarak farklı kullanımları vardır:

a. Genel olarak istemek, sevmek, hoşlanmamak, ummak, istemek, ihtiyaç duymak, çabalamak gibi fiillerle birlikte kullanılır.

أُريدُ أنْ أَدْرُسَ الأَدَبَ. (Edebiyat eğitimi almak istiyorum.)

لا يُحِبّونَ أنْ يَقرَؤوا رِوايات بُوليسية. (Polisiye romanlar okumayı sevmiyorlar.)

آمُلُ أنْ أَقْرَأَ مُذَكِّراتِهِ قَريبًا. (Yakında anılarını okumayı umuyorum.)

b. Yapılabilirlik, gereklilik, olasılık vb. durumlarını ifade etmek için kullanılır. Bu tür kullanımların Türkçeve çevirisinde mansûb fiilin –me'li veya –ma'lı mastarına özneye ait iyelik zamiri bitişir: konuşmam, konuşman, konuşması, konuşmamız, konuşmanız, konuşmaları gibi.

مِن الممكن أنْ أذهبَ إلى القاهرة. (Kahire'ye gitmem mümkün.)

مِن الممكن أنْ تَذْهبَ إلى القاهرة. (Kahire'ye gitmen mümkün.)

مِن الممكن أنْ يَذْهَبَ إلى القاهرة. (Kahire'ye gitmesi mümkün.)

مِن الممكن أنْ نَذهبَ إلى القاهرة. (Kahire'ye gitmemiz mümkün.)

مِن الممكن أنْ تَذْهَبُوا إلى القاهرة. (Kahire'ye gitmeniz mümkün.)

مِن الممكن أنْ يَذْهَبُوا إلى القاهرة. (Kahire'ye gitmeleri mümkün.)

لا يُمْكِنُ أنْ أَتَحَدَّثَ عَنْ هذا المَوْضوع. (Bu konu hakkında konuşmam mümkün değil.)

عَلَيْكِ أنْ تَفْهَمي وَضْعي يا عائشَة. (Durumumu anlaman gerekiyor Ayşe.)

مِنَ المُسْتَحيلِ أنْ أَتَنازَلَ عَنْكِ. (Senden vazgeçmem imkânsız.)

يَجِبُ أنْ لا يَشْعُروا بِقَلَق. (Endişe duymamaları gerekir.)

3. حَتَّى / لِكَيْ / كَيْ / لِ "–mesi için, -ması için; -sın, -sin, -sun, -sün diye"

a. لِ

سافَرَ سَليمٌ إلى القاهِرة لِيَدْرُسَ الأدَبَ العَرَبِيَّ.

(Selim, Arap edebiyatı eğitimi almak **için/üzere** Kahire'ye gitti.)

هَلْ دَخَلْتِ المَطْبَخَ لِتَشْرَبي ماءً؟ (Su iç**mek için** mutfağa girdin mi?)

b. كَيْ

سافَرَ سَليمٌ إلى القاهِرة كَيْ يَدْرُسَ الأدَبَ العَرَبِيَّ.

(Selim, Arap edebiyatı eğitimi almak **için/üzere** Kahire'ye gitti.)

هُمْ دَرَسوا جَيِّدًا كَيْ يَنْجَحُوا في الامتِحانِ.

(Sınavda başarılı ol**mak için** iyice ders çalıştılar.)

فَتَحْتُ التلفاز كَيْ أُشاهِدَ نَشْرَةَ الأَخْبار.

(Haber yayınını-bültenini izlemek için televizyonu açtım.)

Şimdi muzârî bir fiilin (كَيْ) ile çekimini inceleyelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
كَيْ يَكْتُبُوا (onların) yazmaları için	كَيْ يَكْتُبا (o ikisinin) yazması için	كَيْ يَكْتُبَ (onun) yazması için	Gâib
كَيْ يَكْتُبْنَ (onların) yazmaları için	كَيْ تَكْتُبا (o ikisinin) yazması için	كَيْ تَكْتُبَ (onun) yazması için	Gâibe
كَيْ تَكْتُبُوا (sizin) yazmanız için	كَيْ تَكْتُبا (ikinizin) yazması için	كَيْ تَكْتُبَ (senin) yazman için	Muhâtab
كَيْ تَكْتُبْنَ (sizin) yazmanız için	كَيْ تَكْتُبا (ikinizin) yazması için	كَيْ تَكْتُبِي (senin) yazman için	Muhâtaba
كَيْ نَكْتُبَ (bizim) yazmamız için		كَيْ أَكْتُبَ (benim) yazmam için	Mutekellim

c. **لِكَيْ :** Bu edat, esas itibariyle anlam ve etki bakımından birbirinin aynı olan (لِ) ve (كَيْ)'in birleştirilmiş biçimidir. Fasih Arapçada yeri olmamakla birlikte galat-ı meşhur olarak sıklıkla karşımıza çıktığından burada ayrıca yer verilmiştir.

سافَرَ سَليمٌ إلى القاهِرة لِكَيْ يَدْرُسَ الأدَبَ العَرَبِيَّ.

(Selim, Arap edebiyatı eğitimi almak **için/üzere** Kahire'ye gitti.)

يَعْمَلُ الإنسانُ لِكَيْ يَعيشَ. (İnsan yaşa**mak için** çalışır.)

d. حَتّى

سافَرَ سَليمٌ إلى القاهِرة حَتّى يَدْرُسَ الأدَبَ العَرَبِيَّ.

(Selim, Arap edebiyatı eğitimi almak **için/üzere** Kahire'ye gitti.)

أسوقُ بِبُطْءٍ حَتّى أَتَجَنَّبَ الحَوادِثَ. (Trafik kazalarından kaçınmak **için** yavaş araba sürerim.)

هُمْ يَدْرُسونَ حَتّى يَنْجَحُوا في الامتِحانِ. (Sınavda başarılı ol**mak için** ders çalışıyorlar.)

Şimdi yukarıda geçen bazı cümlelerin irâblarını yapalım:

لَنْ يَسْكُنوا في المَدينةِ. (Şehirde kalmayacaklar.)

لَنْ : Nasb edatı

يَسْكُنوا : Muzârî fiil, üçüncü çoğul şahıs eril, kendisinden önce gelen nasb edatı لن dolayısıyla mansûb, nasb alâmeti sondaki nûn harfinin hazfi, fâili bitişik özne zamiri olan vâvu'l-cemâ'a (و).

في : Harf-i cer

المَدينةِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

أُريدُ أنْ أَدْرُسَ الأَدَبَ. (Edebiyat öğrenimi görmek istiyorum.)

أُريدُ : Muzâri fiil, birinci tekil şahıs, fâil gizli zamir olan (أنا).

أنْ : Nasb edatı

أَدْرُسَ : Muzâri fiil, fâil gizli zamir olan (أنا), kendisinden önce gelen nasb edatı أن dolayısıyla mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, أنْ أَدْرُسَ mastar (masdar-ı muevvel - 142. sayfada açıklanacak), (أُريدُ) fiilinin mef'ûlun bihi, mahallen mansûb.

الأَدَبَ : (أَدْرُسَ) fiilinin mef 'ûlun bihi, mansûb, nasb alâmeti fetha.

فَتَحْتُ التِّلفازَ كَيْ أُشاهِدَ نَشْرَةَ الأَخْبارِ. (Haber yayını izlemek için televizyonu açtım.)

فَتَحْتُ : Mâzi fiil, birinci tekil şahıs, fâil bitişik zamir olan *tâu'l-muteharrike* (ت).

التِّلفازَ : Mef'ûlun bih mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

كَيْ : Nasb edatı

أُشاهِدَ : Muzâri fiil, birinci tekil şahıs, kendisinden önce gelen nasb edatı كَيْ dolayısıyla mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, fâil gizli zamir olan (أنا).

نَشْرَةَ : Mef 'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda muzâf.

الأَخْبارِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Şimdi nasb edatlarını tabloda görelim.

- لَنْ Gelecek bir şeyi yapmamayı bildirir: -meyecek, -mayacak
- أنْ Mastar anlamı verir (-meyi, mayı, -mek, mak)
- لِ -ması için, ... nedeniyle, -den dolayı
- كَيْ -mek için, -ması için ... nedeniyle, -den dolayı
- لِكَيْ -mek için, -ması için ... nedeniyle, -den dolayı
- حَتَّى -mek için, -ması için ... nedeniyle, -den dolayı

Öğrenme Çıktısı

2 Gelecek zamanda bir işin yapılmayacağı anlamı veren (لَنْ) edatı ile başına geldiği muzâri fiile mastar anlamı kazandıran ve iki cümleciği birbirine bağlayan (أَنْ) edatını ve ayrıca bir eylemin niçin yapıldığını gösteren (حتّى, لِكَيْ, كَيْ, لِـ) edatlarını biçim ve anlam bakımından ayırt edebilme

Araştır/ Tekrarla 2

Verilen nasb edatlarını tek tek Arapça olarak webde "arama" yapıp söz konusu yapıların nasıl kullanıldığını gözlemleyin. Her bir yapıyla ilgili anlamlı bir cümleyi defterinize yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Tekvir Sûresi" 21 ve 22. ayetlerinde geçen أَنْ yapısının kullanımına dikkat ediniz.

Kur'ân-ı Kerîm'in "Bakara Sûresi"nde geçen لَنْ yapılarını yapı ve anlam bakımından inceleyiniz.

Anlat/ Paylaş

Nasb edatlarını kullanarak Arapça cümleler kurmaya çalışınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المُسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

أَشْرَفَ على...	**Bir işi yönetti, idare etti**

كانَ الدّكتور رائِد هو الّذي أَشْرَفَ على العَمَليّة الجراحِيّة. (Cerrahi operasyonu yöneten, Dr. Raid'di.)

أبي يُشرِفُ على مَشْروعٍ لِمُنَظّمة أطِبّاء بِلا حُدود.
(Babam, Sınır Tanımayan Doktorlar Örgütü'ne ait bir projeyi yönetiyor.)

اِتّحادُ كُرَةِ القَدَم سَيُشْرِفُ على تَدْريب حُكّام كرة القَدَم.
(Futbol Federasyonu, futbol hakemlerinin eğitimini organize edecek.)

وَالِدَتي تُشْرِفُ على سَكَنِ الطّالِباتِ. (Annem, kız öğrenci yurdunu yönetiyor.)

عَبَّرَ عَنْ...	**Bir şeyi dile getirdi, ifade etti**

عَبِّرْ عن مَشاعِرِكَ حتّى لو كُنْتَ غاضِبًا. (Kızgın da olsan duygularını ifade et.)

يُعَبِّرُ الكَثير من المُواطِنين في الدول العَرَبيّة عن إعجابِهِم بالمُسَلْسَلات التّرْكيّة.
(Arap ülkelerindeki birçok yurttaş, Türk dizilerine olan beğenilerini dile getiriyorlar.)

الأمين العام للأُمَم المُتَّحِدة عَبَّرَ عن قَلَقه بِشَأْنِ التّطَوُّرات في المِنْطَقة.
(Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bölgedeki gelişmelere ilişkin endişesini dile getirdi.)

لا أعْرِفُ كَيْفَ أُعَبِّرُ عَنْ سَعادَتي وسُرُوري.
(Mutluluğumu ve sevincimi nasıl ifade edeceğimi bilmiyorum.)

Bir şeylerden oluştu, meydana geldi	تألّفَ مِنْ...

تَتَألّفُ مَباني العَصْرِ من طَوابِقَ عَديدة. (Çağın binaları pek çok kattan oluşuyor.)

تَتَألّفُ كُلّيّة الآدابِ من أقسامٍ مختَلِفةٍ بَيْنَها قِسْمُ اللغةِ العَرَبيّة وآداهِا.

(Edebiyat Fakültesi aralarında Arap Dili ve Edebiyatı bölümünün de bulunduğu çeşitli bölümlerden meydana gelmektedir.)

لماذا يَتَألّفُ الرّمزُ السِّرّي للصّرّاف الآلي من أَربَعة أَرقامٍ؟

(Bankamatik şifresi neden dört rakamdan oluşuyor?)

Öğrenme Çıktısı

3 Arapçada Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Yukarıda belli bir harf-i cerle kullanılan her fiille ilgili bir cümle yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

عَبَّرَ عن filinin sıklıkla hangi kelimelerle bir araya geldiğini sözlükten bakarak veya internetten "arama" yaparak belirleyiniz.

Anlat/ Paylaş

Verilen üç yapının geçtiği bir paragraflık Arapça metin üretiniz. Ürettiğiniz metni bir arkadaşınızla birlikte değerlendiriniz.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعبيرات في اللغة العربية

قَبْلَ أنْ...
-den önce
قَبْلَ + مَصْدَر
-den önce

Bir eylemden önce yapılan bir eylem söz konusu olduğunda yukarıdaki yapı kullanılır.

أَغْسِلُ يَدَيَّ ووَجْهي **قَبْلَ أنْ** أتَناوَلَ الفُطورَ.		
Kahvaltı yapmadan önce el(ler)imi ve yüzümü yıkarım.		
أتَناوَلَ الفُطورَ.	قَبْلَ أنْ	أَغْسِلُ يَدَيَّ ووَجْهي
Sonra gerçekleşen fiil (Kahvaltı yapmak)	-den önce	Önce gerçekleşen fiil (Elini yüzünü yıkamak)

Yukarıdaki cümle قَبْلَ den sonra hakiki mastar getirilerek şöyle de kurulabilir:

أَغْسِلُ يَدَيَّ ووَجْهي قَبْلَ تَناوُلِ الفُطورِ.

Burada şu hatırlatmayı yapmak yerinde olacaktır. Arapçada iki tür mastar vardır: hakiki mastar ve yapma mastar.

1. Hakiki mastar:
   a. Sulâsî mucerred fiillerin mastarları hakiki mastarlardır. Bunlar semâîdir. Yani belli kurallara göre türetilmezler, ancak duyarak veya sözlük yardımıyla öğrenilebilirler.

      غَسْلٌ ،ذَهابٌ، جُلُوسٌ، كِتابَةٌ...

   b. Sulâsî mezîd fiillerin mastarları da hakiki mastarlardır. Bunlar, sulâsî fiillerin mastarlarından farklı olarak semâî değil, kıyasîdirler; bir başka ifadeyle kurallıdırlar, belirli kalıplara göre türetilirler.

      اِشْتِراكٌ، تَناوُلٌ ، تَعْلِيمٌ ، إِخْراجٌ...

2. Yapma mastar:

   أَنْ ile yapılan mastarlar (masdar-ı muevvel) yapma mastardır.
   Muzâri fiilin başına getirilerek fiile mastar anlamı kazandırılır.

   أَنْ يَغْسِلَ، أَنْ يَذْهَبَ، أَنْ يَجْلِسَ ، أَنْ يَكْتُبَ
   أَنْ يَشْتَرِكَ، أَنْ يَتَناوَلَ، أَنْ يُعَلِّمَ، أَنْ يُخْرِجَ

دَرَسْتُ الفلسفةَ قبلَ أن أصيرَ طبيباً. (Doktor olmadan önce felsefe eğitimi aldım.)

تَزَوَّجْنا قَبْلَ أنْ نَحْصُلَ على عَمَلٍ. (Bir iş sahibi olmadan önce evlendik.)

كان الفولاذُ حَديداً قَبْلَ أنْ تُصْهَرَ بالنّار. (Ateşle eritilmeden önce çelik, demir idi.)

بَعْدَ أنْ...
-den sonra
بَعْدَ + مَصْدَر
-den sonra

Bir eylemden sonra yapılan eylemler için yukarıdaki yapı kullanılır.

سأتناوَلُ الفُطورَ بَعْدَ أنْ أغْسِلَ يَدَيَّ ووجهي.		
Ellerimi ve yüzümü yıkadıktan sonra kahvaltı yapacağım.		
أغْسِلَ يَدَيَّ ووَجْهي.	بَعْدَ أنْ	سأتناوَلُ الفُطورَ
Önce gerçekleşen eylem (Ellerin ve yüzün yıkanması)	-den sonra	Sonra gerçekleşen eylem (Kahvaltı yapmak)

Yukarıdaki cümle 'den sonra 'li mastar yerine hakiki mastar kullanılmak suretiyle şu şekilde de kurulabilir:

سَأتَناوَلُ الفُطورَ بَعْدَ غَسْلِ يَدَيَّ ووجهي.

Bu kullanımı başka birkaç örnekle pekiştirelim:

ماذا سيُريدون مِنّي بَعدَ أنْ أُقَدِّمَ إسْتِقالَتي؟ (İstifamı verdikten sonra benden (daha) ne isteyecekler?)

سَنَتَزَوَّجُ بَعْدَ أنْ نَحْصُلَ على عَمَلٍ. (Bir iş sahibi olduktan sonra evleneceğiz.)

سَأنامُ قليلاً بَعْدَ أنْ أَذْهَبَ إلى البَيْت. (Eve gittikten sonra biraz uyuyacağım.)

سَنَشْرَبُ القهوة بَعْدَ أنْ نَأكُلَ طَعامَنا. (Yemeğimizi yedikten sonra kahve içeceğiz.)

سَأُسافِرُ إلى قَرْيَتي بَعْدَ أنْ أَنْجَحَ في الامتحان. (Sınavda başarılı olduktan sonra köyüme gideceğim.)

Şimdi bazı cümlelerin irâblarını yapalım:

(Ellerimi yıkadıktan sonra kahvaltı yapacağım.) سَأتَناوَلُ الفُطورَ بَعْدَ أَنْ أَغْسِلَ يَدَيَّ.

سَأتَناوَلُ : (س) gelecek zaman harfi. أتَناوَلُ muzâri fiil, birinci tekil şahıs, fâili gizli zamir (أنا).

الفُطورَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

بَعْدَ : Zarf aynı zamanda muzâf.

أَنْ أَغْسِلَ : أَنْ nasb edatı, أَغْسِلَ muzâri fiil, fâil gizli zamir olan (أنا), mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha. أَنْ أَغْسِلَ masdar-ı muevvel, muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

يَدَيَّ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti (ي) harfi çünkü ikil bir isim, aynı zamanda muzâf, sondaki mütekellim yâ'sı (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü zamir.

(Ellerimi yıkadıktan sonra kahvaltı yapacağım.) سَأتَناوَلُ الفُطورَ بَعْدَ غَسْلِ يَدَيَّ.

سَأتَناوَلُ : (س) gelecek zaman harfi. أتَناوَلُ muzâri fiil, birinci tekil şahıs, fâili gizli zamir (أنا).

الفُطورَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

بَعْدَ : Zarf aynı zamanda muzâf.

غَسْلِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf.

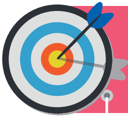
يَدَيَّ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti (ي) harfi çünkü ikil bir isim, aynı zamanda muzâf, sondaki mütekellim yâ'sı (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü zamir.

dikkat

İrâb yapılırken, hakiki mastarlarda ref, nasb veya cer alâmeti aranırken, masdar-ı muevvel'in irâbı mahallen yapılır, yani ref, nasb ve cer alâmeti aranmaz.

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 4

Verilen kalıp ifadeleri defterinize yazınız ve birer cümle içine kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Taha Sûresi" 71,"Kehf Sûresi" 109 ve "Enbiyâ Sûresi 57. ayet-i kerimelerinde geçen قبل أنْ ve بعد أنْ yapılarını inceleyiniz.

Anlat/ Paylaş

Verilen kalıp ifadelerle cümleler kurarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma

قراءة

السَّيْرُ أثناءَ النَّوم

العَجيبُ أنَّ بَعْضَ المُصابينَ بِمَرَضِ السَّيْرِ أثْناءَ النَّومِ يَقومونَ بِحَرَكاتٍ خَطيرةٍ، عندما يَسيرونَ وهم نِيامٌ. وقد اِسْتَطاعَ طِفْلٌ في الثالثةِ من عُمره أنْ يَتَسَلَّلَ من فِراشه وهو نائِمٌ. فخَرَجَ من نافذة حُجْرَته في الدَّور الأوَّل، وتَسَلَّقَ ماسورةَ المياهِ المُجاوَرةِ لنافِذته، ثمّ تَرَكَ نفسَه يَسْقُطُ على الأرض من ارتفاع مترين، وقام لِيَجْرِيَ مسافةَ مَيْلٍ في جوٍّ باردٍ مُمطرٍ، ثمّ عاد إلى غرفة نومه، دونَ أنْ يَمَسَّهُ سوءٌ!

Uyurgezerlik

Gariptir ki uyurgezerlik hastalığına yakalanan bazı kişiler, uykularında gezerlerken tehlikeli eylemlerde bulunuyorlar. Üç yaşında bir çocuk uykuda olduğu sırada yatağından inip birinci katta bulunan odasının penceresinden dışarı çıkmış, pencerenin yanındaki su borusuna tırmanmış, 2 metre yükseklikten kendini aşağıya bırakmış, ardından soğuk ve yağmurlu bir havada bir mil boyunca koştuktan sonra herhangi bir zarar görmeden tekrar yatak odasına dönmüştür.

قراءة okuma

مَناطِق خالِية من السَّيّارات

يَمْلِكُ العَديدُ من الناسِ سَيّاراتٍ خُصوصِيّةً في المُدُنِ. لكنَّ السَّيّاراتِ تُؤَدّي إلى التَلَوُّثِ بِسَبَبِ حَرَكةِ المُرور. في هذه الأيّام بَعضُ مَراكِزِ المُدُنِ في العالَمِ خالِيةٌ مِن السيّارات. هذه المَناطِقُ مُخَصَّصَةٌ للناسِ والدَرّاجات والنَّقل العام فَقَطْ. إليكم حالةُ بعض مَراكِزِ المُدُن في العالَم:

لندن

يَسكُنُ ثمانيةُ مَلايين شخص في وَسَط مَدينة لَنْدَن. إضافة إلى ذلك يَأتي إليها كُلَّ يومٍ مِليونان شَخص للعَمَل. لذلك تكونُ المَدينةُ صاخِبَةً بمِئات السيّارات والحافِلات وسَيّارات الأجرة. مع ذلك هناك العَديدُ من حَدائِق جَميلة وكَبيرة في المَدينة. بإمكانِك أن تَذْهَب إليها لِتُشاهِدَ حَفلاتٍ موسيقِيّة مجّانًا.

طوكيو

تَزدَحِمُ بَعضُ المَناطِقِ في هذه المَدينة بالسُّكّان لكنّها لِحُسْنِ الحَظّ خالِيَةٌ مِن السّيّارات. ويَفِدُ ناسٌ كَثيرون إلى هذه المَناطق لِيَقْضوا ساعاتٍ مُمتِعةً مع عائلاتِهِم وأصدقائِهِم.

بوغوتا

قَديمًا كانَت نِسبة التّلوُّث عالِيةً في المَدينة بِسَبَبِ حَرَكة المُرور. أمّا الآن فمَرَكَزُ المَدينة خالٍ من السَّيّارات، لذلك فإنّ الجوَّ نظيفٌ جدًّا. معظَمُ الناس لا يَمِلِكون سيّاراتٍ خاصّةً ويَذهَبون إلى عَمَلِهم صَباحًا بالباص أو الدَّرّاجة.

Arabalardan Arındırılmış Bölgeler

Şehirlerde pek çok insanın özel arabası vardır. Fakat arabalar, trafikten dolayı kirliliğe yol açar. Bugünlerde bazı şehir merkezleri arabalardan arındırılmış durumda. Bu bölgeler yalnızca insanlara, bisikletlere ve toplu taşımaya tahsis ediliyor. Dünyada bazı kent merkezlerinin durumu şöyle:

Londra

Londra'nın merkezinde sekiz milyon insan yaşar. Bunun yanı sıra her gün iki milyon kişi çalışmak için şehir merkezine gelir. Bundan dolayı şehir, yüzlerce otomobil, otobüs ve taksinin gürültüsünden geçilmez olur. Bununla birlikte, şehirde pek çok güzel ve büyük parklar vardır. Buralara gidip bedava konser izleyebilirsin.

Tokyo

Bu kentteki bazı bölgeler insan kalabalığına sahiptir, fakat bereket versin ki buralar trafiğe kapatılmıştır. Pek çok insan bu bölgelere gelip aileleri ve dostlarıyla keyifli zaman geçirir.

Bogota

Eskiden şehirde trafikten dolayı kirlilik oranı yüksekti. Ama şimdi şehir merkezine arabalar alınmıyor. Bu nedenle de hava çok temizdir. Birçok insanın özel arabası yoktur. Sabahleyin işlerine otobüsle veya bisikletle gitmektedir.

Yaşamla İlişkilendir اِرْبِطْ بالحياة

رِحلَتي إلى مدينة فاس

خَطَّطْتُ جَيِّدًا لِرِحْلَتي إلى مَدينة فاس بالمَغْرِب لِأَسْتَمْتِعَ بِوَقْتي جَيِّدًا. حَجَزْتُ تَذْكِرَةَ الطَّيَران مُبَكِّرًا لِأَحْصُلَ على سِعْرٍ مُخَفَّضٍ. وحَجَزْتُ الفُنْدُقَ أيْضًا مُبَكِّرًا كَيْ أجِدَ فُنْدُقًا مُناسِبًا. قَرأتُ كَثيرًا من المعلومات عن فاس لِأَعْرِفَ أهمّ الأماكِن التي علَيَّ أنْ أزورها، مِثْلَ: جامِع القَرَوِيّين، مَسْجِد الأندَلُس، زاوِية مَولاي إدريس، المَدينة القَديمة، المَدرَسة البُوعَنانيّة، والبُرْج الشّمالي. وعندما حانَ وقْتُ السَّفَرِ وَضَعْتُ جَوازَ السَّفَر في حَقيبَتي حَتّى لا أنْساهُ في البَيْت. ثُمَّ أعدَدْتُ شَنْطَتي قَبْلَ أنْ أتَوَجّهَ إلى هذه المَدينة السّاحِرة.

مُخْتارات مِنْ أمْثال العرب
Arap Atasözlerinden Seçmeler

في التَّأنِّي السَّلامَة وفي العجَلة النَّدامَة

Acele giden ecele gider

(Yavaşlıkta selamet, acelede nedamet vardır)

مَنْ جدَّ وَجَدَ

Gayret eden (aradığını) bulur

(Arayan bulur)

alıştırmalar التَدْريبات

1- Aşağıdaki boşlukları parantez içindeki uygun nasb edatıyla doldurunuz.

(أنْ – لَنْ – كَيْ)

1. لا أريد .... أخسرَ صديقًا وَفِيًّا مثلك.
2. ستُسافِرُ أختي إلى القاهرة .... تَدرُسَ الأدَبَ العَرَبِيّ الحَديث.
3. .... أَتَنازَلَ عنك أبدًا مهما يكون.
4. نحتاجُ إلى القاموس .... نَعرِفَ مَعاني الكَلِمات التي لا نَعْرِفُها.
5. نُحِبُّ .... نُشاهِدَ مَسْرَحِيَّةً جديدةً لِعَدالَتْ آغا أوغلو.

2- Parantez içindeki fiilleri doğru çekimle boşluklara yazınız.

1. يَجِبُ أنْ (أنتَ) .... إلى محلّ العَمَل مُبَكِّرًا. (وَصَلَ)
2. لَيْسَ من المُستَحيل أنْ (أنا) .... اللغةَ العربيّة. (تَعَلَّمَ)
3. أريدُ أنْ .... لـ .... (نامَ – استراحَ)
4. أحاولُ أنْ لا .... إلى التدخين مرّة أخرى. (عادَ)
5. هل تُريدونَ أنْ .... الآن؟ (نامَ)

3- Parantez içindeki fiilleri kullanarak soruları aşağıdaki örnekte olduğu gibi yanıtlayınız.

– لماذا اشْتَرَيْتَ هذه السَيّارةَ القديمةَ؟ (يُهدي)
– لِأُهْدِيَها (كَيْ أُهدِيَها) إلى مَتْحَفِ السيّارات القديمة.

1. – لماذا تجلسين في الشرفة؟ (يُشاهِدُ)
   –.................... هُطولَ المَطَر.
2. – لماذا تَنْتَظِرُ هنا؟ (يُقابِلُ)
   – .... أصْدِقائي.
3. – لماذا يَذْهَبُ الطُّلابُ إلى الكافيتريا بعد الدّرس؟ (يَشرَبُ ويَأْكُلُ)
   – ....
4. – لماذا اِشْتَرَيْتُم كُلّ هذه الأقلام؟ (يَرْسُمُ)
   – .... بها.
5. – لماذا اِستَيْقَظوا مُبَكِّرًا؟ (يَذهَبُ)
   – .... إلى النُّزهةِ.

4- Aşağıdaki boşlukları قَبْلَ أنْ ve بَعْدَ أنْ yapılarından uygun olanıyla doldurunuz.

1. سَيَكْتُبُ مُقَدّمةً لكِتابِهِ .... يُرْسِلَه إلى المَطبَعةِ.
2. أَشْرَبُ الشّايَ ....أَسْتَيْقِظ.
3. يُنَظِّفُ الأطْفالُ أسْنانَهُم بالفُرْشاة والمعْجون ....يَذْهَبوا إلى فِراشِهِمْ.
4. سَيَعودُ إلى القاهِرة ....يُكْمِلَ تَصْويرَ فيلمِهِ الجَديد.
5. أَخْرُجُ من البَيْت كُلّ صَباح ....أُقَبِّلَ جَدَّتي.

5- Aşağıdaki cümlelerde nasb edatının altını çiziniz ve ondan sonra gelen ifadeyi harekeleyiniz.

1. هناك مَن يَقول: مَن يَكتُب الشِّعرَ يمكنُه أن يكتب أيَّ جِنسٍ أدبيّ.
2. طَلَبَ العامِلُ موعدًا من المُدير ليقابله كي يطلب زيادةَ راتِبه.
3. سافَرتُ إلى المدينة المنوّرة لكي أزور مسجدَ الرسول صلّى الله عليه وسلّم.
4. لن أقصّر مسؤوليّاتي نَحْوَ البيئة التي أعيشُ فيها.
5. لا أودّ أن أبيع منزلي القَديم.

6- Aşağıdaki metinde nasb edatlarından sonra parantez içindeki fiillerin uygun biçimini yazınız.

يَتَألَّفُ البيتُ العربيُّ من غُرَفٍ كَثيرةٍ واسعة، واحدةٌ منها خاصّة بالضُّيوفِ. تُحِبُّ الأسرةُ الكبيرةُ أنْ ______(عاشَ) في هذه البُيوتِ. ويَجْتَمِعُ جَميعُ أفرادِ الأسرةِ في المَساءِ في السّاحة لِ ______(أكَلَ) و______(شَرِبَ) و______(تَكَلَّمَ). وفي الصَّباحِ يَجتَمِعُ الأولادُ أمامَ بابِ البيتِ كَيْ ______(لَعِبَ). وعندما يَكبُرونَ يتزوَّجونَ ويَسكُنونَ في هذه البيوتِ القديمة. عندما يَدخُلُ الإنسانُ حيًّا قديمًا يَشعُر بأنَّ سُكّانَه أسرةٌ واحدةٌ، لأنّهم يُحِبّونَ التَّعاوُنَ.

7- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz

1. Onlar, yeni mekânlar keşfetmek için gezi yazıları okuyorlar.
2. Başım ağrıdığı için toplantıya katılmayacağım.
3. Bütün bu güzel manzaraların resimlerini çekmek istiyorum.
4. Öğrenciler Efes antik kentini görmek için Selçuk'a gittiler.
5. Gelecek hafta Luksor'a maalesef seyahat etmeyeceğiz. Seyahatimiz ertelendi.

8- Aşağıdaki metinde numaralandırılmış yerlere uygun düşen yapıyı bulunuz.

يحِبُّ مَلايينُ النّاس (1) يَعيشوا في المُدُن الكبيرة، ويُواجه سُكّانُ المُدُن الكبيرة مُشكلات كَبيرة. وبالرغم من هذه المشكلات، يُفضِّل كثيرٌ من النّاس (2) يَعيشوا في المدن الكبيرة، لأنّ المصانع والشركات والجامعات والمكتبات والأسواق والمستشفيات، فيها. يَزدادُ سُكّانُ المُدُنِ كلَّ يوم، لأنّ سُكّان الريف يهاجرون إليها، (3) يَعْمَلوا في المَصانع والشَّركِات، ويترُكُونَ العَمَلَ في الزّراعة والرَّعْي.

1.	A. أَنْ	B. إِنْ	C. إنَّ	D. لِ	E. كَيْ
2.	A. كَيْ	B. لِكَيْ	C. لَمْ	D. أَنْ	E. لَنْ
3.	A. إنّما	B. عِنْدَما	C. أَنْ	D. بَيْنَما	E. كَيْ

9- Aşağıdaki metinde numaralandırılmış yerlere uygun düşen yapıyı bulunuz.

جاء فَصلُ الرّبيع وبَدَأَ الفَلاّحون العَمَل. وفي الربيع يَجِبُ (1) يَحْرِثَ الفلاحُ الأرضَ ثُمَّ يَضَع البُذورَ فيها. ويَعْتَني الفلاح بالأشجار، (2) تكونَ الشجرةُ قَويّةً أمامَ الرّياح، وعندما يأتي الشّتاءُ يَنْزِلُ المَطَرُ، (3) تَنمو البُذور. وفي بدايةِ الربيع تَزهر الأزهارُ وتَنْتَشِرُ رَوائحُها في كلِّ مَكان ثم يَأْتي الصَّيفُ فَتَتَحَوَّلُ الأزهارُ إلى ثِمارٍ.

1.	A. لِكَيْ	B. كَيْ	C. لَمْ	D. أنَّ	E. أَنْ
2.	A. لِ	B. بَلْ	C. عِنْدَ	D. أَثْناءَ	E. لَنْ
3.	A. لَمْ	B. كَيْ	C. لَنْ	D. أَنْ	E. إنْ

öğrenme çıktıları ve bölüm özeti التَّلْخِيص

1 Günlük hayatta gelecek zamanda bir işi, eylemi yapmamayı ifade edebilme, bir eylemi yapma nedenini belirtebilme; "-mek, -mak istiyorum" gibi mastar anlamlı ifadeleri kullanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 5

Verilen diyaloglarla bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta, öğrencilere nasb edatlarının günlük hayatta kullanımına ilişkin beceriler kazandırılmaktadır.

2 Gelecek zamanda bir işin yapılmayacağı anlamı veren (لَنْ) edatı ile başına geldiği muzâri fiile mastar anlamı kazandıran ve iki cümleciği birbirine bağlayan (أنْ) edatını ve ayrıca bir eylemin niçin yapıldığını gösteren (حتّى, لِكَيْ, كَيْ, لِـ) edatlarını biçim ve anlam bakımından ayırt edebilme

Arapçada Nasb Edatları

Bu ünitede işlenen nasb edatları aşağıdaki tablodan gösterilmiştir:

• لَنْ -meyecek, -mayacak
• أنْ Mastar anlamı verir (-meyi, mayı, -mek, mak)
• لِـ -mek için, -ması için, ... nedeniyle, -den dolayı
• كَيْ -mek için, -ması için, ... nedeniyle, -den dolayı
• لِكَيْ -mek için, -ması için, ... nedeniyle, -den dolayı
• حَتَّى -mek için, -ması için, ... nedeniyle, -den dolayı

Anlam açısından baktığımızda; yukarıdaki yapılardan "لَنْ" gelecek zamanda yapılmayacak bir eylemi ifade ederken, "أَنْ" mastar anlamı verir. Geriye kalan yapılar ise (حتّى / لِكَيْ / كَيْ / لِـ) cümleye eylemin neden yapıldığı anlamını katar.

Biçim açısından bu yapılardan sonra gelen fiiller şu değişikliklere uğrar:

FİİLİN İRÂBI	İLGİLİ ÇEKİMLER	ÖRNEK
Fiilin sonu "fetha"lı olur.	هو، هي، أنتَ، أنا، نحن zamirlerine ait çekimlerde	هي تَكَلّمَتْ بِبُطْءٍ لِنَفْهَمَها. Kendisini anlamamız için yavaş konuştu.
Fiilin sonundaki "nun" düşer.	هما، هم، أنتِ، أنتما، أنتم zamirlerine ait çekimlerde	حضروا كَيْ يتعلّموا اللغة العربية. Arapça öğrenmek için geldiler.
Herhangi bir değişiklik olmaz.	هنّ، أنتنّ zamirlerine ait çekimlerde	سَوفَ ننتَظِرُهُنَّ حتّى يَحْضُرْنَ. Onlar gelene kadar (veya gelmeleri için) onları bekleyeceğiz.

3 Arapçada Harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

أَشْرَفَ على...: Bir işi yönetti, idare etti

أبي يُشرِفُ على مَشْروعٍ لِمُنَظّمة أطِبّاء بِلا حُدود.

(Babam, Sınır Tanımayan Doktorlar Örgütü'ne ait bir projeyi yönetiyor.)

عَبَّرَ عَن... : Bir şeyi dile getirdi, ifade etti

عَبِّرْ عن مَشاعِرِكَ حتّى لو كُنْتَ غاضِبًا.

(Kızgın da olsan duygularını ifade et.)

تَأَلَّفَ مِن... : Bir şeylerden oluştu, meydana geldi

تَتَألَّفُ مَباني العَصْرِ من طَوابِقَ عَديدة.

(Çağın binaları pek çok kattan oluşur.)

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapça Kalıp ifadeler

"قَبلَ أنْ... / بَعْدَ أنْ..." yapılarının kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

أَغْسِلُ يَدَيَّ ووَجْهي **قَبْلَ أنْ** أتَناوَلَ الفُطورَ.

أَغْسِلُ يَدَيَّ ووَجْهي **قَبْلَ** تَناوُلِ الفُطور.

(Kahvaltı yapma**dan önce** ellerimi ve yüzümü yıkarım.)

سأَتناوَلُ الفُطورَ **بَعْدَ أنْ** أَغْسِلَ يَدَيَّ ووجهي.

سأَتناوَلُ الفُطورَ **بَعْدَ** غَسْلِ يَدَيَّ ووجهي.

(Ellerimi ve yüzümü yıkadık**tan sonra** kahvaltı yapacağım.)

1 Aşağıdakilerden hangisi bir nasb edatı **değildir?**

A. أنْ B. لَنْ C. لَمْ
D. لِكَيْ E. كَيْ

2 "وَصَلَ السيد شاهين إلى مَعْهَد اللغة العربيّة ... يَدْرُسَ اللغة العربية."
cümlesinde yer alan boşlukta hangi nasb edatı **kullanılamaz?**

A. لِ B. كَيْ
C. لِكَيْ D. حَتّى
E. أنْ

3 "أُريدُ أنْ ... تَذْكِرَتَيْن." cümlesinde boşluğa hangi fiil gelmelidir?

A. أُحِبَّ B. آكُلَ
C. أَشْتَرِيَ D. أَشْرَبَ
E. أُشاهِدَ

4 Aşağıdaki cümlelerden hangisi yapı ve anlamca doğru ve tamdır?

A. أُريدُ لِأَشْرَبَ قَهْوَة.
B. أُريدُ كَيْ أَشْرَبَ قَهْوَة.
C. أُريدُ حَتّى أَشْرَبَ قَهْوَة.
D. أُريدُ لِكَيْ أَشْرَبَ قَهْوَة.
E. أُريدُ أَنْ أَشْرَبَ قَهْوَة.

5 "أرجُو أنْ لا تَتَأخّري، فأنا مُسْتَعْجِلٌ." cümlesinde nasb edatından sonraki fiilde nasıl bir değişiklik meydana gelmiştir?

A. Fiilin sonundaki "nun" düşmüştür.
B. Fiilin sonu mansûb (fethalı) olmuştur.
C. Fiilin sonu mecrûr (kesralı) olmuştur.
D. Fiilin sonu merfû (dammeli) olmuştur.
E. Herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir.

6 "Kahvaltı yapmadan önce ellerimi ve yüzümü yıkadım." cümlesinin doğru çevirisi aşağıdakilerden hangisidir?

A. غَسَلْتُ يَدَيَّ ووجهي بَعدَ أنْ آكُلَ الفُطورِ.
B. غَسَلْتُ يَدَيَّ ووجهي قَبْلَ أنْ أُعِدَّ الفُطورَ.
C. غَسَلْتُ يَدَيَّ ووجهي قَبْلَ أنْ أَتَناوَلَ الفُطورَ.
D. بَعدَ أنْ أتَناوَلَ الفُطورَ أَغْسِلُ يَدَيَّ ووجهي.
E. قَبْلَ أنْ أَغْسِلَ يَدَيَّ ووجهي أَتَناوَلُ الفُطورَ.

7 "الأمين العام للأُمَم المُتَّحِدة ... عن ... بِشَأْنِ التَّطَوُّرات في المِنْطَقة."
cümlesinde boşluklara aşağıdaki seçeneklerden hangisi gelmelidir?

A. شَكَرَ – مَشاعِرِها B. حَزِنَ – فَرَحِهِم
C. أَشْرَفَ – عواطِفِهِ D. عَبَّرَ – قَلَقِهِ
E. تَأَلَّفَ – حُزْنِهِ

8 "وعندما حانَ وقْتُ السَّفَرِ وَضَعْتُ جَوازَ السَّفَرِ في حَقيبَتي ... لا أنْساهُ في البَيْت."
cümlesinde boşlukta hangi nasb yapısı **kullanılamaz?**

A. لِأَنْ B. كَيْ C. لَنْ
D. حَتّى E. لِكَيْ

9 "أبي يُشرِفُ ... مَشْروعٍ لِمُنَظَّمة أطِبّاء بِلا حُدود."
cümlesinde boşluğa gelecek harf-i cerlerden hangisi doğrudur?

A. عَلى B. بِ
C. عَنْ D. في
E. مِنْ

10 "فَريقُ العَمَلِ يَتَألَّفُ ... خَمْسَة خُبَراء."
cümlesinde boşluğa gelecek harf-i cerlerden hangisi doğrudur?

A. عَلى B. مِنْ
C. عَنْ D. في
E. بِ

1. C	Yanıtınız yanlış ise "Nasb Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. E	Yanıtınız yanlış ise "Nasb Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. C	Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 5" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. E	Yanıtınız yanlış ise "Nasb Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. A	Yanıtınız yanlış ise "Nasb Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. C	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. D	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. C	Yanıtınız yanlış ise "Nasb Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. A	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. B	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki boşlukları parantez içindeki uygun nasb edatlarıyla doldurunuz.

1. لا أريد أَنْ أخسرَ صديقًا وَفِيًّا مثلك.
2. ستُسافِرُ أختي إلى القاهرة كَيْ تَدْرُسَ الأدَبَ العَرَبِيّ الحَديث.
3. لَنْ أَتَنازَلَ عنك أبدًا مهما يكون.
4. نحتاجُ إلى القاموس كَيْ نَعْرِفَ مَعاني الكَلِمات التي لا نَعْرِفُها.
5. نُحِبُّ أَنْ نُشاهِدَ مَسْرَحيّةً جديدةً لِعَدالَتْ آغا أوغلو.

Alıştırma 2

Parantez içindeki fiilleri doğru çekimle boşluklara yazınız.

1. يَجِبُ أنْ تَصِلَ إلى محلّ العَمَل مُبَكِّرًا. (وَصَلَ)
2. لَيْسَ من المُستَحيل أنْ أَتَعَلَّمَ اللغةَ العربيّةَ. (تَعَلَّمَ)
3. أريدُ أنْ أَنامَ لِأَسْتَريحَ. (نامَ – استراحَ)
4. أحاولُ أنْ لا أَعودَ إلى التدخين مرّة أخرى. (عادَ)
5. هل تُريدونَ أنْ تَنامُوا الآن؟ (نامَ)

5 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 3

Parantez içindeki fiilleri kullanarak soruları aşağıdaki örnekte olduğu gibi yanıtlayınız.

– لماذا اشْتَرَيْتَ هذه السَّيّارةَ القديمةَ؟ (يُهدي)
– لِأُهديها (كَيْ أُهديها) إلى مَتْحَفِ السَّيّارات القديمة.

1. – لماذا تجلسين في الشرفة؟ (يُشاهِدُ)
– لِ / كَيْ أُشاهِدَ هُطولَ المَطَرِ.

2. – لماذا تَنْتَظِر هنا؟ (يُقابِل)
– لِ / كَيْ أُقابِلَ أصْدِقائي.

3. – لماذا يذهَبُ الطُّلّابُ إلى الكافيتريا بعد الدّرس؟ (يَشرَبُ ويَأْكُلُ)
– لِ / كَيْ يَشْرَبوا ويَأْكُلوا.

4. – لماذا اِشْتَرَيْتُم كُلّ هذه الأقلام؟ (يَرْسُمُ)
– لِ / كَيْ نَرْسُمَ بها.

5. – لماذا اِستَيْقَظوا مُبَكِّرًا؟ (يَذهَبُ)
– لِ / كَيْ يَذْهَبوا إلى النُّزهةِ.

Alıştırma 4

Aşağıdaki boşlukları قَبْلَ أنْ ve بَعْدَ أنْ yapılarından uygun olanıyla doldurunuz.

1. سَيَكْتُبُ مُقَدّمةً لكِتابِهِ قَبْلَ أنْ يُرْسِلَه إلى المَطبَعة.
2. أَشْرَبُ الشّايَ بَعْدَ أنْ أَسْتَيْقِظ.
3. يُنَظِّفُ الأطْفالُ أسْنانَهُم بالفُرْشاة والمعْجون قَبْلَ أنْ يَذْهَبوا إلى فِراشِهِم.
4. سَيَعودُ إلى القاهِرة بَعْدَ أنْ يُكْمِلَ تَصْويرَ فيلمِهِ الجديد.
5. أَخْرُجُ من البَيْت كُلّ صَباح بَعْدَ أنْ أُقَبِّلَ جَدَّتي.

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerde nasb edatının altını çiziniz ve ondan sonra gelen ifadeyi harekeleyiniz.

1. هناك مَن يَقول: مَن يَكتُب الشِّعرَ يمكنُه أَنْ يَكْتُبَ أيَّ جِنسٍ أدبيّ.
2. طَلَبَ العامِلُ موعدًا من المُدير لِيقابِلَه كَيْ يَطْلُبَ زيادةَ راتِبِه.
3. سافرتُ إلى المدينة المنوّرة لِكَيْ أَزورَ مسجدَ الرسول صلّى الله عليه وسلّم.
4. لَنْ أُقصِّرَ مسؤوليّاتي نَحْوَ البيئة التي أعيشُ فيها.
5. لا أودّ أَنْ أَبيعَ منزلي القَديم.

5 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 6

Aşağıdaki metinde nasb edatlarından sonra parantez içindeki fiillerin uygun biçimini yazınız.

يَتَأَلَّفُ البيتُ العربيُّ من غُرَفٍ كَثيرةٍ واسعة، واحدةٌ منها خاصّة بالضُّيوفِ. تُحِبُّ الأسرةُ الكبيرةُ أنْ تَعيشَ في هذه البُيوتِ. ويَجْتَمِعُ جمَيعُ أفرادِ الأسرةِ في المَساءِ في السّاحة لِيَأْكُلوا ويَشْرَبوا ويَتَكَلَّموا. وفي الصَّباحِ يَجتَمِعُ الأولادُ أمامَ بابِ البيتِ كَيْ يَلْعَبوا. وعندما يَكبُرونَ يتزوَّجونَ ويَسكُنونَ في هذه البيوتِ القديمة. عندما يَدخُلُ الإنسانُ حيًّا قديمًا يَشعُر بأنَّ سُكّانَه أسرةٌ واحدةٌ، لأنّهم يُحِبّونَ التَّعاوُنَ.

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz

1. هُمْ يقرَؤونَ كِتاباتٍ عن رحلات لِيكتشفوا أماكن جديدة.
2. لَنْ أحْضُرَ الاجتِماعَ لشعوري بالصُّداع.
3. أريدُ أنْ ألتقِطَ صُوَرَ هذه المَناظِرِ كُلِّها.
4. سافَرَ الطُّلاّبُ إلى بلدة سَلجوق لزيارة مَدينة أفيسوس القديمة.
5. لَنْ نسافِرَ إلى الأُقْصُرِ الأسبوعِ القادم، فقَدْ أُجِّلَتْ رحلتُنا.

Alıştırma 8

Aşağıdaki metinde numaralandırılmış yerlere uygun düşen yapıyı bulunuz.

يحِبُّ مَلايينُ النّاس (1) يَعيشوا في المُدُن الكبيرة، ويُواجه سُكّانُ المُدُن الكبيرة مُشكلات كَبيرة. وبالرغم من هذه المشكلات، يُفضِّل كثيرٌ من النّاس (2) يَعيشوا في المدن الكبيرة، لأنّ المصانع والشركات والجامعات والمكتبات والأسواق والمستشفيات، فيها. يَزدادُ سُكّانُ المُدُنِ كلَّ يوم، لأنّ سُكّان الريف يهاجرون إليها، (3) يَعْمَلوا في المَصانع والشَّرِكات، ويتَرْكُونَ العَمَلَ في الزّراعة والرَّعْي.

1.	A. أَنْ	B. إِنْ	C. إِنَّ	D. لِ	E. كَيْ
2.	A. كَيْ	B. لِكَيْ	C. لَمْ	D. أَنْ	E. لَنْ
3.	A. إنّما	B. عِنْدَما	C. أنْ	D. بَيْنَما	E. كَيْ

Alıştırma 9

Aşağıdaki metinde numaralandırılmış yerlere uygun düşen yapıyı bulunuz.

جاء فَصلُ الرّبيع وبَدَأَ الفَلاّحون العَمَل. وفي الربيع يَجِبُ (1) يَحْرِثَ الفلاحُ الأرضَ ثُمَّ يَضَع البُذورَ فيها. ويَعْتَني الفلاح بالأشجار، (2) تكونَ الشجرةُ قَوِيّةً أمامَ الرّياح، وعندما يأتي الشِّتاءُ يَنْزِلُ المَطَرُ، (3) تَنمو البُذور. وفي بدايةِ الربيع تَزهر الأزهارُ وتَنْتَشِرُ رَوائحُها في كلِّ مَكان ثم يَأْتي الصَّيفُ فَتَتَحَوَّلُ الأزهارُ إلى ثِمارٍ.

1.	A. لِكَيْ	B. كَيْ	C. لَمْ	D. أنَّ	E. أَنْ
2.	A. لِ	B. بَلْ	C. عِنْدَ	D. أَثْناءَ	E. لَنْ
3.	A. لَمْ	B. كَيْ	C. لَنْ	D. أَنْ	E. إنْ

bölümün kelimeleri — كَلِماتُ الوحدة

اِتِّحادُ كُرَةِ القَدَم (*ittihâdu kurati'l-kadem*) **Futbol Federasyonu**

أجَّلَ (*eccele*) **erteledi**

أرقام (*erkâm*) **rakamlar,** (t.) رَقْم (*rakm*)

اِزْدَحَم (*izdehame*) **kalabalık oldu**

اِسْتَمْتَعَ بِ... (*istemte'a bi*) **bir şeyden zevk aldı, bir şeyin tadını çıkardı**

اِسْتِقالَة (*istekâle*) **istifa, istifa etmek**

أشْرَفَ على... (*eşrefe 'alâ*) **bir şeyi yönetti**

أطِبّاء بِلا حُدود (*etıbbâ' bilâ hudûd*) **Sınır Tanımayan Doktorlar**

أفلامُ الرُّعْب (*eflâmu'r-ru'b*) **korku filmleri**

اِقْتَرَحَ (*ikteraha*) **önerdi, teklif etti**

اِلْتَقَطَ (صورة) (*iltekata sûra*) **(resim) çekti**

الأُمَمُ المُتَّحِدة (*el-umemu'l- muttehide*) **Birleşmiş Milletler**

الأمين العام (*el-emînu'l-âm*) **Genel Sekreter**

اِنْتَشَرَ (*inteşere*) **yayıldı, yaygınlık kazandı**

بُذور (*buzûr*) **tohumlar,** (t.) بَذْر (*bezr*)

تَجَنَّبَ (*tecennebe*) **kaçındı, uzak durdu**

تَدْريب (*tedrîb*) **eğitim, antreman, egzersiz**

تَذْكِرة (*tezkira*) **bilet**

تَسَلَّلَ (*tesellele*) **kaçmak, sıvışmak**

تَسَلَّقَ (*teselleka*) **tırmandı**

تَطَوُّرات (*tetavvurât*) **gelişmeler,** (t.) تَطَوُّر (*tatavvur*)

تَعَطَّلَ (*te'attale*) **bozuldu, arıza yaptı**

تَنازَلَ عَنْ... (*tenâzele 'an*) **bir şeyden vazgeçti**

جَواز السَّفَر (*cevâzu's-sefer*) **pasaport**

حَديد (*hadîd*) **demir**

حَرَثَ – يَحْرِثُ (*harese-yahrisu*) **(ekin) ekmek, toprağı sürmek**

حَفَلات (*hafelât*) **konserler; gösteriler; partiler, kutlamalar** (t.) حَفْلة (*hafle*)

حُكّام (*hukkâm*) **hakemler,** (t.) حَكَم (*hakem*)

حَمَّلَ (*hammele*) **yükledi**

خَسِرَ – يَخْسَرُ (*hasira- yahseru*) **kayba uğramak, zarar etmek**

خَطَّطَ (*hattata*) **planladı**

خَطير (*hatîr*) **tehlikeli**

دَوْر (*davr*) **kat; rol**

رَمْز سِرّي (*remz sırrî*) **parola, şifre**

رَوائِح (*ravâih*) **kokular**

ريف (*rîf*) **kırsal**

ساحِر (*sâhir*) **büyüleyen; büyücü**

سِعْر مُخَفَّض (*si'r muhaffed*) **düşük fiyat**

السَّيْر أثناء النَّوم (*es-seyr esnâe'n-nevm*) **uyurgezerlik**

شُرْفَة (*şurfe*) **balkon**

صَرّاف آلي (*sarrâf âli*) **bankamatik**

صَهَرَ – يَصْهَرَ (*sahera- yasheru*) **eritmek**

ضاحِيَة (*dâhıye*) **banliyö, dış mahalle**

طَوابِق (*tavâbık*) **katlar,** (t.) طابِق (*tâbık*)

عَبَّرَ عَن... (*'abbera 'an*) **bir şeyi dile getirdi, ifade etti**

عَجيب (*'acîb*) **acayip, garip, tuhaf**

فَلاّح (*fellâh*) **çiftçi**

فولاذ (*fûlâz*) **çelik**

فيلم (*film*) **film,** (ç.) أفلام (*eflâm*)

قَصَّرَ (*kassera*) **ihmal etti, dikkatsiz davrandı**

قَلَق (*kalak*) **endişe, kaygı**

ماسورةَ المياهِ (*mâsuratu'l-miyâh*) **su borusu**

مجَّاناً (*meccânen*) **bedava, karşılıksız**

مُجاوِرة (*mucâvira*) **komşu, yan taraf**

مُذَكِّرات (*muzekkirât*) **anılar, hatıralar**

مُسْتَعْجِل (*musta'cil*) **acelesi olan kişi; aceleci**

مَسْرَحيّة (*mesrahiyye*) **tiyatro oyunu**

مَسَّ – يَمَسُّ / يَمُسُّ (*messe- yemessu/yemussu*) **dokunmak, değmek**

مُسَلْسَلات (*muselselât*) **diziler,** (t.) مُسَلْسَل (*muselsel*)

مَشْروع (*meşru'*) **proje**

مُصاب ب... (*musâb bi*) **bir şeye tutulmak, yakalanmak (özellikle hastalığa)**

مُنَظَّمة (*munazzama*) **kuruluş, örgüt, organizasyon**

مِياه (*miyâh*) **sular,** (t.) ماء (*mâ'*)

نَجْم (*necm*) **yıldız, star**

نائِمون / نِيام (*niyâm-nâimûn*) **uyuyanlar**

وَدَّ – يَوَدُّ (*vedde-yeveddu*) **sevmek, istemek**

وَفَدَ – يَفِدُ (*vefede-yefidu*) **gelmek**

bölümün deyimleri — تعبيرات الوحدة

حانَ وقْتُ ... (*hâne vakt…*) **–in zamanı/vakti geldi**

دونَ أنْ يَمَسَّهُ سوءٌ (*dûne en yemessehu sû'*) **ona herhangi bir zarar dokunmadan**

خالٍ / خالِية مِن... (*hâlin /hâliye min…*) **-sız; …den muaf, ...den yoksun**

لَوْ تَكَرَّمْتَ (*lev tekerramte*) **lütfen, müsaade buyurursan**

Bölüm 6

Cezm Edatları

öğrenme çıktıları

1
Günlük Hayatımızda Arapça 6
1 İletişim esnasında, geçmişte bir işin yapılmadığını ifade edebilme; olumlu ve olumsuz emir kiplerini kullanabilme; bir işi birlikte yapmayı teklif edebilme, bir şeyin henüz yapılmadığını ifade edebilme; temel düzeyde şart kipini kullanabilme

2
Cezm Edatları
2 Geçmişte bir işin yapılmadığını ifade edebilme (لَمْ); üçüncü şahıslara emir kipini (لِ) kullanabilme; ikinci ve üçüncü şahıslara olumsuz emir kipini (لا) kullanabilme; bir şeyin henüz yapılmadığını ifade edebilme (لَمّا); temel düzeyde şart kipini (إِنْ) kullanabilme ve bu yapıları biçim ve anlam bakımından ayırt edebilme

3
Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller
3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanma

4
Arapça Kalıp ifadeler
4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Cezm Edatları أَدَواتُ الجَزْم

GİRİŞ

مُقَدّمة

Arapça dilbilgisinde أَدَواتُ الجَزْمِ (Cezm edatları) olarak adlandırılan yapılar, yapı olarak benzer işlevlere sahip ancak anlam olarak farklılık gösterirler. Bu bölümde cezm edatlarından لا, لَمَّا, إنْ, لِ, لم yapılarının işlevleri ve anlamları örneklerle açıklanacaktır.

Cezm edatları içeren cümlelerin yer aldığı diyaloglar ve metinler yoluyla öğrencinin hem konuya ilişkin bilgisi artırılacak, hem de Arapça konuşma becerisi geliştirilecektir. Bölümün sonunda öğrencinin gerek söz konusu yapıların işlevlerini gerekse her birinin anlamını iletişimsel bağlamlarda kullanabilme becerisi göstermesi beklenmektedir.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 6

العربية في حياتنا اليومية ٦

Yusuf İdris'le Söyleşi

Türk gazeteci Mustafa Demir Mısırlı ünlü yazar ve edebiyatçı Yusuf İdris ile bir röportaj yapıyor:

Mustafa Demir: Merhaba Dr. Yusuf. Biraz hayatınızdan bahseder misiniz? Mesela: Nerede doğdunuz? Nerede eğitim aldınız?

Yusuf İdris: Merhaba. Fakus şehrine bağlı bir köyde doğdum. Kahire'de tıp okudum.

حِوارٌ مع يوسُف إدريس

الصحفيّ التُركيّ مصطفى دمير يقومُ بِحوارٍ صَحَفِي مع كاتبٍ وأديبٍ مصري مَشْهور يوسف إدريس:

مصطفى دمير: مرحبا يا دُكتور يوسُف. هل يُمكِنُ أنْ تَتَحَدَّثوا عن حَياتِكُم قليلاً؟ مثلاً: أين وُلِدتُمْ؟ ماذا دَرَستُمْ؟

يوسف إدريس: أهلاً بِكُم. وُلِدتُ في قَرية تابعة لِمَدينة فاقوس. دَرَستُ الطّبّ في القاهرة.

مصطفى دمير: هل دَرَستُم الماجِستير بَعدَ الليسانْس؟

يوسف إدريس: لا، لَمْ أدْرُسْ الماجستير ولكنْ عَمِلتُ طَبيبًا. لَمْ أُحِبَّ هذا العَمَلَ كَثيرًا ولكنْ أَحْبَبْتُ الكِتابَةَ كَثيرًا.

مصطفى دمير: هل كَتَبتُم الشِّعْرَ؟

يوسف إدريس: قرأتُ العَديدَ من الأَعْمال الشِّعْريّة لكِنْ لَمْ أَكْتُبْ الشِّعرَ. كَتَبْتُ قِصَصًا قَصيرةً ورِواياتٍ ومَسرَحِيّاتٍ.

Mustafa Demir: Lisanstan sonra yüksek lisans eğitimi aldınız mı?

Yusuf İdris: Hayır, yüksek lisans eğitimi almadım fakat doktor olarak çalıştım. Bu işi pek sevmedim ama yazmayı çok sevdim.

Mustafa Demir: Şiir yazdınız mı?

Yusuf İdris: Birçok şiir çalışmalarını okudum fakat şiir yazmadım. Birkaç kısa öykü, roman ve oyun yazdım.

dikkat

Çoğulda belirsiz kullanım kelimeye "birkaç, bazı" gibi anlamlar katar. Örneğin:

كَتَبْتُ قِصَصًا قَصيرةً. (Birkaç kısa öykü yazdım.)

أين الصَّيْدَلِيّة؟

أَحمَد: لو سَمَحتِ، أين الصَّيْدَلِيّة؟ بَعيدَةٌ عن هنا؟

لَيْلى: الصَّيْدَلِيّة بَعيدَةٌ قليلاً. إسْمَعْني جَيِّدًا: أنتَ الآن في شارِعِ الجُمهوريّة. أُدْخُلْ شِمالاً في شارِعِ أَنْقَرة.

أَحمَد: شِمالاً في شارِعِ أَنْقَرة. فَهِمْتُ.

لَيْلى: اِمْشِ في شارِعِ أنقرة. ولا تَنْعَطِفْ إلى أيّ شارِعٍ آخَر. في نِهايةِ الشّارِع، عندَ التَّقاطُع سَتَجِدُ الصَّيْدَلِيّة. على النّاصِية تَمامًا.

أَحمَد: شُكرًا جَزيلاً.

لَيْلى: عَفْوًا.

Eczane Nerede?

Ahmet: Afedersiniz, eczane nerede? Buraya uzak mı?

Leyla: Eczane biraz uzak. Beni iyi dinle: Şimdi Cumhuriyet Caddesi'ndesin. Sola Ankara Caddesi'ne gir.

Ahmet: Sola, Ankara Caddesi'ne. Anladım.

Leyla: Ankara Caddesi'nde yürü ve başka bir caddeye sapma. Caddenin sonunda, dört yol ağzında eczaneyi bulacaksın. Tam köşede.

Ahmet: Çok teşekkür ederim.

Leyla: Bir şey değil.

Film Hoşuna Gitti mi?

Ali ve Zeynep dün sinemada bir film seyreden bir çifttir. Şimdi film hakkında konuşuyorlar:

Ali: Film hoşuna gitti mi?

Zeynep: Hayır, hoşuma gitmedi.

Ali: Neden hoşuna gitmedi?

Zeynep: Film birçok şiddet ve dövüş sahneleriyle dolu. Bütün bu şiddet gerekli miydi?

Ali: Bu doğal. Aksiyon filmlerinin hepsi dövüş, şiddet ve hızlı hareketten ibarettir.

Zeynep: Başka bir şey daha var. Film çok uzundu. Bu nedenle çok sıkıldım.

Ali: Filmin müziği ile ilgili görüşün nedir?

Zeynep: Açıkçası müzik de pek hoşuma gitmedi. Aslında başım ağrıyordu. Müziğin sesi yüksekti. Bu da baş ağrımı artırdı.

Ali: Filmin hikâyesi nasıldı?

Zeynep: Bence fena değildi. Aslında ben romantik veya komedi filmleri seviyorum. Aksiyon ve korku filmlerini sevmiyorum.

Ali: Fakat bu filmi birlikte seçtik. Bunu neden söylemedin bana?

Zeynep: Önemli olan birlikte vakit geçirmemiz.

هل أعجَبَك الفيلم؟

عَلي و زينب زوجان شاهدا فيلما في سينما أمسِ الآن يتكلّمانِ عن الفيلم:

عَلي: هل أعجَبَكِ الفيلم؟

زَينب: لا، لم يُعجِبني.

عَلي: لماذا لم يُعجِبكِ؟

زَينب: الفيلم مليء بِمَشاهِد كثيرة من العُنف والضَّرب. هل كان كلُّ هذا العُنف ضَروريًّا؟

عَلي: هذا طَبيعي. أفلامُ الحَرَكة كُلُّها عِبارةٌ عن الضّرب والعُنف والحَرَكة السَّريعة.

زَينب: هناك أمرٌ آخر، كانَ الفيلم طَويلاً جِدًّا. لذلك مِلِلتُ كثيرًا.

عَلي: وما رأيُكِ في موسيقى الفيلم؟

زَينب: بِصراحة، الموسيقى أيضًا لم تُعْجِبني كثيرًا. في الواقع كان عندي صُداع، والموسيقى كانَتْ عالِيَةً فزَوَّدَتْ صُداعي.

عَلي: وماذا عن قِصّة الفيلم؟

زَينب: في رأيي لا بَأسَ بها. في الواقِع، أنا أُحِبُّ الأفلامَ الرومانسية أو الكوميدية، لا أُحِبُّ أفلامَ الحَرَكة أو أفلامَ الرُّعب.

عَلي: لكنْ اِختَرنا معًا هذا الفيلم، لماذا لم تَقولي لي ذلك؟

زَينب: المُهِمّ أنْ نَقضِيَ الوقتَ معَ بَعضٍ.

Öğrenme Çıktısı

1 İletişim esnasında, geçmişte bir işin yapılmadığını ifade edebilme; olumlu ve olumsuz emir kiplerini kullanabilme; bir işi birlikte yapmayı teklif edebilme, bir şeyin henüz yapılmadığını ifade edebilme; temel düzeyde şart kipini kullanabilme

Araştır/ Tekrarla 1

Diyaloglarda geçen cezm yapılarını saptayarak defterinize yazınız. Bu yapıların fiillerde gerçekleştirdikleri değişiklikleri gözlemleyiniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'den şu ayetlerde geçen لَمْ cezm yapısını inceleyiniz:

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ؟

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ﴾

(Fil Sûresi 1-2)

أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى؟

(Alak Sûresi 14)

Anlat/ Paylaş

Cezm eden şart edatı إِنْ kullanarak beş anlamlı cümle yazınız. Yazdığınız cümleleri sizin gibi Arapça öğrenen bir akranınızla değerlendiriniz.

Fasih Arapça ile yapılmış bir filmden bölümler izleyerek bu bölümde gördüğünüz cezm edatlarını saptamaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: CEZM EDATLARI

قواعد: أَدَوات الجَزْم

Beşinci bölümde Arapçada muzârî fiilin (şimdiki ve geniş zamanın) irâbında üç farklı durumun söz konusu olduğunu belirtmiştik. Bunlar, ref durumu, nasp durumu ve cezm durumudur. Öncelikle cezm durumundaki muzârî fiilde meydana gelen değişiklikleri hatırlayalım:

Cezm Alâmetleri

Arapça I kitabında, cezm kavramının isimlerle ilgili olmayıp, sadece fiillerle ilgili bir olduğunu öğrenmiştik. Cezm: "Bir fiilin sonunun 'sükûn' ile harekelenmesi veya 'sükûn' harekesinin yerine geçecek başka bir alâmeti barındırması durumudur". Üzerinde cezm alâmeti barındıran fiile "*meczûm*" (yani cezm edilmiş, cezimli) denir. Her fiil kipi için cezm söz konusu değildir; başında cezm edatı bulunan muzârî fiiller, emir veya nehiy kipine dönüşen muzârî fiiller meczûmdurlar. Dolayısıyla sadece muzârî fiiller cezm edilebilirler, mâzî fiil için veya gelecek zaman kipi için cezm söz konusu değildir.

Aşağıdaki işlemler, bir muzârî fiilin cezm edilmiş olduğunun göstergeleri, alâmetleridir:

1. Muzârî fiilin son harfinin damme harekesinin sükûna çevrilmesi:

   Bildiğiniz gibi bir muzârî fiilin 3. tekil şahıs eril ve dişil, 2. tekil şahıs eril ve 1. tekil ve 1. çoğul şahıs yapıları sonlarına ek almazlar, son harflerinin harekeleri damme'dir. Aslında bu damme, fiilin merfû oluşunun alâmetidir ve "sükûn" harekesine dönüştüğünde fiil meczûm olmuş olur. Fiilin cezm edilmiş olduğunun alâmeti, yani cezm alâmeti, damme harekesinin sükûna dönüşmüş olmasıdır. Ama biz kısaca, cezm alâmeti "sükûn" deriz. Şimdi bunu, ilgili muzârî fiil yapılarının başına bir cezm edatı, mesela (لَمْ) getirerek örneklendirelim:

هو يَكْتُبُ ← هو لَمْ يَكْتُبْ

هي تَكْتُبُ ← هي لَمْ تَكْتُبْ

أنتَ تَكْتُبُ ← أنتَ لَمْ تَكْتُبْ

أنا أَكْتُبُ ← أنا لَمْ أَكْتُبْ

نحن نَكْتُبُ ← نحن لَمْ نَكْتُبْ

Dikkat edileceği üzere, yukarıdaki örneklerde damme ile merfû olan muzâri fiiller, bir cezm edatı olan (لَمْ) dolayısıyla meczûm oldular. Bu örneklerde meczûm fiillerin cezm alâmetleri, sonlarındaki damme harekesinin "sükûn"a dönüşmüş olmasıdır; kısaca "sükûn"dur.

2. Merfû haldeki muzâri fiilin sonunda bulunan (ـان) ,(ـون) ,(ـين) eklerindeki nûn'ların düşürülmesi.

3. İkil eril ve dişil şahıslarda, 3. ve 2. çoğul eril şahıslarda ve 2. tekil dişil şahısta fiilin sonuna gelen eklerdeki nûn'ların varlığı ref alâmeti iken, düşürülmesi cezm alâmetidir. Şunu da unutmayalım ki, eril çoğullarda düşürülen nûn harfinin yerine vâv'lardan sonra mutlaka bir elif harfi getirilir.

Şimdi bunları yine muzâri fiilin ilgili yapılarını (لَمْ) ile kullanarak örneklendirelim:

هما يَكْتُبَانِ ← هما لَمْ يَكْتُبَا

هما تَكْتُبَانِ ← هما لَمْ تَكْتُبَا

أنتِ تَكْتُبِينَ ← أنتِ لَمْ تَكْتُبِي

أنتما تَكْتُبَانِ ← أنتما لَمْ تَكْتُبَا

هم يَكْتُبُونَ ← هم لَمْ يَكْتُبُوا

أنتم تَكْتُبُونَ ← أنتم لَمْ تَكْتُبُوا

Dikkat edileceği üzere, yukarıdaki örneklerde nûn'ların varlığı ile merfû olan muzâri fiiller, bir cezm edatı olan (لَمْ) dolayısıyla meczûm oldular. Bu örneklerde meczûm fiillerin cezm alâmetleri, sonlarındaki nûn'ların düşmüş olmasıdır *(hazfu'n-nûn veya sukûtu'n-nûn)*.

Fiilin 3. ve 2. çoğul eril formlarında nûn'ların düşürülmesinden sonra yerlerine elif getirilmiş olduğunu fark etmiş olmalıyız.

Not: Muzâri fiilin 3. ve 2. Çoğul dişil formlarındaki nunlar (nûn-u nisveler) fiile bitişik özne zamiri olmaları dolayısıyla hiçbir zaman düşmezler, her durumda varlıklarını muhafaza ederler. Örnek:

هُنّ يَكْتُبْنَ ← هُنّ لَمْ يَكْتُبْنَ

أنتُنّ تَكْتُبْنَ ← أنتُنّ لَمْ تَكْتُبْنَ

Dikkat edileceği üzere, yukarıdaki örneklerde muzâri fiilin başın bir cezm edatı olan (لَمْ) gelmesine rağmen muzâri fiilin yapısında hiçbir değişiklik olmadı.

3. Muda"af fiillerde şeddenin üstündeki damme harekesinin fethaya dönüştürülmesi.

Cezm edilirken, şeddenin üstündeki damme harekesi fetha harekesine dönüştürülür ve cezm alâmeti muda'af fiilin ilgili formları için "fetha" olarak kabul edilir. Örnek:

هو لم يَمُرَّ ← هو يَمُرُّ

4. Nâkıs ve lefîf fiillerde sondaki illetli harfin düşürülmesi.

Nâkıs ve lefîf fiillerin lâmu'l-fiilleri, yani son harfleri illetlidir. Bu fiillerin muzârilerinde illetli harfler sadece kendilerinden önceki harfin harekesini uzatan med harfleri konumundadırlar ve meczûm olacaklarında sondaki illetli harf düşürülür. Cezm alâmeti, illetli harfin düşürülmesi (*hazf harfi'l-'ille veya sukût harfi'l-'ille*)'dir. Örnek:

هو لم يَمْشِ ← هو يَمْشِي

هو لم يَدْعُ ← هو يَدْعُو

Her iki örnekte de, "lem" cezm edatından dolayı meczûm olan muzâri fiillerde cezm alâmeti illetli harfin düşürülmesidir, çünkü bu fiiller nâkıs fiillerdir.

هو لم يَرْوِ ← هو يَرْوِي

Bu örnekte de, lefîf fiilin muzârisi "lem"den dolayı meczûmdur ve cezm alâmeti illetli harfin düşürülmesidir, çünkü lefîf fiildir.

Cezm durumunu, muzâri bir fiili (لَمْ) ile çekerek muzâri fiilin sonunda meydana gelen değişimi cezm alâmetleri yönünden inceleyelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لَمْ يَكْتُبُوا Onlar yazmadılar	هُمَا لَمْ يَكْتُبَا O ikisi yazmadı	هُوَ لَمْ يَكْتُبْ O yazmadı	Gâib
هُنَّ لَمْ يَكْتُبْنَ Onlar yazmadılar	هُمَا لَمْ تَكْتُبَا O ikisi yazmadı	هِيَ لَمْ تَكْتُبْ O yazmadı	Gâibe
أَنْتُمْ لَمْ تَكْتُبُوا Sizler yazmadınız	أَنْتُمَا لَمْ تَكْتُبَا Siz ikiniz yazmadınız	أَنْتَ لَمْ تَكْتُبْ Sen yazmadın	Muhâtab
أَنْتُنَّ لَمْ تَكْتُبْنَ Sizler yazmadınız	أَنْتُمَا لَمْ تَكْتُبَا Siz ikiniz yazmadınız	أَنْتِ لَمْ تَكْتُبِي Sen yazmadın	Muhataba
نَحْنُ لَمْ نَكْتُبْ Biz yazmadık		أَنَا لَمْ أَكْتُبْ Ben yazmadım	Mutekellim

Şimdi "cezm edatları"nı ele alalım. Cezm edatlarını bir araya getiren özellik, anlamları değil yapılarıdır. Yani söz konusu yapılar kendilerinden sonra gelen fillerin sonlarını tabloda gösterilen "cezm durumu"na göre değiştirdikleri için "cezm edatları" şeklinde adlandırılmışlardır.

Dikkat ederseniz أَنْتُمْ, هُمْ, أنتُما, هُما, أنتِ çekimlerinde fiillerin sonlarındaki "nun" (ن) harfleri düşmüştür. Öte yandan أَنْتُمْ ،هُمْ çekimlerinde düşen "nun"un yerine telaffuz edilmeyen ve yalnızca şekil olarak yazımda var olan bir "elif" (ا) getirilir.

Şimdi cezm durumunda değişikliğe uğrayan muzâri fiilleri örnek cümlelerde inceleyelim:

1. Son harfleri şeddeli olan مَدَّ ،رَدَّ gibi "muda"af" fiillerde cezm durumunda şeddenin üstündeki damme harekesi fethaya dönüşür, üçüncü şahıs ve ikinci şahıs dişil çoğul (هُنّ- أنتُنَّ) çekimlerinde şedde açılır (idgâm çözülür):

لَمْ يَقِلَّ (يَقِلُّ) ماءُ النَّهرِ لِحَدِّ الآن. (Şimdiye kadar nehrin suyu azalmadı.)

الطَّبيباتُ لَمْ يَرْدُدْنَ (يَرُدُّنَ) على أَسْئِلَة الصَّحَفِيِّين. (Doktor hanımlar, gazetecilerin sorularına cevap vermediler.)

المُمَرِّضاتُ لا يَمْدُدْنَ (يَمُدُّنَ) المريضَ هكذا. (Hemşireler hastayı bu şekilde uzatmasınlar.)

2. Orta harfi illetli olan "ecvef" fiillerde, cezm durumunda iki sükunlu harf yan yana gelemeyeceği için illetli harf düşürülür:

لَمْ أقُلْ (أقُولْ) لك ذلك. (Sana bunu söylemedim.)

لَمْ يَبِعْ (يَبِيعْ) السّيجارةَ للأطفال أبَدًا. (Çocuklara asla sigara satmadı.)

لَمْ يَنَمْ (يَنامْ) مُنْذُ البارِحَة. (Dünden beri uyumadı.)

3. Sonu illetli harfle biten "nakıs" ve "lefîf" fiillerde cezm durumunda sondaki illetli harf düşürülür:

لَمْ أَنْسَ (أنْسى) ما فَعَلتَه من أجْلي. (Benim için yaptıklarını unutmadım.)

لَمْ تَقْضِ (تَقْضي) عُطلَتها في الرِّيف هذا العام. (Bu yıl tatilini kırsalda geçirmedi.)

لَمْ نَكْوِ (نَكْوي) القُمصانَ بَعْدُ. (Gömlekleri henüz ütülemedik.)

Cezm edatlarından her birinin kendine özgü anlamı vardır. Cezm yapılarını dört kategoride ele alabiliriz:

لَمْ "–medi, -madı"

Bir işin geçmişte yapılmadığını ifade eder.

لَمْ أَسْكُتْ. (Susmadım.)

لَمْ أُدَخِّنْ أبدًا. (Asla sigara içmedim.)

لَمْ نَنَمْ نهارًا. (Gündüz uyumadık.)

لَمْ يَسْكُنوا في المَدينةِ. (Şehirde kalmadılar.)

لَمْ يُشاهِدْنَ أفلامَ الرُّعْبِ. (Korku filmlerini izlemediler -kadınlar.)

لَمْ تَكُنْ المَرْأةُ تدفعُ الإيجارَ. (Kadın kirayı ödemiyordu.)

Emir ve Nehy

Herhangi bir ön ek olmadan, emir fiilinin nasıl çekildiğini Arapça I kitabının 9. Bölümünde açıklamıştık. Bu konuda eksiğiniz varsa lütfen söz konusu bölümü gözden geçiriniz. Burada لِ ile yapılan olumlu emri ve لا ile yapılan olumsuz emri ele alacağız.

لامُ الأمْرِ "Lâm" ile Emir

Bu tür emir genellikle üçüncü şahıslara emir vermek veya onlara bir şey yapmayı önermek için kullanılır. Klasik Arapçada ikinci şahıslara emir vermek için kullanılsa da bu tür emir yapıları klasik kitaplarla sınırlıdır.

لِنَذهَبْ (~~تَذهَبُ~~) إلى السّينما اليوم. (Bugün sinemaya gidelim.)

لِيَسْتَعْجِلْ (~~يَسْتَعْجِلُ~~) فَقَدْ تَأَخَّرْنا. (Acele etsin; geciktik.)

لِيَكونوا (~~يَكونونَ~~) مُتَفائلينَ، لأنّ الحَياةَ جميلةٌ. (İyimser olsunlar, çünkü hayat güzeldir.)

لا النّاهِية "Lâ" ile Olumsuz Emir

Hem ikinci hem de üçüncü şahıslara bir şeyin yapılmamasını ifade etmek için kullanılan bir yapıdır. Kısaca "yapma, etme" ve "yapmasın, etmesin" anlamlarını ifade eder.

﴿وَلا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ﴾ (الذاريات، 51)

(Allah ile beraber başka bir ilah edinmeyin. *Zâriyat Sûresi*, 51)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ﴾ (الحجرات، 11)

(Ey iman edenler! Bir topluluk bir diğerini alaya almasın. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. *Hucurât Sûresi*, 11)

لا تَلبَسْ الدُّنيا، فإنّ لِباسَها / سَقَمٌ، وعَرِّ الجِسْمَ مِنْ أثْوابِها (أبو العَلاء المَعَرّيّ)

(Dünyayı giyinme, hastalıktır onun elbisesi / çıplak et bedeni onun giysisinden, *Ebu'l-Alâ el-Maarrî*)

لَمّا "henüz değil"

Bir işin henüz gerçekleşmediğini bildiren bir ön ek niteliğindedir. Daha ziyade klasik Arapçada kullanılmaktadır. Modern Arapçada daha ziyade بَعْدُ + لَمْ yapısıyla bu anlam verilir.

البَيتُ جَديد، لَمّا يَمُرَّ على بِنائِهِ سَنَةٌ.

(Ev yeni. İnşa edilmesinin üzerinden henüz bir yıl geçmedi.)

أَجمَلُ الكَلِمات الّتي أَوَدُّ أَنْ أقولَها لَكِ، / تلكَ الّتي لَمّا أَقُلْها.

(Sana söylemek istediğim en güzel söz / henüz söylememiş olduğum sözdür.)

Son örneği modern Arapçada kullanıldığı şekliyle ifade edersek şöyle olur:

أَجمَلُ الكَلِمات الّتي أَوَدُّ أَنْ أقولَها لَكِ، / تلكَ الّتي لَمْ أَقُلْها بَعْدُ.

(Sana söylemek istediğim en güzel söz / henüz söylememiş olduğum sözdür.)

dikkat

"-dığında, -dığı zaman" anlamına gelen ve genellikle mazi fiilden önce kullanılan لَمّا ön eki ile karıştırmayalım:

ولَمّا عُدْنا إلى البَيتِ، وَجَدْنا أمّي تَنتَظِرُنا. (Eve vardığımızda annemi bizi bekliyor bulduk.)

لَمّا نَزَلَ المَطَرُ، ضَحِكَ التُّرابُ. (Yağmur yağınca toprak güldü.)

إنْ "-se, -sa"

Şart anlamı verir. İki fiil cümleciğini birbirine bağlayan bir bağlaçtır. Her iki cümleciğin fiilini cezm eder. Örnek:

2. Cümlecik	1. Cümlecik
تَنْجَحُ başarılı oluyorsun	تُذاكِرُ ders çalışıyorsun

2. Cümlecik (Cevap cümleciği)	1. Cümlecik (Şart cümleciği)	Şart Yapısı
تَنْجَحْ	تُذاكِرْ	إنْ
Ders çalışırsan başarılı olursun.		

إنْ لَمْ يَعْرِفْهُ عاجِلاً فسَيَعْرِفُهُ آجِلاً.

(Onu şimdi tanımazsa yakında tanıyacaktır. /Onu er geç tanıyacaktır.)

إنْ شِئْتَ أنْ تَجِدَها تَجِدْها. (Onu bulmak istersen bulursun.)

إنْ زُرْتَني اليوم أزُرْكَ غَدًا. (Beni bugün ziyaret edersen ben de seni yarın ziyaret ederim.)

إنْ لَمْ تَحْتَرِمْ أحَدًا لَمْ يَحتَرِمْكَ أحَدٌ. (Kimseye saygı göstermezsen kimse de sana saygı göstermez.)

Şart cümleciği ile cevap cümleciğindeki fiil, mâzî fiil de olabilir. Şu örnekleri inceleyiniz:

إنْ تَزُرْ الأقْصُر تُشاهِدْ آثارًا رائِعةً. (Luksor'u ziyaret edersen muhteşem eserler görürsün.)

إنْ زُرْتَ الأقْصُر شاهَدْتَ آثارًا رائِعةً. (Luksor'u ziyaret edersen muhteşem eserler görürsün.)

إنْ زُرْتَ الأقْصُر فَلَنْ تَجِدَ فيها مَوقِعًا خاليًا من الآثار الفِرْعَونيّة.

(Luksor'u ziyaret edersen Firavun eserlerinin olmadığı bir mevki bulamayacaksın.)

Aşağıdaki bağlaçlar da yapı olarak إنْ bağlacıyla aynıdır. Ancak anlamları farklıdır:

Örnek	Yaklaşık Anlamı	Şart Yapısı
ما تَفْعَلْ من خيرٍ تَنَلْ جَزاءَهُ. Ne iyilik yaparsan karşılığını alırsın.	Her ne…	ما
مَهما تُبْطِنْ تُظْهِرْهُ الأيّامُ. Ne kadar saklarsan sakla günler onu gösterecektir.	Ne kadar…	مَهما
مَنْ يَزرَعْ شَوكًا يَحصُدْ شَوكًا. Kim ki diken ekerse diken biçer.	Kim ki…	مَنْ
أيْنَما/حَيثُما كُنتَ يُمكِنْكَ أن تَستَمِعَ إلى الموسيقى. Her nerede olursan müzik dinleyebilirsin.	Her nerede…	أيْنَما = حَيْثُما
كَيفَما فَكَّرتَ فانْظُرْ إلى الحَياةِ نَظرَةَ المُتَفائِلِ. Nasıl düşünürsen düşün hayata iyimser bak.	Her nasıl…	كَيْفَما

Yukarıdaki edatlar şart edatları kapsamında 7. Bölümde ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

Şimdi aşağıdaki cümlelerin irâblarını yapalım:

لَمْ يَسْكُنوا فِي هذه العِمارَةِ. (Bu apartmanda oturmadılar.)

لَمْ : Cezm edatı

يَسْكُنوا : Muzâri fiil, üçüncü çoğul şahıs eril, kendisinden önce gelen cezm edatı (لم) dolayısıyla meczûm, cezm alâmeti sondaki nûn harfinin hazfi, fâili bitişik özne zamiri olan vâvu'l-cemâ'a (و).

فِي : Harf-i cer

هذه : İşaret sıfatı, mahallen mecrûr, çünkü mebnî.

العِمارَةِ : Muşârun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

البَيتُ جَديد، لَمّا يَمُرَّ على بِنائِهِ سَنَةٌ.
(Ev yeni. İnşa edilmesinin üzerinden henüz bir yıl geçmedi.)

البَيتُ : Mubteda merfû, ref alâmeti sondaki damme.

جَديد : Haber merfû, ref alâmeti sondaki damme.

لَمّا : Cezm edatı

يَمُرَّ : Muzâri fiil, üçüncü tekil şahıs eril, kendisinden önce gelen cezm edatı (لَمّا) dolayısıyla meczûm, cezm alâmeti sondaki fetha çünkü muda"af fiil.

على : Harf-i cer

بِنائِهِ : (بِناءِ) Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf, (هِ) muzâfun ileyh mahallen mecrûr, çünkü zamir.

سَنَةٌ : Fâil merfû, ref alâmeti sondaki damme.

لِيَكونوا مُتَفائلينَ، لأنّ الحَياةَ جميلةٌ. (İyimser olsunlar, çünkü hayat güzeldir.)

لِيَكونوا : (لِ) Lâmu'l-emr, (يَكونوا) muzâri fiil, üçüncü çoğul şahıs eril, kendisinden önce gelen lâmu'l emr dolayısıyla meczûm, cezm alâmeti sondaki nûn harfinin hazfi, vâvu'l-cemâ'a (و) kânenin ismi.

مُتَفائلينَ : Kâne'nin haberi, mansûb nasb alâmeti ye (ي) çünkü düzenli eril çoğul.

لأنَّ : (ل) harf-i cer, (أنّ) fiile benzeyen harf.

الحَياةَ : Enne'nin ismi mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

جميلةٌ : Enne'nin haberi merfû, ref alâmeti sondaki damme.

Şimdi cezm yapılarını tabloda görelim.

لَمْ : Bir işin geçmişte yapılmadığını bildirir: -medi, -madı

لامُ الأَمْرِ (لِ) : Üçüncü şahıslara emir vermek veya onlara bir şey yapmayı önermek için kullanılır. (Yapsın, etsin.)

لا النّاهِية : İkinci ve üçüncü şahıslara olumsuz emir vermek için kullanılır. (Yapma, etme; yapmasın, etmesin.)

لَمّا : Bir işin henüz gerçekleşmediğini bildirir. (Henüz yapmadı.)

إنْ : İki fiil cümleciğini birbirine bağlayan şart bildiren bağlaçtır. (Şöyle olursa şöyle olur.)

Muzâri fiillerin üç irâb durumunu (كَتَبَ) fiilinin muzârisi örneğinde aşağıdaki tabloda hatırlayalım. Tabloda renkli olarak gösterilen durum “cezm durumu”dur.

هُنَّ، أَنْتُنَّ **çekimlerinde**	هُمْ، أَنْتُمْ **çekimlerinde**	هُما، أَنْتُما **çekimlerde**	أَنْتِ **çekiminde**	هُوَ، هِيَ، أَنْتَ، أنا، نَحْنُ **çekimlerinde**	
يَكْتُبْنَ تَكْتُبْنَ	يَكْتُبُونَ تَكْتُبُونَ	يَكْتُبانِ تَكْتُبانِ	تَكْتُبِينَ	يَكْتُبُ تَكْتُبُ أَكْتُبُ نَكْتُبُ	Ref durumu
يَكْتُبْنَ تَكْتُبْنَ	يَكْتُبُوا تَكْتُبُوا	يَكْتُبا تَكْتُبا	تَكْتُبِي	يَكْتُبَ تَكْتُبَ أَكْتُبَ نَكْتُبَ	Nasp durumu
يَكْتُبْنَ تَكْتُبْنَ	يَكْتُبُوا تَكْتُبُوا	يَكْتُبا تَكْتُبا	تَكْتُبِي	يَكْتُبْ تَكْتُبْ أَكْتُبْ نَكْتُبْ	Cezm durumu

Öğrenme Çıktısı

2 Geçmişte bir işin yapılmadığını ifade edebilme (لَمْ); üçüncü şahıslara emir kipini (لِ) kullanabilme; ikinci ve üçüncü şahıslara olumsuz emir kipini (لا) kullanabilme; bir şeyin henüz yapılmadığını ifade edebilme (لَمّا); temel düzeyde şart kipini (إنْ) kullanabilme ve bu yapıları biçim ve anlam bakımından ayırt edebilme

Araştır/ Tekrarla 2

Gördüğümüz cezm yapılarını tek tek Arapça olarak webde "arama" yapıp söz konusu yapıların nasıl kullanıldığını gözlemleyiniz. Her bir yapıyla ilgili anlamlı bir cümleyi defterinize yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'den şu ayetlerde geçen لَمْ cezm yapısını inceleyiniz:

﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ﴾
(İnşirah Sûresi 1)

﴿أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى﴾
(Duhâ Suresi 6)

﴿أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ﴾
(Beled Sûresi 8)

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ؟
(Fecr Sûresi 6)

Anlat/ Paylaş

Şehrinizi ziyaret edecek bir Arap arkadaşınıza gelmeden önce bazı tavsiyelerde bulunacaksınız (Şunu yap, bunu yapma vs.). Cezm edatlarından uygun olanları kullanarak arkadaşınıza e-posta yazın.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المُسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

Bir şeyi sordu	سَألَ عَنْ...

سَأَلْتُهُمْ عَنْ أَسْمائِهِم. (Onlara adlarını sordum.)

سَأَلَنِي والِدي عَنْ نَتيجَةِ الامْتِحان. (Babam bana sınavın sonucunu sordu.)

سَأَلْتُ الشَّبابَ عَنْ آرائِهِم في المُسْتَقْبَل. (Gençlere gelecek hakkındaki görüşlerini sordum.)

﴿يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ﴾ (İnsanlar sana kıyametin vaktini soruyorlar. *Ahzâb Sûresi*, 63)

تَوَقَّفَ عَنْ...	**Bir şeyi bıraktı, geri durdu**
تَوَقَّفَ عَنْ العَمَل	**Bozuldu, çalışmaz oldu**

تَوَقَّفتُ عن التّدْخينِ قَبْلَ شَهرَيْن. (Sigarayı iki ay önce bıraktım.)

تَوَقَّفَ بَعضُ تَطبيقات التّراسُل الفَوري صَباح يَوم الأحد عن العَمَل بِشَكلٍ مُفاجِئٍ." (Bazı anlık mesajlaşma uygulamaları pazar sabahı aniden çalışmaz oldu.)

الثَّلاجَة تَوَقَّفَتْ عنِ العَمل. (Buzdolabı bozuldu.)

الْمِصْعَدُ تَوَقَّفَ عنِ العَمل. (Asansör bozuldu.)

تَوَقَّفَتْ ساعتي عنِ العَمل. (Saatim bozuldu.)

سَيَتَوَقَّفُ الإنترنت بالكُلّيّة عن الخِدمة لِمُدّةِ ساعة هذا المساء.

(Bu akşam fakültede bir saat boyunca internet servis dışı kalacak.)

اِحْتَوى على...	**Bir şeyi kapsadı, içerdi**

المَوز من الفَواكِهِ التي تَحتَوي على نِسبة عالية من البوتاسيوم.

(Muz, yüksek miktarda potasyum içeren meyvelerdendir.)

القَمَر يَحتَوي على مِياهٍ جَوفيّةٍ بِكَمّيّاتٍ وَفيرةٍ. (Ay, bol miktarda yeraltı sularını içeriyor.)

الـمِنْحَة الدِّراسيَّة تَـحْتَوي على تَأْمِين الصِّحة أيْضاً. (Öğrenim bursu sağlık sigortasını da içeriyor.)

هَل تَحتَوي أسعارُكُم على ضَريبةِ القيمة الإضافيّة؟ (Fiyatlarınıza KDV dâhil mi?)

هذا الكِتاب يَحْتَوِي عَلى طريقة حَلّ المَشاكِل الاقْتِصاديَّة.

(Bu kitap ekonomik problemlerin çözüm yöntemini içeriyor.)

Öğrenme Çıktısı

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanma

Araştır/ Tekrarla 3	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Verilen harf-i cerli fiilleri kullanarak birer cümle yazınız.	Yukarıdaki fiilleri Arapça veya iki dilli kök esasına göre düzenlenmiş bir sözlükte bulup anlamlarını inceleyiniz.	Verilen fiillerden en az birinin geçtiği bir paragraflık Arapça metin üretiniz. Ürettiğiniz metni bir akranınızla birlikte değerlendiriniz.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

هَيّا...!

Haydi!

“Haydi” anlamında teklif ifadesidir. Bazen هَيّا بِنا şeklinde de kullanılır.

هَيّا ساعِدْني في حَملِ هذا الصُّندوق. (Haydi bu sandığı taşımada bana yardımcı ol.)

هَيّا بِنا نَخرُجْ من هُنا. (Haydi buradan çıkalım.)

هَيّا نَصنع القَهوة. (Haydi kahve yapalım.)

على الرِّيق
Aç karnına

يَجِبُ عَلَيْكَ أنْ تأْخُذَ هَذا الدَّواء على الريق. (Bu ilacı aç karnına alman gerek.)

اِشْرَبْ العَسَل صَباحاً على الرِّيق. (Balı sabahları aç karnına iç.)

لا تَشْرَبْ ماءً بارِداً على الرّيق! (Aç karnına soğuk su içme!)

دَعْني / دَعْه / دَعْهُمْ ...

Bana (ona, onlara) izin verin, ...yapayım
beni (onu, onları) bırakın, ...yapayım

دَعونا نُنْهي الخِصامَ بِكَلامٍ جَميلٍ. دَعونا نُعانِقُ بَعْضَنا عِناقَ الأَحِبَّةِ. دَعونا نَنْسى كِبْرِيائَنا.

(Bırakın güzel sözle kavgayı bitirelim. Bırakın birbirini sevenler gibi kucaklaşalım. Bırakın kibrimizi unutalım.)

دَعْني أطرَحُ عليك سؤالاً. (İzninizle size bir soru soracağım.)

دَعْني أُكْمِل كَلامي. (İzin verin sözümü bitireyim.)

دَعوا الغاضِبَ لِحالِهِ فَترَةً حتّى يَهدَأَ.

(Öfkelenmiş kişiyi bir süre sakinleşmesi için kendi haline bırakın.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 4

Verilen kalıp ifadeleri defterinize yazınız ve birer cümle içine kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Yukarıda verilen cümleleri çevirilerine bakmadan bir de siz çevirmeyi deneyin. Çevirinizi verilen çeviriyle karşılaştırın.

Anlat/ Paylaş

Verilen kalıp ifadelerle cümleler kurarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma

قراءة

أنقرة: الأمس واليوم

الدكتور حُسين أستاذٌ جامعيّ في أنقرة. وهو دَرَّسَ اللّغَةَ العربيّةَ وآدابَها مُنْذُ سَنَوات طَويلة. كَما أنّه تَرجَمَ أعمالاً أدَبِيّةً عَديدةً من الأدَب العَرَبي إلى اللغة التُّركيّة. ولَهُ مقالاتٌ وكُتُبٌ عَديدةٌ عن الأدبِ العَرَبي بِمُختَلَف أنْواعِه. والآن نُجري مَعَهُ حِوارًا عن حياته في أنقرة.

المُذيعة يا أستاذَنا الفاضِل، هل يُمكِنُكَ أن تَتَحَدّثَ لَنا عن مدينة أنقرة أيّامَ شَبابِكُم وأنقرة اليوم؟

د. حسين كانَتْ أنقرة أيّامَ شَبابي مَدينةً أكثَرَ هُدوءًا. لَمْ يَكُنْ فيها ناسٌ كَثيرونَ كَما هو الآن. لَمْ يَكُنْ فيها اِزْدِحامٌ مُروري كَثيرٌ كما هو الحالُ الآن.

المُذيعة كَيفَ كانَت الشَّوارِعُ؟

د. حسين لَمْ تَكُنْ كُلّ هذه الشَّوارِعِ موجودةً. هذه الأماكِنُ كُلُّها كانَت عِبارَةً عَن حُقولٍ وبَساتين. وكُنّا نَتَجَوّلُ في البَساتين ونَستَمتِعُ بِهواءِها الرّائِعِ.

المُذيعة في أيِّ منطقةٍ كُنتُم تَسكُنون؟

د. حسين أنا وُلِدتُ في القَرية. وكُنتُ أعيشُ مع أُسرَتي فيها إلى أنْ تَخَرَّجتُ من المُتَوَسِّطة. بَعدَ ذلك اِنتَقَلنا إلى أنقرة بِسَبَبِ تَعيينِ والِدي في إحدى المَدارِس. في البِداية كُنّا نَسكُنُ في مِنطَقَة أولُوس ثُمَّ اِنْتَقَلنا إلى مُجَمّع سَكَني للمُوَظّفين في مالْطَبة.

المُذيعة سَنُواصِلُ الحِوارَ بَعدَ فاصِلٍ قَصير.

د. حسين بِكُلِّ سُرور.

Ankara: Dün ve Bugün

Dr. Hüseyin Ankara'da bir üniversite hocasıdır. Uzun yıllar Arap Dili ve Edebiyatı öğretti. Ayrıca Arap edebiyatından Türkçeye birçok edebî eser çevirdi. Çeşitli türleriyle Arap edebiyatına dair pek çok makale ve kitabı var. Şimdi onunla Ankara'daki hayatı üzerine bir söyleşi yapıyoruz.

Sunucu: Değerli hocamız, bize gençlik günlerinizin Ankara'sı ile şimdiki Ankara hakkında konuşabilir misiniz?

Dr. Hüseyin: Gençlik günlerimde Ankara daha sakindi. Şimdiki gibi şehirde çok insan yoktu. Şimdiki gibi çok trafik yoktu.

Sunucu: Caddeler nasıldı?

Dr. Hüseyin: Bütün bu caddeler yoktu. Bütün bu yerler tarlalardan ve bağlardan ibaretti. Bağlarda dolaşıyor, muhteşem havasının keyfini sürüyorduk.

Sunucu: Hangi semtte oturuyordunuz?

Dr. Hüseyin: Ben köyde doğdum. Ortaokuldan mezun olana kadar ailemle birlikte köydeydim. Bundan sonra babamın bir okula tayini nedeniyle Ankara'ya taşındık. Başta Ulus semtindeydik, sonra Maltepe'deki bir memur lojmanına taşındık.

Sunucu: Kısa bir aradan sonra söyleşiye devam edeceğiz.

Dr. Hüseyin: Memnuniyetle.

مُخْتارات مِنْ أمْثال العرب

Arap Atasözlerinden Seçmeler

دَعْ الأعمال تَتَكَلَّم.

Bırak işler konuşsun.

(Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz.)

إِنْ تَعِشْ تَرَ ما لَمْ تَرَ.

Yaşarsan görmediğini görürsün.

Yaşamla İlişkilendir اِرْبِطْ بالحياة

حُروق الشّمس

تُعتَبَرُ حُروق الشَّمس من المَشاكِل الصِّحيّة المُهِمّة. إنْ تَتَعَرَّضْ الجِلْدُ لِأشِعّة الشَّمسِ فوق البَنَفسَجِيّة، تَحْدُثْ حُروق الشّمس. في هذه الحالة، يَشعُرُ الشّخصُ بِسُخونةٍ في الجِلْد. قد يَشعُرُ بصُداع وغَثَيان ورَعشة وارْتِفاع في دَرَجة الحَرارة. في مثل هذه الحالات نَنصَح ما يلي:

- خُذْ حَمّامًا باردًا.
- اِستَخدِمْ كريمات مُرَطِّبة ومُهَدِّئة للجِلْد.
- اِذهَبْ إلى الطّبيب فَورًا عند الشُّعور بأحَد الأعراض.
- لا تَستَخدِمْ كريمات من مُشتَقّات النَّفط.
- لا تَغسِلْ الجِلدَ بالصّابون.

رَجاءً، لِيَنشُرْ الجَميعُ هذه المَعلومات في وَسائِل التواصُل الاجتِماعيّ.

alıştırmalar

التَدْريبات

1. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen cezm edatlarından uygun olanlarıyla doldurunuz.

(لَمْ – لا – لِ – لَمّا – إنْ)

.1 .... تَفتَحوا الشُّبّاكَ الآنَ، فالجَوُّ باردٌ.

.2 .... تَكسَلْ في دِراسَتِكَ اليومَ تَرسُبْ في الإمتِحانِ غَدًا.

.3 .... يَقولوا أسبابَ المُشكِلة.

.4 .... نَفْرِضْ أنَّكَ رَسَبْتَ في الامتِحان، ماذا سيَجري؟

.5 العِمارَةُ جَديدة، .... يَمُرَّ على إنشائِهِ شَهْرانِ.

2. Parantez içindeki fiilleri doğru çekimle boşluklara yazınız.

.1 (نَحْنُ) لَمْ .... إلى أنطاليا في العُطلة الماضِية. (سافَرَ)

.2 لَمْ .... بعض المسؤولين إلى الاجتماع. (حَضَرَ)

.3 لَمْ .... أنْ أتَكَلَّمَ عن هذا الموضوع. (حاوَلَ)

.4 (هُنَّ) لَمْ .... الاِشتِراك في الرِّحلة بَعدُ. (قَرَّرَ)

.5 وُزَراء الخارِجِيّة لَمْ .... على أَسئِلة الصَّحَفِيّين. (رَدَّ)

3. Parantez içindeki fiillerden doğru olanını kullanarak boşluğu doldurunuz.

.1 لَمْ .... خالد في رِحلة الجامِعة إلى إزمير. (يَشتَرِكُ / يَشتَرِكْ / يَشتَرِكوا)

.2 أَلَمْ .... هَدِيَّةَ عيد الميلاد لأُمِّكَ بَعْدُ، يا محمّد؟ (تَشتَري / يَتَشتَروا / تَشتَرِ)

.3 لِ .... جَيِّدًا إلى الإعلان، ستَفوتُ مِنّا الطائِرةُ. (نَستَمِعْ / نَستَمِعُ / يَستَمِعون)

.4 أرجوكُم، لا .... في القاعة. مَمنوع التَّدخين! (تُدَخِّنون / تُدَخِّنوا / يُدَخِّنونَ)

.5 إنْ .... لَكِ سِرًّا، فهَلْ تَكتُمينَهُ؟ (أقولُ / قُلتُم / أَقُلْ)

4. Aşağıdaki diyalogda boş bırakılan yerleri parantezi içinde verilen kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(لَمْ – يَسْتَحِقُّ – مع – الأسْبوع – لـمْ– إنْ)

نادين : آلو خديجة، كيف حالكِ؟

خديجة : الحمد لله، الوقت مُتَأَخِّر، خير .... شاءَ الله؟

نادين : هَل سَمِعْتِ آخِرَ الأخبار عن المُدير؟

خديجة : لا، ...... أسْمَعْ. ماذا حَدَث؟ ذَهَبْتُ صَباح اليوم إلى مَكْتَبه ولم أجِدْه. وتَكَلَّمْتُ ...... السكرتيرة. وهِي .... تَقُلْ لي شيْئاً.

نادين : أنا سَمِعتُ أنّه سَيكون نائب وزيرٍ وسيتْرُك الشَّرِكَة في .... القادم.

خديجة : أتَمَنّى له التَّوفيق. هو .... ذلك.

نادين: أنا أيْضًا سُرِرْتُ جِدًّا وَأَرَدْتُ أنْ أُخبِرَك.

5. Aşağıda verilen cümleleri karşılarındaki cezm edatlarıyla yeniden kurunuz.

1. سَتُسافِرُ إلى القاهرة صَيفًا. (لا النّاهِية) ....
2. صَحَوتُ اليوم مُبَكِّرًا. (لَمْ) ....
3. يبدو أنَّكُم تَخافونَ من هذه الرِّحلة. (لا النّاهِية) ....
4. سَيَكونونَ لَطيفينَ مع أصدِقاءِهِمْ. (لام الأمر للغائب) ....
5. اِمشِ في القاهِرة، سَتَرى آثارًا عَظيمةً. (إنْ) ....

6. Aşağıdaki cümlelerde cezm edatının altını çiziniz ve ondan sonra gelen ifadeyi harekeleyiniz.

1. ألم تفهمن أيَّ شيءٍ من المَقالة؟
2. لا تأكلوا في هذا المَطعَم، فهو لَيسَ نَظيفًا.
3. هنّ لم يعددن النُّقودَ قَبلَ أن يَدفَعنَ الحِساب.
4. لنقل الحَقيقة ولو عَلَينا.
5. إنْ يحترم يُحتَرَم.

7. Aşağıdaki ayetlerde cezm edatlarını belirleyip edattan sonra meydana gelen değişikliği belirtiniz.

1. أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ (Fîl Sûresi, 1)
2. وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ (Tûr Sûresi, 44)
3. فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا (İsrâ Sûresi, 32)
4. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَومٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ (Hucurât Sûresi, 11)
5. فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ، الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ (Kureyş Sûresi, 3-4)

8. Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz
   1. Üniversitede iki saat boyunca internet hizmeti durdu.
   2. Fiyatlarımıza KDV dâhil değildir.
   3. Herkes pikniğe çıkmak için geldi; ancak Cemile henüz gelmedi.
   4. Kerim'in canı sıkkın. Onu kendi hâline bırakın.
   5. Müsaade edin çıkayım.
   6. Diyelim ki ağır hastayız, biz yine de güleceğiz.

1 İletişim esnasında, geçmişte bir işin yapılmadığını ifade edebilme; olumlu ve olumsuz emir kiplerini kullanabilme; bir işi birlikte yapmayı teklif edebilme, bir şeyin henüz yapılmadığını ifade edebilme; temel düzeyde şart kipini kullanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 6

Verilen diyaloglarla bu bölümde işlenen dilbilgisi bölümüne giriş yapılmakta, günlük hayatta cezm edatlarını kullanarak geçmişte bir işin yapılmadığını ifade edebilme; olumlu ve olumsuz emir verebilme; bir işi birlikte yapmayı teklif edebilme, bir şeyin henüz yapılmadığını ifade edebilme; temel düzeyde şart kipini kullanabilme becerileri kazandırılmaktadır.

2 Geçmişte bir işin yapılmadığını ifade edebilme (لَمْ); üçüncü şahıslara emir kipini (لِ) kullanabilme; ikinci ve üçüncü şahıslara olumsuz emir kipini (لا) kullanabilme; bir şeyin henüz yapılmadığını ifade edebilme (لَمّا); temel düzeyde şart kipini (إنْ) kullanabilme ve bu yapıları biçim ve anlam bakımından ayırt edebilme

Cezm Edatları

Bu ünitede işlenen cezm yapıları aşağıdaki tablodan gösterilmiştir.

لَمْ	:Bir işin geçmişte yapılmadığını bildirir: -medi, -madı
لامُ الأمْر (لِ)	:Üçüncü şahıslara emir vermek veya onlara bir şey yapmayı önermek için kullanılır. (Yapsın, etsin.)
لا النّاهِية	:İkinci ve üçüncü şahıslara olumsuz emir vermek için kullanılır. (Yapma, etme; yapmasın, etmesin.)
لَمّا	:Bir işin henüz gerçekleşmediğini bildirir. (Henüz yapmadı.)
إنْ	:İki fiil cümleciğini birbirine bağlayan şart bildiren bağlaçtır. (Şöyle olursa şöyle olur.)

Biçim açısından bu yapılardan sonra gelen fiiller şu değişikliklere uğrar:

Fiilin İrâbı	İlgili Çekimler	Örnek
Sahîh fiilin sonu "sukûn" (ْ) olur.	هو، هي، أنتَ، أنا، نحن zamirlerine ait çekimlerde	لَمْ أَذْهَبْ إلى المَتحَفِ أمس. Dün müzeye gitmedim.
Muda"af fiilin sonu "fetha" (َ) olur.		لَمْ يَرُدَّ (يَرُدُّ) على السُّؤال. Soruya cevap vermedi.
Ecvef fiilin sonu "sukûn" (ْ) olur. (Burada iki sükûn yanyana gelemeyeceği için illetli harfin düştüğünü unutmayınız.)		لَمْ أَكُنْ (أَكُونْ) في مَكْتَبي. Ofisimde değildim.
Nâkıs fiilin sonundaki illet harfi düşer, ancak hareke aynen kalır.		لَمْ يَشْتَرِ (يَشْتَرِي) هَدايا. Hediyeler satın almadı.
Fiilin sonundaki "nûn" düşer.	هما، هم، أنتِ، أنتما، أنتم zamirlerine ait çekimlerde	لا تَتَكَلَّموا بِهذه الطّريقة. Bu şekilde konuşmayın.
Herhangi bir değişiklik olmaz.	هنّ، أنتنّ zamirlerine ait çekimlerde	رَجاءً لِيَنْتَظِرْنَ في مَكْتَبي Lütfen ofisimde beklesinler.

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanma

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

سَأل عن ...: Bir şeyi sordu

سَأَلْتُهُمْ عَنْ أَسْمائِهِم. (Onlara adlarını sordum.)

تَوَقَّف عن... : Bir şeyi yapmayı bırakmak, durdurmak

هل تَوَقَّفت عن التّدخين؟ (Sigarayı bıraktın mı?)

إِحْتَوَى على...: Bir şeyi ihtiva etmek, kapsamak

المَوز من الفَواكِهِ التي تَحتَوي على نِسبة كَثيرة من البوتاسيوم.
(Muz, çok miktarda potasyum içeren meyvelerdendir.)

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapça Kalıp İfadeler

"هَيّا..." (Haydi!); "عَلى الريق" (Aç karnına); "دَعْ..." (Müsaade edin, bırakın, izin verin…) gibi anlamlara gelen yapılar örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

هَيّا لِنَدخُلْ الصَّف. (Haydi sınıfa girelim.)

يَجِبُ عَلَيْكَ أنْ تَأْخُذَ هَذا الدَّواء على الريق.
(Bu ilacı aç karnına alman gerek.)

دَعْني أُكْمِل كَلامي. (Müsaade edersen sözümü bitireyim.)

1 Aşağıdakilerden hangisi bir cezm edatı **değildir?**

A. إنْ B. لَنْ C. لام الأمر
D. لا الناهية E. لَمْ

2 ...... تُحافِظْ على صِحَّتِكَ تَسْلَمْ من المَرَضِ.
cümlesinde boşlukta hangi cezm yapısı kullanılabilir?

A. لِ B. لا C. لَمْ D. لَنْ E. إنْ

3 لِـ ... طَعامَ الحَفلة بَعدَ قَليلٍ. cümlesinde boşluğa hangi fiil gelmelidir?

A. نُعِدَّ B. نُعِدُّ C. نَستَعِدُّ
D. نَعودَ E. نَعودُ

4 Aşağıdaki cümlelerden hangisi yapı ve anlamca doğrudur?

A. لَمْ تَنامُ في الفَصْل من فَضْلِكَ.
B. لا تَنامُ في الفَصْل من فَضْلِكَ.
C. لا تَنَمْ في الفَصْل من فَضْلِكَ.
D. لِتَنامُ في الفَصْل من فَضْلِكَ.
E. لَمْ تَنامَ في الفَصْل من فَضْلِكَ.

5 Aşağıdaki cümlelerden hangisi yapı ve anlamca doğrudur?

A. لَمْ أَصْحو مُبَكِّرًا اليوم.
B. يا عزيزي، لا تَدعو مَن لا تَعرِفُه إلى الحَفلة.
C. لَمْ أَنْسَى تِلْكَ القَصيدة أبَدًا.
D. لَمْ أَمْشِ في هذه الحَديقة من قَبلُ.
E. من فَضلِكِ، لا تَشْتَرينَ أشْياءً غالِيةً.

6 نحن لَمْ نَشُكَّ في أنّه مَريضٌ، كان وَجهُه شاحِبًا.
cümlesinde cezm edatından sonraki fiilde cezm alâmeti nedir?

A. Muda"af fiil olduğundan "fetha"dır.
B. "Nûn"un düşmesidir.
C. "Sükûn"dur.
D. Ecvef fiilin illet harfinin düşmesidir.
E. Nâkıs fiilin illet harfinin düşmesidir.

7 "Kapalı Çarşı'ya giderseniz aradığınız tüm hediyeleri bulursunuz." cümlesinin anlamca en yakın Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. لَم تَذْهَبوا إلى السّوق المَسقوف لِذلِكَ لَم تَجِدوا كُلَّ الهَدايا التي تَبْحَثونَ عنها.
B. لا تَذْهَبوا إلى السّوق المَسقوف، لأنّكم لن تَجِدوا كُلَّ الهَدايا التي تَبْحَثونَ عنها.
C. لِيَذْهَبوا إلى السّوق المَسقوف، سَيَجِدونَ فيه كُلَّ الهَدايا التي يَبْحَثونَ عنها.
D. لا يَذْهَبوا إلى السّوق المَسقوف، لأنّهم لن يَجِدوا فيه الهَدايا التي يَبْحَثونَ عنها.
E. إنْ ذَهَبْتُم إلى السّوق المَسقوف وَجَدتُم كُلَّ الهَدايا التي تَبْحَثونَ عنها.

8 لا تَأْخُذْ هذا الدواءَ ..... الرّيقِ. cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

A. على B. عَن C. من D. في E. إلى

9 تَوَقَّفَ أخي ... التّدخين قبل ثَلاث سَنَواتٍ.
cümlesindeki boşluğa seçeneklerde verilen harf-i cerlerden hangisi getirilmelidir?

A. على B. بِـ C. في D. مِنْ E. عن

10 المَوزُ من الفَواكِهِ التي ... نِسبة عالية من البوتاسيوم.
cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdaki seçeneklerden hangisi getirilmelidir?

A. تُعَبِّرُ عن B. تَحتَوي على C. تُشيرُ إلى
D. تَتَوَقَّفُ عن E. تُؤَدّي إلى

1. B	Yanıtınız yanlış ise "Cezm Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. E	Yanıtınız yanlış ise "Cezm Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. A	Yanıtınız yanlış ise "Cezm Alâmetleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. C	Yanıtınız yanlış ise "Cezm Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. D	Yanıtınız yanlış ise "Cezm Alâmetleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. A	Yanıtınız yanlış ise "Cezm Alâmetleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. E	Yanıtınız yanlış ise "Cezm Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. A	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. E	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. B	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen cezm edatlarından uygun olanlarıyla doldurunuz.

(لَمْ – لا – لِ – لَمّا – إنْ)

1. لا تفتَحوا الشُّبّاكَ الآنَ، فالجَوُّ باردٌ.
2. إنْ تَكسَلْ في دِراسَتِكَ اليومَ تَرسُبْ في الإمتِحانِ غَدًا.
3. لَمْ يَقولوا أسبابَ المُشكِلة.
4. لِنَفْرِضْ أنَّكَ رَسَبْتَ في الامتِحان، ماذا سيَجري؟
5. العِمارَةُ جَديدة، لَمّا يَمُرَّ على إنشائِهِ شَهْرَان.

6 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 2

Parantez içindeki fiilleri doğru çekimle boşluklara yazınız.

1. (نَحنُ) لَمْ نُسافِرْ إلى أنطاليا في العُطلة الماضِية. (سافَرَ)
2. لَمْ يَحْضُرْ بعض المسؤولين إلى الاجتماع. (حَضَرَ)
3. لَمْ أُحاوِلْ أنْ أتكلّم عن هذا الموضوع. (حاوَلَ)
4. (هُنَّ) لَمْ يُقَرِّرْنَ الاشتِراك في الرِّحلة بَعدُ. (قَرَّرَ)
5. وُزَراء الخارِجيّة لَمْ يَرُدّوا على أَسئِلة الصَّحَفيّين. (رَدَّ)

Alıştırma 3

Parantez içindeki fiillerden doğru olanını kullanarak boşluğu doldurunuz.

1. لَمْ يَشتَرِكْ خالد في رِحلة الجامِعة إلى إزمير. (يَشتَرِكُ / يَشتَرِكْ / يَشتَرِكوا)
2. أ لَمْ تَشتَرِ هَدِيَّةً عيد الميلاد لأُمِّك بَعْدُ، يا محمّد؟ (تَشتَري / يَشتَروا / تَشتَرِ)
3. لِنَستَمِعْ جَيِّدًا إلى الإعلان، ستَفوتُ مِنّا الطائِرةُ. (نَستَمِعْ / نَستَمِعُ / يَستَمِعون)
4. أرجوكُم، لا تُدَخِّنوا في القاعة. مَمنوع التَّدخين! (تُدَخِّنون / تُدَخِّنوا / يُدَخِّنونَ)
5. إنْ أَقُلْ لَكِ سِرًّا، فهَلْ تَكتُمينَهُ؟ (أقولُ / قُلتُم / أَقُلْ)

Alıştırma 4

Aşağıdaki diyalogda boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(لَمْ - يَسْتَحِقُّ - مع - الأسْبوع - لمْ- إنْ)

نادين : آلو خديجة، كيف حالكِ؟

خديجة : الحمد لله، الوقت مُتَأَخِّر، خَير إنْ شاءَ الله؟

نادين : هَل سَمِعْتِ آخِر الأخبار عن المُدير؟

خديجة : لا، لَمْ أسْمَعْ. ماذا حدَث؟ ذَهَبْتُ صَباح اليوم إلى مَكْتَبه ولم أجِدْه. وتَكَلَّمْتُ مع السكرتيرة. وهِي لم تَقُل لي شيْئاً.

نادين : أنا سَمِعتُ أنّه سَيكون نائب وزيرٍ وسيَتْرُك الشَّرِكة في الأسْبوع القادم.

خديجة : أتَمَنّى له التَّوفيق. هو يَسْتَحِقُّ ذلك.

نادين : أنا أيْضًا سُرِرْتُ جدًّا وَأرَدْتُ أنْ أُخبِرك.

6 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıda verilen cümleleri karşılarındaki cezm edatlarıyla yeniden kurunuz.

1. سَتُسافِرُ إلى القاهرة صَيفًا. (لا النّاهِية) لا تُسافِرْ إلى القاهرة صَيفًا.
2. صَحَوتُ اليوم مُبَكِّرًا. (لَمْ) لَمْ أصْحُ اليوم مُبَكِّرًا.
3. يبدو أنَّكُم تَخافونَ من هذه الرِّحلة. (لا النّاهِية) لا تَخافوا من هذه الرِّحلة.
4. سيَكونونَ لَطيفينَ مع أصدِقاءِهِمْ. (لام الأمر للغائب) لِيَكونوا لَطيفينَ مع أصدِقاءِهِمْ.
5. اِمشِ في القاهِرة، سَتَرى آثارًا عَظيمةً. (إنْ) إنْ تَمْشِ في القاهِرة، تَرَ آثارًا عَظيمةً.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümlelerde cezm edatının altını çiziniz ve ondan sonra gelen ifadeyi harekeleyiniz.

1. ألَمْ تَفْهَمْنَ أيّ شيءٍ من المَقالة؟
2. لا تَأْكُلوا في هذا المَطعَم، فهو لَيسَ نَظيفًا.
3. هنّ لَمْ يَعْدُدْنَ النُّقودَ قَبلَ أن يَدفَعنَ الحِساب.
4. لِنَقُلْ الحَقيقةَ ولو عَلَينا.
5. إنْ يَحْتَرِمْ يُحتَرَمْ.

6 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki ayetlerde cezm edatlarını belirleyip edattan sonra meydana gelen değişikliği belirtiniz.

1. أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ (الفيل، 1)

Cezm edatı "lem"den dolayı cezm alâmeti olarak nâkıs fiilin sonundaki "yâ" düşmüştür.

2. وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ (الطّور، 44)

Cezm edatı "in"den dolayı cezm alâmeti olarak fiillerin sonlarındaki "nûn" harfleri düşmüştür

3. فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا (الإسراء، 23)

Cezm edatı "nehyeden lâ" dan (لا الناهية)dolayı cezm alâmeti olarak fiillerin sonu "sükûn" olmuştur. (Ecvef olan ilk fiilde iki sükûn yanyana gelemeyeceği için illetli harf düştüğüne dikkat ediniz.)

4. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَومٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا
نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ (الحُجُرات، 11)

Cezm edatı "nehyeden lâ"dan (لا الناهية) dolayı cezm alâmeti olarak fiilin sonu "sükûn" olmuştur.

5. فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ، الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ
خَوْفٍ (قُرَيش، 3-4)

Cezm edatı "emir lâmı"ndan (لام الأمر) dolayı cezm alâmeti olarak fiilin sonundaki "nûn" harfi düşmüştür.

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz

1. Üniversitede iki saat boyunca internet hizmeti durdu.

تَوَقَّفَ الإنترنت بالجامِعةِ عن الخِدمة لِمُدّةِ ساعَتَينِ.

2. Fiyatlarımıza KDV dâhil değildir.

لا تَحتَوي أسعارُنا على ضَريبةِ القيمة الإضافيّة.

3. Herkes pikniğe çıkmak için geldi; ancak Cemile henüz gelmedi.

جاء الجَميعُ للخُروج إلى النُّزهة، لكنّ جميلة لَمّا تأتِ.

4. Kerim'in canı sıkkın. Onu kendi hâline bırakın.

كَريم مُتَضايِقٌ، دَعوهُ شَأْنَهُ.

5. Diyelim ki ağır hastayız, biz yine de güleceğiz.

لِنَقُلْ إنّنا أُصِبْنا بِمَرَضٍ خَطيرٍ، سَنَضْحَكُ على كُلِّ حالٍ.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ الوحدة

أَبْطَنَ (*ebtana*) **sakladı, gizledi**

أَثْواب (*esvâb*) **elbiseler,** (t.) ثَوب (*sevb*)

أَظْهَرَ (*azhara*) **gösterdi, ortaya çıkardı**

أَنْهى (*enhâ*) **bitirdi, sona erdirdi**

اِنْعَطَفَ إلى... (*in'atafe*) **bir yöne, bir tarafa saptı, döndü**

إيجار (*îcâr*) **kira**

بَساتين (*besâtîn*) **bahçeler**, (t.) بُسْتان (*bustân*)

بَعْدُ (*ba'du*) **henüz** (*değil*)

تَعَرَّضَ لِ... (*te'arrada li*) **bir şeye maruz kaldı, bir durumla karşı karşıya kaldı**

تقاطُع (*tekâtu'*) **dört yol ağzı**

جَرَى – يَجْري (*cerâ –yecrî*) **olmak, vaki olmak, ortaya çıkmak**

حُروق (*hurûk*) **yanıklar**, (t.) حَريق (*harîk*)

خِصام (*hisâm*) **kavga**

خَلايا(*halâyâ*) **hücreler**, (t.) خَلِيَّة (*haliyye*)

رُعْب (*ru'b*) **korku**

رَعْشة (*ra'şe*) **titreme**

رَسَبَ – يرسُب (*resebe -yersubu*) **başarısız olmak, sınavı vb. geçememek**

زَوَّدَ (*zevvede*) **artırdı, çoğalttı**

سَخِرَ – يَسْخَرُ (*sehira-yesharu*) **alay etmek** (من: biri ya da bir şey ile)

سُخونة (*suhûne*) **sıcaklık, hararet**

سَقَم (*sakam*) **hastalık, dert**

شُبّاك (*şubbâk*) **pencere**

شِمال (*şimâl*) **sol**

شَوْك (*şevk*) **diken**

صَحَا – يَصْحو (*sahâ- yashû*) **uyanmak**

صُندوق (*sundûk*) **sandık, kutu**

ضَرْب (*darb*) **vuruş, dövme, darp**

ضَريبة(*darîbe*) **vergi**

طَرَدَ – يَطْرُدُ (*tarade –yatrudu*) **kovmak**

عانَقَ (*'âneka*) **kucaklaştı**

عِبارة عن... (*'ıbâra 'an*) **–den ibaret**

عَرَّى (*'arrâ*) **elbiselerini çıkardı, soydu**

عُنف (*'unf*) **şiddet**

غَثَيان (*gaseyân*) **mide bulantısı**

فات – يَفوتُ (*fâte –yefûtu*) **kaçırmak** (من: **bir şeyi, uçak, otobüs, tren vb.**)

فاصِل (*fâsıl*) **ara**

فَتَّشَ (*fetteşe*) **araştırdı, soruşturdu**

كِريمات (*kırîmât*) **kremler**

كِسْف (*kisf*) **bir parça**

ليسانْس (*lîsans*) **lisans**

مُتَضايِق (*mutedâyık*) **canı sıkkın**

مُتَفائل (*mutefâil*) **iyimser**

مُجَمّع سَكَني (*mucemma' sekenî*) **site, lojman**

مَرَّ - يَمُرّ (*merra- yemurru*) **geçmek** (على: **üzerinden**)

مُرَطِّب (*murattıb*) **nemlendirici**

مَرْكوم (*merkûm*) **birikmiş, yığılı**

مُشتَقّات (*muştakkât*) **türevler, yan ürünler**

مُظاهَرات (*muzâherât*) **gösteriler**

مُهدِّئ (*muheddi*) **sakinleştirici**

مِياه جَوفِيّة (*miyâh cevfiyye*) **yeraltı suları**

على الناصِية (*'alân-nâsıye*) **köşede**

نالَ – يَنالُ (*nâle –yenâlu*) **kazanmak, elde etmek**

طَبيب نَفسِي (*tabîb nefsî*) **psikiyatrist**

نَفْط (*naft*) **petrol**

نَهَرَ – ينْهَرُ (*nehera –yenheru*) **azarlamak, paylamak**

هدأَ — يَهدَأُ (*hede'e –yehde'u*) **sakinleşmek**

هُدوء (*hudû'*) **sükûnet, dinginlik**

وَقَّف (*vakkafe*) **durdurdu**

وَدَعَ – يَدَعُ (*vede'a- yede'u*) **terk etmek, bırakmak, veda etmek**

وافَقَ (*vâfeka*) **(görüşüne) katıldı, anlaştı**

واصَلَ (*vâsala*) **sürdürdü, devam etti**

bölümün deyimleri   تعبيرات الوحدة

أَجْرى مَعَ... حِوارًا (*ecrâ me'a... hıvâran*) **... ile röportaj yaptı**

أشِعّة الشَّمسِ فوق البَنَفسَجِيّة (*eşi"atu'ş-şems fevka'l-benefseciyye*) **mor ötesi güneş ışınları**

أفلامَ الحَرَكة (*eflâmu'l-hareke*) **aksiyon filmleri**

الأفلام الرومانسية (*el-eflâmu'r-rûmansiyye*) **romantik filmler**

الأفلام الكوميدية (*el-eflâmu'l-kûmîdiyye*) **komedi filmleri**

بِصراحة (*bisarâha*) **açıkçası, açıkça söylemek gerekirse**

بِكُلِّ سُرور (*bikulli surûr*) **büyük bir memnuniyetle**

تَطبيقات التَّراسُل الفَوري (*tatbîkâtu't-terâsul'il-favrî*) **anlık mesajlaşma uygulamaları**

ضَريبة القيمة الإضافيّة (*darîbet'l-kıymeti'l-idâfiyye*) **katma değer vergisi (KDV)**

طَرَحَ على... سؤالاً (*taraha 'alâ... su'âlen*) **birine soru sormak**

عاجِلاً ... آجِلاً (*'âcilen ... âcilen*) **er geç**

على كُلِّ حالٍ (*'alâ külli hâl*) **her halükârda, yine de**

مِن أجْل ... (*min ecli...*) **–den dolayı**

مُنْذُ البارِحة (*munzu'l-bâriha*) **dünden beri**

لا بَأسَ بها (*lâ be'se bihâ*) **fena değil**

وَسائِل التواصُل الاجتِماعيّ (*vesâi'ilu't-tevâsuli'l-ictimâ'î*) **sosyal medya**

Bölüm 7

Şart Edatları

öğrenme çıktıları

Günlük Hayatımızda Arapça 7

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Şart Edatları

2 Arapça şart edatlarını cümle içinde kullanabilme becerisi kazanabilme

Fâu'l-Cevâb

3 Şart cümlesine bağlı cevap cümlesinin başına vücûben (zorunlu olarak) ve cevâzen (isteğe bağlı olarak) getirilen fâ (ف) harfinin işlevlerini tanıma

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

4 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları şart-cevap cümlelerinde kullanma becerisi kazanabilme

Arapçada Kalıp İfadeler

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve şart-cevap cümlelerinde kullanma becerisi elde etme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية : • Fâu'l-Cevâb فاء الجواب
• Cezm Etmeyen Şart Edatları أدوات الشرط غير الجازمة • Cezm Eden Şart Edatları أدوات الشرط الجازمة

GİRİŞ

مُقَدّمة

Kitabınızın önceki bölümlerinde nasb ve cezm edatlarını öğrendiniz. Bu bölümde ise şart edatlarını tanıyacak, Arapçada şart cümlelerinin yapısını ayrıntılarıyla görecek, irâb örnekleriyle konuyu daha iyi kavrayacaksınız.

Ayrıca harf-i cerlerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklere ve kalıp ifadelere de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Bölümün sonunda öğrendiklerinizi yaşamla ilişkilendireceğiniz bir metin ve birkaç Arap atasözü de bulacaksınız.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 7

العربية في حياتنا اليوميّة ٧

Hocanın Soruları

Hoca:	Vaktini nasıl geçiriyorsun Mervan?
Mervan:	Okuyup araştırarak, çalışıp çabalayarak.
Hoca:	Öyle görünüyor ki, gençliğinin kıymetini iyi biliyor ve ondan yararlanıyorsun.
Mervan:	Evet, kim gençliğine yazık ederse, yaşlılığı da ona yazık eder.
Hoca:	Aferin sana, peki insanlarla ilişkilerin nasıl?
Mervan:	Onlara yakınlık gösterir, iyi geçinirim. Birisi bana sert bir dille öğüt verse bile onunla ilişkimi koparmayıp aksine düşüncelerinden yararlanırım.
Hoca:	Arkadaşlık ve arkadaşlar hakkındaki görüşün nedir?

أسْئِلَةُ المُدَرِّس

المُدرّس:	كَيْفَ تَقْضِي وَقْتَكَ يا مَرْوَانُ؟
مروان:	بِالمُطَالعةِ والدَّرسِ، بالعَملِ والسَّعي.
المُدرّس:	يَبْدُو أَنَّكَ تَعْرِفُ قِيمَةَ شَبابِك جَيِّدا وتَسْتَفيدُ منها.
مروان:	نَعَمْ أُسْتاذِي، مَنْ جَارَ عَلَى صِبَاهُ جَارَتْ عَلَيْهِ شَيْخُوخَتُهُ.
المُدرّس:	لِلهِ دَرُّكَ! فَكَيْفَ عَلاقَاتُكَ مَعَ الناسِ؟
مروان:	أَتَوَدَّدُ إِلَيْهِمْ وَأُعَاشِرُهُمْ بِالْمَوَدَّةِ. إذا نَصَحَنِي شَخْصٌ بِلَهْجَةٍ شَدِيدَةٍ لاَ أُقَاطِعُهُ؛ بَلْ أَسْتَفِيدُ مِنْ مُلاَحَظَتِهِ.
المُدرّس:	مَا رَأْيُكَ فِي الصَّداقَةِ والأَصْدِقَاءِ؟

Mervan: Vefalı dostlar, el ve göz gibidir. El acı çektiğinde göz ağlar; göz ağladığında el de (gözyaşını) siler.

Hoca: Allah seni korusun evladım, seni yetenekli ve akıllı biri olarak görüyorum.

Mervan: Bu, ailemizin ve hocalarımızın bizi yönlendirmeleri sayesindedir. Akıl hariç her şey, çoğaldıkça ucuzlar; ama akıl çoğaldıkça değeri artar.

Hoca: Peki sen zorluklar karşısında gevşeyip yılıyor musun?

Mervan: Hayır, moralim daima yüksektir. Gökyüzünde bir yıldız olamasan da bari yaşamında bir ışık ol.

Hoca: Çok iyi dedin Mervan. Hayatındaki en yüksek hedefin nedir?

Mervan: Nefsi terbiye etmek, aklı geliştirmek, insanlarla iyi geçinmek ve en güzel ahlaka sahip olmak.

مروان: الأَصْدِقَاءُ الأَوْفِيَاءُ كَالْيَدِ وَالْعَيْنِ، إذا تَأَلَّمَتْ الْيَدُ بَكَتْ الْعَيْنُ، وإذا بَكَتْ الْعَيْنُ مَسَحَتْهَا اليَدُ.

المُدرّس: حَفِظَكَ اللهُ يا وَلَدِي، أَرَاكَ مَوْهُوباً عَاقِلاً.

مروان: هَذَا بِفَضْلِ مَا أَرْشَدَنَا إِلَيْهِ أَهْلُنَا وَأَسَاتِيذُنَا، كُلُّ شَيْءٍ إذا كَثُرَ رَخُصَ إلّا العَقْلُ، فَكُلَّمَا كَثُرَ زَادَتْ قِيمَتُهُ.

المُدرّس: فَهَلْ أَنْتَ تَتَرَاخَى وَتَتَخَاذَلُ أَمامَ الصِّعَابِ؟

مروان: لاَ، مَعْنَوِيَّاتِي عَالِيَةٌ دَائِماً، إنْ لَمْ تَسْتَطِعْ أَنْ تَكُونَ نَجْماً فِي السَّمَاءِ فَحَاوِلْ أَنْ تَكُونَ مِصْبَاحاً فِي حَيَاتِكَ.

المُدرّس: أَحْسَنْتَ يا مَرْوَانُ، فَمَا هو هَدَفُكَ الأَسْمَى فِي الحَيَاةِ؟

مروان: تَهْذِيبُ النَّفْسِ، وَتَنْمِيَةُ الْعَقْلِ، وَحُسْنُ الْجِوَارِ مَعَ النَّاسِ، والتَّزَيُّنُ بِأَحْسَنِ الخُلُقِ.

Öğrenme Çıktısı

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 1

Verilen diyalogda şart cümlelerini bulmaya çalışınız. Bu cümleler içinde hangi edatların kendisinden sonra gelen fiilleri cezm ettiğine dikkat ediniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Diyalogda *şart edatları*'nın geçtiği cümleleri Türkçesiyle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Verilen diyaloğu okuyunuz ve arkadaşlarınızla birlikte Arapça olarak canlandırmaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: ŞART EDATLARI

قواعد: أدوات الشرط

Bir eylemin belli şartlarda meydana geleceğini ifade etmek için Arapçada bazı edatlar kullanılır ve bunlara "*şart edatları*" denir. Şart edatları daima cümlenin başında kullanılır. Şart edatlarının kullanılmış olduğu cümleler incelenecek olursa bunların aslında iki ayrı cümleden meydana geldiği görülür: Şart cümlesi ve cevap cümlesi.

1. Şart cümlesi: Şart edatından hemen sonra gelen ve eylemin meydana gelmesinin koşulu olan cümledir.
2. Cevap cümlesi: Şartın gerçekleşmesi durumunda ortaya çıkacak eylemi gösteren cümledir. Bu cümleye *cezâ cümlesi* de denir.

Şart edatları kendi içinde iki gruba ayrılır: Cezm eden şart edatları ve cezm etmeyen şart edatları. Şimdi bu edatları örneklerle tanıyalım:

Cezm Eden Şart Edatları

Bu edatlar, cümlenin hem şart kısmındaki, hem de cevap kısmındaki muzârî fiilleri, yani hem şart fiilini hem de cevap fiilini cezm ederler. Bu yüzden bunlar, iki muzârî fiili (şart fiilini ve cevap fiilini) cezm eden edatlar olarak da gruplandırılırlar. Bunlar her ne kadar iki muzâri fiili cezm eden edatlar olarak anılsa da, şart cümlelerinin şart bölümünde ve cevap bölümünde birden çok muzârî fiil bulunması durumunda onların hepsini de cezm ederler. Bu edatlar şunlardır:

إِنْ *Eğer, ola ki* anlamı ifade eder.

إِنْ تَقْرَأْ كَثيراً تَتَّسِعْ مَعْرِفَتُكَ. (Çok okursan, bilgin gelişir.)

Yukarıdaki cümlede (إِنْ) şart edatından sonra gelen (تَقْرَأْ) fiilinin meczûm olduğunu görüyorsunuz. Bu fiil şart cümlesinin fiilidir, yani şart fiilidir; cümlenin devamında yer alan ve cevap cümlesinin fiili olan (تَتَّسِعْ) fiilinin, yani cevap fiilinin de meczûm olduğuna dikkat ediniz.

Cevap Cümlesi	Şart Cümlesi	Şart Edatı
تَتَّسِعْ مَعْرِفَتُكَ	تَقْرَأْ كَثيراً	إِنْ

إِنْ تُطِعْ وَالِدَيْكَ تَنَلْ رِضَاهُما. (Anne-babana itaat edersen, onların rızasını elde edersin.)

إِنْ تَصْبِرْ وَتُثَابِرْ تَنَلْ مَا تَتَمَنَّاهُ. (Sabredip sebat gösterirsen, arzu ettiğin şeye kavuşursun.)

مَا : *Ne, her ne, her ne ise* anlamı ifade eder.

ما تَقْرَأْ يَنْفَعْكَ. (Ne okursan, sana yararlı olur.)

ما تَدَّخِرْهُ فِي الصِّغَرِ يَنْفَعْكَ فِي الْكِبَرِ.
(Küçükken biriktirip arttırdığın her şey büyüdüğünde sana fayda sağlar.)

ما تَكْتُمُوا فِي أَنْفُسِكُمْ يَعْلَمْهُ اللهُ. (İçinizde ne gizlerseniz, Allah onu bilir.)

مَنْ : *Kim, her kim, her kim ki* anlamı ifade eder.

مَنْ يَعْمَلْ سُوءاً يُجْزَ بِهِ. (Kim kötülük yaparsa cezasını/karşılığını görür.)

مَنْ يَكْثُرْ كَلاَمُهُ يَكْثُرْ مَلاَمُهُ.
(Kimin lafı çok olursa, eleştirilmesi de o kadar çok olur –çok konuşan çok eleştiri alır-.)

مَنْ يَحْفَظْ هذِهِ الْقَصِيدَةَ يَنَلْ جَائِزَةً. (Kim bu kasideyi ezberlerse, bir ödül elde edecek.)

مَتَى : *Ne zaman, her ne zaman* anlamı ifade eder.

مَتَى تَأْتُوا نُكْرِمْكُمْ. (Ne zaman gelirseniz gelin, sizi ağırlarız.)

مَتَى يَأْتِ الرَّبِيعُ يُزْرَعِ الْقُطْنُ. (Ne zaman bahar gelse, pamuk ekilir.)

أَيْنَ : *Nerede, her nerede, her neresi* anlamı ifade eder.

أَيْنَ يَكُنْ صَاحِبُ الْعِلْمِ يُكَرَّمْ. (İlim sahibi kişi nerede olursa olsun, saygı görür.)

أَيْنَ تَذْهَبوا نَذْهَبْ معكُمْ (Her nereye giderseniz, sizinle gideriz.)

إِذْمَا : إِنْ gibi *eğer, ola ki* anlamı ifade eder.

إِذْمَا تَأْتِ تَجِدْ مَا يَسُرُّكَ. (Gelecek olursan, seni sevindirecek şeyler bulursun.)

مَهْمَا : *Ne, her ne, ne olursa olsun* anlamı ifade eder.

مَهْمَا تَسْأَلْ نُجِبْ (Her ne sorarsan, cevaplarız.)

أَيَّانَ : *Ne zaman, her ne zaman* anlamı ifade eder.

أَيَّانَ تُسَاعِدِ الآخَرِينَ يُسَاعِدْكَ اللهُ.
(Ne zaman başkalarına yardım etsen, Allah da sana yardım eder.)

أَيْنَمَا : *Nerede, her nerede, neresi* anlamı ifade eder.

أَيْنَمَا تَكْثُرِ الْمَدَارِسُ تَقِلَّ الْجَرِيمَةُ. (Nerede okul sayısı artarsa, orada suç azalır.)

أَيٌّ : *Hangi, her hangi* anlamı ifade eder.

أَيَّ جِهَةٍ تَتَّجِهْ أَتَّجِهْ. (Hangi tarafa yönelirsen biz de oraya yöneliriz.)

أَيَّ يَوْمٍ تَصِلْ تَجِدْنِي فِي انْتِظَارِكَ. (Hangi gün gelirsen gel, beni seni bekler halde bulursun.)

أَنَّى : *Nereden, nasıl, ne suretle* anlamı ifade eder.

أَنَّى تَذْهَبْ أَلْحَقْ بِكَ. (Nereye gidersen, sana yetişirim.)

حَيْثُمَا : *Nereye, her nereye, her nerede* anlamı ifade eder.

حَيْثُمَا تَحُلَّ، تَحُلَّ السَّعَادَةُ وَتَزْدَنْ الحَيَاةُ.
(Sen nereye konarsan, oraya mutluluk konar ve yaşam süslenir.)

كَيْفَمَا : *Nasıl, nasıl olursa olsun* anlamı ifade eder.

كَيْفَمَا تَكُنْ يَكُنْ وَلَدُكَ. (Sen nasıl olursan, çocuğun da öyle olur.)

Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz:

	Şartın Cevâbı Meczûm	Şart Fiili Meczûm	Cezm Eden Şart Edatı
Oturursan otururum.	أَجْلِسْ.	تَجْلِسْ	إِنْ
Neyi yersen yerim.	آكُلْ.	تَأْكُلْ	ما
Çalışan başarır.	يَنْجَحْ.	يَجْتَهِدْ	مَنْ
Ne zaman gidersen giderim.	أَذْهَبْ.	تَذْهَبْ	مَتَى
Nereye giderseniz gideriz.	نَذْهَبْ.	تَذْهَبُوا	أَيْنَ
Eğer gelirsen bizi bulursun.	تَجِدْنا.	تَأْتِ	إِذْما
Ne yaparsan yaparız.	نَفْعَلْ.	تَفْعَلْ	مَهْما
Ne zaman okursan anlarsın.	تَفْهَمْ.	تَقْرَأْ	أَيَّانَ
Nereye gidersen onları bulursun.	تَجِدْهُمْ.	تَذْهَبْ	أَيْنَما
Nereyi ziyaret edersen seversin.	تُحِبَّ.	تَزُرْ	أَنَّى
Nerede yaşarsanız yaşarız.	نَسْكُنْ.	تَسْكُنُوا	حَيْثُما
Bana nasıl davranırsan sana öyle davranırım.	أُعامِلْكَ.	تُعامِلْنِي	كَيْفَما

dikkat

أَيٌّ dışındaki şart edatlarının hepsi mebnîdir. Ancak أَيٌّ mu'rebdir. Yani damme ile merfû, fetha ile mansûb ve kesra ile mecrûr olur. Muzâf olarak gelir.

	Şartın Cevâbı Meczûm	Şart Fiili Meczûm		Cezm Eden Şart Edatı
Hangi kitabı okursan okurum.	أَقْرَأْ.	تَقْرَأْ	كِتابٍ	أَيَّ

Cezm eden şart edatları, iki muzâri fiili cezm eden edatlar olarak anılsa da şart ve cevap cümlesinde cezm edecekleri fiillerin sayısında bir sınırlama yoktur.

إِنْ تَدْرُسْ و تَجْتَهِدْ تَنْجَحْ و تَتَفَوَّقْ. (Çalışır ve gayret edersen başarır ve yükselirsin.)

Cezm eden şart edatlarından sonra her zaman muzâri fiiller gelmeyebilir. Fiillerden bir tanesi mâzî diğeri muzâri olabilir.

إِنْ جاءَ مُدرِّسُنا نَدْرُسْ. (Öğretmenimiz gelirse ders çalışırız.)

إِنْ اِجْتَهَدْتَ تَنْجَح. (Çalışırsan başarırsın.)

Bazen her iki fiil de mâzi olarak gelebilir.

مَنْ صَبرَ ظَفَرَ. (Sabreden kazanır.)

إِنْ زُرْتَنا أَكْرَمْناكَ. (Bizi ziyaret edersen, sana ikram ederiz.)

Cezm eden şart edatlarından sonra gelen şart ve cevap cümlesindeki fiiller muzâri oldukları takdirde meczûm olurlar; mâzi oldukları zaman ise mahallen meczûm olurlar. Çünkü mâzî fiiller mebnîdir.

dikkat

Ecvef fillerin gerek üçlü (sülâsî) ve gerekse artırılmış (mezîd) muzâri kiplerinde ikil, eril çoğul ve 2. şahıs muhataba hariç, diğer şahıslarda cezm durumunda illetli olan ‘aynu’l-fiil yani orta kök harfi düşer. Hatırlanacağı üzere sükûn ile harekeli iki harf yan yana geldiğinde illetli olan düşer.

Meczûm Mezîd Ecvef Fiile Örnek

إِنْ يُرِدْ	يُرِيدُ
إِنْ يُرِيدَا	يُرِيدَانِ
إِنْ يُرِيدُوا	يُرِيدُونَ
إِنْ تُرِدْ	تُرِيدُ
إِنْ تُرِيدَا	تُرِيدَانِ
إِنْ تُرِيدُوا	تُرِيدُونَ
إِنْ تُرِيدي	تُرِيدِينَ
إِنْ أُرِدْ	أُرِيدُ
إِنْ نُرِدْ	نُرِيدُ

Meczûm Sulâsî Ecvef Fiile Örnek

إِنْ يَقُلْ	يَقُولُ
إِنْ يَقُولاَ	يَقُولاَنِ
إِنْ يَقُولُوا	يَقُولُونَ
إِنْ تَقُلْ	تَقُولُ
إِنْ تَقُولاَ	تَقُولاَنِ
إِنْ تَقُولُوا	تَقُولُونَ
إِنْ تَقُولِي	تَقُولِينَ
إِنْ أَقُلْ	أَقُولُ
إِنْ نَقُلْ	نَقُولُ

dikkat

Nâkıs fillerin gerek üçlü (sülâsî) ve gerekse artırılmış (mezîd) muzâri kiplerinde ikil, eril çoğul ve 2. şahıs muhataba hariç, diğer şahıslarda cezm durumunda illetli olan lâmu'l-fiil yani son kök harfi düşer.

Meczûm Mezîd Nâkıs Fiile Örnek

إِنْ يَلْتَقِ	يَلْتَقِي
إِنْ يَلْتَقِيا	يَلْتَقِيانِ
إِنْ يَلْتَقُوا	يَلْتَقُونَ
إِنْ تَلْتَقِ	تَلْتَقِي
إِنْ تَلْتَقِيا	تَلْتَقِيانِ
إِنْ تَلْتَقُوا	تَلْتَقُونَ
إِنْ تَلْتَقِي	تَلْتَقِينَ
إِنْ أَلْتَقِ	أَلْتَقِي
إِنْ نَلْتَقِ	نَلْتَقِي

Meczûm Sulâsî Nâkıs Fiile Örnek

إِنْ يَرْمِ	يَرْمِي
إِنْ يَرْمِيا	يَرْمِيانِ
إِنْ يَرْمُوا	يَرْمُونَ
إِنْ تَرْمِ	تَرْمِي
إِنْ تَرْمِيا	تَرْمِيانِ
إِنْ تَرْمُوا	تَرْمُونَ
إِنْ تَرْمِي	تَرْمِينَ
إِنْ أَرْمِ	أَرْمِي
إِنْ نَرْمِ	نَرْمِي

Cezm Etmeyen Şart Edatları

إِذَا : Hem bir şart edatı, hem de zaman zarfıdır:

﴿إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الأَوَّلِينَ﴾

(Kendisine ayetlerimiz okunduğunda, "eskilerin masalları" der-. *Kalem Sûresi*, 15)

﴿إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ﴾

(Kıyamet koptuğu zaman, onu inkâr edecek kimse yoktur. *Vâkıa Sûresi*,1-2)

لَوْ : Cezm eden edatlardan إِنْ edatıyla eş anlamlıdır; ancak genellikle geçmiş zaman ile kullanılır. Cevabının başına tekîd amacıyla bir *lâm* harfi gelebilir:

لَوْ كُنْتُ غَنِيّاً لَبَنَيْتُ مَدَارِسَ. (Zengin olsaydım okullar yapardım.)

﴿لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾

(Şayet biz bu Kur'an'ı bir dağın üzerine indirmiş olsaydık, onu Allah korkusundan titremiş ve paramparça olmuş görürdün. *Haşr Sûresi,* 21)

لَوْ لَمْ يُوجَدْ التَّعَبُ لَمَا كَانَتْ لِلرَّاحَةِ لَذَّةٌ. (Eğer yorgunluk olmasaydı, rahatlığın da tadı olmazdı.)

لَوْلاَ : *Eğer olmasaydı* anlamındadır:

لَوْلاَ الْعِلْمُ لَسَادَ الْجَهْلُ. (İlim olmasaydı cehalet yayılırdı.)

لَوْمَا : لَوْلاَ ile aynı anlamdadır:

لَوْمَا الْعِلاَجُ لَهَلَكَ الْمَرِيضُ. (İlaç olmasaydı hasta perişan olurdu.)

Bu edat, bazen teşvik ve özendirme amacıyla kullanılır:

لَوْمَا أَكْرَمْتَ الضَّيْفَ. (Misafire ikram etsen.)

Not: Cezm etmeyen ve isim olan şart edatları إذا، لَمَّا، كُلَّمَا zarf anlamı ifade ederler ve kendilerinden sonra gelen fiilin (zaman) zarfı olurlar.

لَمَّا : عِنْدَمَا ile eş anlamlıdır. Muzâri fiilin başına gelip onu cezm eden ve söz konusu eylemin henüz meydana gelmediğini belirten لَمَّا'dan ayırt edilmelidir.

لَمَّا تَخَرَّجَ مِنَ الْكُلِّيَّةِ بَدَأَ يَعْمَلُ فِي شَرِكَةٍ أَجْنَبِيَّةٍ.
(Fakülteden mezun olunca, yabancı bir şirkette çalışmaya başladı.)

كُلَّمَا : *her –inde, ne zaman –se/ıysa* anlamı ifade eder.

كُلَّمَا زُرْتُهُ وَجَدْتُهُ مَشْغُولاً. (Onu ne zaman ziyaret ettiysem meşgul buldum.)

بَيْنَمَا : *-iken, bu arada, bu meyanda, bu sırada* anlamları ifade eder:

بَيْنَمَا أَنَا سَائِرٌ رَأَيْتُ حَادِثاً فِي الطَّرِيقِ. (Yolda yürürken, bir kazaya şahit oldum.)

بَيْنَا : بَيْنَمَا ile yakın anlam taşımakla birlikte biraz daha sürpriz dolu, beklenmedik olayları da ifade etmede kullanılır.

بَيْنَا نَحْنُ نُنَاقِشُ الْمَوْضُوعَ أَعْلَنَ رَئِيسُ الْجَلْسَةِ تَأْجِيلَ الاِجْتِمَاعِ.
(Tam konuyu görüşüyor/tartışıyor iken oturum başkanı toplantının ertelendiğini açıkladı.)

عِنْدَمَا : *-iken, -inde, olduğunda* anlamları ifade eder:

عِنْدَمَا بَدَأْتُ المدرسة الإِبْتِدَائِيَّةَ كُنْتُ فِي السَّادِسِ مِنَ الْعُمْرِ.
(İlkokula başladığımda altı yaşındaydım.)

حِينَمَا : عِنْدَمَا ile eş anlamlıdır:

حِينَمَا عَادَ إِلَى الْبَيْتِ وَجَدَ صَدِيقَهُ يَنْتَظِرُهُ.
(Eve döndüğünde, arkadaşını kendisini bekler halde buldu.)

Bir zarf edatı olarak cümle ortasında da gelebilir:

سَيَأْخُذُ جَائِزَتَهُ حِينَمَا يَعُودُ. (Döndüğünde, ödülünü almış olacak.)

Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz:

	Şartın Cevâbı	Şart Fiili	Cezm Etmeyen Şart Edatı
Çalışırsa başarır.	نَجَحَ.	دَرَسَ	إذا
Çalışsaydı başarırdı.	نَجَحَ.	دَرَسَ	لَوْ

dikkat

Şart edatlarından “لوما لولا لَوْ إِذْما إِنْ” dışında kalanların hepsi isimdir. İsim olan şart edatları cümlede yerine göre mubteda, mef ‘ûlun bih gibi bir öge olarak görev alabilirler. Ancak bu şart edatları yani “لوما لولا لَوْ إِذْما إِنْ” harftir. Harfler cümlede herhangi bir öge olarak görev yapmazlar. Bir başka ifade ile irâbdan mahalleri yoktur.

İrâb Örnekleri

Şimdi aşağıdaki cümlelerin irâblarını yaparak, öğrenmiş olduğumuz konuları pekiştirelim.

مَنْ يَجْتَهِدْ يَنْجَحْ فِي حَياتِه. (Kim çalışırsa, hayatında başarılı olur.)

مَنْ : Cezm eden şart edatı. Mubteda, mahallen merfû, çünkü sükûn üzere mebnî.

يَجْتَهِدْ : Şart fiili. (مَنْ) şart edatı dolayısıyla meczûm muzâri fiil, cezm alâmeti sondaki sükûn. Fâili gizli zamir olan (هو).

يَنْجَحْ : (مَنْ) şart edatı dolayısıyla meczûm muzâri fiil, çünkü şartın cevabı, cezm alâmeti sondaki sükûn. Fâili gizli zamir olan (هو).

فِي : Harf-i cer

حَياتِه : (حياةِ) mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf, (ـه) bitişik zamir, muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

يَجْتَهِدْ يَنْجَحْ فِي حَياتِه : Şart ve cevap cümlesi mubtedânın haberi, mahallen merfû.

﴿مَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجاً.﴾

(Kim Allah’a karşı gelmekten sakınırsa Allah ona bir çıkış yolu açar: *Talâk Suresi, 2*)

مَنْ : Cezm eden şart edatı. Mubteda, mahallen merfû, çünkü sükûn üzere mebnî.

يَتَّقِ : Şart fiili. (مَنْ) şart edatı dolayısıyla meczûm muzâri fiil, cezm alâmeti sonundaki *yâ* harfinin düşürülmesi çünkü nâkıs fiil. Fâili gizli zamir olan (هو).

اللّٰهَ : Lafz-ı Celâl. Mef‘ûlun bih mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

يَجْعَلْ : (مَنْ) şart edatı dolayısıyla meczûm muzâri fiil, çünkü şartın cevabı, cezm alâmeti sondaki sükûn. Fâili gizli zamir olan (هو).

لَهُ : (لِ) harf-i cer, (ـه) mahallen mecrûr bitişik zamir.

مَخْرَجاً : (يَجْعَلْ) fiilinin mef‘ûlun bihi, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجاً : Şart ve cevap cümlesi mubtedânın haberi, mahallen merfû.

مَا تُضَيِّعْ مِنْ وَقْتِكَ تَنْدَمْ عَلَيْهِ. (Kaybetiğin zamana pişman olursun.)

ما : Cezm eden şart edatı. Mef'ûlun bih, mahallen mansûb.

تُضَيِّعْ : Şart fiili. (مَا) şart edatı dolayısıyla meczûm muzâri fiil, cezm alâmeti sondaki sükûn. Fâili gizli zamir olan (أَنْتَ).

مِنْ : Harf-i cer

وَقْتِكَ : (وَقْتِ) mecrûr, aynı zamanda muzâf, (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü zamir.

تَنْدَمْ : (مَا) şart edatı dolayısıyla meczûm muzâri fiil, çünkü şartın cevabı, cezm alâmeti sondaki sükûn. Fâili gizli zamir olan (أَنْتَ).

عَلَيْهِ : (عَلَى) harf-i cer, (ـه) mahallen mecrûr bitişik zamir.

أَيَّ كِتابٍ تَقْرَأْ أَقْرَأْ. (Hangi kitabı okursan okurum.)

أَيَّ : Cezm eden şart edatı. Mef 'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha. Aynı zamanda muzâf.

كِتابٍ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki fetha.

تَقْرَأْ : Şart fiili. (أَيَّ) şart edatı dolayısıyla meczûm muzâri fiil, cezm alâmeti sondaki sükûn. Fâili gizli zamir olan (أَنْتَ).

أَقْرَأْ : (أَيَّ) şart edatı dolayısıyla meczûm muzâri fiil, çünkü şartın cevabı, cezm alâmeti sondaki sükûn. Fâili gizli zamir olan (أَنا).

إِنْ أَهْمَلْتَ واجِباتِكَ تَنْدَمْ. (Ödevlerini ihmal edersen pişman olursun.)

إِنْ : Cezm eden şart edatı. Harf olduğu için irâbdan mahalli yoktur.

أَهْمَلْتَ : Şart fiili. (إِنْ) şart edatı dolayısıyla mahallen meczûm mâzî fiil. Fâili bitişik özne zamiri olan (تَ) mahallen merfû.

وَاجِباتِكَ : (وَاجِباتِ) mef 'ûlun bih mansûb, nasb alâmeti sondaki kesra, çünkü düzenli dişil çoğul, aynı zamanda muzâf, (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr bitişik zamir.

تَنْدَمْ : (إِنْ) şart edatı dolayısıyla meczûm muzâri fiil, çünkü şartın cevabı, cezm alâmeti sondaki sükûn. Fâili gizli zamir olan (أَنْتَ).

لَوْ أَرَدْتَ لأَكْرَمناكَ. (İsteseydin sana ikramda bulunurduk.)

لَوْ : Cezm etmeyen şart edatı. Harf olduğu için irâbdan mahalli yoktur.

أَرَدْتَ : Şart cümlesinde yer alan mâzî fiil (şart fiili), ikinci tekil şahıs, eril. Fâili bitişik özne zamiri olan (تَ) mahallen merfû.

لأَكْرَمناكَ : (ل) cevap harfi, (أَكْرَمنا) mâzî fiil, birinci çoğul şahıs, fâili bitişik özne zamiri olan (نا) mahallen merfû, (كَ) mef'ûlun bih mahallen mansûb bitişik zamir. (لأَكْرَمناكَ) cümle olarak şartın cevâbı.

Öğrenme Çıktısı

2 Arapça şart edatlarını cümle içinde kullanabilme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 2	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
"إِنْ تَكْثُرْ الْمَدَارِسُ يَنْتَشِرْ التَّعْلِيمُ." cümlesinin irâbını yapınız.	Kur'ân-ı Kerîm'in "İsrâ Sûresi" 7, "Zilzâl Sûresi" 7. âyet-i kerimelerinde geçen şart edatlarını tespit ediniz.	Öğrendiğiniz şart edatlarını Arapça bilen arkadaşlarınızla birlikte cümle içinde çalışınız.

FÂU'L-CEVÂB

فاء الجواب

Fâu'l-cevâb, bir şart edatı ile başlayan cümlenin cevap (ya da cezâ) kısmının başına gelen bir *fâ* (ف) harfidir. Bu harfin vücûben (zorunlu olarak) geldiği yerleri şöyle sıralayabiliriz:

1. Cevap cümlesi, isim cümlesi olursa:

مَنْ جَدَّ فَالنَّجَاحُ حَلِيفُهُ. (Kim gayret ederse, başarı onun yanındadır.)

إِنْ تَحْتاجُوا إِلَيَّ فأنا مُسْتَعِدٌّ لِلمُساعَدَةِ. (Eğer bana ihtiyaç duyarsanız, ben yardım için hazırım!)

إِذَا قُمْتُمْ بِبَحْثٍ عِلْمِيٍّ فَنَحْنُ نَدْعَمُكُمْ. (Bilimsel bir araştırma yapacaksanız, biz sizi destekleriz.)

2. Cevap cümlesi, talep cümlesi olursa; yani emir ya da nehiy ile başlarsa veya soru cümlesi olursa:

إِنْ حَيَّاكَ أَحَدٌ بِتَحِيَّةٍ فَحَيِّهِ بِأَحْسَنَ مِنْهَا.

(Birisi seni selamladığında, sen de onu daha güzel bir şekilde selamla.)

إِنْ اِسْتَجَارَكَ غَرِيبٌ فَأَجِرْهُ. (Bir yabancı sana sığınacak olsa, onu barındır.)

إِنْ تَتَأَلَّمْ بِسَبَبِ الأَوْجَاعِ فَاذْهَبْ إلى الطبيبِ. (Sancılardan dolayı acı çekiyorsan, doktora git.)

إِنْ اِمْتَعَضْتَ بِسَبَبِ قَوْلِهِ فَقُلْ لَهُ يَعْتَذِرْ إِلَيْكَ.

(Onun sözlerinden dolayı gücendiysen eğer, ona özür dilemesini söyle.)

3. Cevap cümlesi لَيْسَ, نِعْمَ, بِئْسَ gibi donuk (câmid) ya da nâkıs fiille başlarsa:

مَنْ أَفْشَى سِرَّ الصَّدِيقِ فَلَيْسَ بِأَمِينٍ. (Dostunun sırrını ifşa eden, güvenilir kimse değildir.)

إِنْ قُمْتَ بِرِعَايَةِ اليَتَامَى فَنِعْمَ رَجُلٌ أَنْتَ.

(Yetimleri koruyup gözeteceksen, sen ne mükemmel bir adamsın!)

4. Cevap Cümlesi, gelecek zaman bildiren سـ veya سوف ile başlarsa:

إِنْ ظَلَمْتَ فَسَوْفَ تُحَاسَبُ. (Eğer zulmedersen, hesaba çekilirsin.)

إذا زُرْتُمْ تُرْكِيا فَسَتَرَوْنَ الأماكنَ التي تُعجِبُكم.

(Türkiye'yi ziyaret ederseniz hoşunuza giden yerler göreceksiniz.)

5. Cevap Cümlesi, قَدْ pekiştirme edatı ile başlarsa:

مَنْ يَقُمْ بِأَعْمَالٍ خيريّةٍ فَقَدْ نَالَ رِضَا الجَمِيعِ. (Hayırlı işler yapan, herkesin rızasını elde eder.)

﴿وَمَنْ يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾
(Kim imanını küfürle değiştirmeye kalkarsa, doğru yoldan sapmış demektir. *Bakara Sûresi,* 108)

6. Cevap Cümlesi, muzâri fiili nasb eden ve olumsuz yapan لَنْ edatı ile başlarsa:

إِنْ خُنْتَنِي فَلَنْ أَعْفُوَ عَنْكَ. (Bana ihanet edersen, seni asla affetmem.)

إِنْ تَفْعَلْ خَيْراً فَلَنْ تَنْدَمَ عَلَيْهِ. (Bir iyilik yapacak olursan bundan asla pişmanlık duymazsın.)

مَهْمَا يَحْدُثْ فَلَنْ أَقْتَنِعَ. (Ne olursa olsun, yine de ikna olmayacağım.)

7. Cevap Cümlesi, muzâri fiili olumsuz yapan مَا edatı ile başlarsa:

مَهْمَا تَقُلْ فما أغَيِّرُ قَراري. (Ne dersen de, kararımı değiştirmem.)

مَهْمَا اِنْتَقَدُونِي فَمَا أَكْتَرِثُ بِهِم. (Beni ne kadar eleştirirlerse eleştirsinler, onlara aldırış etmem.)

Şimdi aşağıdaki cümlenin irâbını yaplım:

مَنْ رَأَيْتَ فِي الحَدِيقَةِ فَسَلِّمْ عَلَيْه. (Bahçede kimi görürsen ona selam ver.)

مَنْ : Cezm eden şart edatı. Mef'ûlun bih, mahallen mansûb.

رَأَيْتَ : Şart fiili. (مَنْ) şart edatı dolayısıyla mahallen meczûm mâzi fiil, zira fetha üzere mebnî. Fâili bitişik özne zamiri olan (تَ) mahallen merfû.

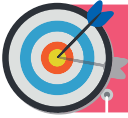
فِي : Harf-i cer

الحَدِيقةِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

فَسَلِّمْ : (فَ) Fâu'l-cevâb, (سَلِّمْ) şartın cevabı, emir fiil, meczûm, cezm alâmeti sondaki sükûn, fâili gizli zamir olan (أنتَ).

عَلَيْه : (عَلَى) harf-i cer, (ه) bitişik zamir, mahallen mecrûr, çünkü zamir.

Öğrenme Çıktısı

3 Şart cümlesine bağlı cevap cümlesinin başına vücûben (zorunlu olarak) ve cevâzen (isteğe bağlı olarak) getirilen fâ (ف) harfinin işlevlerini tanıma

Araştır/ Tekrarla 3	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Cevap kısmının başına (ف) gelen şart cümlesi yapılarını inceleyiniz ve tekrarlayınız.	Kur'ân-ı Kerîm'in "Nûr Sûresi" 52. ve "En'âm Sûresi" 17. âyet-i kerimelerinde geçen şart edatlarını ve fâu'l-cevâbları tespit ediniz.	Öğrendiğiniz şart edatlarını kullanarak cümleler kurmaya çalışınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المُسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

Bir şeye rast gelmek, bir şeyi bulmak, ortaya çıkarmak	**عَثَرَ – يَعْثُرُ على ...**

إِنْ تَعْثُرُوا على حُطَامِ الطائرةِ فَأَخْبِرُوا المَسْؤُولِينَ.
(Uçağın enkazını bulursanız, yetkililere haber veriniz.)

مَتَى عَثَرْتُمْ على نُقُودٍ تَارِيخِيَّةٍ فَسَلِّمُوهَا إلى المُتْحَفِ.
(Ne zaman tarihî para bulursanız, onu müzeye teslim ediniz.)

مَنْ عَثَرَ على جُثَّةٍ فِي الطَّرِيقِ فَلْيُخْبِرْ الشُّرْطِيَّ. (Yolda bir ceset bulan, polise haber versin)

Birini veya bir şeyi savundu, müdafaa etti	**دَافَعَ عن ...**

نَحْنُ نُدافِعُ عَن وَطَنِنا. (Biz vatanımızı savunuyoruz.)

يَجِبُ أَنْ نُدافِعَ عَنْ حُقُوقِ الإِنْسانِ. (İnsan haklarını savunmamız icap eder.)

مَنْ يُدَافِعْ عَنْ وَطَنِهِ فَقَدْ أَدَّى خِدْمَةً كَبِيرَةً.
(Yurdunu savunan, büyük bir hizmeti yerine getirmiştir.)

إنْ تُدَافِعْ عَنِ الحَقِّ فَلَنْ تَخْسَرَ وَلَنْ تَنْدَمَ.
(Hakkı savunursan, ne kaybeder ne de pişman olursun.)

إذَا دَافَعْنَا عَنِ الأَشْرَارِ فَقَدْ ظَلَمْنَا بَلَدَنَا.
(Kötüleri savunacaksak eğer, ülkemize haksızlık etmiş oluruz.)

اَلْمَرْأَةُ المُسْلِمَةُ تُدافِعُ عَنْ حَقِّ البَنَاتِ من التعليمِ.
(Müslüman kadın, kız çocuklarının eğitim hakkını müdafaa ediyor.)

Bir şey hissetmek, duymak	**شَعَرَ – يَشْعُرُ ب ...**

لَمّا رَجَعْتُ إلى البيتِ و لَمْ أَجِدْ فيه أحداً شَعَرْتُ بِقَلَقٍ كَبيرٍ.
(Eve dönüp de içeride kimseyi bulamayınca büyük bir endişe duydum.)

أَشْعُرُ بِسَعَادَةٍ كَبيرَةٍ عِندما أَخْدِمُ الناسَ.

İnsanlara hizmet ederken büyük bir mutluluk duyuyorum.

عِنْدَما أَقُومُ من الفِراشِ أَشْعُرُ بأَلَمٍ في ظَهْرِي.
(Yataktan kalktığımda sırtımda bir ağrı hissediyorum.)

أَشْعُرُ بِقَلَقٍ عِنْدَما يَهطِلُ المَطَرُ.

Sağanak yağmur yağınca endişe duyuyorum.

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları şart-cevap cümlelerinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 4

Verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Hac Sûresi" 38, "Maide Sûresi" 107. ayet-i kerimelerinde geçen harf-i cerli fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Verilen harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

عَنْ طَرِيقِ ...

...yoluyla, ...aracılığıyla

كَيْفَ تَطَّلِعُ عَلَى الأحداثِ فِي العالَمِ؟

Dünyada olup bitenlere nasıl vakıf oluyorsun?

أُتَابِعُ التَّطَوُّراتِ عن طريق الصُّحُفِ والإنترنت.

Gelişmeleri, gazeteler ve internet yoluyla izliyorum.

إِذَا عَزَمْتَ على السَّفَرِ فَأُوصِيكَ أَنْ تَذْهَبَ عَنْ طَرِيقِ البَحْرِ .

Yolculuğa çıkmaya niyet etmişsen,
sana deniz yoluyla gitmeyi tavsiye ederim.

فَلاَ عَجَبَ ...

...şaşılacak bir şey yok

فَلاَ عَجَبَ إِنْ تَغَيَّرَتْ الدُّنْيَا. (Dünya değişmişse, bunda şaşılacak bir şey yok.)

أَحْيَانًا نَعْجِزُ عَنْ فَهْمِ أَنْفُسِنَا فَلَا عَجَبَ إِنْ لَمْ نَفْهَمِ الْغَيْرَ.
(Bazen kendimizi anlayamıyoruz; o halde başkalarını anlamamakta şaşılacak bir şey olmamalı.)

سَلْباً/سَلْبِيًّا

Olumsuz bir şekilde,
Olumsuz olarak

يُؤَثِّرُ بَعْضُ الأَدْوِيَةِ سَلْباً على النَّوْمِ. (Bazı ilaçlar uykuyu olumsuz etkiliyor.)

التَّلَوُّثُ البِيئِي يُؤَثِّرُ سلْبًا على الصِّحَّة. (Çevre kirliliği sağlığı olumsuz etkiliyor.)

نُلاَحِظُ فِي بَعْضِ الأَطْفَالِ سُلُوكِيَّاتٍ تُؤَثِّر سَلْباً على الذَّكَاءِ.
(Bazı çocuklarda, zekâyı olumsuz etkileyen davranışlar gözlemliyoruz.)

إيجابًا/إيجابيًّا

Olumlu bir şekilde,
Olumlu olarak

الزِّيادَةُ فِي إِنْتاجِ زَيْتِ الزَّيْتونِ تُؤَثِّرُ على إقْتِصادِ البلادِ إيجابيًّا.

(Zeytinyağı üretimindeki artış ülke ekonomisini olumlu bir şekilde etkiliyor.)

الزِّيادة فِي الإِنْتاجِ الصِّناعِي تُؤَثِّرُ إيجابًا على تَنْشيط الاقتصاد.

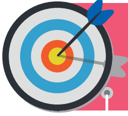
(Endüstriyel üretimdeki artış ekonominin canlanmasını olumlu etkiliyor.)

الإِنْسِجامُ بَيْنَ الأَبَوَيْنِ يُؤَثِّرُ إيجابًا على الأطْفال.

(Anne baba arasındaki uyum, çocukları olumlu etkiler.)

سَيَكُونُ جوابُنا إيجابًا بِإِذنِ الله. (Allah'ın izniyle cevabımız olumlu olacak.)

Öğrenme Çıktısı

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve şart-cevap cümlelerinde kullanma becerisi elde etme

Araştır/ Tekrarla 5

Verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Arapça gazetelerdeki başlıkları inceleyiniz. Bu başlıklarda geçen kalıp ifadeleri şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Verilen kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma

قراءة

بَيْنَ الأَبِ وَأَوْلاَدِهِ

قَالَ الأَبُ يَنْصَحُ أَبْنَاءَهُ: عَلَيْكُمُ بِالجِدِّ في الْعَمَل، وَبِطَاعَةِ اللهِ في الْعِبَادَةِ، فَإِنَّكُم إِنْ تُخْلِصُوا في عَمَلِكُم تَنْجَحُوا في حَيَاتِكُمْ. ومَتَى ما تَتَمَسَّكُوا بِطَاعَةِ اللهِ تَنَالُوا رِضَاءَهُ. وَتَعَاوَنُوا على فِعلِ الخَيرِ، فَمَنْ يَفْعَلْ خَيْراً يَزِدْهُ اللهُ مِنْ فَضْلِهِ، وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُم، وَمَهْما تَبْذُلُوا مِنْ جُهْدٍ لِإِسْعَادِ الْغَيْرِ يُقَدِّرْهُ النَّاسُ. وتَمَسَّكُوا بِالأَخْلاَقِ الحَمِيدَةِ، فَصَاحِبُ الخُلُقِ الحَسَنِ أَيْنَمَا يَكُنْ يَجِدْ الرِّزْقَ سَهْلاً.

يا أَبْنائي ! الوالِدانِ هُما الوَحيدانِ اللّذانِ يَطيرانِ فَرْحًا عِندَما يَريَانِ أَبْناءَهُما أَفْضَل مِنْهُما، ولكن في بَعْضِ الأَحْيان تَجْري الرِّياحُ بِما لا تَشْتَهي السُفُنُ. الحياةُ لَيْسَتْ دارَ سَعادَةٍ فَقَط، بَلْ دار عَمَلٍ، وكُلّ شَيء فيها يَتَغَيَّرُ، ويَنْتَهي ويَبْقَى أَثَر ما غَرَسَتْ يَداكَ، فلا فَرَحَ دائِمٌ، ولا حُزْنَ دائِمٌ، هكذا الحياةُ مَدّ وجَزر، هكذا طَبيعَةُ الحَياةِ. وأنا واثِقٌ بِكُم وبأحْلامِكم، اعْذِرُوني يا أَوْلادي إنْ قَصَّرتُ يوما في حقِّكم، فَستَعْرِفون لاحقًا كَمْ عانَيْتُ مِن أجْلِ إسْعادِكم.

Baba ve Oğulları Arasında

Baba, oğullarına öğüt vererek şöyle dedi: İşinizde ciddi olun, Allah'a olan kulluğunuzda da itaat gösterin. Çünkü siz, işinizde samimiyet gösterirseniz hayatınızda başarılı olursunuz. Ne zaman Allah'a itaat etmeye sarılırsanız, O'nun rızasını elde edersiniz. Hayırlı işlerde yardımlaşın; kim hayırlı bir iş yaparsa, Allah ona kendi lütfundan fazlasıyla verir. Karşılıksız yaptığınız her harcamanın sevabı size dönecektir. Başkalarını mutlu etmek için ne kadar çaba gösterirseniz, insanlar bunu takdir edecektir. Güzel ahlaka sarılın! Güzel ahlak sahibi nerede olursa olsun, rızkını kolay bir şekilde temin eder.

Ey oğullarım! Anne baba, çocuklarını kendilerinden daha iyi (durumda) gördüklerinde sevinçten uçan yegâne iki kişidir. Ancak rüzgâr bazen gemilerin arzu etmediği şekilde eser. Hayat sadece mutluluk yeri değildir. Tersine çalışma yeridir ve içindeki her şey değişir, biter ve ellerinle diktiğin şeyin izi kalır. Ne sevinç süreklidir, ne de üzüntü. İşte hayat gelgitlerden ibarettir. Hayatın doğası bu şekildedir. Ben size ve düşlerinize güveniyorum. Bir gün hakkınıza girdiysem beni bağışlayın yavrularım. Sizi mutlu etmek için neler çektiğimi daha sonra anlayacaksınız.

el-Kavâ'idu'l-Arabiyyeti'l-Muyessera III, s. 53. ve https://v.3birnet/350707'den uyarlanmıştır.

مُخْتارات مِنْ أمْثال العرب

Arap Atasözlerinden Seçmeler

مَنْ اِسْتَرْعَى الذِئْبَ فَقَدْ ظَلَمَ الْغَنَمَ.

Kurdu çoban yapan, sürüye zulmetmiş olur.

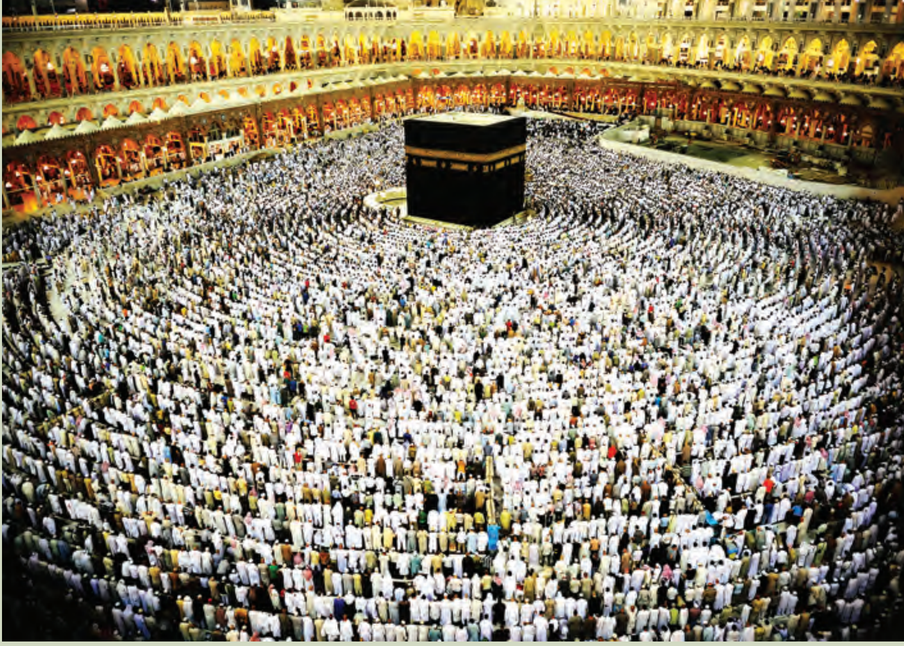
إذَا كانَ الكلام من فِضَّةٍ فإنَّ السُّكوتَ من ذهبٍ.

Söz gümüşse sükût altındır.

Yaşamla İlişkilendir

اِرْبِطْ بالحياة

الأَمَاكِنُ المُقَدَّسَةُ فِي مَكَّة

تَقُومُ جَمَاعَةُ النَّشَاطِ فِي الجَامِعَةِ بِتَنْظِيمِ رَحَلَاتٍ لِزِيَارَةِ الأَمَاكِنِ المُقَدَّسَةِ فِي مَكَّةَ وَأَدَاءِ الْعُمْرَةِ، وَإِذَا أَرَادَ الطَّالِبُ الاِشْتِرَاكَ فِي إِحْدَى هَذِهِ الرَّحَلَاتِ ذَهَبَ إِلَى الْمُشْرِفِ الاِجْتِمَاعِيِّ وَسَجَّلَ اسْمَهُ.

وَمَنْ يَزُرْ الأَمَاكِنَ المُقَدَّسَةَ يَخْشَعْ قَلْبُهُ لِذِكْرِ اللهِ، وَأَيْنَمَا تَوَجَّهَ فِيهَا فَإِنَّهُ يُشَاهِدُ المُؤْمِنِينَ يَضْرَعُونَ إلى اللهِ بِأَنْ يَغْفِرَ لَهُمْ وَيَرْضَى عَنْهُمْ. فَإِنْ طَافَ حَوْلَ الْكَعْبَةِ وَجَدَ عَدَداً مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَطُوفُونَ مَعَهُ، وَمَتَى يَذْهَبْ لِلسَّعْيِ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ يَلْتَقِ مَعَ السَّاعِينَ، وَهَكَذَا فَإِنَّ زِيَارَةَ الأَمَاكِنِ المُقَدَّسَةِ فِي مَكَّةَ مُتْعَةٌ لِلْمُؤْمِنِ، لأَنَّهَا تَنْقُلُهُ إِلَى جَوٍّ دِينِيٍّ وَرُوحِيٍّ، وَتَجْعَلُهُ يَتَخَلَّصُ مِنْ كُلِّ مَا هُوَ دُنْيَوِيٌّ، لِيَعِيشَ مَعَ خَالِقِهِ لَحَظَاتِ صَفَاءٍ وَنَقَاءٍ.

el-Kavâ'idu'l-Arabiyyeti'l-Muyessera III, s. 295

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki kelimeleri, parantez içindeki şart edatlarını kullanarak yeniden yazınız.

1. تَتَعَجَّلُ / تَنْدَمُ (إِنْ).
2. يَصْبِرُ /و/ يُثَابِرُ / يُفْلِحُ (مَنْ).
3. تَقُولُ / لَنْ / أَرْفُضُ (مَهْمَا).
4. جِئْتَ / فَرِحْتُ / بِقُدُومِكَ (كُلَّمَا).
5. مَلِلْتَ / أُتْرُكْ / العَمَلَ (إِذَا)

2- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen fiilin uygun çekimi ile doldurunuz.

1. إِنْ .... الماءَ بارداً تَمْرَضْ. (شَرِبَ)
2. مَتى يُهْمِلْ وَاجِبَاتِهِ ..... (فَشِلَ)
3. أَيْنَما يَذْهَبْ صَاحِبُ الْعِلْمِ ..... (كَرَّمَ)
4. لو ..... التعليمُ، لتَطَوَّرَ المُجْتَمَعُ. (اِنْتَشَرَ)
5. أَيّانَ تَدْعُنِي، فَأَنَا .....ك. (أجابَ)

3- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde verilen şart edatlarından cümleye anlamca uygun olanıyla doldurunuz

(حَيْثُمَا، مَنْ، مَتَى، مَنْ، إِنْ)

1. .... تَزُرْنِي أَسْتَضِفْكَ.
2. .... تَحْتَجْ إِلَيَّ فَأنَا مُسْتَعِدٌّ.
3. ....يَكُنْ العالِمُ يُحْتَرَمْ.
4. ....يُخْلِصْ في عَمَلِهِ يَنْجَحْ.
5. ....يَخْدَعْ الناسَ يَخْسَرْ.

4- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. رَئيس الوُزراء يدافِعُ......... قَضِيَّةِ قُبْرُص في الأُمَمِ المتَّحِدَةِ.
2. هَلْ يَشْعُرُ الطِّفْلُ ...... الألَمِ في بَطْنِهِ؟
3. تُدافِعُ النِّقابَةُ .... حُقوقِ العُمَّالِ.
4. إِنْ تَعْثُرُوا .... حُطَامِ الطائرةِ فَأَخْبِرُوا الشُّرْطة.
5. نَحْنُ نُدافِعُ .... حُقوقِ الطُّلَّابِ.

5- Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(عَنْ طَرِيقِ، فَلاَ عَجَبَ إيجابًا، سَلْبًا، عَنْ طَرِيقِ)

1. إذَا طَلَبْتَ إجازَةً فَلْيَكُنْ .... إدَارَةِ الكُلِّيَّةِ.
2. إذَا لَقِيتَ مِنْهُ مُعَامَلَةً سِيِّئَةً .... في ذلك.
3. يُؤَثِّرُ التَّدْخِين .... على الصِّحة.
4. أرْجو أَنْ تُرْسِلوا إلينا جوابَكُم سَلْبًا أو........ في أَقْصَرِ وَقْتٍ.
5. أَرْسِلْ إلَيْنا الطَّلَب............ الوزارة.

6- Aşağıdaki şart cümlelerinde gramer bakımından yanlış yazılan yerleri tespit ederek düzeltiniz.

1. إنْ تَعْتَذِرُ لِلرَّجُلِ يُسَامِحُكَ.
2. إنْ تَزُورُنِي أُكْرِمْكَ.
3. مَنْ يَسْرِقْ هُوَ مُجْرِمٌ.
4. إذَا مَرِضْتَ اِذْهَبْ إلى الطبيبِ.
5. مَنْ يُتْقِنْ عَمَلَهُ هُوَ مُسْتَقِيمٌ.

7- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, parantez içinde verilen kelimelerden anlamca uygun olanlarıyla doldurunuz.

(فَأَخْبِرْنِي، كَيْفَمَا، أَشْرَحْ، عندما، يَتْعَبْ)

1. إنْ تُرِدْ .... لَكَ الموضُوعَ.
2. مَنْ يُسْرِعْ .....
3. إذَا عُدْتَ .....
4. .... تُعَامِلْهُمْ يُعَامِلُوكَ.
5. .... دخلتُ الغرفةَ وجدتُهُ باكِياً.

8- Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. اللهُ/ أيْنَمَا/يَأتِ/بِكُمْ/ جَمِيعاً / تَكُونُوا
2. فَرِحْتُ / جِئْتَنِي/ مَتَى / بِكَ
3. يَنْصُرْكُم / اللهُ / تَنْصُرُوا / إنْ
4. الجَرِيمَةُ / المتَعَطِّلُونَ / تَنْتَشِرْ / أينما / يَكْثُرْ
5. الزَّرْعُ / وَنَمَا / نَبَتَ / نَزَلَ / إذَا / المطَرُ

9- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. إِنْ تَبْكِ أَحْزَنْ.
2. مَتَى تَحْسُنْ أَخْلَاقُكَ يَكْثُرْ أَصْدِقَاؤُكَ.
3. إِنْ يَقُمْ كُلُّ عَامِلٍ بِوَاجِبِهِ تَزْدَهِرْ البِلَادُ.
4. مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا.
5. إِذَا أَطَعْتَ وَالِدَيْكَ رَضِيَا عَنْكَ.

10- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Terliysen soğuk su içme!
2. Kim çabalarsa kazanır.
3. Ülkeye döndüğünde bana uğra.
4. Ne dersen kabul ederim.
5. Ne zaman yorulsam dinlenirim.

1 Bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 7

Diyalogla gerek bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta gerekse önceki bölümlerde işlenen konular, pekiştirilmeye çalışılmakta, şart edatlarının günlük dilde kullanımına ilişkin beceriler kazandırılmaktadır.

2 Arapça şart edatlarını cümle içinde kullanabilme becerisi kazanabilme

Şart Edatları

Bir eylemin belli şartlarda meydana geleceğini ifade etmek için Arapçada bazı edatlar kullanılır ve bunlara "*şart edatları*" denir. Şart edatları daima cümlenin başında kullanılır. Bu edatlarla kurulan cümleler "şart cümlesi" ve "cevap cümlesi" olarak adlandırılan iki ayrı cümleden meydana gelir.

Şart edatları kendi içinde iki gruba ayrılır:

1-Cezm eden şart edatları:

Bu edatlar, cümlenin hem şart kısmındaki, hem de cevap kısmındaki muzâri fiilleri, yani hem şart fiilini hem de cevap fiilini cezm ederler. Bunlar her ne kadar iki muzâri fiili cezm eden edatlar olarak anılsa da, şart cümlelerinin şart bölümünde ve cevap bölümünde birden çok muzâri fiil bulunması durumunda onların hepsini de cezm ederler. Bu edatlar şunlardır:

كَيْفَما, حَيْثُما, أَنَّى, أيُّ, أَيْنَما, أَيّانَ, مهْما, إذْما, أَيْنَ, مَتى, مَنْ, ما, إن

2-Cezm etmeyen şart edatları:

Şart anlamı ifade ettiği halde cezm etmeyen edatlar şunlardır.

كُلَّما, لَمَّا, حِينَما, عِنْدَما, بَيْنا, بَيْنَما, لوْما, لَوْلا, لَوْ, إذا

3 Şart cümlesine bağlı cevap cümlesinin başına vücûben (zorunlu) ve cevâzen (isteğe bağlı) gelen fâ (ف) harfinin işlevlerini tanıyabilme

Fâu'l-Cevâb

Fâ'u'l-cevâb, bir şart edatı ile başlayan cümlenin cevap kısmının başına gelen bir *fâ* (ف) harfidir. Bu harfin zorunlu olarak geldiği yerleri şöyle sıralayabiliriz:

Cevap cümlesi, isim cümlesi olursa,

Cevap cümlesi, talep cümlesi olursa; yani emir ya da nehiy ile başlarsa veya soru cümlesi olursa,

Cevap cümlesi لَيْسَ, نِعْمَ, بِئْسَ gibi donuk (câmid) ya da nâkıs fiille başlarsa,

Cevap Cümlesi, gelecek zaman bildiren س veya سوف ile başlarsa,

Cevap Cümlesi, قَدْ pekiştirme edatı ile başlarsa,

Cevap Cümlesi, muzâri fiili nasb eden ve olumsuz yapan لَنْ edatı ile başlarsa,

Cevap Cümlesi, muzâri fiili olumsuz yapan مَا edatı ile başlarsa.

4 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

عثر – يَعْثُرُ على...: Bir şeye rast gelmek, bir şeyi bulmak, ortaya çıkarmak

مَتَى عَثَرْتُمْ على نُقُودٍ تَارِيخِيَّةٍ فَسَلِّمُوهَا إلى الْمُتْحَفِ.

(Ne zaman tarihî para bulursanız, onu müzeye teslim ediniz.)

دافع عن...: Birini veya bir şeyi savundu, müdafaa etti

إِنْ تُدَافِعْ عَنِ الحَقِّ فَلَنْ تَخْسَرَ وَلَنْ تَنْدَمَ.

(Hakkı savunursan, ne kaybeder ne de pişman olursun.)

شَعَرَ – يَشْعُرُ بِ...: Bir şey hissetmek, duymak

أَشْعُرُ بِسَعَادَةٍ كَبِيرَةٍ عِندما أَخْدِمُ الناسَ.

(İnsanlara hizmet ederken büyük bir mutluluk duyuyorum.)

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

"عَنْ طَرِيقِ..." (...yoluyla, aracılığıyla) ifadesinin kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

إِذَا عَزَمْتَ على السَّفَرِ فَأُوصِيكَ أَنْ تَذْهَبَ عَنْ طَرِيقِ البَحْرِ.

(Yolculuğa çıkmaya niyet etmişsen, sana deniz yoluyla gitmeyi tavsiye ederim.)

"فَلاَ عَجَبَ" (Şaşılacak bir şey yok) ifadesinin kullanımı verilen cümlelerle tanıtılmıştır.

فَلاَ عَجَبَ إِنْ تَغَيَّرَتْ الدُّنْيَا. (Dünya değişmişse, bunda şaşılacak bir şey yok.)

"سَلْبِيًّا / سَلْباً" (Olumsuz bir şekilde, olumsuz olarak) ifadesinin kullanımı verilen cümlelerle tanıtılmıştır.

يُؤَثِّرُ بَعْضُ الأَدْوِيَةِ سَلْباً على النَّوْمِ. (Bazı ilaçlar uykuyu olumsuz etkiliyor.)

"إيجابيًّا/ إيجابًا" (Olumlu bir şekilde, olumlu olarak) ifadesinin kullanımı verilen cümlelerle tanıtılmıştır.

الزِّيَادَةُ فِي إِنْتَاجِ زَيْتِ الزَّيْتُونِ تُؤَثِّرُ على إِقْتِصَادِ البلادِ إيجابيًّا.

(Zeytinyağı üretimindeki artış ülke ekonomisini olumlu bir şekilde etkiliyor.)

1 Aşağıdakilerden hangisi لَوْ كُنْتُ أَعْرِفُ أَنَّكَ فِي البيتِ şeklinde başlayan şart cümlesinin cevabı olabilir?

A. اِنْتَظِرْنِي.
B. لَزُرْتُكَ.
C. لَمْ تَنْتَظِرْنِي.
D. زُرْنِي.
E. سأزُورُكَ.

2 Arapçada "Fâu'l-cevâb" ile ilgili kurallardan hangisi doğrudur?

A. Cevap cümlesinin başına, duruma göre vücûben ya da cevâzen gelir.
B. Fâu'l-cevâb, her durumda vücûben cümle başında gelir.
C. Fâu'l-cevâb, emir cümlesinin başına gelemez.
D. Fâu'l-cevâb, isimle başlayan cevap cümlesinin başına gelemez.
E. Fâu'l-cevâb, aslında bir atıf harfidir.

3 Şart-Cevap ilişkisi bağlamında, aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere **gramer bakımından** hangi sözcüğün getirilmesi uygundur?

" مَنْ قال أنا عَالِمٌ .... جاهل."

A. هُوَ
B. أليْسَ
C. فإنَّها
D. إنَّه
E. فَهُوَ

4 Aşağıdaki cümlenin "Sevdiğin şeyi yaparsan, işte özgürlük budur." anlamı taşıması için boşluk seçeneklerdeki fiillerden hangisi ile doldurulmalıdır? إنْ تَفْعَلْ ______ فهذه هِي الحُرِّيَّة.

A. ما تُحِب
B. ما يَشْتَهي
C. ما يُراد
D. ما يَنْبَغي
E. ما تَقْصُد

5 "مَنْ يَعْمَلِ الشَّرَّ يَحْصُدْ النَّدَمَ." cümlesinde altı çizili sözcüğün irâbı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Şart cümlesi – meczûm fiil
B. Talep cümlesi – mansûb fiil
C. Cevap cümlesi – meczûm fiil
D. Vücûben meczûm fiil
E. Haber cümlesi – muzârî fiil

6 "إنْ .... (تَقُولُونَ) الحَقَّ...... (نَفْرَحُ)" cümlesinde parantez içinde verilen fiillerin doğru çekimi seçeneklerden hangisinde verilmiştir?

A. تَقُلْ – نَفْرَحْ
B. يَقُولُوا – نَفْرَحُ
C. تَقُولُونَ – نَفْرَحْ
D. تَقُولُوا – نَفْرَحْ
E. تَقولُ – نَفْرَحُ

7 "عِنْدما أُسافِرُ بالحافلة لا أشْعُرُ......الرَّاحة" cümlesindeki boşluğu anlamlı şekilde tamamlayacak harf-i cer aşağıdakilerden hangisidir?

A. إلَى
B. في
C. عَلَى
D. عَنْ
E. بِ

8 "Nereye gidersen geliriz." cümlesinin anlamca en yakın Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. أيْنَما تَذْهَبوا نَذْهَبْ.
B. إذا ذَهَبْتَ نَذْهَبْ.
C. أيْنَما ذَهَبْنا أتَيْتُمْ.
D. أيْنَما تَذْهَبْ نَأْتِ.
E. إذا تَذْهَبُ نأْتِي.

9 "حَيْثُمَا تَذْهَبْ في تركيا يُساعِدْكَ الناس." İfadesinin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Ne zaman Türkiye gitsen insanlar sana yardım etti.
B. Türkiye'ye her gittiğinde insanlar sana yardımcı oldu.
C. Türkiye'de nereye gidersen git insanlar sana yardımcı olur.
D. Türkiye'ye gidersen insanlar sana yardımcı olur.
E. Türkiye'ye gidersen insanlar sana yardım eder.

10 "إِذَا سَافَرْنَا إلى بِلَادٍ بَعِيدَةٍ نَذْهَبُ .... الجَوِّ." cümlesinde boş bırakılan yere hangi kalıp ifade getirilebilir?

A. للغايَةِ
B. عَنْ طَرِيق
C. مِنْ أَجْل
D. بَدلاً من
E. بِسَبَب

1. B	Yanıtınız yanlış ise "Şart Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. A	Yanıtınız yanlış ise "Fâ'u'l-Cevâb" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. E	Yanıtınız yanlış ise "Fâ'u'l-Cevâb" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. A	Yanıtınız yanlış ise "Şart Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. C	Yanıtınız yanlış ise "İrâb Örnekleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. D	Yanıtınız yanlış ise "Şart Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. E	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. D	Yanıtınız yanlış ise "Şart Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. C	Yanıtınız yanlış ise "Şart Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. B	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7 Araştır / Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 2

"إنْ تَكْثُرْ الْمَدَارِسُ يَنْتَشِرْ التَّعْلِيمُ." cümlesinin irâbını yapınız.

إنْ : Cezm eden şart edatı. Harf olduğu için irâbdan mahalli yoktur.

تَكْثُرْ : Şart fiili. (إنْ) şart edatı dolayısıyla meczûm muzâri fiil.

الْمَدَارِسُ: Fâil merfû, ref alâmeti sondaki damme.

يَنْتَشِرْ : (إنْ) şart edatı dolayısıyla meczûm muzâri fiil, çünkü şartın cevabı, cezm alâmeti sondaki sükûn.

التَّعْلِيمُ : Fâil merfû, ref alâmeti sondaki damme.

7 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki kelimeleri, parantez içindeki şart edatlarını kullanarak yeniden yazınız.

1. إِنْ تَتَعَجَّلْ تَنْدَمْ.
2. مَنْ يَصْبِرْ ويُثَابِرْ يُفْلِحْ.
3. مَهْمَا تَقُلْ فَلَنْ أَرْفُضَ.
4. كُلَّمَا جِئْتَ فَرِحْتُ بِقُدُومِكَ.
5. إِذَا مَلِلْتَ فَاُتْرُكْ العَمَلَ.

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen fiilin uygun çekimi ile doldurunuz.

1. إِنْ تَشْرَبْ الماءَ بارداً تَمْرَضْ.
2. مَتى يُهْمِلْ وَاجِبَاتِهِ يَفْشَلْ
3. أَيْنَما يَذْهَبْ صَاحِبُ الْعِلْمِ يُكَرَّمْ.
4. لو اِنْتَشَرَ التعليمُ، لتَطَوَّرَ المُجْتَمَعُ.
5. أَيّانَ تَدْعُنِي، فَأَنَا أُجِيبُكَ.

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde verilen şart edatlarından cümleye anlamca uygun olanıyla doldurunuz.

1. إِنْ تَزُرْنِي أَسْتَضِفْكَ.
2. مَتَى تَحْتَجْ إِلَيَّ فَأَنَا مُسْتَعِدٌّ.
3. حَيْثُمَا يَكُنْ العالِمُ يُحْتَرَمْ.
4. منْ يُخْلِصْ في عَمَلِهِ يَنْجَحْ.
5. مَنْ يَخْدَعْ الناسَ يَخْسَرْ.

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. رَئيس الوُزراء يدافِعُ عَنْ قَضِيَّةِ قُبْرُص في الأُمَمِ المتَّحِدَةِ
2. هَلْ يَشْعُرُ الطِّفْلُ بِالألَمِ في بَطْنِهِ؟
3. تُدافِعُ النِّقابَةُ عَنْ حُقوقِ العُمَّالِ.
4. إِنْ تَعْثُرُوا على حُطَامِ الطائرةِ فَأَخْبِرُوا الشُّرْطة.
5. نَحْنُ نُدافِعُ عَنْ حُقوقِ الطُّلَّابِ.

7 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

1. إذَا طَلَبْتَ إجَازَةً فَلْيَكُنْ عَنْ طَرِيقِ إِدَارَةِ الكُلِّيَّةِ.
2. إذَا لَقِيتَ مِنْهُ مُعَامَلَةً سِيِّئَةً فَلاَ عَجَبَ في ذلك.
3. يُؤَثِّرُ التَّدْخِين سَلْبًا على الصِّحة.
4. أرْجو أَنْ تُرْسِلوا إلينا جوابَكُم سَلْبًا أو إيجابًا في أَقْصَرِ وَقْتٍ.
5. أَرْسِلْ إلَيْنا الطَّلَب عَنْ طَرِيقِ الوزارة.

Alıştırma 6

Aşağıdaki şart cümlelerinde gramer bakımından yanlış yazılan yerleri tespit ederek düzeltiniz.

1. إِنْ تَعْتَذِرْ لِلرَّجُلِ يُسَامِحْكَ.
2. إِنْ تَزُرْنِي أُكْرِمْكَ.
3. مَنْ يَسْرِقْ فَهُوَ مُجْرِمٌ.
4. إِذَا مَرِضْتَ فَاذْهَبْ إلى الطبيبِ.
5. مَنْ يُتْقِنْ عَمَلَهُ فَهُوَ مُسْتَقِيمٌ.

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, parantez içinde verilen kelimelerden anlamca uygun olanlarıyla doldurunuz.

1. إِنْ تُرِدْ أَشْرَحْ لَكَ الموضُوعَ.
2. مَنْ يُسْرِعْ يَتْعَبْ.
3. إِذَا عُدْتَ فَأَخْبِرْنِي.
4. كَيْفَمَا تُعَامِلْهُمْ يُعَامِلُوكَ.
5. عندما دخلتُ الغرفةَ وجدتُهُ باكِياً.

7 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 8

Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. الله/ أَيْنَمَا/يَأْتِ/بِكُمْ/ جَمِيعاً / تَكُونُوا

أَيْنَمَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا.

2. فَرِحْتُ / جِئْتَنِي/ مَتَى / بِكَ

مَتَى جِئْتَنِي فَرِحْتُ بِكَ.

3. يَنْصُرْكُم / الله / تَنْصُرُوا / إنْ

إنْ تَنْصُرُوا اللهَ يَنْصُرْكُمْ.

4. الجَرِيمَةُ / المتَعَطِّلُونَ / تَنْتَشِرْ / أينما / يَكْثُرْ

أينما يَكْثُرْ المتَعَطِّلُونَ تَنْتَشِرْ الجَرِيمَةُ.

5. الزَّرْعُ / وَنَمَا / نَبَتَ / نَزَلَ / إِذَا / المطَرُ

إِذَا نَزَلَ المطَرُ نَبَتَ الزَّرْعُ وَنَمَا.

Alıştırma 9

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. إِنْ تَبْكِ أَحْزَنْ.

Ağlarsan üzülürüm.

2. مَتَى تَحْسُنْ أَخْلاَقُكَ يَكْثُرْ أَصْدِقَاؤُكَ.

Ahlâkın ne zaman güzelleşirse o zaman dostların çoğalır.

3. إِنْ يَقُمْ كُلُّ عَامِلٍ بِوَاجِبِهِ تَزْدَهِرْ البِلاَدُ.

Her çalışan görevini yerine getirirse, ülke kalkınır.

4. مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا.

Bizi aldatan bizden değildir.

5. إِذَا أَطَعْتَ وَالِدَيْكَ رَضِيَا عَنْكَ.

Ebeveynine itaat edersen, senden razı olurlar.

7 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 10

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Terliysen soğuk su içme!
إنْ كُنْتَ عَرِقاً فَلَا تَشْرَبْ ماءً بارِداً.

2. Kim çabalarsa kazanır.
مَنْ يَسْعَ يَكْسِبْ.

3. Ülkeye döndüğünde bana uğra.
إذا رَجَعْتَ إلَى البِلَادِ فَمُرَّ بِي.

4. Ne dersen kabul ederim.
مَهْمَا تَقُلْ أَقْبَلْ.

5. Ne zaman yorulsam dinlenirim.
مَتَى أَتْعَبْ أَسْتَرِحْ.

bölümün kelimeleri
كَلِماتُ الوحدة

أَتْقَنَ (*etkane*) **iyi yaptı, becerdi**

أَدَاءٌ (*edâ'*) **yerine getirme, yapma**

إِزْدَهَرَ (*izdehere*) **gelişme gösterdi, kalkındı**

إِسْتَرْعَى (*ister'â*) **gütmesini, otlatmasını istedi**

إِسْعادٌ (*is'âd*) **mutluluk verme, mutlu etme**

أَسْمَى (*esmâ*) **daha yüce, daha ulvî (muzâf durumunda: en yüce)**

إِشْتَهى (*iştehâ*) **istedi, arzuladı**

أَفْلَحَ (*eflaha*) **kurtuluşa erdi; başarılı oldu**

إِمْتَعَضَ (*imte'ada*) **gücendi, alındı**

أَنْفَقَ (*enfeka*) **harcadı, sarf etti (para vb.)**

أَوْجاعٌ (*evcâ'*) **ağrılar, sancılar** (t.) وَجَعٌ (*veca'*)

تَمَسَّكَ بـ... (*temesseke bi*) **bir şeye, birine tutundu, sarıldı, yapıştı**

تَنْشيطٌ (*tenşît*) **canlandırma, harekete geçirme**

تَوَدَّدَ إِلَى... (*teveddede ilâ*) **birisiyle iyi geçindi**

ثابَرَ (*sâbera*) **bir şeyde ısrarcı oldu**

جَريمَةٌ (*cerîme*) **suç**

حَميدٌ (*hamîd*) **övülmeye değer**

حُطَامٌ (*hutâm*) **enkaz, kalıntı**

حُقوقُ الإنسانِ (*hukûku'l-insân*) **insan hakları**

حَليفٌ (*halîf*) **müttefik, destekçi**

خَشَعَ – يَخْشَعُ (*haşe'a-yahşe'u*) **saygı ve inançtan ürpermek, korkmak**

خَشْيَةٌ (*haşye*) **korku, korkma**

دافَعَ عَنْ... (*dâfe'a 'an*) **birini veya bir şeyi savundu, müdafaa etti**

سَجَّلَ (*seccele*) **kaydetti**

سَعْي (*sa'y*) **çaba, gayret; koşma**

السَعْي (*es-sa'y*) **Mekke'de Safa ve Merve tepeleri arasında hacıların say yapması**

سُلُوكِيَّات (*sulûkiyyât*) **davranışlar, hal ve hareketler**

شَيْخُوخَة (*eş-şeyhûha*) **yaşlılık**

صِعَاب (*sı'âb*) **zorluklar** (t.) صَعْبَة (*sa'be*)

صَفاء (*safâ'*) **mutluluk, duruluk,dürüstlük**

ضَرَعَ - يَضْرَعُ (*dare'a- yadre'u*) **yalvarmak** (إلى: **birine**)

طَافَ - يَطُوفُ (*tâfe- yetûfu*) **dönmek, dönüp dolaşmak**

ظُرُوف (*zurûf*) **şartlar, koşullar** (t.) ظَرْف (*zarf*)

عَجَزَ - يَعْجِز (*'aceze- ya'cizu*) **yapmamak, aciz kalmak** (عن: **bir şeyi**)

عَرِق (*'arik*) **terli**

غَنَم (*ganem*) **koyun, küçük baş hayvan**

كَرَّمَ (*kerrame*) **saygı gösterdi**

لَحَظَات (*lahazât*) **anlar** (t.) لَحْظَة (*lahza*)

مُتَعَطِّلُونَ (*mute'attilûn*) **işsizler, başıboşlar**

مَسَحَ–يَمْسَحُ (*meseha–yemsehu*) **silmek**

مُشْرِف (*muşrif*) **sorumlu, ilgili kişi, yetkili**

مَعْنَوِيَّات (*ma'neviyyât*) **moral**

مَوْهُوب (*mevhûb*) **yetenekli, kabiliyetli**

نَبَتَ – يَنْبُتُ (*nebete – yenbutu*) **yetişmek (bitki, meyve, sebze vs.)**

نَقَاء (*nakâ'*) **saflık, katışıksız olma**

نِقابة (*nikâbe*) **sendika**

هَطَلَ – يَهْطِلُ (*hetale- yahtılu*) **iri taneli ve şiddetli yağmak (yağmur)**

وَصَّى (*vassâ*) **tavsiye etti**

وَفَّى (*veffâ*) **tam olarak verdi (payını, hakkını)**

يَنْبَغِي (*yenbegî*) **gerekli, uyun olur**

bölümün deyimleri

تعبيرات الوحدة

إيجابًا/ إيجابيًّا (*îcâben/îcâbiyyen*) **olumlu bir şekilde, olumlu olarak**

بالجِدّ (*bi'l-cidd*) **ciddiyetle**

بَذَل مِن جُهْد (*bezele min cuhd*) **gayret gösterdi**

لِلهِ دَرُّكَ (*lillâhi derruke*) **helal olsun!, aferin!**

سَلْبًا / سَلْبِيًّا (*felâ acebe*) **olumsuz bir şekilde, olumsuz olarak**

عَنْ طَرِيقِ... (*'an tarîk*) **...yoluyla, ...aracılığıyla**

فَلاَ عَجَبَ (*felâ 'acebe*) **şaşılacak bir şey yok**

Bölüm 8

Atıf Edatları

öğrenme çıktıları

1 **Günlük Hayatımızda Arapça 8**

1 Atıf edatlarını ve bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

2 **Atıf Edatları**

2 Atıf edatlarını cümle içinde kullanabilme becerisi kazanma, atıf edatlarının bulunduğu cümlelerde yer alan ma'tûf ve ma'tûfun aleyh'i tespit etme becerisi elde etme

3 **Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller**

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları içinde atıf edatı bulunan cümlelerde kullanma becerisi kazanabilme

4 **Arapçada Kalıp İfadeler**

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve atıf cümlelerinde kullanma becerisi elde etme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية : • Atıf Edatları أدوات العطف • Atıf Harfleri حروف العطف • Ma'tûfun Aleyh المعطوف عليه • Ma'tûf المعطوف

GİRİŞ

مُقَدّمة

Kitabınızın önceki bölümlerinde nasb ve cezm edatları ile şart edatlarını öğrendiniz. Bu bölümde ise atıf edatlarını tanıyacak, Arapçada atıf edatı/harfiyle cümlelerin oluşumunu ve farklı atıf edatlarını ayrıntılarıyla görecek, irâb örnekleriyle konuyu daha iyi kavrayacaksınız.

Bu bölümde ayrıca harf-i cerlerle kullanılan bazı fiillerin kullanımına yönelik örneklere ve kalıp ifadelere de yer verilecek, bir diyalog ve bir metin ile konu pekiştirilmeye çalışılacaktır. Bölümün sonunda öğrendiklerinizi yaşamla ilişkilendireceğiniz bir metin ve birkaç Arap atasözü de bulacaksınız.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 8

العربية في حياتنا اليوميّة ٨

İbn-i Sina

Öğretmen: İbn-i Sina hakkında bir şeyler biliyor musun?

Öğrenci: Evet, kendisi İslâm'ın en büyük âlimlerinden ve filozoflarındandır.

Öğretmen: Nerede doğup yaşadı?

Öğrenci: Buhara yakınlarında bir köyde doğdu.

Öğretmen: Çocukluğu nasıl geçti?

Öğrenci: Felsefe ve fıkıh; sonra da tıp ve edebiyat okudu.

Öğretmen: Hayatı boyunca memleketinde mi kaldı?

Öğrenci: Hayır, aksine Buhara, Curcân ve Hemedan'a gitti.

Öğretmen: Hangi alanda sivrilmişti (öne çıkmıştı), tıpta mı yoksa felsefede mi?

Öğrenci: Her ikisinde de uzmandı; ama kendisi doktorluğuyla ün kazanmıştır.

Öğretmen: Peki, İbn-i Sina hangi konularda eser yazdı?

Öğrenci: Tıp, astronomi, edebiyat, müzik ve hatta ev idaresi konularında.

Öğretmen: İbn-i Sina yalnızca iyi bir doktor muydu?

ابن سينا

المُعَلِّمُ: هل تَعْرِفُ عن ابنِ سينا شَيْئاً؟

التِّلْمِيذُ: نَعَم، إنه مِنْ أَكَابِرِ عُلَمَاءِ الإسلاَمِ وَفَلاَسِفَتِهِم.

المُعَلِّمُ: أَيْنَ وُلِدَ وعَاشَ؟

التِّلْمِيذُ: وُلِدَ فِي قَرْيَةٍ قريبةٍ مِنْ بُخارَى.

المُعَلِّمُ: كَيْفَ مَضَتْ طُفُولَتُهُ؟

التِّلْمِيذُ: دَرَسَ الفلسفةَ والفِقْهَ، ثُمَّ الطِبَّ والأَدَبَ.

المُعَلِّمُ: فَهَلْ مَكَثَ طَوالَ عُمْرِهِ فِي بَلَدِهِ؟

التِّلْمِيذُ: لا بَلْ سَافَرَ إلى بُخارى وجُرْجَانَ فَهَمَدَانَ.

المُعَلِّمُ: فِي أيِّ مَجَالٍ بَرَعَ، فِي الطِّبِ أم الفلسفةِ؟

التِّلْمِيذُ: كَانَ خَبيراً فِي كِلَيْهِمَا، لَكِنَّهُ اِشْتَهَرَ بِطَبَابَتِهِ.

المُعَلِّمُ: فَفِي أيِّ المَوَاضِيعِ أَلَّفَ ابنُ سينا؟

التِّلْمِيذُ: فِي الطِّبِ والفَلَكِ والأَدَبِ والمُوسِيقَى وحتَّى تدبيرِ المَنْزِلِ.

المُعَلِّمُ: هَل كَانَ ابنُ سينا طبيبًا ماهرًا فقط؟

Öğrenci:	O, yalnızca iyi bir doktor değil aynı zamanda bilinçli bir entelektüeldi.	التِّلْمِيذُ: لَم يَكن طبيبًا ماهرًا فقط بل مثقفا واعيا.
Öğretmen:	Sadece ilimle mi uğraşmıştı?	المُعَلِّمُ: فَهَلْ اِشْتَغَلَ بِالعِلْمِ فَقَطْ؟
Öğrenci:	Doktor, hoca, sonra da maliye bakanı olarak görev yapmıştır.	التِّلْمِيذُ: عَمِلَ طبيباً وأستاذاً، ثم وزيراً لِلْمَالِ.

Öğrenme Çıktısı

1 Atıf edatlarını ve bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Araştır/Tekrarla 1
Verilen diyaloğu defterinize yazarak tekrar ediniz.

İlişkilendir/Karşılaştır
Diyalogda atıfla ilgili ifadeleri ve cümleleri Türkçesiyle karşılaştırınız.

Anlat/Paylaş
Verilen diyaloğu okuyunuz ve arkadaşlarınızla birlikte Arapça olarak canlandırmaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: ATIF EDATLARI

القواعِد: أدوات العطف

Arapça'da ***atıf*** (اَلْعَطْفُ), belirli harf ya da edatlar yoluyla kelime ya da cümleleri, aynı hükme bağlamaktır. Atıf harflerinden/edatlarından önce gelen kelime ya da cümleye ***ma'tûfun aleyh***; sonra gelen kelime ya da cümleye de ***ma'tûf*** denir. **Ma'tûfun aleyh** nasıl irap ediliyorsa, ***ma'tûf*** da aynı şekilde irap edilir; yani ***ma'tûf*** olan kelime veya cümle irap yönünden ***ma'tûfun aleyh***'e uyar.

ذَهَبَ عَلِيٌّ و مُحَمَّدٌ إلى القَرْيَةِ. (Ali ve Muhammet köye gittiler.)

Yukarıdaki cümlede عَلِيٌّ kelimesi fâildir ve merfûdur. Kendisinden sonra gelen ve bir atıf harfi olan و (vav) مُحَمَّدٌ kelimesini ona bağlar. Bu durumda عَلِيٌّ kelimesi ma'tûfun aleyh, atıf harfinden sonra gelen مُحَمَّدٌ kelimesi ise ma'tûf olarak adlandırılır. Bu örnekte ma'tûfun, merfû olan ma'tûfun aleyh gibi merfû olduğuna dikkat ediniz:

Ma'tûf	Atıf Harfi	Fâil (Ma'tûfun aleyh)	Fiil
مُحَمَّدٌ	و	عَلِيٌّ	ذَهَبَ

رَأَيْتُ المُعلِّمينَ و المُعلِّماتِ في السُّوق. (Erkek öğretmenleri ve kadın öğretmenleri çarşıda gördüm.)

Yukarıdaki örnekte الْمُعلِّمِينَ kelimesi mef'ûlun bih olduğu için mansûbdur. (Düzenli eril çoğuldur ve ye harfi ile mansûb olmuştur.) Atıf harfinden sonra gelen kelime الْمُعلِّماتِ ise mef'ûlun bihe ma'tûfdur

ve irâb bakımından ma'tûfun aleyh olan mef'ûlun bihe uyarak mansûb olmuştur. (المُعلِّماتِ kelimesinin düzenli dişil çoğul olduğu için kesra ile mansûb olduğuna dikkat ediniz.)

Ma'tûf	Atıf Harfi	Mef'ûlun bih (Ma'tûfun aleyh)	Fiil ve Fâil
المُعلِّماتِ	و	المُعَلِّمِينَ	رَأَيْتُ

Atıf harflerinin iki kelimeyi birbirine bağladıkları gibi iki cümleyi de birbirine bağlayabildiklerini belirtmiştik. Burada dikkat etmemiz gereken husus ma'tûfun aleyh olan cümlenin ne tür bir cümle olduğudur. Eğer ma'tûfun aleyh fiil cümlesi ise ma'tûf olan cümle de fiil cümlesi olarak gelir. Ayrıca ma'tûf olan cümle zaman bakımından da ma'tûfun aleyhe uyar. Ancak ma'tûfun aleyh olan cümle bir isim cümlesi ise ma'tûf olan cümle de isim cümlesi olarak gelir.

خَرجَ أبي مِنَ البيتِ و ذهَبَ إلى المَسْجِدِ. (Babam evden çıktı ve camiye gitti.)

Ma'tûf	Atıf Harfi	Fiil Cümlesi (Ma'tûfun aleyh)
ذهَبَ إلى المَسْجِدِ.	وَ	خَرجَ أبي مِنَ البيتِ

أَسْتَيْقِظُ مُبَكِّرًا كُلَّ صَباحٍ و أُحَضِّرُ الفُطُور. (Her sabah erken kalkarım ve kahvaltıyı hazırlarım.)

Ma'tûf	Atıf Harfi	Fiil Cümlesi (Ma'tûfun aleyh)
أُحَضِّرُ الفُطُور.	وَ	أَسْتَيْقِظُ مُبَكِّرًا كُلَّ صَباحٍ

البَيْتُ كَبيرٌ و الحَديقةُ صَغيرةٌ. (Ev büyük ve bahçe küçük.)

Ma'tûf	Atıf Harfi	İsim Cümlesi (Ma'tûfun aleyh)
الحَديقةُ صَغيرةٌ.	وَ	البَيْتُ كَبيرٌ

Atıf Edatları şunlardır:

1. الوَاوُ (*Vâv*): Sıra gözetmeksizin bir işe katılım/ortaklık (müşâreket) ifade eder:

يُقَسَّمُ ٱلْفِعْلُ إلى مَاضٍ، وَمُضَارِعٍ، وأَمْرٍ. (Fiil, mâzi, muzâri ve emir olmak üzere [üçe] ayrılır)

دَخَلَ المديرُ وَمُسَاعِدُهُ إلى الْغُرْفَةِ. (Müdür ve yardımcısı odaya girdi.)

لِلطَّائِرَاتِ دَوْرٌ هَامٌّ فِي السِّلْمِ وَالْحَرْبِ. (Uçakların, hem savaşta hem de barışta önemli rolü vardır.)

اِخْتَلَفَ التَّاجِرُ وَشَرِيكُهُ. (Tüccar ve ortağı anlaşmazlığa düştüler.)

2. الفاء (*Fâ*): Sıra ve düzen olması koşuluyla katılım/ortaklık (müşareket) ifade eder:

دَخَلَ الطَّبِيبُ فَفَحَصَ المَرِيضَ. (Doktor, içeri girip hastayı muayene etti.)

اِجْتَهَدْنَا فَنَجَحْنَا. (Gayret edip başardık/Gayret ettik ve başarılı olduk.)

رَآنَا أَبُوكَ فَحَيَّانَا. (Baban bizi görüp selamladı.)

3. ثُمَّ (*Summe*): Bazen ard arda, bazen de zaman aralığı gözeterek işlerin sırayla yapıldığını gösterir:

سَافَرَ خَالِدٌ ثُمَّ زَيْدٌ. (Halit, sonra da Zeyd yolculuğa çıktılar.)

حَزَمْتُ أَمْتِعَتِي ثُمَّ سَافَرْتُ. (Eşyalarımı topladım, sonra da yola çıktım.)

عَمِلَ السَّفِيرُ فِي الرَّبَاطِ ثُمَّ الجَزَائِرِ. (Elçi, Rabat'ta, sonra Cezayir'de görev yaptı.)

4. أو (*Ev*): İki şey arasında muhayyer kalma, karar verememe, tercih edememe; bazen tereddüt ya da şüpheye düşme veya bir kapalılığı (ibhâm) gidermek amacıyla kullanılır:

لِلتَّخْيِيرِ (Muhayyer kalma, karar vermeye çalışma vs.):

سَأَخْرُجُ السَّاعَةَ الوَاحِدَةَ أَوِ الثَّانِيَةَ. (Saat birde ya da ikide çıkacağım.)

لِلْإِبَاحَةِ (Seçenek sunma, öneri):

صَاحِبْ العَالِمَ أَوِ الزَّاهِدَ. (Alim ya da zahid kişiyle dost ol!)

لِلشَّكِّ (Şüphe ifade etme, kararsızlık vs.) :

جَلَسْنَا سَاعَةً أَوْ سَاعَتَيْنِ. (Bir ya da iki saat oturduk.)

لِلإبهام (Anlamda kapalılık, tereddüt):

أَنَا أَوْ أَنْتَ مُخْطِئٌ. (Ben ya da sen hatalıyız.)

لِلْإِضْرَابِ عَنِ الْقَوْلِ الأَوَّلِ (İlk sözü tashih için):

﴿وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ﴾

Biz onu (Yunus'u) yüz bin veya daha çok insana peygamber olarak gönderdik. (*Sâffât Sûresi*, 147)

5. أَمْ (*Em*): Bir şeyde karar kılma, belirleme ve kesinleştirme ifade eder. Soru cümlelerinde iki seçeneği bir birine bağlar:

أَتُحِبُّ أَنْ تَلْعَبَ كُرَةَ الْقَدَمِ أَمْ كُرَةَ الْيَدِ؟ (Futbol mu yoksa hentbol mu oynamak istersin?)

أَ تَأْتِي مَعَنا إلى المسْرَحِ أمْ تَدْرُسُ فِي البيْتِ؟ (Bizimle tiyatroya mı gelirsin yoksa evde ders mi çalışırsın?)

6. حتى (*Hattâ*): Başka anlamları ve işlevleri de olan *Hattâ*, bir atıf edatı olarak, hesapta olmayan bir şeyi/nesneyi de kendisinden önce zikredilen olayın ya da yargının içine dahil eder.

اِحْتَفَظَ الْبَخِيلُ بِمَالِهِ حَتَّى الْقُرُوش. (Cimri, bütün servetini son kuruşuna kadar sakladı.)

7. بَلْ (*Bel*): Daha önce söylenmiş bir sözü pekiştirmek, vurgulamak ya da önceki anlamı düzeltmek için kullanılır.

لاَ تُصَاحِبِ الأَحْمَقَ بَلِ الْعَاقِلَ. (Ahmakla değil akıllıyla dost ol.)

ما شَرِبْتُ كُوبًا بَلْ كُوبين مِن الحَليب. (Bir bardak değil iki bardak süt içtim.)

8. لاَ (*Lâ*): Olumsuzluk ifade eden bir atıf harfi olup cümle içindeki ilk ifadenin geçerliliğini, sonra gelen ifadenin de geçersizliğini pekiştirir:

يَنْتَصِرُ الْقَوِيُّ لاَ الضَّعِيفُ. (Zayıf değil güçlü kazanır.)

عَرَضَ الخَبِيرُ فِي الاِجْتِمَاعِ عِلاَجَ الْمُشْكِلَةِ لاَ سَبَبَهَا فَقَطْ.
(Uzman, toplantıda sadece sorunun nedenini değil, çözümünü de sundu.)

كُنْ صَدِيقًا لا عَدُوًّا. (Dost ol, düşman olma!)

9. لكِنْ (*Lâkin*) : İstidrâk (anlam kapalılığını giderme, bir eksiği tamamlama) amacıyla kullanılan bu edatın atıf işlevi görmesi için kendisinin *lâkin* biçiminde sâkin kullanılması, *lâkinne* biçiminde şeddeli kullanılmaması gerekir. Ayrıca vâv harfiyle (*velâkin* biçiminde) kullanılmaması, öncesinde bir olumsuzluk (*nefiy* ya da *nehiy*) bulunması, matûfunun da cümle değil tek bir kelime olması şartı vardır. Şimdi aşağıdaki örnekleri inceleyelim.

ما زُرْتُ عَمَّتِي لَكِنْ جَدَّتِي. (Halamı değil ninemi ziyaret ettim.)

ما أَكَلتُ اللَّحْمَ لكِنْ الدَّجاجَ. (Et değil tavuk yedim.)

لاَ تَشْرَبْ مَاءً عَكِراً لَكِنْ صَافِياً. (Bulanık su değil temiz su iç.)

ما شَرِبْتُ الشَّايَ لكِنْ الماءَ. (Çay değil su içtim.)

لَمْ يأْتِ الطبيبُ لكِنْ المهندسُ. (Doktor değil mühendis geldi.)

Atıf edatı olması için aranan şartlar yerine getirilmezse لكِنْ (lâkin) edatı atıf işlevi görmez, yani kendisinden sonra gelen kelime ya da cümle kendisinden önce gelen kelime ya da cümleden irap bakımından bağımsız olur. Örnekleyecek olursak:

لكِنْ (lâkin) edatı eğer vâv harfi ile kullanılırsa, artık atıf edatı değildir, vâv harfi atıf edatı olarak irablanır:

ما زُرْتُ عَمَّتِي وَلكِنْ زُرْتُ جَدَّتِي. (Halamı ziyaret etmedim ama ninemi ziyaret ettim.)

لكِنْ (lâkin) edatından önce olumsuzluk (nefy) ya da nehiy bulunmazsa:

أنا أَكَلْتُ اللَّحْمَ فِي المَطْعم لكِن هُم أَكَلُوا الدَّجاجَ. (Ben lokantada et yedim ama onlar tavuk yediler.)

لكِنْ (lâkin) edatının matûfu tek bir kelime değil cümle olursa:

لاَ تَشْرَبْ مَاءً عَكِراً لَكِنْ اِشْرَبْ ماءً صَافِياً. (Bulanık su içme ama temiz su iç.)

Şimdi konuyu daha iyi pekiştirmek için bazı cümlelerin irâbını yapalım:

والِدَتِي أَوْ والِدِي سَيَحْضُرُ لِيَأْخُذَنِي مِنَ المَدْرَسَةِ. (Annem ya da babam beni okuldan almak için gelecek.)

والِدَتِي: (والِدَة) Mubteda, merfû, ref alâmeti kapalı te harfi üzerinde takdir edilen (varsayılan) damme –birinci tekil şahıs zamirinin bitişmesi dolayısıyla damme harekesi görünemedi ve zorunlu olarak kesraya dönüştü. Bu tür durumlarda dammenin görünemeyişiyle ilgili olarak Araplar irâbı mealen şöyle yaparlar: mubteda, merfû, ref alâmeti mazeret dolayısıyla görünemeyen takdiri damme: *mubtede' merfû', 'alâmetu ref'ihî ed-damme el-mukaddera mena'a min zuhûrihâ et-te'azzur-*; aynı zamanda muzâf, (ي): mutekellim yâ'sı muzâfun ileyh mahallen mecrûr. Ma'tûfun aleyh.

أَوْ : Atıf harfi

والِدِي : (والِد) Ma'tûf, merfû, ref alâmeti dal harfi üzerinde takdir edilen (varsayılan) damme, aynı zamanda muzâf, (ي) mutekellim yâ'sı muzâfun ileyh mahallen mecrûr.

سَيَحْضُرُ : (سـ) Gelecek zaman edatı, (يَحْضُرُ) muzâri fiil, üçüncü tekil, eril. Fâili gizli zamir (هُو). Fiil cümlesi olarak mubtedanın haberi, mahallen merfû, çünkü cümlelerin irâbı mahallendir.

لِيأْخُذَنِي : (لِ) nasb edatı, (يأْخُذَ) muzâri fiil, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, (ن) nûn-u vikâye, (ي) mef'ûlun bih, mahallen mansûb, çünkü zamirler mebnîdir.

مِنَ : Harf-i cer

المَدْرَسَةِ : Mecrûr, cer alâmet sondaki kesra.

لاَ تُصَاحِبْ جَاهِلاً بَلْ مُتَعَلِّماً. (Cahil ile değil okumuşla dostluk yap.)

لاَ : Nehiy edatı

تُصَاحِبْ : Muzâri fiil, baştaki nehiy (لا)'sından dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki sükûn. Fâili gizli zamir (أَنْتَ).

جَاهِلاً : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha; ayrıca ma'tûfun aleyh.

بَلْ : Atıf edatı. Bir önceki cümlenin ya da kelimenin işlevini/görevini, dolayısıyla irâbını kendisinden sonraki kelimeye taşır.

مُتَعَلِّماً : Ma'tûf isimdir, ma'tûfun aleyhe uygun olarak o da mansûbdur, nasb alâmeti sondaki fethadır.

﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللهِ وَالْفَتْحُ﴾ (Allah'ın yardımı ve fetih geldiğinde, *Nasr Sûresi*,1)

إِذَا : Cezm etmeyen şart edatı. Zarf anlamı da taşır.

جَاءَ : Şart cümlesinde yer alan mâzi fiil (şart fiili), 3. Tekil, eril.

نَصْرُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme, aynı zamanda muzâf. Ayrıca ma'tufun aleyh.

اللهِ : Lafzı celal, muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

وَ : Atıf edatı olup kendisinden sonraki kelimenin de eyleme ortak olduğunu açıklar. Bir önceki cümlenin ya da kelimenin işlevini/görevini, dolayısıyla irâbını kendisinden sonraki kelimeye taşır.

الفتحُ : Ma'tûf isim. Ma'tûfun aleyhin irâbına uyarak merfû olmuştur, ref alâmeti sondaki dammedir.

Öğrenme Çıktısı

2 Atıf edatlarını cümle içinde kullanabilme becerisi kazanma, atıf edatlarının bulunduğu cümlelerde yer alan ma'tûf ve ma'tûfun aleyh'i tespit etme becerisi elde etme

Araştır/Tekrarla 2

Arapça atıf edatı yapılarını inceleyiniz ve tekrarlayınız.

İlişkilendir/Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "İsrâ' Sûresi" 19, "Bakara Sûresi" 140, "Âl-i İmrân Sûresi" 67, "Furkân Sûresi" 44. ayet-i kerimelerinde geçen atıf edatlarını tespit ediniz.

Anlat/Paylaş

Öğrendiğiniz atıf edatlarını Arapça bilen arkadaşlarınızla birlikte cümle içinde çalışınız.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المُسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

Ortaya bir şey çıkardı, gizli bir şeyi buldu	**كَشَفَ عَنْ ...**

كَشَفَ الآثَارِيُّونَ أَثْنَاءَ الْحَفْرِيَّاتِ عَنْ مَعْبَدٍ وَحَمَّامٍ.
(Arkeologlar, kazılar sırasında bir tapınak ve bir hamam ortaya çıkardılar.)

تَمَّ الكَشْفُ عن هُوِيَّةِ السَّارِقِ وَأَشْكَالِهِ.
(Hırsızın kimliği ve eşkâli tespit edildi.)

كَشَفَ الصَّحَفِيُّونَ عَنْ فَضِيحَةٍ وَصَفْقَةٍ سِرِّيَّةٍ.
(Gazeteciler bir skandalı ve gizli bir pazarlığı ortaya çıkardılar.)

Bir şeye sebep oldu, yol açtı	**بَعَثَ عَلَى ...**

بَعَثَتْ الضُّغُوطُ وَالْمُعَامَلاَتُ التي تَعَرَّضَ لَهَا والدي على أَزَمَاتٍ نَفْسَانِيَّةٍ فيه.
(Babamın maruz kaldığı baskı ve davranışlar, kendisinde ruhsal bunalımlara yol açtı.)

بَعَثَ الزِّحَامُ فِي السُّوقِ على دَهْسِ عَشَرَاتِ النَّاسِ وَإِصَابَتِهِمْ.
(Çarşıdaki izdiham, onlarca kişinin ezilmesine ve yaralanmasına yol açtı.)

بَعَثَتْ الاكتِشَافَاتُ والإِخْتِرَاعَاتُ الجديدةُ على تَغَيُّرِ بَعْضِ الأَفْكَارِ وَالرُّؤَى.
(Yeni keşifler ve buluşlar, bazı görüş ve düşüncelerin değişmesine yol açtı.)

Bir şeye tercih eti, yeğledi	**فَضَّلَ على ...**

أُفَضِّلُ الشَّايَ على القَهْوَةِ بَلْ على كُلِّ الْمَشْرُوبَاتِ.
(Çayı kahveye, hatta bütün içeceklere tercih ederim.)

رَفَضَ جَدِّي السُّكْنَى فِي المدينةِ فَفَضَّلَ الإِقَامَةَ فِي الْقَرْيَةِ.
(Dedem şehirde oturmayı reddedip köyde yaşamayı yeğledi.)

Öğrenme Çıktısı

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları içinde atıf edatı bulunan cümlelerde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Yukarıda verilen harf-i cerli fiilleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Bakara Sûresi" 47, "Nisâ Sûresi" 95, "Neml Sûresi" 44, "Zuhruf Sûresi" 50. ayet-i kerimelerinde geçen harf-i cerli fiillerin kullanımını inceleyiniz.

Anlat/ Paylaş

Yukarıda kullanılan harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبيرات في اللغة العربية

فَضْلاً عَنْ ...
Ayrıca, ilave olarak, bunun yanı sıra

كَمْ لُغَةً تَعْرِفِينَ؟
Kaç dil biliyorsun?

أَعْرِفُ العَرَبِيَّةَ وَالفَارِسِيَّةَ فَضْلاً عن الإنجليزية.
Arapça, Farsça; ayrıca İngilizce biliyorum.

نَزْرَعُ الْقَمْحَ وَالأُرْزَ وَالشَّعِيرَ فَضْلاً عَنِ الذرةِ.

Mısırın yanı sıra buğday, pirinç ve arpa da ekiyoruz.

رَغْمَ أَنَّ ...
... olmasına rağmen,
... olmakla birlikte, ... karşın

رَغْمَ أَنَّهُ فقيرٌ، لا يَتَأَخَّرُ عن مُسَاعَدَةِ الْمُحْتَاجِينَ.

(Yoksul olmasına rağmen muhtaçlara yardım etmekten geri kalmıyor.)

رَغْمَ أَنَّ الجَوَّ كَانَ بارداً، خَرَجَ دُونَ أَنْ يلبسَ المِعْطَفَ.

(Hava soğuk olmasına rağmen palto giymeden dışarı çıktı.)

رَغْمَ أَنَّهُ مريضٌ، دَاوَمَ على المحاضراتِ.

(Hasta olmasına rağmen derslere devam etti.)

بِصُورَةٍ مَلْحُوظَةٍ
Gözle görülür bir şekilde, somut olarak, açık bir şekilde

تَطَوَّرَتِ التِّجارةُ والصِّناعةُ بصورةٍ ملحوظةٍ.
(Sanayi ve ticaret, gözle görülür bir şekilde gelişti.)

تَظْهَرُ آثَارُ الفارابي وابن رُشد في مؤلَّفاتِ والِدِي بصورةٍ ملحوظةٍ.
(Farabi ve İbn Rüşd'ün etkisi, babamın eserlerinde açıkça görülmektedir.)

بِنَاءً على ...
... üzerine, -e dayanarak

بناءً على طَلَبِكُم، سَأُتَرْجِمُ مَقَالَةً أَوْ مَقَالَتَيْنِ.
(İsteğiniz üzerine, bir ya da iki makale çevireceğim.)

بناءً على تعليماتِ الوِزَارَةِ، سَنُؤْوِي المُعاقِينَ والمَنْكُوبِينَ فاللاجِئِينَ.
(Bakanlığın talimatı üzerine engellileri, afetzedeleri ve sığınmacıları barındıracağız.)

بناءً على ذلك، نُرِيدُ البَقَاءَ لا الذَّهاب. (Bundan dolayı, gitmek değil kalmak istiyoruz.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve atıf cümlelerinde kullanma becerisi elde etme

Araştır/ Tekrarla 4

Yukarıda verilen kalıp ifadeleri defterlerinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Arapça gazetelerde geçen başlıkları inceleyiniz. Bu başlıklarda geçen kalıp ifadeleri şimdiye kadar öğrendiklerinizle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Yukarıda kullanılan kalıp ifadelerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma

قراءة

تَخْطِيطُ المُدُن

ظَهَرَ عِلْمُ تَخْطِيطِ الْمُدُنِ بَعْدَ التَّدْمِيرِ الَّذِي سَبَّبَتْهُ الحَرْبُ العَالَمِيَّةُ الثَّانِيَةُ فِي المُدُنِ الأُورُوبِّيَّةِ. وَقَدْ بَدَأَ التَّخْطِيطُ مُنْذُ الْقُرُونِ الْمَاضِيَةِ، بَلِ الْعُصُورِ القَدِيمَةِ، وَلَكِنْ تَطَوَّرَتْ وَازْدَهَرَتْ فِي الْقَرْنِ الْعِشْرِينَ. يُعَرَّفُ تَخْطِيطُ المُدُنِ بِأَنَّهُ خَلِيطٌ مِنَ الْعِلْمِ وَالْفَنِّ اللَّذَيْنِ يَهْدِفَانِ إِلَى تَنْظِيمٍ، أَوْ تَرْتِيبٍ، أَوِ التَّوَصُّلِ إِلَى اِسْتِخْدَامِ الأَرَاضِي بِالشَّكْلِ المُنَاسِبِ ، وَمِنْ ذلك وُضِعَتْ مَشَارِيعُ مُنَاسِبَةٌ لِتَنْظِيمِ الطُّرُقِ وَالشَّوَارِعِ وَحَتَّى الأَزِقَّةِ فِي المدينة. يَجِبُ أَنْ نَعْرِفَ أَنَّ تخطيطَ المُدنِ عَمَلِيَّةٌ لاَ تَقْتَصِرُ عَلَى تَنْظِيمِ الشَّوَارِعِ فَقَطْ، بَلْ إِنَّهُ يَشْمَلُ المدينة بِأَكْمَلِهَا.

Şehir Planlama

Şehir planlama bilimi, Avrupa kentlerinde II. Dünya Savaşı'nın yol açtığı yıkımın ardından ortaya çıkmıştır. Planlama, geçmiş asırlarda, hatta eski çağlarda başlamış; ancak XX. Yüzyılda gelişme göstermiştir. Şehir Planlama, araziyi uygun bir şekilde kullanmayı ve düzenlemeyi hedefleyen bilim ve tekniğin/sanatın karışımı olarak tanımlanır. Bu bağlamda şehirdeki yolların, caddelerin ve hatta sokakların düzenlenmesi için birtakım uygun projeler hazırlanmıştır. Şunu da bilmeliyiz ki şehir planlama, sadece caddeleri düzenlemekle sınırlı değildir, bilakis şehrin tamamını kapsayan bir iştir.

Kaynak: http://mawdoo3.com/تعريف_تخطيط_المدن'dan uyarlanmıştır.

Yaşamla İlişkilendir اِرْبِطْ بالحياة

الصَّدَاقَةُ

نَحْتَاجُ دَائِماً فِي هَذِهِ الحَيَاةِ إلى شَخْصٍ يَكُونُ بِقُرْبِنَا، نَشْكُو إليه هُمُومَنَا، وَنُشَارِكُهُ أَفْرَاحَنَا وَأَحْزَانَنَا، نَأْتَمِنُهُ عَلَى أَنْفُسِنَا، وَفِيٌّ لَنَا حَتَّى فِي غِيَابِنا. فَهَلْ نُرِيدُ صَدَاقَةً عَادِيَّةً أَمْ صَدَاقَةً حقيقيةً مُخْلِصَةً؟ لَيْسَتِ الصَّدَاقَةُ الْبَقَاءَ مَعَ الصَّدِيقِ وَقْتاً أَطْوَلَ، بَلِ الْبَقَاءُ عَلَى الْعَهْدِ حَتَّى وَإِنْ طَالَتِ المسَافَاتُ أَوْ قَصُرَتْ.

الصّداقة الحقيقيّة كَالمِظَلَّةِ، كلّما اِشْتَدَّ المطرُ اِزْدَادَتِ الحَاجَةُ لها. الصّداقة الحقيقيّة لا تَذُوبُ مِثْلَمَا يَذُوبُ الثّلجُ، ثُمَّ إنَّها لا تَمُوتُ إلّا إذا مَاتَ الحُبُّ. الصَّدَاقَةُ الحقيقيّةُ حُلْمٌ وَكِيَانٌ يُسَكِّنُ الْوِجْدَانَ. التَّسَامُحُ أَسَاسُ الصَّدَاقَةِ وَالحُبِّ. الصّداقةُ لا تُوزَنُ بِمِيزَانٍ ولا تُقَدَّرُ بِأَثْمَانٍ، فلا بُدَّ مِنْهَا لِكُلِّ إنسانٍ. ثِمَارُ الصّداقةِ لَيْسَتْ ثماراً تُجْنَى في مَوْسِمِهَا، وَلَكِنْ ثمارٌ تُجنى كلَّ لَحْظَةٍ. الصّداقةُ الحقيقيّةُ لَيْسَت بِطُولِ السِّنِينَ، بل بِصِدْقِ المَوَاقِفِ. الصّداقةُ الحقيقيّةُ هي الوردةُ الوحيدةُ التي لا أشواكَ فيها. مَتَى أَصْبَحَ صَدِيقُكَ بمنزلةِ نفسِك فَقَدْ عَرَفْتَ معنَى الصّداقةِ الحقيقيّةِ. الصّداقةُ هي الوَجْهُ الآخَرُ غيرُ البرّاقِ للحُبِّ، لكنّه الوجهُ الذي لا يَصْدَأُ. الصّداقة تُحْفَة، تَزْدَادُ قِيمَتُهَا كلّما مَضَى عليها الزَّمَنُ.

Kaynak: mawdoo3.com/أجمل_ما_قيل_عن_الصداقة_الحقيقية'dan sadeleştirilmiştir.

مُخْتارات مِنْ التُراث العربي مِنْ الأمْثال
Arap Atasözlerinden Seçmeler

عِشْ عَزِيزاً أَوْ مُتْ وَأَنْتَ كرِيمٌ.

Aziz bir şekilde yaşa, ya da saygın bir şekilde öl.

أَخُوكَ مَنْ صَدَقَك لاَ مَنْ صَدَّقَكَ.

Kardeşin, sana karşı dürüst olandır, seni tasdik edip duran değil.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen atıf edatlarından uygun olanıyla doldurunuz.

1. دَخَلَ المدِيرُ .... الحَارِسُ. (بل – حتَّى – ف)
2. سَافَرَ محمدٌ ....سَلْمَانُ. (و – أم – لكن)
3. نَفِدَ الزَّادُ ....الماءُ. (لكن – لا – أم)
4. أ زَيْدٌ بَاعَكَ الْبِضَاعَةَ ....عمرٌو؟ (لكن– أم – لا)
5. سَقَانَا حَلِيبًا ....ماءً. (ثُمَّ – أم – حتى)

2- Aşağıdaki cümlelerde, atıf edatlarından sonra ya da önce boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(الجامعة، صَديقُهُ ، شِعْراً، التُّفَّاحَ، الكَسُولُ، كُتُبَك، المُدير، رَأْسَها)

1. أَكَلْتُ الْعِنَبَ وَ........
2. لاَ يَنْجَحُ ....ولاَ الْمُهْمِلُ.
3. ذَهَبْتُ إلَى المَسْجِدِ ثُمَّ ....
4. أَقْرَأُ ....أَوْ نَثْراً.
5. لم يُجِبْ أحمدُ عَنِ السُّؤالِ لكنْ ....
6. يأكلُ الثّعلبُ الدّجاجةَ حتّى ....
7. جَلَسَ العامِلُ فَ........
8. اِجْمَعْ أَقْلاَمَكَ لاَ ....

3- Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. يُفضِّلُ زوجي الدَّجاج .... اللحم في واجِباته.
2. بَعَث مَرَضُهُ........ ابتعاده عن العمل.
3. كشَفَنا.........سرَّ هذه الأطعمة اللذيذة.
4. فَضَّلْنا الحياة في الريف....... الحياة في المُدُن الكبيرة.
5. متى سيَكشِفون ....الحقائقَ؟

4- Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(فَضْلاً عَنْ، رَغْمَ أَنَّ، بِصُورَةٍ مَلْحُوظَةٍ، بِناءً عَلَى)

1. يُدَاوِمُ على المحاضراتِ .....هُ مريضٌ.
2. .... طَلَبِهِ أَعْطَيْتُ لَهُ هَذِهِ الْوَثِيقَةَ.
3. تَتَحَسَّنُ حَالَةُ المريضِ يوماً فيوماً .....
4. هو طبيبٌ حَاذِقٌ .... كَوْنِهِ رِياضِيّاً ناجحاً.

5- Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. الكَذِبَ / الصِّدْقَ / أُحِبُّ / لا
2. اِجْتَهِدْ / تُهْمِلْ / لاَ / وَلَكِنْ
3. القَصِيدَةَ / أَمْ / الْقِصَّةَ / أَقَرَأْتَ
4. حَقّاً / لاَ / بَاطِلاً / لَكِنْ / تَقُلْ
5. العَسَلَ/ أوْ / سَأَذُوقُ / السُّكَّرَ

6- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. دَخَلَ الأُسْتَاذُ فَالْمُفَتِّشُ الفَصْلَ.
2. أَذَهَبْتَ إلى السينما أم المَسْرَحِ؟
3. تَعَلَّمْتُ الْقِرَاءَةَ ثُمَّ الْكِتَابَةَ.
4. خُذْ هَذَا الْكِتَابَ أَوْ ذَاكَ.
5. يَفُوزُ الشُّجَاعُ لاَ الْجَبَانُ.

7- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Peynir değil, zeytin yedim.
2. Gidecek misin yoksa kalacak mısın?
3. (Sırasıyla) Halid, Ali ve Tarık geldi.
4. Akrabalarım ve arkadaşlarım beni ziyaret ettiler.
5. Kahve değil meyve suyu iç.

1 Atıf edatlarını ve bölümde geçen bazı sözcük yapılarını kullanarak diyalog gerçekleştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 8

Diyalogla gerek bu bölümde işlenen dilbilgisi konularına giriş yapılmakta gerekse önceki bölümlerde işlenen konular, anlatılan ifade kalıpları pekiştirilmeye çalışılmakta, ibarelerin günlük dilde kullanımına ilişkin beceriler kazandırılmaktadır.

2 Atıf edatlarını cümle içinde kullanabilme becerisi kazanma, atıf edatlarının bulunduğu cümlelerde yer alan ma'tûf ve ma'tûfun aleyh'i tespit etme becerisi elde etme

Atıf Edatları

1. تَقَعُ مدينةُ طنطا في مصر بين القاهرةِ والإسكندريةِ.
(Tanta, Mısır'da Kahire ve İskenderiye şehirleri arasında yer alır.)

2. دَخَلَ الطَّبِيبُ فَفَحَصَ المَرِيضَ.
(Doktor, içeri girip hastayı muayene etti.)

3. هو يَقْرَأُ، غالباً، كُتُباً في الأدبِ أو التاريخِ.
(O, genellikle edebiyat ya da tarihle ilgili kitaplar okur.)

4. مَا رَحِمُوا الْمِسْكِينَ بَلْ ظَلَمُوهُ وَآذَوْهُ.
(Zavallıya acımayıp bilakis ona haksızlık ettiler ve eziyet verdiler.)

5. اِشْتَرَكَ النَّبِيُّ في غَزْوَةِ بَدْرٍ ثُمَّ في أُحْدٍ.
(Peygamber, Bedir ve daha sonra Uhud savaşına katıldı.)

6. أَتُحِبُّ أَنْ تَلْعَبَ كُرَةَ الْقَدَمِ أَمْ كُرَةَ الْيَدِ؟
(Futbol mu yoksa hentbol mu oynamak istersin?)

7. اِحْتَفَظَ الْبَخِيلُ بِمَالِهِ حَتَّى الْقُرُوش.
(Cimri, bütün servetini son kuruşuna kadar sakladı.)

8. يَنْتَصِرُ الْقَوِيُّ لاَ الضَّعِيفُ. (Zayıf değil güçlü kazanır.)

9. لَمْ يأْتِ الطبيبُ لكِنْ المهندسُ. (Doktor değil mühendis geldi.)

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları içinde atıf edatı bulunan cümlelerde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

كَشَفَ عَنْ...: Ortaya bir şey çıkardı, gizli bir şeyi buldu:

اِسْتَطَاعَتْ قُوَّاتُ الأَمْنِ أَنْ تَكْشِفَ عَنْ هُوِيَّةِ المقتول.

(Emniyet güçleri, maktulün kimliğini tespit edebildiler.)

بَعَثَ عَلَى...: Bir şeye sebep oldu, yol açtı

بَعَثَتْ البَطَالَةُ عَلَى الْيَأْسِ. (İşsizlik, umutsuzluğa yol açtı.)

فَضَّلَ على...: Bir şeye tercih etti, yeğledi

أُفَضِّلُ مُطَالَعَةَ الْكُتُبِ عَلَى السِّيَاحَةِ وَالتَّجَوُّلِ.

(Kitap okumayı, seyahat etmeye ve gezmeye tercih ederim.)

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve atıf cümlelerinde kullanma becerisi elde etme

Arapçada Kalıp İfadeler

"فَضْلاً عَنْ..." (Ayrıca, ilave olarak, bunun yanı sıra) ifadesinin kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

لَقَدْ قَامَ بِتَأْلِيفِ كُتُبٍ فضلاً عن تَرْجَمَاتِهِ مِنَ الفرنسية.

(Fransızcadan yaptığı çevirilerin dışında, bazı kitaplar da yazmıştı.)

"رَغْمَ أَنَّ..." (... olmasına rağmen, ... olmakla birlikte, ... karşın) kalıp ifadesi örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

يُتْقِنُ هذا المُدَرِّسُ لُغَتَنَا رَغْمَ أَنَّهُ أَجْنَبِيٌّ.

(Bu hoca, yabancı olmasına rağmen, dilimizi iyi biliyor/konuşuyor.)

"بِصُورَةٍ مَلْحُوظَةٍ" (Gözle görülür bir şekilde, somut olarak; açık bir şekilde) kalıp ifadesinin kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

تَأَثَّرَ هذا الشاعرُ، بصورةٍ ملحوظةٍ، مِنَ الشُّعَرَاءِ الْعَبَّاسِيِّينَ.

(Bu şair, açık bir şekilde, Abbasi şairlerinden etkilenmiştir.)

"بِنَاءً على..." (...üzerine, -e dayanarak) kalıp ifadesinin kullanımı örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

بناءً على طَلَبِكُم، سَأُتَرْجِمُ مَقَالَةً أَوْ مَقَالَتَيْنِ.

(İsteğiniz üzerine, bir ya da iki makale çevireceğim.)

1 Atıf edatları ve kuralları göz önünde bulundurulduğunda, aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere gramer ve anlam bakımından hangi sözcüğün getirilmesi uygundur?

زَرَعَ آبَاؤُنَا ..... وَنَزْرَعُ لِيأْكُلَ أَبْنَاؤُنَا.

A. أم أَكَلْنا
B. فَأَكَلْنا
C. ثُمَّ نَأْكُلُ
D. ولا نَأْكُلُ
E. حتى لَمْ نَأكلْ

2 Atıf edatlarından لكن ile ilgili kurallardan hangisi doğrudur?

A. Şeddesiz olmalıdır.
B. Muttasıl bir zamire bitişmelidir.
C. Kesinlikle mâzi bir fiille kullanılmalıdır.
D. Zâid ما ile birlikte kullanılabilir.
E. Her isimle kullanılamaz.

3 Aşağıdaki cümlenin "Gökyüzü ne altın yağdırır ne de gümüş" anlamı taşıması için boşluk aşağıdaki edatlardan hangisi ile doldurulmalıdır?

السَّمَاءُ لا تُمْطِرُ ذَهَباً–––– فِضَّةً.

A. أم B. بل C. ولا
D. حتى E. ف

4 "قَرَأْتُ الرِّوَايَةَ ثُمَّ القِصَّةَ القَصِيرَةَ" cümlesinde altı çizili sözcüğün irâbı aşağıdakilerden hangisidir?

A. (ثُمَّ)'den dolayı ma'tûf'tur, mansûbdur, nasb alâmeti sondaki fethadır.
B. Atıf edatıdır, fetha üzerine mebnîdir, mahallen mansûbdur.
C. Mevsûftur, fetha üzerine mebni olup mahallen merfudur.
D. Öne geçmiş haberdir, fetha üzerine mebni olup mahallen merfûdur.
E. Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda ma'tûfun aleyh.

5 "أُفَضِّلُ التُّفاح على البرتقال بَلْ على كُلِّ الفواكه." Cümlesinin anlamca en yakın Türkçe karşılığı seçeneklerden hangisinde verilmiştir?

A. Elmayı ve portakalı tüm meyvelere tercih ederim.
B. Portakalı elmaya ve hatta tüm meyvelere tercih ederim.
C. Tüm meyveler içinde tercihim elma ve portakaldır.
D. Elmayı portakala, hatta tüm meyvelere tercih ederim.
E. Elma değil bilakis portakal tüm meyveler arasında tercihimdir.

6 "جَمَعَتِ المدينةُ المنوّرةُ في صدرِ الإسلامِ أَقْوَاماً مِنْ بِيئَاتٍ .... جِنْسِيَّاتٍ مُخْتَلِفَةٍ."

cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A. وَ B. فَ
C. أَمْ D. لكنْ
E. أمّا

7 "لا يَخَافُ مِنْ أَحَدٍ ، –––– هو جَرِيءٌ." cümlesindeki boşluğu anlamlı şekilde tamamlayacak atıf edatı aşağıdakilerden hangisidir?

A. إِمَّا B. لكن
C. بَلْ D. حتى
E. أو

8 "فَهَلْ نُرِيدُ صَدَاقَةً عَادِيَّةً ....صَدَاقَةً حقيقيةً مُخْلِصَةً؟"

cümlesinde boş bırakılan yere hangi atıf edatı gelmelidir?

A. بلْ B. لكن C. ثُمَّ
D. أَمْ E. حَتَّى

9 "O, yalnızca iyi bir doktor değil aynı zamanda bilinçli bir entelektüeldi." cümlesinin anlamca en yakın Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. لَم يَكن طبيبًا كبيراً ولكنْ مُثَقَّفاً مُهمّاً.

B. لَم يَكن طبيبًا ماهرًا ولا مُثَقَّفاً واعياً.

C. ما كان طبيبًا ماهرًا أو مُثَقَّفاً كبيراً.

D. كان طبيبًا كبيراً و حتى مُثَقَّفاً مُهمّاً أَيضاً.

E. لَم يَكن طبيبًا ماهرًا فقط بل مُثَقَّفاً واعياً.

10 "…….طَلَبِ المدير، سَنُتَرْجِمُ هذه المقالة."
Cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdaki seçeneklerdeki kalıp ifadelerden hangisi getirilebilir?

A. لا سِيّما

B. بِناءً على

C. رَغمَ أنَّ

D. بصورة ملحوظَة

E. فلا عجَب

1. B	Yanıtınız yanlış ise "Atıf Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. A	Yanıtınız yanlış ise "Atıf Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. C	Yanıtınız yanlış ise "Atıf Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. E	Yanıtınız yanlış ise "Atıf Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. D	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. A	Yanıtınız yanlış ise "Atıf Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. C	Yanıtınız yanlış ise "Atıf Edatları" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. D	Yanıtınız yanlış ise "Yaşamla İlişkilendir" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. E	Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 8" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. B	Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Kalıp İfadeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen atıf edatlarından uygun olanıyla doldurunuz.

1. دَخَلَ المدِيرُ فالحارِسُ.
2. سَافَرَ محمدٌ و سَلْمَانُ.
3. نَفِدَ الزَّادُ لا الماءُ.
4. أ زَيْدٌ بَاعَكَ الْبِضَاعَةَ أم عمروٌ؟
5. سَقَانَا حَلِيبًا ثُمَّ ماءً.

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerde, atıf edatlarından sonra ya da önce boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(الجامعة، صَديقُهُ، شِعْراً، التُّفَّاحَ، الكَسُولُ، كُتُبَكَ، المُدير ، رَأْسَها)

1. أَكَلْتُ الْعِنَبَ وَ التُّفَّاحَ.
2. لاَ يَنْجَحُ الكَسُولُ ولاَ الْمُهْمِلُ.
3. ذَهَبْتُ إلَى المَسْجِدِ ثُمَّ الجامعة.
4. أَقْرَأُ شِعْراً أَوْ نَثْراً.
5. لم يُجِبْ أحمدُ عَنِ السُّؤالِ لكنْ صَديقُهُ.
6. يأكلُ الثّعلبُ الدّجاجةَ حتّى رَأْسَها.
7. جَلَسَ العامِلُ فَالمُدير.
8. اِجْمَعْ أَقْلاَمَكَ لاَ كُتُبَكَ.

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. يُفضِّلُ زوجي الدَّجاجَ على اللحم في واجِباته.
2. بَعَثَ مَرَضُهُ عَلى ابتعاده عن العمل.
3. كشَفنا عَنْ سرِّ هذه الأطعمة اللذيذة.
4. فَضَّلْنا الحياةَ في الريف على الحياة في المُدُن الكبيرة.
5. متى سيَكشِفون عَنْ الحقائق؟

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki kalıp ifadelerden uygun olanlarla doldurunuz.

(فَضْلاً عَنْ، رَغْمَ أَنَّ، بِصُورَةٍ مَلْحُوظَةٍ، بِنَاءً عَلَى)

1. يُدَاوِمُ على المحاضراتِ رَغْمَ أَنَّهُ مريضٌ.
2. بِنَاءً عَلَى طَلَبِهِ أَعْطَيْتُ لَهُ هَذِهِ الْوَثِيقَةَ.
3. تَتَحَسَّنُ حَالَةُ المريضِ يوماً فيوماً بِصُورَةٍ مَلْحُوظَةٍ.
4. هو طبيبٌ حَاذِقٌ فَضْلاً عَنْ كَوْنِهِ رياضيّاً ناجحاً.

8 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 5

Aşağıda karışık olarak verilen sözcükleri anlamlı cümleler haline getiriniz.

1. الكَذِبَ / الصِّدْق / أُحِبُّ / لا

   أُحِبُّ الصِّدْق لا الكَذِبَ.

2. اِجْتَهِدْ / تُهْمِلْ / لاَ / وَلَكِنْ

   لاَ تُهْمِلْ وَلَكِنْ اِجْتَهِدْ.

3. القَصِيدَةَ / أَمْ / الْقِصَّةَ / أَقَرَأْتَ

   أَقَرَأْتَ القَصِيدَةَ أَمْ الْقِصَّةَ؟ veya أَقَرَأْتَ الْقِصَّةَ أَمْ القَصِيدَةَ؟

4. حَقّاً / لاَ / بَاطِلاً / لَكِنْ / تَقُلْ

   لاَ تَقُلْ بَاطِلاً لَكِنْ حَقّاً.

5. العَسَلَ/ أوْ / سَأَذُوقُ / السُّكَّرَ

   سَأَذُوقُ السُّكَّرَ أوْ العَسَلَ.

Alıştırma 6

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. دَخَلَ الأُسْتَاذُ فَالْمُفَتِّشُ الفَصْلَ.

   Hoca ve ardından müfettiş, sınıfa girdiler.

2. أَذَهَبْتَ إلى السينما أم المَسْرَحِ؟

   Sinemaya mı gittin yoksa tiyatroya mı?

3. تَعَلَّمْتُ الْقِرَاءَةَ ثُمَّ الْكِتَابَةَ.

   Okumayı, sonra da yazmayı öğrendim.

4. خُذْ هَذَا الْكِتَابَ أَوْ ذَاكَ.

   Bu kitabı ya da ötekini al.

5. يَفُوزُ الشُّجَاعُ لاَ الجَبَانُ.

   Korkak değil cesur olan kazanır..

Alıştırma 7

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Peynir değil, zeytin yedim. — مَا أَكَلْتُ جُبْناً لَكِنْ زَيْتُوناً.
2. Gidecek misin yoksa kalacak mısın? — أَتَذْهَبُ أَمْ تَبْقَى؟
3. (Sırasıyla) Halid, Ali ve Tarık geldi. — جَاءَ خالدٌ فَعَلِيٌّ فَطَارِقٌ.
4. Akrabalarım ve arkadaşlarım beni ziyaret ettiler. — زَارَنِي أَقَارِبِي وَأَصْدِقَائِي.
5. Kahve değil meyve suyu iç. — اِشْرَبْ العَصِيرَ لا القَهوةَ–لا تَشْرَبْ القهوة بَل العصير.

bölümün kelimeleri

كَلِماتُ الوحدة

اِئْتَمَنَ (*i'temene*) **güvendi, güvenilir saydı**

آوَى (*âvâ*) **barındırdı**

آثَارِيُّون (*âsâriyyûn*) **arkeologlar**

اِحْتَفظَ بِ... (*ihtefeza bi*) **bir şeyi sakladı**

اِخْتِرَاع (*ihtirâ'*) **icad etme**

أُرْز (*urz*) **pirinç**

اِزْداد (*izdâde*) **arttı**

أَزِقَّة (*ezikka*) **sokaklar**, (t.) زُقاق (*zukâk*)

أَزَمَات نَفْسَانِيَّة (*ezemât nefsâniyye*) **ruhsal bunalımlar**

اِشْتَدَّ (*iştedde*) **şiddetlendi**

اِشْتَهَرَ ب... (*iştehera bi*) **bir şey ile ünlendi, meşhur oldu**

أَشْواك (*eşvâk*) **dikenler**

إِصَابَة (*isâbe*) **yaralanma, sakatlanma**

أَفْرَاح (*efrâh*) **kutlamalar, sevinçler**

اِقْتَصَرَ على... (*iktesara 'alâ*) **bir şey ile sınırlı oldu**

أَمْتِعَة (*emti'a*) **eşyalar, öteberi**, (t.) مَتَاع (*metâ'*)

بَخِيل (*bahîl*) **cimri, eli sıkı**

بَرَعَ – يَبْرَعُ (*bera'e - yebra'u*) **sivrildi, öne çıktı, üstün başarı gösterdi**

بَطالَة (*batâle*) **işsizlik**

تَأَخَّرَ عَنْ... (*te'ahhara 'an*) **bir şeye, bir yere geç kaldı; bir şeyden geri kaldı**

تُحْفة (*tuhfe*) **hediye, armağan**

تَدْبِيرُ الْمَنْزِلِ (*tedbîru'l-menzil*) **ev idaresi**

تَسامُح (*tesâmuh*) **hoşgörü**

تَطَوَّرَ (*tetavvara*) **gelişti**

جَبان (*cebân*) **korkak**

جَرِيء (*cerî'*) **cesur**

جَنَى – يَجْنِي (*cenâ - yecnî*) **meyveyi koparmak, toplamak**

حارِس (*hâris*) **bekçi, koruma**

حَزَمَ – يَحْزِمُ (*hazeme - yahzimu*) **(eşyayı, valizi) hazırlama, bağlama, toparlama**

حَفْرِيَّات (*hafriyyât*) **kazılar, kazı çalışmaları**

خَبِير (*habîr*) **uzman**

دَهْر (*dehr*) **zaman, felek, devran**

دَهَسَ — يَدْهَسُ (*dehese - yedhesu*) **araba vs. ezdi**

دَوْر (*devr*) **rol**

ذاب — يَذُوبُ (*zâbe - yezûbu*) **eridi**

ذُرَةٌ (*zura*) **mısır**

رُؤًى (*ru'â*) **görüşler, vizyonlar**, (t.) رُؤْيَة (*ru'ye*)

رِوَايَة (*rivâye*) **rivayet; edebî tür olarak roman**

زاد (*zâd*) **erzak**

زَاهِد (*zâhid*) **zahit kişi, dünya malına değer vermeyen**

زِحَام (*zihâm*) **kalabalık, izdiham**

سَفِير (*sefîr*) **elçi**

سَكَّنَ (*sekkene*) **yatıştırdı, teskin etti**

سُكْنَى (*suknâ*) **ikamet, yerleşme**

سِلْم (*silm*) **barış, sulh**

شارَكَ (*şâreke*) **paylaştı**

شَرِيك (*şerîk*) **ortak**

شَعِير (*şa'îr*) **arpa**

صَاحَبَ (*sâhebe*) **dostluk etti, arkadaşlık kurdu**

صَدَأَ — يَصْدَأُ (*sade'e – yasde'u*) **paslanmak**

طالَ – يَطُولُ (*tâle - yetûlu*) **uzadı**

عادِيّ (*'âdiyy*) **sıradan**

عَكِر (*'akir*) **bulanık; saf ve duru olmayan (su, hava vs.)**

عِلْمُ الْفَلَك (*ilmu'l-felek*) **astronomi, gökbilim**

عَهْد (*'ahd*) **sadakat, söz, taahhüt**

غِياب (*gıyâb*) **bulunmama, yokluk**

فِضَّة (*fidda*) **gümüş**

فَلاَسِفَة (*felâsife*) **filozoflar**, (t.) فَيْلَسُوف (*feylesûf*)

قَسَّمَ (*kasseme*) **böldü, taksim etti**

كَسُول (*kesûl*) **tembel, haylaz**

كِيان (*kiyân*) **oluşum, varlık**

لاَجِئ (*lâci'*) **sığınmacı, mülteci**

مُثَقَّف (*musekkaf*) **kültürlü, aydın**

مَضَى – يَمْضِي (*madâ - yamdî*) **geçmek (zaman, vakit, dönem vb.)**

مُعَاق (*mu'âk*) **sakat, engelli**

مَعْبَد (*ma'bed*) **tapınak**

مِظَلّة (*mizalle*) **şemsiye**

مَكَثَ – يَمْكُثُ (*mekese - yemkusu*) **kalmak**

مَنْكُوب (*menkûb*) **afetzede**

مُهْمِل (*muhmil*) **ihmalkar, itina göstermeyen**

نَفِدَ — يَنْفَدُ (*nefide - yenfedu*) **bitmek, tükenmek**

هُمُوم (*humûm*) **endişeler, kaygılar, dertler** (t.) هَمّ (*hemm*)

وَاعِي (*vâ'î*) **aydın kişi, entelektüel**

وَزَنَ – يَزِنُ (*vezene - yezinu*) **tarttı**

bölümün deyimleri — تعبيرات الوحدة

بصورَة مَلحوظَة *(bisûra melhûza)* **gözle görülür, somut bir şekilde, açık bir şekilde**

بِناءً على... *(binâ'en 'alâ)* **...üzerine, -e dayanarak**

تَخْطِيطُ الْمُدُنِ *(tahtîtu'l-mudun)* **şehir planlama**

الحَرْبُ العَالَمِيَّةُ الثَّانِيَةُ *(el-harbu'l-'âlemiyyetu's-sâniye)* **II. Dünya Savaşı**

رَغْمَ أَنَّ... *(ragme enne)* **...olmasına rağmen,... karşın**

فَضلاً عن... *(fadlan 'an)* **ayrıca, ilave olarak, bunun yanı sıra**

Bölüm 9

Mef‘ûlun Mutlak

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 9

1 Mef‘ûlun mutlak yapılarını kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

2 Mef‘ûlun Mutlak

2 Fiilin anlamını pekiştirmede, yapılış biçimini bildirmede veya kaç kez yapıldığını belirtmede kullanılan mef‘ûlun mutlak yapısını kavrama, çeşitlerini tanıyabilme, cümle içinde kullanabilme ve örnek cümlelerle pekiştirme

3 Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

4 Arapçada Kalıp İfadeler

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Anahtar Sözcükler الكَلِمَات المِفْتاحية: • Mef‘ûlun Mutlak المفعول المطلق
• Fiilin Anlamını Pekiştirme (Te’kit) تأكيد الفعل • Fiilin Yapılış Biçimini Bildirme بيان نوع الفعل
• Fiilin Sayısını (Adedini) Belirtme بيان عدد الفعل

GİRİŞ

مُقَدِّمة

Arapçada fiil cümlelerinde fiilin kökünden türetilen mansûb mastarlar mef'ûlun mutlak olarak adlandırılır. Mef'ûlun mutlağın üç çeşidi vardır: Fiilin anlamını pekiştiren mef'ûlun mutlak, fiilin çeşidini bildiren mef'ûlun mutlak ve fiilin sayısını belirten mef'ûlun mutlak.

Bu bölümde mef'ûlun mutlak çeşitlerinin tümünün; yani hem *fiilin anlamını pekiştiren* hem *fiilin çeşidini bildiren* hem de *fiilin sayısını belirten* mef'ûlun mutlakların kullanım özellikleri örnek cümlelerle pekiştirilecek, bu cümleler üzerinde i'râb uygulamaları yapılacaktır. Öte yandan mef'ûlun mutlak yerine geçen kelimeler konusuna da değinilecek, mef'ûlun mutlak içeren cümlelerin yer aldığı diyaloglar ve metinler yoluyla öğrencinin hem konuya ilişkin bilgisi artırılacak, hem de Arapça konuşma becerisi geliştirilecektir.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 9

العربية في حياتنا اليومية ٩

Hafta sonu ne yaptın?

Tarık: Merhaba İbrahim, Nasılsın?
İbrahim: İyiyim çok teşekkürler, sen?
Tarık: Ben de iyiyim. Hafta sonu ne yaptın?
İbrahim: Pazara gittim.
Tarık: Harika… Pazarda ne yaptın?
İbrahim: Biraz dolaştım. Sonra dükkânların vitrinlerine hızlıca göz attım.
Tarık: Neler hoşuna gitti?
İbrahim: Kışlık giysiler çok hoşuma gitti.
Tarık: Bir şey satın aldın mı?
İbrahim: Hayır, sadece hızlı bir göz attım.
Tarık: Daha ne yaptın?
İbrahim: Birkaç kitapevine gittim, fakat çok yoruldum ve biraz dinlenmek istedim.

ماذا فعلتَ في نهاية الأسبوعِ؟

طارق: مرحبا يا إبراهيم كيف الحال؟
إبراهيم: أنا بخير أَشكُرُكَ شُكرًا جزيلاً. وأنتَ؟
طارق: أنا بخير أيضًا. ماذا فعلتَ في نهايةِ الأسبوعِ؟
إبراهيم: ذَهَبْتُ إلى السُّوق.
طارق: جميل ...ماذا فعلتَ في السوق؟
إبراهيم: تَجَوَّلْتُ قليلًا. ثم نظرتُ نظرةً سريعةً إلى واجهات الدَّكَاكينِ.
طارق: ماذا أعجبكَ؟
إبراهيم: أعجبتْنِي الْمَلابسُ الشِّتَوِيَّة إعجابًا شديدًا.
طارق: هل اشتريتَ شيئًا؟
إبراهيم: لا، نظرتُ نظرةً سريعةً فقط.
طارق: ماذا فعلتَ أيضًا؟
إبراهيم: ذهبتُ إلى بعضِ المكتبات. ولكنَّني تعبتُ كثيرا. وأردتُ أَنْ أستريحَ قليلاً.

طارق: أينَ استرحتَ؟

إبراهيم: ذهبتُ إلى المقهى وشربتُ الشاي وقرأتُ الجريدة قراءتين. وماذا فعلتَ أَنْتَ يا طارق؟

طارق: ذَهَبْتُ إلى أولاد عمّي. وسِرْنَا في الحديقة مَشْيًا. وجَرَيْنَا رَكْضًا.

إبراهيم: وماذا فعلتَ أيضا؟

طارق: جمعنا بعضَ الفواكه مثلِ التُّفَّاحِ والبرتقالِ والرُمَّانِ والتِّين.

طارق:الحمد لله أنَّنا قضَيْنَا نِهايةَ هذا الأسبوع بِشَكلٍ مُمْتِع.

Tarık: Nerede dinlendin?

İbrahim: Kafeye gidip çay içtim. Gazeteyi iki kez okudum. Peki sen ne yaptın Tarık?

Tarık: Kuzenlerime gittim. Bahçede iyice yürüdük. İyi koştuk.

İbrahim: Daha başka ne yaptın?

Tarık: Elma, portakal, nar ve incir gibi bazı meyveleri topladık.

İbrahim: Allah'a şükür bu hafta sonunu keyifli bir şekilde geçirdik.

مريم: السلام عليكم يا نُور، كَيْفَ الحَال؟

نُور: و علَيْكُم السلام، شُكْرًا يا مريم، أنا بِخَيْر وأَنْتِ؟

مريم: أنا بِخَيْر أَيْضًا. شُكْرًا.

نُور: ماذا فعلتِ اليوم؟

مريم: حفِظتُ سورةَ الفيل حِفْظًا. وقرأتُ سورةَ يس قِرَاءَتَيْن.

Meryem: Selâmün aleyküm Nur, nasılsın?

Nur: Aleyküm selâm, teşekkür ederim Meryem, iyiyim, ya sen?

Meryem: Ben de iyiyim, teşekkürler.

Nur: Bugün ne yaptın?

Meryem: Fil suresini ezberledim. Yasin suresini iki kez okudum.

Öğrenme Çıktısı

1 Mef'ûlun mutlak yapılarını kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 1

"Dersi iyice anladım.", "Krallar gibi yedim.", "Kitabı iki kez okudum." cümlelerini Arapçaya çeviriniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Nisa Sûresi" 164. ayet-i kerimesini, "Müzemmil Sûresi" 8. ayet-i kerimesini ve "Fecr Sûresi" 21. ayet-i kerimesini okuyunuz. Bu ayetlerde geçen fiil mansûb yapıları belirleyiniz.

Anlat/ Paylaş

Arkadaşlarınızla birbirinize "Dün akşam kitabı nasıl okudun?" "Dün akşam kitabı kaç kez okudun?" sorusunu yönelterek cevaplamaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: MEF'ÛLUN MUTLAK

القواعد: المفعول المطلق

Arapçada mef'ûlun mutlak, fiil cümlelerinde fiilin kendi kökünden türetilen, fiilin anlamını pekiştiren, ya da fiilin nasıl ve ne şekilde yapıldığını açıklayan veya kaç kez yapıldığını bildiren mansûb mastardır. "Halit dersi iyice anladı." anlamına gelen aşağıdaki cümlenin ögelerini inceleyecek olursak cümlede mef'ûlun bihten sonra gelen mansûb bir masdar görürüz. Bu öge mef'ûlun mutlaktır.

Mef'ûlun mutlak	Mef'ûlun bih	Fâ'il	Fiil
فَهْماً.	الدَّرْسَ	خالِدٌ	فَهِمَ

Mef'ûlun mutlakın üç çeşidi vardır.

Fiilin Anlamını Pekiştiren (Te'kit Eden) Mef'ûlun Mutlak

Fiilin kökünden türetilen, fiilin anlamını pekiştiren (te'kit eden) ve fiilden sonra mastar olarak gelen mef'ûlun mutlak daima mufred, mansûb ve belirsizdir. Bu mastarlar sulâsi fiillerden türetilebileceği gibi, mezîd fiillerden de türetilebilir.

Fiilin anlamını pekiştiren mef'ûlun mutlak Türkçeye "şüphesiz, gerçekten, tam, muhakkak, iyi, iyice, çok" şeklinde çevrilebilir.

فَهِمَ الطَّالِبُ الدَّرْسَ فَهْماً. (Öğrenci, dersi iyice anladı.)

Bu cümledeki "فَهْماً - iyice" kelimesi, "فَهِمَ – anladı" fiilinden türetilen ve fiilin anlamını pekiştiren (te'kit eden) bir mef'ûlun mutlaktır, bu yüzden mufred (tekil) ve mansûb ve belirsiz kullanılmıştır. Nasb alâmeti sonundaki fetha'dır.

İçinde fiilin anlamını pekiştiren (te'kit eden) mef'ûlun mutlak bulunan bir fiil cümlesi kurarken dikkat edilecek husus, fiilin mastarını **tekil, mansûb ve belirsiz olarak** kullanmaktır. Fiilin anlamını pekiştiren mef'ûlun mutlak, asla tesniye (ikil) veya cemi (çoğul) olarak kullanılmaz, belirli de kullanılmaz.

﴿وَكَلَّمَ اللهُ مُوسَى تَكْلِيماً﴾ (Allah, Musa ile doğrudan konuştu. *Nisâ Sûresi*, 164)

حَفِظَتْ عَائِشَةُ الْقُرْآنَ حِفْظًا. (Ayşe, Kur'an'ı iyice ezberledi.)

Fiilin Yapılış Biçimini Bildiren Mef'ûlun Mutlak

Fiilin yapılış biçimini bildiren mef'ûlun mutlak ya isim tamlaması ya da sıfat tamlaması şeklinde gelir ve tabii ki mansûbdur. Bu tür mef'ûlun mutlaklar Türkçeye "gibi, şeklinde, -ce, aynı…gibi, tıpkı…gibi, tam" biçiminde çevrilebilir.

1. İsim tamlaması olarak gelen ve fiilin yapılış biçimini bildiren mef'ûlun mutlak:

Aşağıdaki cümleleri inceleyelim.

سَارَ الْوَلَدُ سَيْرَ الْمُهَذَّبِينَ. (Çocuk, terbiyeli kişiler gibi yürüdü.)

مَرَّ الْقِطَارُ السَّرِيعُ مَرَّ السَّحَابِ. (Hızlı tren, bulut gibi geçti.)

أَجَابَ التِّلْمِيذُ إِجَابَةَ الْعَالِمِ. (Öğrenci, bilgin gibi cevap verdi.)

İlk cümlede geçen "سَيْرَ الْمُهَذَّبِينَ" kullanımı, "terbiyeli kişilerin yürüyüşü" anlamında bir isim tamlamasıdır. Muzâf olan "سير" kelimesi, cümlenin fiili olan "سَارَ"nin mastarıdır ve tamlayanı ile birlikte cümlenin öznesi olan çocuğun yürüyüşünün nasıl olduğunu açıklamaktadır. Bu yüzden mef'ûlun mutlaktır, mansûbdur, nasb alâmeti sondaki fetha'dır. Bu cümleyi "Çocuk, terbiyeli kişilerin yürüyüşü gibi yürüdü" biçiminde çevirebileceğimiz gibi, "Çocuk, terbiyeli kişiler gibi yürüdü" biçiminde de çevirebiliriz. Bildiğiniz üzere "الْمُهذَّبِينَ" kelimesi muzâfun ileyhtir, bu yüzden mecrûrdur, cer alameti "ye – ي"dir, çünkü düzenli eril çoğuldur.

İkinci cümlede geçen "مَرَّ السَّحَابِ" kullanımı, "bulutun geçişi" anlamında bir isim tamlamasıdır. Muzâf olan "مَرَّ" kelimesi, cümlenin fiili olan "مَرَّ"nin mastarıdır ve tamlayanı ile birlikte cümlenin öznesi olan hızlı trenin geçişinin nasıl olduğunu açıklamaktadır. Bu yüzden mef'ûlun mutlaktır, mansûbdur, nasb alâmeti sondaki fetha'dır. Bu cümleyi "Hızlı tren, bulutun geçişi gibi geçti" biçiminde çevirebileceğimiz gibi, "Hızlı tren, bulut gibi geçti" biçiminde de çevirebiliriz. Bildiğiniz üzere "السَّحَابِ" kelimesi muzâfun ileyhtir, bu yüzden mecrûrdur, cer alâmeti kesra'dır.

Üçüncü cümlede geçen "إِجَابَةَ الْعَالِمِ" kullanımı, "bilginin cevap verişi" anlamında bir isim tamlamasıdır. Muzâf olan "إِجَابَةَ" kelimesi, cümlenin fiili olan "أَجَابَ"nin mastarıdır ve tamlayanı ile birlikte cümlenin öznesi olan öğrencinin cevap verişinin nasıl olduğunu açıklamaktadır. Bu yüzden mef'ûlun mutlaktır, mansûbdur, nasb alâmeti sondaki fetha'dır. Bu cümleyi "Öğrenci, bilginin cevap verişi gibi cevap verdi" biçiminde çevirebileceğimiz gibi, "Öğrenci, bilgin gibi cevap verdi" biçiminde de çevirebiliriz. Bildiğiniz üzere "الْعَالِمِ" kelimesi muzâfun ileyhtir, bu yüzden mecrûrdur, cer alameti kesra'dır.

Yukarıdaki örneklerden anlaşılacağı üzere bir cümlenin fiilinin mastarı, bir kelimeye muzâf olmak suretiyle fiilin yapılış biçimini bildirmek üzere mef'ûlun mutlak olarak kullanılabilmektedir.

2. Sıfat tamlaması olarak gelen ve fiilin yapılış biçimini bildiren mef'ûlun mutlak:

Aşağıdaki cümleleri inceleyelim.

قَرَأَ الطالِبُ الْمَقَالَةَ قِرَاءَةً صَحِيحَةً. (Öğrenci, makaleyi doğru bir biçimde okudu.)

نَامَ الْوَلَدُ نَوْماً عَمِيقاً. (Çocuk, derin bir uyku çekti.)

اِسْتَقْبَلَ المُدِيرُ المُعَلِّمِينَ اِسْتِقْبالاً حَسَنًا. (Müdür, öğretmenleri iyi bir şekilde karşıladı.)

Birinci cümlede geçen "قِرَاءَةً صَحِيحَةً" kullanımı, "doğru bir okuyuş" anlamında bir sıfat tamlamasıdır. Mevsûf olan "قِرَاءَةً" kelimesi, cümlenin fiili olan " قَرَأَ"nin mastarıdır ve sıfatı ile birlikte cümlenin öznesi olan öğrencinin okuma eylemini nasıl gerçekleştirdiğini açıklamaktadır. Bu yüzden mef'ûlun mutlaktır, mansûbdur, nasb alâmeti sondaki fetha'dır. Bu cümleyi "Öğrenci, makaleyi doğru bir okuyuşla okudu" biçiminde çevirebileceğimiz gibi, "Öğrenci, makaleyi doğru bir biçimde okudu" şeklinde de çevirebiliriz. Bildiğiniz üzere "صَحِيحَةً" kelimesi sıfattır, mevsûfuna uygun bir şekilde mansûb, belirsiz, tekil ve dişil formda kullanılmıştır.

İkinci cümlede geçen "نَوْماً عَمِيقاً" kullanımı, "derin bir uyuyuş, uyuma" anlamında bir sıfat tamlamasıdır. Mevsûf olan "نَوْماً" kelimesi, cümlenin fiili olan " نَامَ"nin mastarıdır ve sıfatı ile birlikte cümlenin öznesi olan çocuğun uyuma eylemini nasıl gerçekleştirdiğini açıklamaktadır. Bu yüzden mef'ûlun mutlaktır, mansûbdur, nasb alâmeti sondaki fetha'dır. Bu cümleyi "Çocuk, derin bir uyumayla uyudu" biçiminde lafzi tercüme yaparak anlamlandırabileceğimiz gibi, "Çocuk, derin bir uyku uyudu", veya "Çocuk, derin bir uyku çekti" biçiminde de çevirebiliriz. Bildiğiniz üzere "عَمِيقاً" kelimesi sıfattır, mevsûfuna uygun bir şekilde mansûb, belirsiz, tekil ve eril formda kullanılmıştır.

Üçüncü cümlede geçen "اِسْتِقْبالاً حَسَنًا" kullanımı, "iyi bir karşılama" anlamında bir sıfat tamlamasıdır. Mevsûf olan "اِسْتِقْبالاً" kelimesi, cümlenin fiili olan " اِسْتَقْبَلَ"nin mastarıdır ve sıfatı ile birlikte cümlenin öznesi olan müdürün karşılama eylemini nasıl gerçekleştirdiğini açıklamaktadır. Bu yüzden mef'ûlun mutlaktır, mansûbdur, nasb alâmeti sondaki fetha'dır. Bu cümleyi "Müdür, öğretmenleri iyi bir karşılamayla karşıladı" biçiminde lafzi tercüme yaparak anlamlandırabileceğimiz gibi, "Müdür, öğretmenleri iyi karşıladı" veya "Müdür, öğretmenleri iyi bir şekilde karşıladı" biçiminde de çevirebiliriz. Bildiğiniz üzere "حَسَنًا" kelimesi sıfattır, mevsûfuna uygun bir şekilde mansûb, belirsiz, tekil ve eril formda kullanılmıştır.

Yukarıdaki örneklerden anlaşılacağı üzere bir cümlenin fiilinin mastarı, bir sıfata mevsûf olmak suretiyle fiilin yapılış biçimini bildiren bir mef'ûlun mutlak olarak kullanılabilmektedir.

Fiilin Sayısını Belirten Mef'ûlun Mutlak

Fiilin sayısını, yani kaç kez yapıldığını bildiren mef'ûlun mutlak, fiilin "فَعْلَةً" kalıbındaki mastarından elde edilir. Bu kalıptaki mastara, mastar-ı merre adı verilir. Fiilin sayısını bildiren mef'ûlun mutlak Türkçeye "*kere, defa, kez*" biçiminde çevrilebilir; "*Kaç kez?" "Kaç defa?*" gibi soruların cevabıdır. Daima mansûbdur; mufred (tekil), tesniye (ikil) veya cem' (çoğul) olarak gelebilir.

1. Mufred (tekil) biçimi:

تَدُورُ الْأَرْضُ دَوْرَةً فِي الْيَوْمِ. (Yeryüzü, günde bir defa döner.)

سَجَدْتُ سَجْدَةً. (Bir kere secde ettim.)

Bu cümlelerde "دَوْرَةً"," bir defa", "سَجْدَةً" "bir kere secde", fiilin sayısını bildiren mastar şeklinde gelmiştir. Nasb alâmeti sonundaki fetha'dır. Sırasıyla "تَدُورُ - döner", "سَجَدَ - secde etti" fiillerinden türetilen fiilin mufred (tekil) sayısını bildiren mef'ûlun mutlaktır.

2. Tesniye (ikil) biçimi:

رَنَّ الهاتِفُ رَنَّتَيْنِ. (Telefon iki kere çaldı.)

سَجَدْتُ سَجْدَتَيْنِ. (İki kere secde ettim.)

Bu cümlelerde geçen "رَنَّتَيْنِ - iki kere çalma", "سَجْدَتَيْنِ - iki kere secde" kullanımları, fiillerinin sayısını bildiren mastar şeklinde gelmişlerdir, mef'ûlun mutlaktırlar ve dolayısıyla mansûbdurlar. Tesniye, yani ikil formda oldukları için nasb alâmetleri bildiğiniz gibi (ي) harfidir.

3. Cemi (çoğul) biçimi:

سَجَدْتُ سَجَدَاتٍ. (Defalarca secde ettim.)

Bu cümlede "سَجَدَاتٍ" "defalarca secde", fiilin sayısını bildiren mastar şeklinde gelmiştir, mef'ûlun mutlaktır, dolayısıyla mansûbdur. Nasb alâmeti sonundaki kesradır, çünkü düzenli dişil çoğulların nasb alâmeti kesradır.

Fiilin sayısını bildiren mef'ûlun mutlak, bazen yukarıdaki örneklerden farklı olarak fiilin sayısını bildiren mastar formu yerine "defa", "kez" anlamındaki "مرة – *merra*" kelimesi kullanılmak suretiyle de yapılabilir. Aşağıdaki cümleleri bu bakımdan inceleyelim.

شَاهَدْتُ هَذَا الْفِلْمَ مَرَّةً. (Bu filmi bir kez izledim.)

شَاهَدْتُ هَذَا الْفِلْمَ مَرَّتَيْنِ. (Bu filmi iki kez izledim.)

شَاهَدْتُ هَذَا الْفِلْمَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. (Bu filmi üç kez izledim.)

شَاهَدْتُ هَذَا الْفِلْمَ مِرَاراً. (Bu filmi defalarca izledim.)

Mef'ûlun Mutlak Yerine Geçenler (Sözde Mef'ûlun Mutlak)

a. Sıfat tamlaması şeklinde gelen mef'ûlun mutlakta bazen mastar zikredilmez, sadece sıfatı söylenir. Böyle bir cümlede sıfat mef'ûlun mutlak yerine geçer. Bu tür kelimeler için "mef'ûlun mutlakın yerine geçen" veya "sözde mef'ûlun mutlak" anlamında Arapçada "*nâ'ibu'l-mef'ûli'l-mutlak*" denir. Sözde mef'ûlun mutlak da tıpkı gerçeği gibi daima mansûbdur.

فَهِمْتُ الدَّرْسَ جَيِّداً. (Dersi iyice anladım.)

Bu cümle aslında şöyle idi:

فَهِمْتُ الدَّرْسَ فَهْمًا جَيِّدًا. (Dersi iyice anladım.)

Bu cümlede geçen "جَيِّداً" kelimesinin irâbı şöyle yapılır: Sözde mef'ûlun mutlak (*nâ'ibu'l-mef'ûli'l-mutlak*), mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha. (Aslında düşürülmüş olan فَهْمًا şeklindeki gerçek mef'ûlun mutlakın sıfatıdır.)

b. Ayrıca "بَعْضُ- كُلُّ" gibi kelimeler, bazen cümlenin fiilinden türetilmiş mastara muzâf olmak suretiyle gerçek mef'ûlun mutlakın yerine geçerler ve mansûb olurlar. Bu durumdaki kelimelere de "mef'ûlun mutlakın yerine geçen" veya "sözde mef'ûlun mutlak" anlamında "*nâ'ibu'l-mef'ûli'l-mutlak*" denir. Kendilerinden sonra kullanılan fiilin mastarı ise muzâfun ileyh (tamlayan) durumunda olduklarından mecrûr olur. Aşağıdaki cümleleri bu açıdan inceleyelim.

اِحْتَرَمَ الطُّلَّابُ الْأُسْتَاذَ كُلَّ الْاِحْتِرَامِ.

(Öğrenciler, hocaya tam (anlamıyla) saygı gösterdiler -saygıda kusur etmediler-.)

نَفَعَهُ العِلاجُ بَعْضَ النَّفْعِ. (Tedavi ona biraz fayda verdi.)

c. Mef'ûlun mutlak yukarıda geçenlerin yanı sıra fiilin eş anlamlısının mastarıyla da yapılabilir. Bu durumdaki kelimeler de "sözde mef'ûlun mutlak" (*nâ'ibu'l-mef'ûli'l-mutlak*)'tırlar ve daima mansûbdurlar.

قَعَدْتُ جُلُوسًا. (İyice oturdum.)

جَرَيْتُ رَكْضًا. (İyi koştum.)

مَشَيْتُ سَيْرًا. (İyi yürüdüm.)

İrâb Örnekleri:

نَامَ الْمَرِيضُ نَوْماً. (Hasta, iyice uyudu.)

نَامَ	: Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.
الْمَرِيضُ	: Fâ‘il, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
نَوْماً	: Mef'ûlun mutlak (fiilin anlamı güçlendiren türden), mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

سَارَ الْوَلَدُ سَيْرَ الْمُهَذَّبِينَ. (Çocuk terbiyeli kişiler gibi yürüdü.)

سَارَ	: Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.
الْوَلَدُ	: Fâ‘il, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
سَيْرَ	: Mef'ûlun mutlak (fiilin yapılış biçimini bildiren türden, çünkü muzâf formunda), mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, muzâf.
الْمُهَذَّبِينَ	: Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki ye (ي) harfi.

نَامَ الْمَرِيضُ نَوْماً عَمِيقاً. (Hasta, derin bir uyku çekti.)

نَامَ	: Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.
الْمَرِيضُ	: Fâ‘il, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
نَوْماً	: Mef'ûlun mutlak (fiilin yapılış biçimini bildiren türden, çünkü mevsûf formda), mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, mevsuf.
عَمِيقاً	: Sıfat, mevsûfu gibi belirsiz, tekil, eril, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

سَجَدَ أَحْمَدُ سَجْدَةً. (Ahmet, bir kez secde etti.)

سَجَدَ	: Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.
أَحْمَدُ	: Fâ‘il, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
سَجْدَةً	: Mef'ûlun mutlak (fiilin sayısını bildiren türden), mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

سَجَدَ أَحْمَدُ سَجْدَتَيْنِ. (Ahmet, iki kez secde etti.)

سَجَدَ	: Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.
أَحْمَدُ	: Fâ'il, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
سَجْدَتَيْنِ	: Mef'ûlun mutlak (fiilin sayısını bildiren türden), mansûb, nasb alâmeti ya (ي) harfi.

سَجَدَ أَحْمَدُ سَجَدَاتٍ. (Ahmet, defalarca secde etti.)

سَجَدَ	: Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.
أَحْمَدُ	: Fâ'il, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
سَجَدَاتٍ	: Mef'ûlun mutlak (fiilin sayısını bildiren türden), mansûb, nasb alâmeti sondaki kesra, çünkü düzenli dişil çoğulların nasb alâmeti kesradır.

اِحْتَرَمَ الطُّلَّابُ الْأُسْتَاذَ كُلَّ الْاِحْتِرَامِ. (Öğrenciler, hocaya tam saygı gösterdiler.)

اِحْتَرَمَ	: Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.
الطُّلَّابُ	: Fâ'il, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
الْأُسْتَاذَ	: Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
كُلَّ	: Sözde mef'ûlun mutlak (*nâ'ibu'l-mef'ûli'l-mutlak*), mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, muzâf.
الْاِحْتِرَامِ	: Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

قَعَدَ عَاصِمٌ جُلُوسًا. (Asım iyi oturdu.)

قَعَدَ	: Mâzî fiil, 3. tekil şahıs, eril.
عاصِمٌ	: Fâ'il, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
جُلُوسًا	: Sözde mef'ûlun mutlak (*nâ'ibu'l-mef'ûli'l-mutlak*), fiilin eş anlamlı mastarından elde edilmiş, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

مَرحَبًا. أَنَا كَمَالٌ. أَنَا أُحِبُّ الْكِتَابَةَ كَثَيرًا. اَلْيَوْمَ كَتَبْتُ كِتَابَةً جَيِّدَةً. أَنَا أَهْتَمُّ بِالْكِتَابَةِ اِهْتِمَامًا كَبِيرًا. أَوَّلًا أَكْتُبُ مَرّةً. ثُمَّ أَقْرَأُ قِرَاءَةً سَرِيعَةً. ثُمَّ أُصَحِّحُ الْكِتَابَةَ تَصْحِيحًا جَيِّدًا.

Merhaba. Ben Kemal. Ben yazmayı çok severim. Bugün iyi bir yazı yazdım. Yazı yazmaya çok önem veririm. Önce bir kez yazarım. Sonra hızlı bir şekilde okurum. Daha sonra yazımı iyice düzeltirim.

مَرحَبًا. أَنَا مَريَمُ. أُحِبُّ الْقِرَاءَةَ حُبًّا شَدِيدًا، وَلِذَلِكَ أَزُورُ الْمَكْتَبَةَ زِيَارَتَيْنِ فِي الْأُسْبُوعِ. وَأَقْرَأُ الْقِصَصَ هُنَاكَ قِرَاءَةً هَادِئَةً.

Merhaba. Ben Meryem. Okumayı çok severim. Bundan dolayı haftada iki kez kütüphaneye giderim. Orada sessiz bir şekilde hikâyeler okurum.

Öğrenme Çıktısı

2 Fiilin anlamını pekiştirmede, yapılış biçimini bildirmede veya kaç kez yapıldığını belirtmede kullanılan mef'ûlun mutlak yapısını kavrama, çeşitlerini tanıyabilme, cümle içinde kullanabilme ve örnek cümlelerle pekiştirme

Araştır/ Tekrarla 2

Şimdi konuyu anlayıp anlamadığınızı test etmek için, birkaç soru soralım ve birlikte sorunun cevabını bulmaya çalışalım.

1. "Kur'ân-ı ezberledin mi?" cümlesine "Evet. Kur'ân-ı iyice ezberledim." biçiminde cevap verirsek, acaba cümleyi hangi mef'ûlle kurarız?

2. "Makaleyi nasıl okudun? Makaleyi doğru bir biçimde okudum." "Makaleyi öğretmen gibi okudum." biçiminde cevaplarsak, acaba cümlede hangi tür mef'ûl kullanırız?

3. Kaç kez secde ettin?" cümlesine cevap olarak "Bir kez secde ettim." "İki kez secde ettim." "Üç kez secde ettim." biçiminde cevap verirsek, acaba cümle nasıl bir mef'ûl alır?

4. "Dersi biraz anladım."

"Dersi tamamen anladım."

cümlelerini Arapçaya çevirelim.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Nisa Sûresi" 164. ayet-i kerimesini, "Müzemmil Sûresi" 8. ayet-i kerimesini ve "Fecr Sûresi" 19, 20, 21. ayet-i kerimesini "Tevbe Sûresi" 19. ayet-i kerimesini okuyunuz. Bu ayetlerde geçen mef'ûlun mutlak çeşitlerine dikkat ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arapça öğrenen arkadaşlarınızla, fiilin anlamını pekiştiren, fiilin yapılış biçimini bildiren, fiilin sayısını bildiren mef'ûlun mutlak çeşitlerini değiştirmek suretiyle karşılıklı yeni fiil cümleleri kurunuz.

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المُسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

Bir konuda anlaştı	**اِتَّفَقَ عَلَى ...**

اِتَّفَقْنَا عَلَى الرِّحْلَةِ إلى أوروبا.

Avrupa'ya yolculuk konusunda anlaştık.

لَمْ أَتَّفِقْ عَلَى السَّفَرِ إِلَى الْعَاصِمَةِ مَعَ أمي. (Başkente yolculuk konusunda annemle anlaşamadım.)

هَلْ اتَّفَقْتُمْ عَلَى مَوْعِدِ المباراة؟ (Maç saati hakkında anlaştınız mı?)

سَنَتَّفِقُ عَلَى شرُوطِ العَقْدِ غَدًا. (Sözleşme şartlarında yarın anlaşacağız.)

Birine telefon etti, aradı	**اِتَّصَلَ بِ ...**

اِتَّصَلْتُ بِكَ مِرارًا أَمْسِ. أين كنتَ؟

Dün seni defalarca aradım. Neredeydin?

هَلِ اِتَّصَلْتَ بالإسْعَافِ؟ صديقُنا مريضٌ. — Ambulans çağırdın mı? Arkadaşımız hasta.

لَمْ يَتَّصِلْ بِي صَدِيقِي مُنْذُ زَمَنٍ طويلٍ. — Uzun zamandır arkadaşım beni aramadı.

اِتَّصَلْتُ بِأَهْلِي فِي عِيدِ الفطرِ. — Ramazan bayramında ailemi aradım.

Birinden, bir şeyden faydalandı	**اِسْتَفَادَ مِنْ ...**

اِسْتَفَادَ الطُّلاَبُ مِنَ خِبرة الْمُعَلِّمِينَ. Öğrenciler, öğretmenlerin tecrübelerinden yararlandılar.

اِسْتَفَدْتُ مِنْ هَذَا الْبَحْثِ كَثِيرًا. Bu araştırmadan çok faydalandım.

يَسْتَفِيدُ اللاعِبُ مِنْ أَخْطَاءِ الآخَرِينَ. Oyuncu başkalarının hatalarından faydalanır.

لا أَسْتَفِيدُ مِنَ المَكْتَبَةِ جَيِّدًا.

Kütüphaneden pekiyi yararlanamıyorum.

Biri ile buluştu, bir araya geldi	**اِلْتَقَى بِ...**

اِلْتَقَيْتُ بِأُسْرَتِي بَعْدَ غِيَابٍ طَوِيلٍ. (Uzun bir ayrılıktan sonra ailemle buluştum.)

سأَلْتَقِي بِزُمَلائِي فِي الْمَطْعَمِ بَعْدَ دَرْسِ الْجُغْرَافِيَا.
(Coğrafya dersinden sonra arkadaşlarımla yemekhanede buluşacağım.)

يَلْتَقِي الْمُدَرِّبُ بِنَا كُلَّ يَوْمٍ بَعْدَ التَّدْرِيبِ.
(Antrenör her gün antrenmandan sonra bizimle bir araya gelir.)

هَلْ يُمْكِنُ أَنْ نَلْتَقِيَ بِالْمُدِيرِ قَبْلَ الظُّهْرِ؟

Öğleden önce müdürle bir araya gelebilir miyiz?

Öğrenme Çıktısı

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Verilen harf-i cerli fiilleri defterinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Gündelik hayatta kullanılan harf-i cerli fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Verilen harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التعبيرات في اللغة العربية

على الرَّأس والعَين

Başım gözüm üstüne

هل يُمكِنُ أنْ تَحْمِلَ حَقائِبي إلى البيتِ؟
Çantalarımı eve kadar taşıyabilir misin?

على الرَّأْس و العَين.
Başım gözüm üstüne.

هل يُمكِنُ أَنْ تُساعِدَني لِعُبور الشارِعِ؟
Bana caddeden karşıya geçmekte yardımcı olabilir misin?

طَبْعاً. على الرَّأْس و العَين.
Elbette. Başım gözüm üstüne.

بِكُلِّ سُرُور
Memnuniyetle

هل يُمكِنُ أنْ تَحْمِلَ هذه الكُتُب إلى مَكتبي؟
Bu kitapları büroma kadar taşıyabilir misin?

بِكُلِّ سُرُور!
Memnuniyetle!

– هَلْ تَزُورونَنا في نهاية الأسبوع؟ (Hafta sonu bizi ziyaret eder misiniz?)

– بِكُلِّ سُرُور. (Memnuniyetle.)

في أمانِ الله!

Allah'a emanet olunuz!

– أُسافِرُ غَدًا إلى بَلَدي إن شاء الله. (Yarın memleketime gideceğim inşallah.)
– في أمانِ الله. تَصِلُ بالسلامة. (Allah'a emanet olun. Selametle varın.)

– أنا أرْجِعُ إلى البيتِ بَعد قليل. (Biraz sonra eve dönüyorum.)
– في أمانِ الله. (Allah'a emanet ol.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Araştır/ Tekrarla 4

Verilen kalıp ifadelerin kullanımını internette tarama yaparak araştırınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Bu kalıp ifadeleri Türkçede aynı anlamda kullanılan kalıp ifadeler ile karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Verilen kalıp ifadeleri ezberleyiniz ve birer cümle içinde kullanınız.

okuma

قراءة

في الجامعة

سَارَ الطُّلَّابُ إلى الْكُلِّيَةِ سَيْرًا سَرِيعًا، وَدَخلوا إلى صُفُوفِهِمْ، وَجَلَسُوا في مَقَاعِدِهِمْ. ثُمَّ بَدَأَ الدَّرْسُ الأَوَّلُ وَهُوَ دَرْسُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ. دَخَلَ أُسْتَاذُ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ الصَّفَّ وَرَحَّبَ بِالطُّلَّابِ تَرْحِيبًا جَمِيلاً. وَسَأَلَهُم الْأُسْتَاذُ سُؤَالَيْنِ. فَأَجَابَ الطُّلَّابُ عَنْهُمَا إِجَابَةً صَحِيحَةً. ثُمَّ سَأَلَ الْأُسْتَاذُ ثَلَاثَةَ أَسْئِلَةٍ أُخرَى. فَأَجَابَ عنها بعضُ الطُّلَّابِ؛ لِأَنَّ بَعْضَهُمْ لَمْ يَسْتَعِدُّوا لِتِلْكَ الأَسْئِلَةِ اِسْتِعْدَادًا تَامًّا. فَسَامَحَهُم الْأُسْتَاذُ؛ لِأَنَّهُ كَانَ يَعْرِفُ مُسْتَوَى الطُّلَّابِ كُلَّ الْمَعْرِفَةِ. ثُمَّ سَأَلَهُم الْأُسْتَاذُ قَائِلًا: هَلْ قَرَأْتُم الدَّرْسَ فِي الْبَيْتِ؟ فَأَجَابَ بَعْضُهُمْ: نَعَمْ قَرَأْنَا الدَّرْسَ قِرَاءَتَيْنِ. وَقَالَ الْآخرُونَ: قَرَأْنَا الدَّرْسَ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ. فَشَكَرَ الْأُسْتَاذُ طُلَّابَهُ شُكْرًا جَزِيلاً. وَقَالَ لَهُمْ: أَنْتُمْ حَقًّا تُحِبُّونَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ كَثِيرًا.

اِنْتَهَى الدَّرْسُ الأَوَّلُ، وَبَدَأَتِ الاسْتِرَاحَةُ، وَذَهَبَ بَعْضُ الطُّلَّابِ إِلَى الْمَقْصِفِ لِشُرْبِ الشَّايِ، وَبَعْضُهُمْ ذَهَبُوا إِلَى الْحَدِيقَةِ، وَعَادُوا بِسُرْعَةٍ قَبْلَ بِدَايَةِ الدَّرْسِ الثَّانِي.

وَكَانَ الدَّرْسُ الثَّانِي دَرْسَ السِّيرَةِ، وَفِيهِ تَعَلَّمَ الطُّلَّابُ مَعَ الْمُعَلِّمِ غَزْوَةَ بَدْرٍ، وَرَسَمَ الطُّلَّابُ مَعَ الأُسْتَاذِ خَرِيطَةَ الْغَزْوَةِ رَسْمًا دَقِيقًا. وَكَانَ الدَّرْسُ الثَّالِثُ دَرْسَ الْمُوسِيقَى الذي يُحِبُّهُ الطُّلَّابُ كَثِيرًا، وَيَنْتَظِرُونَهُ كُلَّ أُسْبُوعٍ انْتِظَارَ الْمُشْتَاقِ. وَفِيهِ يَتَعَلَّمُ بَعْضُ الطُّلَّابِ اَلْعَزْفَ على النَّايِ وَالْعُودِ، وَبَعْضُهُمْ يَتَعَلَّمُ الْعَزْفَ على الْقَانُونِ، وَبَعْضُهُمْ لا يُحِبُّون إلا الاسْتِمَاعَ فَقَطْ.

Üniversitede

Öğrenciler fakülteye doğru hızlı bir şekilde yürüdüler. Sınıflarına girdiler ve yerlerine oturdular. Sonra ilk ders olan Arapça dersi başladı. Arapça Öğretmeni sınıfa girdi ve öğrencilerle güzel bir şekilde merhabalaştı. Öğretmen onlara iki soru sordu. Öğrenciler, iki soruya doğru bir şekilde cevap verdiler. Sonra öğretmen üç soru daha sordu. Öğrencilerin bir bölümü bu sorulara cevap verdi, çünkü bir bölümü bu sorular için tam olarak hazırlanmamıştı. Öğretmen anlayışlı davrandı. Çünkü öğrencilerin seviyesini çok iyi biliyordu. Öğretmen: Evde dersi okudunuz mu? diye öğrencilere sordu. Öğrencilerden bir grup: Evet, dersi iki kere okuduk dedi. Diğerleri ise: Dersi dört kere okuduk dedi. Öğretmen, öğrencilerine çokça teşekkür etti ve onlara: “Siz gerçekten Arapçayı çok seviyorsunuz” dedi.

İlk ders bitti, teneffüs başladı. Bazı öğrenciler çay içmek için kantine gittiler, bazıları da bahçeye çıktılar ve ikinci ders başlamadan hızla sınıflarına döndüler.

İkinci ders Hz. Muhammed (SAV)’in hayatıydı ve öğrenciler bu derste Bedir Savaşı’nı işlediler ve öğretmenleriyle beraber detaylı bir şekilde savaşı resmettiler. Üçüncü ders öğrencilerin çok sevdiği müzik dersiydi. Her hafta müzik dersini özlemle bekliyorlardı. Bazı öğrenciler bu derste ney ve ud çalmayı, bazıları kanun çalmayı öğreniyor ve bazılarıysa sadece dinlemeyi seviyordu.

Yaşamla İlişkilendir   اِرْبِطْ بالحياة

ازدادتْ حوادثُ السيّارات اِزدياداً كبيراً في السنوات الأخيرة، ونَتَجَ عن ذلك وفاةُ آلاف المواطنين، فأسرعت الحكومةُ إلى وضع قوانينَ تُنَظِّمُ السيرَ على الطريق تنْظيماً مُحكماً، وتمنعُ السرعةَ منْعاً تاماً، وتُنذِر المخالفين إنذارً شَديداً، وذلك في محاولة للحِفاظ على سلامةِ المواطنين.

وشارَكَتْ وسائلُ الإعلامِ المختلفةُ في تَوْعِيَةِ السائقين بأنْظِمَةِ السَّيرِ وقامَتْ أقْسامُ المُرورِ بِواجبِها فأرْسَلَتْ سياراتِ الشرْطَةِ تَدُورُ في الشوارعِ دَوْرَتَيْنِ في الصباحِ والمساءِ لِمُراقَبَةِ السَّيْرِ وتَنْظِيمِهِ. وقد أدَّت هذه الإجراءاتُ إلى التقْليلِ من حوادثِ السَّير.

el-Kavâidu'l-Arabiyyeti'l-Muyessera, III, s.29.

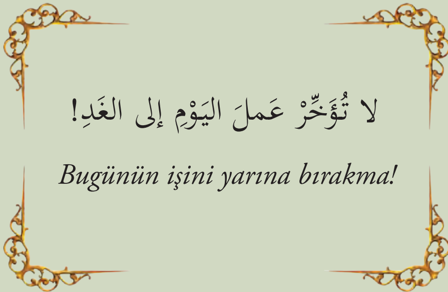
مُخْتارات مِنْ أمْثال العرب

Arap Atasözlerinden Seçmeler

كُلُّ رَأْسٍ بِهِ صُداع.

Her başın bir baş ağrısı vardır.
(Herkesin bir derdi vardır.)

لا تُؤَخِّرْ عَملَ اليَوْمِ إلى الغَدِ!

Bugünün işini yarına bırakma!

alıştırmalar

التَدْريبات

1. Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, fiilin anlamını pekiştiren mef'ûlun mutlak olacak şekilde parantez içinde verilen mastarlardan uygun olanıyla doldurunuz.

(وقوفًا–اِنْتِظارًا–انتصارًا – ازدحامًا –فهمًا–نومًا–ظهورًا– قراءةً)

1. نَامَتِ الْبِنْتُ ....
2. تَزْدَحِمُ الطُّرُقُ فِي هَذَا الْوَقْتِ ....
3. قَرَأَ الطَّالِبُ الْجَرِيدَةَ ....
4. قَرَّرْتُ أَنْ أَنْتَظِرَ ....
5. اِنْتَصَرَ فَرِيقُنَا ....
6. فَهِمَ عَلِيٌّ الدَّرْسَ ....
7. وَقَفَتِ السَّيَّارَةُ ....
8. ظَهَرَ الْهِلَالُ ....

2. Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları fiilin yapılış biçimini bildiren mef'ûlun mutlak olacak şekilde parantez içinde verilen mastarlardan uygun olanıyla doldurunuz.

(اِسْتِقْبَالَ–تَرْحِيبًا– قِراءةً –إجابةَ – مَرَّ– نَوْمًا – نجاحًا– مِشْيَةَ)

1. أَجَابَ الْوَلَدُ .... الرَّجُلِ.
2. سَارَ الْوَلَدُ .... الْكِبَارِ.
3. مَرَّ الْقِطَارُ السَّرِيعُ..........السَّحَابِ.
4. اِسْتَقْبَلْنَا الضَّيْفَ..........الْمَلِكِ.
5. نَامَ الْمَرِيضُ .... عَمِيقًا.
6. قَرَأْنَا الْجَرِيدَةَ .... سَرِيعَةً.
7. نَجَحَتْ مَرْيَمُ .... بَاهِرًا.
8. رَحَّبَ الْأُسْتَاذُ بالطُّلَّابِ..........حَارًّا.

3. Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları fiilin sayısını belirten mef‘ûlun mutlak olacak şekilde parantez içinde verilen kelimelerden anlamca ve yapıca uygun olanıyla doldurunuz.

1. سَجَدَ الْمُسْلِمُ .... وَاحِدَةً. (سَجْدَةً–سَجْدَتَيْنِ–سَجَداتٍ)
2. تَدُورُ الْأَرْضُ ....فِي يَوْمَيْنِ. (دَوْرَةً–دَوْرَتان–دَوْرَتَيْنِ)
3. قَرَأْتُ سُورَةَ الْفَاتِحَةِ ....واحدةً. (قِراءَةٌ–قِراءَةً–قِراءَةٍ)
4. شَرِبَ الطِّفْلُ مِنَ الْمَاءِ............... (شَربةٌ–شَربتَيْنِ–شرْبَةٍ)
5. دَقَّتِ السَّاعَةُ .... (دقَّتَيْنِ–دَقَّتانِ–دقَّاتٌ)
6. أَكَلَ الْوَلَدُ .... (أَكْلةٌ–أَكْلتَيْنِ–أَكلةٍ)
7. ضَرَبَ الْخَادِمُ الْعَقْرَبَ .... (ضَرْبَةً–ضَربَتَانِ–ضَرباتٌ)
8. جلس الولد .... (جَلسةٌ–جَلْسَةً–جَلسةٍ)

4. Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden yapıca ve anlamca sözde mef‘ûlun mutlak (*nâ’ibu’l-mef‘ûli’l-mutlak*) olabilecek olanıyla doldurunuz.

1. قَعَدَتْ زينب .... (ركوعا–سجودا– جلوسًا)
2. وقفتُ .... (قيامًا–ارتفاعًا–سجودًا)
3. مَشَى خالد................... (ترحيبًا– سيرًا –جلوسًا)
4. زرتُ إستانبول .... (مشيًا–مَرّاتٍ–مَرَّةٌ)
5. أفهم القصة .... الفهم. (قَليلٌ– كثيرًا– بعضَ)
6. يحب الأستاذ طلابه .... الحب. (كُلَّ–ترحيبًا–جُلوسًا)
7. أُحِبُّك .... (مَرّةٍ– قَليلٌ – كثيرًا)
8. أحتاج الي النوم .... (بَعْضِ–قليلاً–كَثيرٌ)

5. Aşağıda verilen boşlukları cümlenin fiiline uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. سَنَتَّفِقُ ...... الراتب غَدًا.
2. اِتّصلنا ...... الطبيب بسرعةٍ.
3. أَسْتَفِيدُ .... الْأَنْدِيَةِ فِي ممارسة الرياضة.
4. هَلْ يُمْكِنُ أَنْ أَلْتَقِي....... العميد بعدَ الظُّهْرِ؟

6. Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.
    1. Çocuk, yaşlı kişiler gibi yürüdü.
    2. Arkadaşım, derin bir uyku çekti.
    3. Avukat, kararı iki kez okudu.
    4. Dergiyi doğru bir şekilde okudum.
    5. Doktoru aradın mı?

7. Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.
    1. سَأَل الأستاذُ سُؤَالًا صعبًا.
    2. أَجَابَت البنتُ إِجَابَةَ الْأُمِّ.
    3. فَهِمَ أحمدُ المشكلةَ فَهْماً.
    4. سَجَدَت عائشة سَجَدَاتٍ.
    5. شَاهَدْتُ هَذه المسابقةَ مِرَاراً.

öğrenme çıktıları ve bölüm özeti التَّلْخِيص

1 Mef'ûlun mutlak yapılarını kullanarak diyalog geliştirme becerisi kazanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 9

Mef'ulun mutlak ögelerinin günlük dilde kullanımı diyaloglarda verilen cümleler aracılığıyla tanıtılarak bölümde işlenecek dilbilgisi konusuna giriş yapılmaktadır.

2 Fiilin anlamını pekiştirmede, yapılış biçimini bildirmede veya kaç kez yapıldığını belirtmede kullanılan mef'ûlun mutlak yapısını kavrama, çeşitlerini tanıyabilme, cümle içinde kullanabilme ve örnek cümlelerle pekiştirme

Mef'ûlun Mutlak

1. Fiilin anlamını pekiştiren mef'ûl mutlak:

Fiilin kökünden türetilen, fiilin anlamını pekiştiren (te'kit eden) ve fiilden sonra mastar olarak gelen mef'ûlun mutlak daima mufred, mansûb ve belirsizdir. Bu mastarlar sulâsi fiillerden türetilebileceği gibi, mezîd fiillerden de türetilebilir.

Fiilin anlamını pekiştiren mef'ûlun mutlak Türkçeye "şüphesiz, gerçekten, tam, muhakkak, iyi, iyice, çok" şeklinde çevrilebilir.

فَهِمَ الطَّالِبُ الدَّرْسَ فَهْماً. (Öğrenci, dersi iyice anladı.)

İçinde fiilin anlamını pekiştiren (te'kit eden) mef'ûlun mutlak bulunan bir fiil cümlesi kurarken dikkat edilecek husus, fiilin mastarını **tekil, mansûb ve belirsiz olarak** kullanmaktır. Fiilin anlamını pekiştiren mef'ûlun mutlak, asla tesniye (ikil) veya cemi (çoğul) olarak kullanılmaz, belirli de kullanılmaz.

2. Fiilin yapılış biçimini bildiren mef'ûlun mutlak:

Fiilin yapılış biçimini bildiren mef'ûlun mutlak ya isim tamlaması ya da sıfat tamlaması şeklinde gelir ve tabii ki mansûbdur. Bu tür mef'ûlun mutlaklar Türkçeye "gibi, şeklinde, -ce, aynı…gibi, tıpkı…gibi, tam" biçiminde çevrilebilir.

a. İsim tamlaması olarak gelen ve fiilin yapılış biçimini bildiren mef'ûlun mutlak

سَارَ الْوَلَدُ سَيْرَ الْمُهَذَّبِينَ. (Çocuk, terbiyeli kişiler gibi yürüdü.)

Bir cümlenin fiilinin mastarı bir kelimeye muzâf olmak suretiyle fiilin yapılış biçimini bildiren bir mef'ûlun mutlak olarak kullanılabilmektedir.

b. Sıfat tamlaması olarak gelen ve fiilin yapılış biçimini bildiren mef'ûlun mutlak

نَامَ الْوَلَدُ نَوْماً عَمِيقاً. (Çocuk, derin bir uyku çekti.)

Bir cümlenin fiilinin mastarı, bir sıfata mevsuf olmak suretiyle fiilin yapılış biçimini bildiren bir mef'ûlun mutlak olarak kullanılabilmektedir.Sıfat tamlaması şeklinde gelen mef'ûlun mutlakta bazen mastar zikredilmez, sadece sıfatı söylenir. Böyle bir cümlede sıfat sözde mef'ûlun mutlak (nâ'ibu'l-mef'ûli'l-mutlak) olur.

3. Fiilin sayısını belirten mef'ûlun mutlak

Fiilin sayısını ve kaç kez yapıldığını bildiren mef'ûlun mutlak "فَعْلَةً" kalıbından gelen mastarı merreden elde edilir. Mufred (tekil), tesniye (ikil) veya cemi (çoğul) olarak gelebilir. "*Kaç kez? Kaç defa?*" gibi soruların cevabıdır.

Mef'ûlun mutlak yerine geçenler (Sözde Mef'ûlun Mutlaklar)

a. Sıfat tamlaması şeklinde gelen mef'ûlun mutlakta bazen mastar zikredilmez, sadece sıfatı söylenir. Böyle bir cümlede sıfat mef'ûlun mutlak yerine geçerek sözde mef'ûlun mutlak (*nâ'ibu'l-mef'ûli'l-mutlak*) olur.

b. Ayrıca "بَعْضُ – كُلُّ" gibi kelimeler de cümlenin fiilinin mastarına muzâf olmak suretiyle mef'ûlun mutlak yerine geçerek sözde mef'ûlun mutlak (*nâ'ibu'l-mef'ûli'l-mutlak*) olur.

c. Cümlenin fiilinin eş anlamlısı fiillerin mastarlarını kullanmak suretiyle de sözde mef'ûlun mutlak (*nâ'ibu'l-mef'ûli'l-mutlak*) yapılabilir.

3 Arapçada harf-i cerlerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve bunları cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller

اِتَّفَقَ عَلَى... : Bir konuda anlaştı

اِتَّفَقْنَا عَلَى الرِّحْلَةِ إلى أوروبا. (Avrupa'ya yolculuk konusunda anlaştık.)

اِتَّصَلَ بـ... : Birine telefon etti, aradı

اِتَّصَلْتُ بِكَ مرارًا أَمْسِ. أين كنتَ؟ (Dün seni defalarca aradım. Neredeydin?)

اِسْتَفَادَ مِنْ... : Birinden, bir şeyden faydalandı

اِسْتَفَادَ الطُّلَّابُ مِنَ خِبرة الْمُعَلِّمِينَ. (Öğrenciler, öğretmenlerin tecrübelerinden yararlandılar.)

اِلْتَقَى بـ... : Biri ile buluştu

اِلْتَقَيْتُ بِأُسْرَتِي بَعْدَ غِيَابٍ طَوِيلٍ. (Uzun bir ayrılıktan sonra ailemle buluştum.)

4 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde etme

Arapçada Kalıp İfadeler

Arapçada sıklıkla kullanılan bazı kalıp ifadeler örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

"على الرَأْسِ و العين" (başım gözüm üstüne) ifadesinin kullanımı görsellerle birlikte verilen örnek cümlelerde tanıtılmıştır.

– هل يُمكِنُ أنْ تَحْمِلَ حَقائِبي إلى البيتِ؟ (Çantalarımı eve kadar taşıyabilir misin?)

– على الرَّأْسِ و العين. (Başım gözüm üstüne.)

"بِكُلِّ سُرُور" (memnuniyetle) ifadesinin kullanımı örneklerle tanıtılmıştır.

– هَلْ تَزُورونَنا في نهاية الأسبوع؟ (Hafta sonu bizi ziyaret eder misiniz?)

– بِكُلِّ سُرُور. (Memnuniyetle.)

"في أمانِ الله" (Allah'a emanet olunuz!) ifadesinin kullanımı örneklerle tanıtılmıştır.

– أنا أرْجِعُ إلى البَيْتِ بَعد قليل. (Biraz sonra eve dönüyorum.)

– في أمانِ الله. (Allah'a emanet ol.)

1 "يَسْتَفِيدُ الإنسان .....الشمس."

Yukarıda boş bırakılan yere hangi harf-i cer getirilmelidir?

A. على B. من C. ب D. في E. إلى

2 "نَامَ الطِّفلُ نوما هادئًا." ifadesinin anlamca en yakın Türkçe karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Çocuk sakin bir uyku çekti.
B. Sakin çocuk uyudu.
C. Çocuk uyuyarak sakinleşti.
D. Çocuk sakinleşerek uyudu.
E. Sessiz çocuk uyudu.

3 Mef'ûlun mutlak ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır?**

A. Fiilinin kökünden türetilen mansûb bir mastardır.
B. Fiilin anlamını pekiştirdiği gibi fiilin nasıl yapıldığını ve sayısını bildirir.
C. İsim tamlaması şeklinde gelebilir.
D. Sıfat tamlaması şeklinde gelebilir.
E. Mef'ûlun mutlak bazen merfû olarak gelebilir.

4 اِسْتَعَدَّ الطُّلَّابُ لِلْاِخْتِبَارِ اِسْتِعْدَادًا جَيِّدًا.

Yukarıdaki cümlede mef'ûlun mutlak hangi şıkta doğru olarak verilmektedir?

A. اِسْتَعَدَّ B. الطُّلَّابُ C. لِلْاِخْتِبَارِ
D. اِسْتِعْدَادًا E. جَيِّدًا

5 جَلَسَت الطالباتُ في الحديقة................

Cümledeki boşluğa uygun düşecek mef'ûlun mutlak aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmektedir?

A. جَلَساتٌ
B. جَلَسَ
C. جُلُوسًا
D. جَلَسوا
E. جَلَسَتا

6 فَرِحَ الْوَالِدُ لِنَجَاحِ وَلَدِهِ فَرْحًا شَدِيدًا.

Yukarıdaki cümlenin irâbıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A. فَرِحَ : Mâzî fiil, 3. tekil, öne geçmiş haber, mahallen merfu.
B. الْوَالِدُ : Sona kalmış mubteda, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
C. لِنَجَاحِ : Mef'ûlun mutlak, fiilin yapılış biçimini bildiriyor, lâm'dan dolayı mecrûr.
D. وَلَدِهِ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
E. فَرْحًا : Mef'ûlun mutlak, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

7 قَرَأْتُ الْمَقالة قراءةً سَرِيعَةً.

Yukarıdaki cümle aşağıdaki soru edatlarından hangisi ile sorulan bir sorunun yanıtı olabilir?

A. أَيْنَ
B. لِمَاذَا
C. كَيْفَ
D. كَمْ
E. أَيُّ

8 فهم، الدرس، فهما، الطالب

Yukarıdaki sözcüklerin "Öğrenci dersi iyice anladı." anlamı verecek biçimde sıralanış şekli seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. الدرس فهمًا فهم الطالب.
B. فهم فهما الطالب الدرس.
C. الدرس فهم فهما الطالب.
D. فهم الطالب الدرس فهما.
E. فهما فهم الدرس الطالب.

9 Bu kitabı iki kez okudum.” cümlesinin anlamca en yakın Arapça karşılığı seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. قَرَأتُ هذا الكِتاب مرَّاتٍ.

B. قَرَأتُ هذا الكِتاب مرةً.

C. قَرَأتُ هذين الكِتابين.

D. قَرَأتُ هذا الكِتاب مرَّتين.

E. قَرَأتُ هذين الكِتابين مرَّتين.

10 طَرَقْتُ الْبَابَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.

Yukarıdaki cümlenin sayı bildiren mef'ûlun mutlak ögesi aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. طَرَقْ

B. تُ

C. الْبَابَ

D. ثَلَاثَ

E. مَرَّاتٍ

1. B	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. A	Yanıtınız yanlış ise "Fiilin Yapılış Biçimini Bildiren Mef'ûlun Mutlak" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. E	Yanıtınız yanlış ise "Mef'ûlun Mutlak" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. D	Yanıtınız yanlış ise "Fiilin Yapılış Biçimini Bildiren Mef'ûlun Mutlak" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. C	Yanıtınız yanlış ise "Fiilin Anlamını Pekiştiren Mef'ûlun Mutlak" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
6. E	Yanıtınız yanlış ise "İrâb Örnekleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. C	Yanıtınız yanlış ise "Mef'ûlun Mutlak" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. D	Yanıtınız yanlış ise "Fiilin Anlamını Pekiştiren Mef'ûlun Mutlak" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. D	Yanıtınız yanlış ise "Fiilin Sayısını Belirten Mef'ûlun Mutlak" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
10. D	Yanıtınız yanlış ise "Fiilin Sayısını Belirten Mef'ûlun Mutlak" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 1

1. فهمتُ الدَّرسَ فهمًا.
2. أكلتُ أكلةَ الملوكِ.
3. قرأتُ الكتابَ قراءتَيْن.

Araştır 2

1. هل حفِظْتَ القرآنَ؟ نعم حَفِظْتُ القرآنَ حِفْظًا.

Yukarıdaki cümle, fiilin anlamını pekiştiren mef'ûlun mutlakla kurulmuştur. Cümledeki mef'ûlun mutlak, fiilin kökünden türetilmiş mufred mansûb bir mastardır.

2. كيف قرأتَ المقالةَ؟

قرأتُ المقالةَ قراءةً صحيحةً. / قرأتُ المقالةَ قراءةَ المعلّمِ.

Yukarıdaki cümle, fiilin yapılış biçimini bildiren mef'ûlun mutlakla kurulmuştur. Cümledeki mef'ûlun mutlak, fiilin kökünden türetilmiş mufred mansûb bir mastardır. Birinci cümlede mef'ûlun mutlak sıfat tamlaması, ikinci cümlede mef'ûlun mutlak isim tamlamasıdır.

3. كم مرّةً سَجدتَ؟

سجدتُ سجدةً. / سجدتُ سجدتَيْن. / سجدتُ ثلاثَ سجداتٍ.

Yukarıdaki üç cümle fiilin sayısını belirten mef'ûlun mutlakla kurulmuştur.

4. فهمتُ الدّرسَ بعضَ الفهمِ. /فهمتُ الدّرسَ كلَّ الفهمِ.

9

Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, fiilin anlamını pekiştiren mef'ûlun mutlak olacak şekilde parantez içinde verilen mastarlardan uygun olanıyla doldurunuz.

1. نَامَتِ الْبِنْتُ نومًا.
2. تَزْدَحِمُ الطُّرُقُ فِي هَذَا الْوَقْتِ ازدحامًا.
3. قَرَأَ الطَّالِبُ الْجَرِيدَةَ قراءةً.
4. قَرَّرْتُ أَنْ أَنْتَظِرَ اِنْتِظارًا.
5. اِنْتَصَرَ فَرِيقُنَا انْتِصارًا.
6. فَهِمَ عَلِيٌّ الدَّرْسَ فَهْمًا.
7. وَقَفَتِ السَّيَّارَةُ وُقوفًا.
8. ظَهَرَ الْهِلَالُ ظهورًا.

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları fiilin yapılış biçimini bildiren mef'ûlun mutlak olacak şekilde parantez içinde verilen mastarlardan uygun olanıyla doldurunuz.

1. أَجَابَ الْوَلَدُ إجابةَ الرَّجُلِ.
2. سَارَ الْوَلَدُ مِشيةَ الْكِبَارِ.
3. مَرَّ الْقِطَارُ السَّرِيعُ مرَّ السَّحَابِ.
4. اِسْتَقْبَلْنَا الضَّيْفَ اِسْتِقْبَالَ الْمَلِكِ.
5. نَامَ الْمَرِيضُ نَوْمًا عَمِيقًا.
6. قَرَأْنَا الْجَرِيدَةَ قِراءَةً سَرِيعَةً.
7. نَجَحَتْ مَرْيَمُ نجاحًا باهِرًا.
8. رَحَّبَ الْأُسْتَاذُ بالطُّلَّابَ تَرْحِيبًا حَارًّا.

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 3

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları fiilin sayısını belirten mef'ûlun mutlak olacak şekilde parantez içinde verilen kelimelerden anlamca ve yapıca uygun olanıyla doldurunuz.

1. سَجَدَ الْمُسْلِمُ سَجْدَةً واحدةً. (سَجْدَةً–سَجْدَتَيْنِ–سَجَداتٍ)
2. تَدُورُ الْأَرْضُ دَوْرَتَيْنِ في يَوْمَيْنِ. (دَوْرَةً–دَوْرَتان–دَوْرَتَيْنِ)
3. قَرَأْتُ سُورَةَ الْفَاتِحَةِ قراءةً واحدةً. (قِراءَةٌ–قِراءَةً–قِراءَةٍ)
4. شَرِبَ الطِّفْلُ مِنَ الْمَاءِ شَرْبَتَيْنِ. (شَربةٌ–شَربَتيْنِ–شَرْبَةٍ)
5. دَقَّتِ السَّاعَةُ دقَّتَيْنِ. (دَقَّتَيْنِ–دقَّتانِ–دَقَّاتٌ)
6. أَكَلَ الْوَلَدُ أَكْلَتَيْنِ. (أَكْلةٌ–أَكْلتَيْنِ–أَكلةٍ)
7. ضَرَبَ الْخَادِمُ الْعَقْرَبَ ضَربةً. (ضَرْبَةً–ضَربَتَانِ–ضَرباتٌ)
8. جَلَسَ الْولد جَلْسَةً. (جَلسَةٌ–جَلْسَةً–جَلسةٍ)

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden yapıca ve anlamca sözde mef'ûlun mutlak (*nâ'ibu'l-mef'ûli'l-mutlak*) olabilecek olanıyla doldurunuz.

1. قَعَدَتْ زينب جُلوسًا. (ركوعا–سجودا– جلوسًا)
2. وقفتُ قيامًا. (قيامًا–ارتفاعًا–سجودًا)
3. مَشَى خالد سيرًا. (ترحيبًا –سيرًا –جلوسًا)
4. زرتُ إستانبول مرّاتٍ. (مشيًا–مَرّاتٍ–مَرَّةٌ)
5. أفهم القصة بعضَ الفهم. (قَليلٌ– كثيرًا– بعضَ)
6. يُحِبُّ الأستاذُ طلابَهُ كُلَّ الحب. (كُلَّ–ترحيبًا–جلوسًا)
7. أُحِبُّك كثيرًا. (مَرّةٍ– قَليلٌ – كثيرًا)
8. أحتاج الي النوم قليلاً. (بَعْضِ–قليلاً–كَثيرٌ)

Alıştırma 5

Aşağıda verilen boşlukları cümlenin fiiline uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. سَنَتَّفِقُ على الرَّاتب غَدًا.
2. اِتّصَلْنا بالطَّبيب بسُرعةٍ.
3. أَسْتَفِيدُ من الأنْدِيَةِ في ممارسة الرياضة.
4. هَلْ يُمْكِنُ أَنْ أَلْتَقي بالعَميد بعدَ الظُّهْرِ؟

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Çocuk, yaşlı kişiler gibi yürüdü. سَارَ الْوَلَدُ مِشية الْمُسِنّين.
2. Arkadaşım, derin bir uyku çekti. نَامَ صديقي نَوْماً عَمِيقاً.
3. Avukat, kararı iki kez okudu. قَرَأَ المُحامِي القرارَ قِراءتَيْن.
4. Dergiyi doğru bir şekilde okudum. قَرَأْتُ الْمَجَلَّةَ قِرَاءَةً صَحِيحَةً.
5. Doktoru aradın mı? هَل اتَّصَلْتَ بِالطبيب؟

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. سَأَلَ الأستاذُ سُؤَالًا صعبًا.
Hoca zor bir soru sordu.
2. أَجَابَت البنتُ إِجَابَةَ الْأُمِّ.
Çocuk, anne gibi cevap verdi.
3. فَهِمَ أحمدُ الْمُشْكِلةَ فَهْماً.
Ahmet sorunu iyice anladı.
4. سَجَدَت عائشة سَجَدَاتٍ.
Ayşe defalarca secde etti.
5. شَاهَدْتُ هَذه المسابقة مِرَاراً.
Bu yarışmayı defalarca izledim.

bölümün kelimeleri كَلِماتُ الوحدة

اِتَّصَلَ بِ... (*ittesale bi*) **birine telefon etti, birini aradı**

اِتَّفَقَ على... (*ittefeka 'alâ*) **bir konuda anlaştı**

أَجَابَ (*ecabe*) **cevap verdi**

إِجَابَة (*icabe*) **cevap, cevap verme**

اِحْتِرَام (*ihtirâm*) **saygı**

أَرْض (*arz*) **yeryüzü**

أَرَادَ (*erâde*) **istedi**

اِسْتَرَاحَ (*isterâha*) **istirahat etti, dinlendi**

اِسْتِرَاحَة (*istirâha*) **istirahat, dinlenme**

اِسْتَفادَ مِن... (*istefâde min*) **birinden, bir şeyden faydalandı**

اِسْتَقْبَلَ (*istekbale*) **karşıladı**

اِلْتَقى بِ... (*ilteka bi*) **biri ile buluştu**

إِعْجَاب (*i'cab*) **ilgi, beğeni**

أَنْدِيَة (*endiye*) **klüpler** (t.) نادٍ (*nâdin*)

اِنْتَصَرَ (*intesara*) **yendi**

أَمَاكِن (*emâkin*) **yerler** (t.) مَكَان (*mekân*)

تَجَوَّلَ (*tecevvele*) **gezdi, dolaştı**

تَصْحِيح (*tashîh*) **düzeltme**

تَكْلِيم (*teklîm*) **konuşma**

تِين (*tîn*) **incir**

جَرَي – يَجْرِي (*cerâ – yecrî*) **koşmak**

جُلُوس (*culûs*) **oturma**

جَمَعَ – يَجْمَعُ (*ceme'a – yecme'u*) **toplamak**

حَسَن (*hasen*) **güzel, harika**

دَارَ – يَدُورُ (*dâra – yedûru*) **dönmek**

دَوْرَة (*devra*) **dönme, dönüş**

رَحَّبَ (*rahhebe*) **selamladı**

رَكَضَ – يَرْكُضُ (*rakeda - yerkudu*) **koşmak**

رَكْض (*rakd*) **koşma**

رُمَّان (*rummân*) **nar**

سَيْر (*seyr*) **yürüme, yürüyüş**

سُؤَال (*suâl*) **soru**

سَجَدَات (*secedât*) **secdeler** (t.) سَجْدَة (*secde*)

سَحَاب (*sehâb*) **bulut**

شَتَوِيّ (*şetevî*) **kışlık**

شَدِيد (*şedîd*) **çok, fazla**

صَحَّحَ (*sahhaha*) **düzeltti**

صُفُوف (*sufûf*) **sınıflar** (t.) صَفّ (*saff*)

ضَرَبَ – يَضْرِبُ (*darabe - yadribu*) **vurmak, dövmek**

طُرُق (*turuk*) **yollar** (t.) طَرِيق (*tarîk*)

عَزَفَ – يَعْزِفُ (*'azefe– ya'zifu*) **çalmak** (على**: müzik aletini)**

عَمِيق (*'amîk*) **derin**

فَرِيق (*ferîk*) **takım**

فَهْم (*fehm*) **anlama, anlayış**

فِيل (*fîl*) **fil**

قَرَّرَ (*karrara*) **karar verdi**

قَعَدَ – يَقْعُدُ (*ka'ade – yak'udu*) **oturmak**

كِتَابَة (*kitâbe*) **yazma, yazım**

كُلّ (*kull*) **hep, bütün, tam**

كَلَّمَ (*kelleme*) **konuştu**

مُحَامِيّ (*muhâmiyy*) **avukat**

مُحكَم (*muhkem*) **güçlü, sağlam, dayanıklı**

مَرّ / مُرُر (*merr/murûr*) **uğrama, geçme**

مُشْتاق (*muştâk*) **özleyen**

مَشْي (*meşy*) **yürüyüş, yürüme**

مِشْيَة (*mişye*) **yürüyüş, yürüme**

مُمْتِع (*mumti'*) **iyi, hoş, zevkli**

مُنَظَّم (*munazzam*) **düzenli**

نَظْرَة (*nazra*) **bakış**

نَفع (*nef'*) **fayda**

هادئ (*hâdi'*) **sessiz**

هِلَال (*hilâl*) **ay**

واجِهات (*vâcihât*) **vitrinler**

bölümün deyimleri تعبيرات الوحدة

على الرَّأس والعين (*'ala'r-re's ve'l-'ayn*) **baş göz üstüne (başım gözüm üstüne)**

في أمانِ الله (*f'i emâni'llâh*) **Allah'a emanet olunuz!**

Bölüm 10

Mef‘ûlun Leh ve Mef‘ûlun Fih

öğrenme çıktıları

1 **Günlük Hayatımızda Arapça 10**

1 Günlük hayatta “Niçin? Neden? Ne zaman? Nerede?” gibi soru ifadelerini yanıtlarken mef‘ûlun leh ve mef‘ûlun fîh içeren cümleler kurabilme

2 **Mef‘ûlun Leh**

2 Mef‘ûlun lehi tanıyabilme ve cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

3 **Mef‘ûlun Fîh (Yer ve Zaman Zarfı)**

3 Mef‘ûlun fîhi tanıyabilme ve cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

4 **Harf-i Cerlerle Kullanılan Bazı Fiiller**

4 Arapçada harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve yerinde kullanma becerisi kazanabilme

5 **Arapçada Kalıp İfadeler**

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية : • el-Mef‘ûl Leh المفعول له • el-Mef‘ûl Fîh المفعول فيه • Zaman Zarfı ظرف زمن • Yer Zarfı ظرف مكان

GİRİŞ

مُقَدّمَة

Arapçada fiil cümlelerinde çoğunlukla mastarlardan oluşan ve fiilin yapılma veya yapılmama nedenini açıklayan mansûb kelimeler *Mefʿûlun leh* (veya Mefʿûlun lieclih ya da Mefʿûlun min eclih) olarak adlandırılır. Bunlar fiile sorulan "Niçin?" sorusuna cevap olarak çoğunlukla mansûb masdar olarak kullanılırlar.

Arapçada fiilin ne zaman ve nerede gerçekleştiğini bildiren zarflar *Mefʿûlun fîh* olarak adlandırılır. Mefʿûlun fîhin, zaman zarfı ve yer zarfı olmak üzere iki çeşidi vardır.

Bu bölümde Mefʿûlun leh ve Mefʿûlun fîhin kullanılışları örnek cümlelerle pekiştirilecek, bu cümleler üzerinde irâb uygulamaları yapılacaktır. Öte yandan Mefʿûlun leh ve Mefʿûlun fîh çeşitleri konusuna da değinilecek, bu sözcüklerin çokça yer aldığı diyaloglar yoluyla öğrencinin hem konuya ilişkin bilgisi artırılacak, hem de Arapça konuşma becerisi geliştirilecektir.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 10

العربية في حياتنا اليومية ١٠

حِوارٌ بين طالِبَيْنِ جامِعِيَّيْنِ

خالد: مرحبًا، مِن أين أنتَ؟

سليم: أنا من مصرَ.

خالد: لماذا أَتَيْتَ إلى تركيا؟

سليم: أتيتُ إلى تركيا طَلَبًا للعِلْمِ في الجامعة.

خالد: جميل... أينَ كلِّيتُكَ؟

سليم: كلِّيتي هنا في وَسَطِ المدينَةِ مُقابِلَ موقفِ الحافِلات.

خالد: كيف وجدْتَ التّعليمَ عندنا؟

سليم: وجدتُه مُمْتازًا.

خالد: إلى أين تذهب الآن؟

İki Üniversite Öğrencisi Arasında Bir Diyalog

Halit: Merhaba, nerelisin?

Selim: Ben Mısırlıyım.

Halit: Türkiye'ye niçin geldin?

Selim: Türkiye'ye üniversitede ilim tahsil etmek için geldim.

Halit: Harika… Fakülten nerede?

Selim: Fakültem burada, şehir merkezinde, otobüs duraklarının karşısında.

Halit: Buradaki eğitimi nasıl buldun?

Selim: Çok iyi.

Halit: Şimdi nereye gidiyorsun?

Selim: Öğle namazını eda etmek için camiye gidiyorum.
Halit: Cami buraya yakın mı?
Selim: Evet, cami fakültenin arkasında. Haydi Allah rızası (kazanmak) için birlikte gidelim.
Halit: Namazdan sonra boş vaktin var mı?
Selim: Evet.
Halit: Otobüs durağının yanında güzel bir lokanta var. Öğle yemeğini birlikte yiyelim.
Selim: Kent Lokantasını mı kastediyorsun?
Halit: Evet. Yemekleri ve kızartmaları çok lezzetli. Lokanta sahibi, müşterilerini memnun etmek için elinden gelen çabayı sarf ediyor. Bu sebeple insanların içeride boş bir masa bulabilmek için öğlen, ikindileyin, akşam, hatta sabahleyin lokantanın kapısının önünde beklediklerini görürsün.
Selim: Peki. Namazdan sonra gideriz.
Halit: Teşekkür ederim.

سليم: أذهب إلى المَسْجِدِ لأداءِ صلاة الظُّهْرِ.
خالد: هل المسجدُ قريبٌ مِن هنا؟
سليم: نعم المسجدُ خلفَ الكُلّية. هَيّا نذهب معًا إرْضاءً لله تَعالى.
خالد: هل عِنْدَك وقتٌ بعد الصلاة؟
سليم: نعم.
خالد: يوجد عند موقفِ الحافلةِ مطعمٌ جميل. لِنَتناوَلْ الغَداءَ معاً.
سليم: هل تقْصِد مطعمَ المدينة؟
خالد: نعم. مأكولاتُه ومَشْويّاتُه لَذيذَةٌ جدا. وصاحبُ المطعم يَبْذُل كلَّ ما في وُسْعِه إرضاءً لِزَبائِنِه.فلهذا السَّببِ ترى الناسَ يَنتَظِرون أمامَ بابِ المَطعَمِ ظُهْرًا وعَصْرًا ومَساءً حتى صَباحًا لِيَجِدُوا مائِدةً خالِيَةً بِالدَّاخِل.
سليم: حَسَنًا. نَذْهَبُ بعد الصلاة.
خالد: شُكْرًا.

Öğrenme Çıktısı

1 Günlük hayatta "Niçin? Neden? Ne zaman? Nerede?" gibi soru ifadelerini yanıtlarken mef'ûlun leh ve mef'ûlun fîh içeren cümleler kurabilme

Araştır/ Tekrarla 1

Yukarıdaki diyaloğu defterinize yazınız, diyalogda niçin, nerede ve ne zaman sorularının yanıtı olan cümlelerdeki mansûb kelimeler ile diğer sebep, zaman ve yer bildiren kelimelerin altını çiziniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "İsrâ Sûresi" 31. ayet-i kerimesini, "Leyl Sûresi" 1.ve 2.ayet-i kerimesini okuyunuz. Bu ayetlerde geçen mef'ûlun leh ve mef'ûlun fîh çeşitlerine dikkat ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arkadaşlarınızla birbirinize "Dün akşam niçin, nerede ve ne zaman ders çalıştın?" sorusunu yönelterek cevaplamaya çalışınız.

DİL BİLGİSİ: MEF‘ÛLUN LEH

القواعد: المفعول له

Arapçada fiil cümlelerinde fiilin oluş nedenini açıklayan belirsiz (nekira) mastarlar mef'ûlun leh (المفعول له) olarak isimlendirilir. Bu mef'ûle, mef'ûlun lieclih (المفعول لأجله) veya mef'ûlun min eclih (المفعول من أجله) adı da verilir. Cümlede mef'ûlun lehi bulmak son derece kolaydır. Bunun için fiile "neden, niçin" sorularını sormamız yeterlidir. Bu mastar daima belirsiz ve mansûb olarak kullanılır ve Türkçeye "…için, -mek için, sebebiyle, -den dolayı" diye çevrilebilir.

Örneğin,

سافَرْتُ إلى أنقرة طَلَباً للعِلْمِ. (İlim öğrenmek için Ankara'ya gittim.)

Yukarıdaki cümlede طَلَباً sözcüğü mef'ûlun lehtir ve "Niçin Ankara'ya yolculuk yaptın?" soruna cevap verir.

Mef'ûlun leh'in iki tür kullanımı söz konusudur: Harf-i cersiz kullanımı ve harf-i cerli kullanımı.

1. Mef'ûlun lehin harf-i cersiz kullanımı:

Mef'ûlun lehin harfi cersiz olarak kullanılabilmesi için aşağıdaki şartların sağlanması gerekir.

1. Mef'ûlun leh, cümledeki fiilin mastarı dışında bir mastar olmalıdır.
2. Bu mastar, eylemin gerçekleşmesinin nedeni olmalıdır, yani yükleme yöneltilen "niçin?" ve "neden?" sorularına cevap vermelidir.
3. Belirsiz (nekira) olmalıdır.
4. Herhangi bir isme muzâf olmamalıdır.
5. Fiilin fâili ile mef'ûlun lehteki eylemin sahibi aynı olmalıdır.

Aşağıdaki cümleyi bu koşullar bakımından inceleyelim.

أَقْرَأُ حُبًّا فِي الْمَعْرِفَةِ. (Bilgi edinmeyi sevdiğim için okurum.)

Bu cümlede "حُبًّا – sevdiğim için" kelimesi mef'ûlun lehtir. Harf-i cersiz kullanılmıştır ve harf-i cersiz kullanım için lazım gelen koşulları taşımaktadır. Şöyle ki:

1. Cümlenin fiili olan (قَرَأَ)'nin değil, başka bir fiilin mastarıdır.
2. (حُبًّا - sevmek) mastarı okuma eyleminin gerçekleşme nedenidir.
3. Belirsiz (nekira) bir sözcüktür.
4. Herhangi bir isme muzâf değildir.
5. Fiilin fâili ile mef'ûlun lehteki eylemin sahibi aynı kişidir.

Şimdi başka örneklerle konuyu pekiştirelim.

dikkat

Aşağıdaki cümlelerde kırmızı ile gösterilen mef'ûlun lehlerin hepsinin belirsiz, mansûb bir mastar olduğunu fark ediniz.

يَصُومُ الْمُسْلِمُونَ طَاعَةً لِرَبِّهِمْ.	(Müslümanlar Rablerine itaat için oruç tutarlar.)
يَتَوَجَّهُ الشَّبَابُ إِلَى الْجَامِعَةِ طَلَبًا لِلْعِلْمِ.	(Gençler ilim tahsil etmek amacıyla üniversiteye giderler.)
قام الطُّلَّابُ اِحْتِرَامًا لِلْمُدَرِّسِ.	(Öğrenciler, hocalarına saygı için ayağa kalktılar.)
تُنْشِئُ الْبَلَدِيَّةُ الْحَدَائِقَ الْعَامَّةَ تَجْمِيلًا لِلْمَدِينَةِ.	(Belediye şehri güzelleştirmek için parklar yapar.)
يُحارِبُ الْجُنُودُ الْأَعْدَاءَ دِفَاعًا عَنِ الْوَطَنِ.	(Askerler, vatanı savunmak için savaşırlar.)
أَزُورُ الْمَكْتَبَةَ حُبًّا لِلْقِرَاءَةِ.	(Okumayı sevdiğim için kütüphaneye giderim.)
نَظَمَ الشاعرُ قصيدتَه مَدْحًا لِلأميرِ.	(Şair, kasidesini prensi övmek için yazdı.)

2. Harf-i cerli kullanımı:

Yukarıda belirtilen şartların var olmadığı durumlarda mastar olan sözcük başına genellikle sebep bildiren (لِ) harf-i cerini almak suretiyle, bu kez ya belirlilik takısı (ال) ile kullanılarak veya bir isme muzâf olarak mef'ûlun leh olur. Harf-i cerden dolayı lafzan mecrûr olan mef'ûlun leh, mahallen mansûb olarak irâb edilir.

Aşağıdaki cümlelerde bir isme muzâf olarak gelen mef'ûlun leh örneklerini inceleyelim:

حَضرتُ لِتَلْبِيَةِ دَعْوَتِكَ.	(Davetine icabet etmek için geldim.)

Bu cümlede (حَضر) mâzî fiil, (تُ) ise fâilidir. (لِتَلْبِيَةِ) sözcüğünde (لِ) harf-i cer, (تَلْبِيَةِ) mecrûr, cer alâmeti sondaki kesradır. Ancak eylemin yapılış nedenini açıkladığı için mef'ûlun leh'dir ve mahallen mansûbdur. Ayrıca (تَلْبِيَةِ) muzâftır, (دَعْوَةِ) muzâfun ileyhtir, mecrûrdur, cer alâmeti sondaki kesradır. (دَعْوَةِ)'nin kendisi de ayrıca muzâftır ve (كَ) zamiri muzâfun ileyhtir ve mahallen mecrûrdur, zira zamirler mebnîdir.

سُرِرْتُ لِإكرامِكَ الضَّيْفَ.	(Misafire ikramda bulunmandan dolayı sevindim.)
أَحْتَرِمُهُمْ لِمساعَدَتِهِمِ المُحْتَاجِينَ.	(İhtiyaç sahiplerine yardım ettikleri için onlara saygı duyuyorum.)
تُصْرَفُ المكافآتُ لِتَشْجِيعِ الْعَامِلِينَ.	(Ödüller işçileri teşvik için dağıtılır.)

Aşağıdaki cümlelerde belirlilik takısı (ال) ile kullanılarak mef'ûlun leh olma durumunun örneklerini inceleyelim:

سَافرتُ لِلرَّغْبَةِ فِي الْاِسْتِجْمَامِ.	(Kafa dinlemeyi arzuladığım için seyahat ettim.)
أَعْمَلُ الْيَوْمَ لِلنَّجَاحِ غداً.	(Yarın başarılı olmak için bugün çalışırım.)

Görüldüğü gibi bu örneklerde, mef'ûlun lehlerin başına sebep bildiren "lâm" harf-i ceri gelmiştir. Hepsi belirlilik takısı (ال) ile kullanılmıştır, (ال) takısı ile belirlidirler ve harf-i cer dolayısıyla lafzan mecrûr olsalar da, mahallen mansûbdurlar.

Mef'ûlun leh bazen (مِنْ) harf-i ceriyle de kullanılabilir. Bu durumdaki (مِنْ) de esasen sebep bildirir ve "–den, -den dolayı, … için" biçiminde Türkçeye çevrilebilir. Örnek:

بَكَى الطِّفْلُ مِنَ الْجُوعِ. (Çocuk açlıktan ağladı.)

فَرَّ اللِّصُّ مِنَ العِقَابِ. (Hırsız cezadan dolayı kaçtı.)

Şimdi aşağıdaki cümlelerin irâbını yaparak konuyu daha iyi kavramaya çalışalım:

يَذْهَبُ الطَّلَبَةُ إلى المَكتَبَةِ حُبًّا لِلقراءةِ. (Öğrenciler okumayı sevdikleri için kütüphaneye giderler.)

يَذْهَبُ : Muzâri fiil, üçüncü tekil şahıs, eril.

الطَّلَبَةُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

إلى : Harf-i cer

المكتبةِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

حُبًّا : Mef'ûlun leh, mansûb, nasb alâmeti sondaki, fetha.

ل : Harf-i cer

القراءة : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

تُصْرَفُ المكافآتُ لِتَشْجِيعِ الْعَامِلِينَ. (Ödüller, işçileri teşvik için dağıtılır.)

تُصْرَفُ : Muzâri fiil, meçhul, üçüncü tekil, dişil.

المكافآتُ : Nâibu'l-fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

لِتَشْجِيعِ : (لِ) harf-i cer; (تَشْجِيعِ) mecrûr, cer alâmeti sondaki damme. Mef'ûlun leh olduğu için mahallen mansûb. Ayrıca muzâf.

الْعَامِلِينَ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti ye (ي), zira düzenli eril çoğul.

يأتي السُّياحُ من بلادٍ مُخْتَلِفَةٍ إلى مَدينَتِنا للعِلاجِ. (Çeşitli ülkelerden turistler şehrimize tedavi için geliyorlar.)

يأتي : Muzari fiil, üçüncü tekil, eril.

السُّياحُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

من : Harf-i cer

بلادٍ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

مُخْتَلِفَةٍ : Sıfat. Mevsûfu (nitelediği kelime) gayri âkil varlığın düzensiz çoğulu olduğundan tekil dişil kabul edilir, bu nedenle sıfat da mevsûfu gibi, tekil dişil, belirsiz ve mecrûrdur. Cer alâmeti sondaki kesradır.

إلى : Harf-i cer

مَدينَتِنا : (مَدينَةِ) Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra. Ayrıca muzâf; (نا): Muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü zamirler mebnîdir.

للعلاج : (لِ) harf-i cer; (العِلاجِ) mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra. Mef'ûlun leh olduğu için mahallen mansûb.

Öğrenme Çıktısı

2 Mef'ûlun lehi tanıyabilme ve cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 2

أَعْطَيْنَا الجوائزَ لِتَشْجِيعِ الطُّلَّابِ.
Cümlesini Türkçeye çeviriniz ve mef'ûlun leh'i belirtiniz.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Rum Sûresi" 24. ayet-i kerimesini, "el-Kamer Sûresi" 14. ayet-i kerimesini okuyunuz. Bu ayetlerde geçen mef'ûlun lehlere dikkat ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arapça öğrenen arkadaşlarınızla, mef'ûlun leh kullanarak yeni fiil cümleleri kurunuz.

MEF'ÛLUN FİH

المفعول فيه

Arapçada, fiil cümlelerinde fiilin gerçekleştiği zamanı veya mekânı bildiren mansûb isim, yer veya zaman zarfları veya zarf öbekleri mef'ûlun fîh (المفعول فيه) olarak adlandırılır. Dolayısıyla fiile "nerede", "ne zaman" gibi sorular sorulduğunda alınan cevap o cümlenin mef'ûlun fihidir. Aşağıdaki cümleyi inceleyelim.

إِنْتَظَرْتُ صَدِيقِي أَمَامَ الْكلِيَّةِ سَاعَةً. (Arkadaşımı fakültenin önünde bir saat bekledim.)

Bu cümlede "Arkadaşını ne kadar süre bekledin?" ve "Nerede bekledin?" sorularının cevabı bulunmaktadır.

Cümlede eylemin yapıldığı zaman süresini gösteren zaman zarfı (سَاعَةً) ve eylemin gerçekleştiği yeri/mekânı gösteren mekân zarfı (أَمَامَ) kelimeleri birer mef'ûlun fîhtirler.

Bazı kelimelerin başına bulunma/kalma durum ekleri olan (فِي) (-de, -da), (بِ) (-de, -da) harf-i cerlerinden biri getirilmek surteiyle de mef'ûlun fîh elde edilir. Aşağıdaki cümleleri bu yönden inceleyelim:

صَلَّيْتُ صَلَاةَ الْجُمُعَةِ فِي الْمَسْجِدِ. (Cuma namazını camide kıldım.)

إِنْتَظَرْنَا بِالْمَحَطَّةِ مُدَّةً طَوِيلَةً. (Durakta uzun süre bekledik.)

Arapçada yaygın olarak kullanılan ve fiil cümlelerinde mansûb hâlde mef'ûlun fîh olan zaman zarfları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Yaygın Olarak Kullanılan Zaman Zarfları ve Anlamları			
Gün doğmadan, şafak vakti, tan vakti	فَجْرًا	Şimdi, şu anda, şu sıralarda	اَلْآنَ
İkindi, ikindi vakti	عَصْرًا	Akşamleyin, akşam, akşam vakti	مَسَاءً
Öğlen, öğle vakti	ظُهْرًا	Bir an, bir an için	لَحْظَةً
Sabahleyin, sabah, sabah vaktinde	صَبَاحًا	Bir ay	شَهْرًا
Bir süre, bir müddet, ... boyunca	مُدَّةً	Bir sene	سَنَةً
Yarın	غَدًا	Bir sene	عَامًا
Yatsıda, yatsı vakti	عِشَاءً	Bir zaman, bir zamanlar	زَمَنًا/زمانًا
Bir zaman, bir zamanlar	دَهْرًا	Bir gün, günün birinde,	يَوْمًا
Dün, dün gece	اَلْبَارِحَةَ	Bugün, günümüzde	اَلْيَوْمَ
Şimdi, şu anda, derhâl	حَالًا، حَالِيًا	-den önce, -in öncesinde,	قَبْلَ
Geceleyin, gece, gece vakti	لَيْلًا	-den sonra, -in sonrasında	بَعْدَ
Bir saat	ساعةً	Dün	أَمْسِ
Sonbaharda	خريفًا	Kışın	شتاءً
Yazın	صيفًا	İlkbaharda	ربيعًا

Şimdi bu zaman zarflarıyla kurulmuş örnek cümleleri inceleyelim:

مَسَاءً: سَوْفَ نَلْتَقِي مَسَاءً. (Akşamleyin görüşeceğiz.)

لَحْظَةً: اِنْتَظِرْنِي لَحْظَةً. (Beni bir saniye bekle.)

شَهْرًا: بقِيتُ شَهْرًا فِي المغربِ. (Fas'ta bir ay kaldım.)

سَنَةً، عَامًا: دَرَسْتُ سَنَةً فِي الْأُرْدُنِ. (Ürdün'de bir sene okudum.)

مُدَّةً: فَكَّرْتُ فِي الْمَسْأَلَةِ مُدَّةً طَوِيلَةً. (Problemi uzun bir süre düşündüm.)

زَمَانًا: اِسْتَخْدَمْتُ الْحَاسُوبَ زَمَانًا طَوِيلاً. (Uzun bir zaman bilgisayar kullandım.)

يَوْمًا: سَيَعُودُ الْحَقُّ لِأَهْلِهِ يَوْمًا. (Hak, sahibine bir gün dönecek.)

قَبْلَ: بَنَيْتُ هَذَا الْبَيْتَ قَبْلَ العَوْدَةِ. (Bu evi dönüş öncesinde inşa ettim.)

بَعْدَ: سَيَبْدَأُ الْفِيلْمُ بَعْدَ سَاعَةٍ. (Film bir saat sonra başlayacak.)

أَمْسِ: ذَهَبْتُ إِلَى السُّوقِ أَمْسِ.	(Dün çarşıya gittim.)
لَيْلًا: تَظْهَرُ النُّجُومُ لَيْلاً.	(Yıldızlar geceleyin ortaya çıkarlar.)
فَجْرًا: اِنْطَلَقَتِ الْحَافِلَةُ فَجْرًا.	(Otobüs gün doğmadan hareket etti.)
عَصْرًا: زَارَنِي مُحَمَّدٌ عَصْرًا.	(Muhammed beni ikindi vaktinde ziyaret etti.)
ظُهْرًا: أَتَنَاوَلُ الْغَدَاءَ ظُهْرًا.	(Öğle vaktinde yemek yiyorum.)
صَبَاحًا: تُشرِق الشَّمسُ صباحًا.	(Güneş sabahleyin doğar.)
اَلْآنَ: سَأَعُودُ الآنَ إِلَى الْبَيْتِ.	(Şimdi eve dönüyorum.)
غَدًا: سَيَبْدَأُ الْعَمَلُ غَدًا.	(İş yarın başlayacak.)
عِشَاءً: عَادَ الْعَامِلُ إِلَى بَيْتِهِ عِشَاءً.	(İşçi evine yatsı vaktinde döndü.)
دَهْرًا: عِشْتُ دَهْرًا فِي أَنْقَرَةَ.	(Bir zaman Ankara'da yaşadım.)
اَلْيَوْمُ: لَنْ أَذْهَبَ إِلَى الْجَامِعَةِ الْيَوْمَ.	(Bugün üniversiteye gitmeyeceğim.)
نَهَارًا: أَعْمَلُ نَهَارًا وأَسْتَرِيحُ لَيْلًا.	(Gündüz çalışır, gece istirahat ederim.)
اَلْبَارِحَةَ: أُعْلِنَتِ النَّتِيجَةُ البارحة.	(Sonuçlar dün gece açıklandı.)
حَالًا: اِذهبْ حالًا إلى الطّبيبِ.	(Hemen doktora git.)
حَالِيًّا: أعملُ حاليًّا في إسطنبول.	(Şu anda İstanbul'da çalışıyorum.)
شتاءً: تسقطُ الأمطارُ شتاءً.	(Kışın yağmur yağar.)
صيفًا: تَشْتَدُّ الحرارةُ صيفًا.	(Yazın sıcaklık artar.)
ساعةً: انتظرتُ القطارَ ساعةً.	(Treni bir saat bekledim.)
ربيعًا: تَتَفَتَّحُ الأزهارُ ربيعًا.	(Çiçekler ilkbaharda açıyor.)

Yukarıdaki zaman zarflarından (أَمْسِ - dün) kelimesinin diğerlerinden farklı olarak lafzan mansûb olmadığı dikkatinizi çekmiş olmalıdır. Bu kelime lafzan kesra ile mebnîdir ve mef'ûlun fîh olarak mahallen mansûbdur.

Şimdi mekân ifade eden zarfları görelim. Arapçada mekân/yer/yön bildirmede kullanılan ve fiil cümlelerinde mansûb hâlde mef'ûlun fîh olan zarflar aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Yaygın Olarak Kullanılan Mekân Zarfları ve Anlamları			
-in batısına, -in batısında	غَرْبَ	-in önüne, -in önünde	أَمَامَ
-in güneyine, -in güneyinde	جَنُوبَ	-in önüne, -in önünde	قُدَّامَ
-in kuzeyine, -in kuzeyinde	شَمَالَ	-in arkasına, -in arkasında	خَلْفَ
-in çevresinde, -in etrafında	حَوْلَ	-in arkasına, -in arkasında	وَرَاءَ
...boyunca, ...süresince	طُولَ، طَوَالَ	-in sağına, -in sağında	يَمِينَ
-in başında, -in evvelinde	إِبَّانَ	-in soluna, -in solunda	يَسَارَ
-...boyunca, -...süresince	مَدَى	-in soluna, -in solunda	شِمَالَ
-in esnasında, -in sırasında	أَثْنَاءَ	-in karşısına-hizasına, -in hizasına	حِذَاءَ
-in karşısına, -in hizasında	إِزَاءَ	-e doğru, --yönünde	نَحْوَ
-in içinde, -in içine, -in dâhilinde	دَاخِلَ	-in ortasında/ortasına, -in merkezinde	وَسَطَ
-in dışında, -in dışına	خَارِجَ	-in arasında, -in ortasında	بَيْنَ
-in içinden, -in arasından, ...zarfında	خِلَالَ	-in yanında, -in katında, -in nezdinde, -in huzurunda	لَدَى
-den önce, -in öncesinde	قَبْلَ	-in yanında, -in katında, -in nezdinde, -in huzurunda	لَدُنْ
-den sonra, -in sonrasında	بَعْدَ	-in yanında, -in katında, -in nezdinde, -in huzurunda	عِنْدَ
-in karşısına, -in karşısında -ile yüz yüze	تِجَاهَ	-in altında.	تَحْتَ
Burası, burada, buraya, burayı	هُنا	-in üstüne, -in üstünde	فَوْقَ
Orası, orada, oraya, orayı	هُناكَ	-in altında, -in aşağısında, -in ötesinde	دون
Orası, orada, oraya, orayı	ثَمَّ/ثَمَّةَ	-in karşısına, -in karşısında	تِلْقَاءَ
…-ki orası, orada;…-dığı yer,…-dığı yerde	حَيْثُ	-in doğusuna, -in doğusunda	شَرْقَ

Kaynak: Hüseyin Günday, Şener Şahin, *Arapça Dilbilgisi- Nahiv Bilgisi*, İstanbul 2015, s. 331-332.

أمام: يقفُ الأستاذُ أَمَامَ الطُّلابِ.	(Öğretmen öğrencilerin önünde duruyor.)
قُدَّامَ: بَعْدَ مِائَةِ مِتْرٍ تَرَى الْمَبْنَى قُدَّامَكَ.	(Yüz metre sonra binayı önünde görürsün.
خَلْفَ: يقفُ المصلُّون خَلْفَ الإمامِ.	(Namaz kılanlar imamın arkasında durur.)
وَرَاءَ: يجلسُ محمدٌ وَرَاءَ عَلِيٍّ.	(Muhammed, Ali'nin arkasında oturuyor.)
يَمِينَ: يقفُ الولدُ يَمِينَ النَّافِذَةِ.	(Çocuk pencerenin sağında duruyor.)
يَسَارَ: أُنْظُرْ يَسَارَكَ تَجِدْنِي.	(Soluna bak beni bulursun.)
حِذَاءَ: اِجْلِسْ حِذَاءَ صديقِكَ.	(Arkadaşının hizasında otur.)
نَحْوَ: تطيرُ الطائرةُ نَحوَ الجنوبِ.	(Uçak güneye doğru uçuyor.)
وَسَطَ: ظَهَرَ القمرُ وَسَطَ السَّمَاءِ.	(Ay gökyüzünün ortasında belirdi.)
بَيْنَ: أَصْلِحْ بَيْنَ النَّاسِ.	(İnsanların arasını bul.)
لَدَي: أَقِفُ لَدَى البابِ.	(Kapının yanında duruyorum.)
لَدُنْ: ﴿رَبَّنَا آتِنا مِن لَدُنْكَ رَحْمَةً.﴾	(Rabbimiz bize katından bir rahmet ver. *Kehf Sûresi*,10)
عِنْدَ: أَقمتُ عِنْدَهُ يومًا.	(Onun yanında bir gün kaldım.)
تَحْتَ: وجدتُ القلمَ تحتَ الطَّاولة.	(Kalemi masanın altında buldum.)
فَوْقَ: تَسبحُ السفينةُ فوقَ البحرِ.	(Gemi denizde yüzer.)
تِلْقَاءَ: وقفتُ تلقاءَ الحائطِ.	(Duvarın karşısında durdum.)
دون: جَلَسْنا دونَ الشَجَرةِ.	(Ağacın altında oturduk.)
شَرْقَ: تقعُ السّعوديَّة شرقَ مصرَ.	(Suudi Arabistan, Mısır'ın doğusunda yer alır.)
غَرْبَ: اشتريتُ بُستانًا غَرْبَ المدينةِ.	(Şehrin batısında bir bağ satın aldım.)
جَنُوبَ: تقعُ العراقُ جنوبَ تركيا.	(Irak Türkiye'nin güneyinde yer alır.)
شَمَالَ: أسكنُ شمالَ العاصمةِ.	(Başkentin kuzeyinde oturuyorum.)
حَوْلَ: يطوفُ الحُجَّاجُ حولَ الكَعْبَةِ.	(Hacılar Kâbe'nin etrafında dönüyor.)
طُولَ/ طَوَالَ: ناقشتُهُ طَوَالَ الدَّرسِ.	(Ders boyunca onunla tartıştım.)
إِبَّانَ: بُنِيَ هذا المسجدُ إِبَّانَ الدَّولةِ العثمانيَّةِ.	(Bu cami Osmanlı Devleti zamanında inşa edildi.)
مَدَى: لا أَنْسَاهُ مَدَى الدَّهْرِ.	(Onu ömür boyu unutmam.)
أَثْنَاءَ: رأيتُهُ أَثْنَاءَ الزِّيارةِ.	(Ziyaret esnasında onu gördüm.)
إِزَاءَ: لم أفعلْ شيئًا إِزَاءَ هذهِ المشكلةِ.	(Bu problem karşısında hiçbir şey yapmadım.)
دَاخِلَ: وضعتُ القلمَ داخلَ الحقيبةِ.	(Kalemi çantanın içine koydum.)
خَارِجَ: يُقِيمُ ياسرُ خارجَ المدينةِ.	(Yasir şehir dışında oturuyor.)
خلال: سَتستمر الْامْتِحَانَاتُ خِلَالَ هذا الأُسْبُوعِ.	(Sınavlar bu hafta boyunca devam edecek.)
قَبْلَ: حَضَرْتُ قَبْلَ أَبِي.	(Babamdan önce geldim.)

بَعْدَ: دخلتُ البيتَ بَعْدَ جَدِّي. (Dedemden sonra eve girdim.)

تِجَاهَ: نظرتُ تِجَاهَ الْبحرِ. (Denize doğru baktım.)

هُنا: نَعيشُ هُنا منذُ سَنَتينِ. (İki yıldır burada yaşıyoruz.)

هُناك: لِماذا جَلَسْتَ هناكَ؟ (Neden orada oturdun?)

ثَمّةَ/ ثَمَّ: ثَمّةَ رَجُلٌ في الحَديقة. (-Orada- Bahçede bir adam var.)

حَيْثُ: أَجلِسُ حَيْثُ تَجْلِسُ. (Oturduğun yere otururum.)

- بعضُ, كلُّ , أَكثر gibi kelimeler, hem zaman hem mekân için kullanılan zarflara muzâf olabilirler, bu durumda mef'ûlun fîh olurlar.

مَشَى الرجلُ كلَّ الطريقِ. (Adam yolun tamamını yürüdü.)

نامَ المريضُ بعضَ اللَّيلِ. (Hasta gecenin bir bölümünde uyudu.)

Bu cümlede (بعضَ) kelimesi mef'ûlun fîhtir ve mansûbdur, aynı zamanda muzâftır, (اللَّيلِ) kelimesi muzâfun ileyhtir ve mecrûrdur.

- ب, في harfi cerleri mef'ûlun fîhlerin başlarında zarf anlamında en çok kullanılan harfi cerlerdir.

تعلَّم محمدٌ اللغةَ العربيةَ في جامعةِ الأناضول. (Muhammet Arapçayı Anadolu Üniversitesinde öğrendi.)

أَقمتُ بالفندق. (Otelde kaldım.)

- Arapçada بعد, قبل, عند, بين, وسط gibi bazı zarflar hem mekân hem zaman anlamı verirler.

Örneğin,

عُدتُ من المدرسةِ بعدَ الظهرِ. (Okuldan öğleden sonra döndüm.)

تَقَعُ مَدرستي بعدَ النَّادي. (Okulum kulübün arkasında kalıyor.)

شاهدتُ الشّمسَ عندَ الغروبِ. (Gün batımını -batarken güneşi- izledim.)

قضيتُ الإجازةَ عند جدي بالقرية. (Tatili dedemin yanında köyde geçirdim.)

ترتفعُ الحرارةُ وَسَطَ النَّهَار. (Gün ortasında sıcaklık artar.)

تَمُرُّ الحافلةُ وَسَطَ المدينة. (Otobüs şehrin merkezinden geçer.)

رأيت الارنبَ بين الأعشاب. (Tavşanı otların arasında gördüm.)

جاء محمد بين الظهر والعصر. (Muhammed öğle ve ikindi arası geldi.)

Şimdi bazı cümlelerin irâbını yaparak konuyu daha iyi kavrayalım:

تَطِيرُ الطَّائِرَةُ نَحْوَ الْجَنُوبِ. (Uçak, güneye doğru uçuyor.)

تَطِيرُ : Muzarî fiil, üçüncü tekil şahıs, dişil.

الطَّائِرَةُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

نَحْوَ : Mekân zarfı (mef'ûlun fih), mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda muzâf.

الْجَنُوبِ : Muzâfun ileyh mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

مَشَيْتُ اليَومَ كَثيرًا. (Bugün çok yürüdüm.)

مَشَيْتُ : Mâzî fiil, birinci tekil şahıs. Fâili bitişik özne zamiri olan (تُ), mahallen merfû.

اليَوْمَ : Zaman zarfı (mef'ûlun fîh), mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

كَثيرًا : Sözde mef'ûlun mutlak (*nâ'ib 'ani'l-mef'ûli'l-mutlak*), mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha. (Aslında düşürülmüş olan مَشْيًا şeklindeki gerçek mef'ûlun mutlakın sıfatıdır.)

رَأَيْتُ لِصًّا فِي اللّيلِ. (Gece bir hırsız gördüm.)

رَأَيْتُ : Mâzî fiil, birinci tekil şahıs. Fâili bitişik özne zamiri olan (تُ), mahallen merfû.

لِصًّا : Mef'ûlun bîh, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

فِي : Harf-i cer

اللّيْلِ : Mecrûr , cer alâmeti sondaki kesra. (فِي اللّيلِ) harf-i cer ve mecrûru (şibih cümle) mahallen mansûb mef'ûlun fîh.

dikkat

Bir cümlede zaman veya mekân zarfı (mef'ûlun fîh) olarak kullanılan bir kelime başka bir cümlede eylemin gerçekleştiği zamanı ya da mekânı göstermeyebilir, yani bir cümlede mef'ûlun fih olan kelime başka bir cümlede mubteda, haber, fâil, mef 'ûlun bih gibi başka bir öge olarak da yer alabilir.

Aşağıdaki örneklerde (يَوْم) kelimesinin cümlelerde hangi öge olarak yer aldığına dikkat ediniz:

اليَوْمُ يَوْمُ السَّبْتِ. (Bugün, cumartesi günü.)

اليَوْمُ : Mubteda merfû, ref alâmeti sondaki damme.

يومُ : Haber merfû, ref alâmeti damme. Aynı zamanda muzâf.

السَّبْتِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

اليَوْمَ سَنَدْخُلُ الامتِحانَ. (Bugün, sınava gireceğiz.)

اليَوْمَ : Zaman zarfı (mef'ûlun fîh), mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

سَنَدْخُلُ :(س) Gelecek zaman edatı. (نَدْخُلُ) muzâri fiil, birinci çoğul şahıs, fâil gizli zamir olan (نَحْنُ).

الامتِحانَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti, sondaki fetha.

Öğrenme Çıktısı

3 Mef'ûlun fîhi tanıyabilme ve cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz ve cümledeki mef'ûlun fîhi belirtiniz.

جَاءَ محمدٌ بيْنَ عمر وعليٍّ.

جَاءَ محمدٌ بيْنَ الظّهرِ والعصرِ.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Yasin Sûresi" 55.ve "Nebe Sûresi" 12. ayet-i kerimeleri okuyunuz. Bu ayetlerde geçen mef'ûlun fîh çeşitlerine dikkat ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arapça öğrenen arkadaşlarınızla, mef'ûlun fîh kullanmak suretiyle karşılıklı yeni fiil cümleleri kurunuz.

مَرحَبًا. أنا عَلِي. اليوم ذهبتُ إلى المدرسةِ صباحًا. وتناولتُ الغداءَ ظهرًا. أتيتُ الى المَكْتبةِ عصراً

Merhaba. Ben Ali. Bugün sabahleyin okula gittim. Öğlen yemek yedim. İkindi vakti kütüphaneye geldim.

مَرحَبًا. أَنا زينب. ذهبتُ إلى المكتبة رغبةً في القراءة. جلستُ في المكتبة وقرأتُ بِصَمْتٍ حِرْصًا على هُدوءِ المكانِ.

Merhaba. Ben Zeynep okumayı sevdiğim için kütüphaneye gittim. Sessizliği korumak için sessizce okudum.

Araştırmalarla İlişkilendir

اِرْبِطْ بالبُحوث

أبو فِراس الحمداني

اِسْمُه الحارِثُ بنُ سعيد بنِ حمدان. وهو ابنُ عَمِّ سيفِ الدَّولة الحمداني أمير الدولةِ الحمدانية في حلَب.

كان أبو فراسٍ شُجاعاً حارَبَ الرُّومَ دِفاعاً عَنِ الإسلامِ وأسروه مرَّتَيْن لكنّ ابْنَ عَمِّهِ سيفَ الدولةِ قدَّمَ تضحياتٍ كبيرةً فِداءً له حَتَّى تمكَّن مِن إطلاقِ سَرَاحه.

وأبو فِراس شاعرٌ مشهورٌ، شهد له المتنبي بجَوْدَة شِعْرِه، ولم يُحاوِل مُباراته في الشِّعر احْتِراماً له. قال أبو فِراس أشعاراً عَديدَةً وهو في الأسر، وقد سُمِّيتْ تلك القصائدُ بالرُّوميات. وتُوفي وهو شابٌ عن سَبْعٍ وثلاثين سنةً.

Kaynak: *Kavâidu'l-Arabiyyeti'l-Muyessera*, III, s.43

HARF-İ CER İLE KULLANILAN BAZI FİİLLER

بَعْضُ الأفعالِ المُسْتَعْمَلَة مع حُروف الجر

Bir kimseye güvendi **Bir şeye dayandı**	اِعْتَمَدَ عَلَى ...

يَعْتَمِدُ الطِّفْلُ عَلَى أُمِّهِ. (Çocuk annesine güvenir.)

النَّجَاحُ يَعْتَمِدُ عَلَى الاجْتِهَادِ. (Başarı çalışmaya dayanır.)

اِعْتَمِدْ عَلَيَّ فِي هَذِهِ الْمَسْأَلَةِ. (Bu konuda bana güven.)

لا تَعْتَمِدْ عَلَى الكاذبين أبدا. (Yalancılara asla güvenme!)

Bir kimse ya da bir şey hakkında konuştu, bir şeyden bahsetti	تَحَدَّثَ عَنْ ...

تَحَدَّثَ الْمُعَلِّمُ عَنْ حروف الجر. (Öğretmen harf-i cerlerle ilgili konuştu.)

تَحَدَّثْتُ عَنْ هَذَا الْمَوْضُوعِ مَعَ أَبِي. (Bu konuyu babamla konuştum.)

لا تَتَحَدَّثْ عَنْ صَدِيقِكَ بِهَذَا الشَّكْلِ! (Arkadaşın hakkında bu şekilde konuşma!)

هَلْ تَحَدَّثْتَ عَنِّي إلى الْمُدِيرِ؟ (Müdüre benden bahsettin mi?)

Bir konuda düşündü	**فَكَّرَ فِي ...**

فَكِّرْ فِي هذا الْمَوْضُوعِ جَيِّدًا. (Bu konuda iyice düşün.)

لا أُفَكِّرُ فِي السَّفَرِ إِلى أمريكا الآنَ. (Şimdi Amerika'ya yolculuk etmeyi düşünmüyorum.)

لا يُفَكِّرُ أَحْمَدُ فِي الدِّرَاسَةِ فِي الخَارِجِ. (Ahmet yurtdışında eğitim düşünmüyor.)

فَكِّرْ فِي السُّؤَالِ جَيِّدًا قَبْلَ الإِجَابَةِ! (Cevap vermeden önce soruyu iyi düşün!)

Bir şeye alıştı	**تَعَوَّدَ عَلَى ...**

تَعَوَّدْتُ عَلَى طَعَامِ الْمَدِينَةِ. (Şehrin yemeklerine alıştım.)

تَعَوَّدَ أحمد عَلَى الحياة قُرْبَ شاطئِ البَحر. (Ahmet deniz kıyısının yakınında yaşamaya alıştı.)

تَعَوَّدْنا عَلَى النَّوْمِ مُبَكِّرًا فِي فصلِ الشِّتاء. (Kış mevsiminde erken uyumaya alıştık.)

تَعَوَّدْتُ عَلَى العَمَل هُنا. (Burada çalışmaya alıştım.)

Öğrenme Çıktısı

4 Arapçada harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve yerinde kullanma becerisi kazanabilme

Araştır/Tekrarla 4

Yukarıda verilen harf-i cerli fiilleri defterinize yazınız ve birer cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Araf Sûresi" 184 ayet-i kerimesinde geçen harf-i cerli fiilleri tespit ediniz.

Anlat/Paylaş

Yukarıda kullanılan harf-i cerli fiillerin anlamlarını ezberleyiniz. Bu sözcüklerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبيرات في اللغة العربية

مِنَ الآن فصاعِداً ...

Bundan böyle, bundan sonra…

مِنَ الآن فَصاعِداً أدرُسُ العَرَبِيَّةَ أكْثَر. (Bundan böyle Arapçaya daha çok çalışırım.)

مِنَ الآن فَصاعِداً سَنُنَظِّفُ قاعَةَ المُحاضَرَة معًا. (Bundan sonra sınıfı birlikte temizleyeceğiz.)

مِنَ الآن فصاعِدًا سنَقْرَأُ صَفْحَتَيْنِ مِن القُرْآنِ الكَريم كَلَّ يَوم.
(Bundan böyle her gün Kur'ân-ı Kerim'den iki sayfa okuyacağız.)

مِن الآن فصاعِداً سأسُوق سيارتي بِنَفسي وسأذْهَبُ إلى العمل وَحْدي.

Bundan sonra arabamı kendim süreceğim ve işe yalnız gideceğim.

–حَيَّاك الله!

–الله يُحَيِّيك!

- Allah sana ömür versin. Sağ olasın.
- Sana da. Sen de sağ ol.

– حَلَلْتُ كَلَّ المَشاكل في الشَّرِكَة يا أَحْمد.

Şirketteki tüm sorunları çözdüm Ahmet.

– الله يُحَيِّيك.

Sen de sağ ol.

الحمد لله. سُررتُ بهذا الخبر. حَيّاكَ الله يا أَخي.

Elhamdulillah. Bu habere sevindim. Allah sana ömür versin kardeşim.

- أَحْسَنْتَ يا ابْنِي.أَنْتَ تَسْتَطيعُ أَنْ تَقْرَأ القُرْآن. حَيَّاكَ الله.

(Aferin oğlum. Kur'ânı okuyabiliyorsun. Allah ömür versin.)

الله يُحيّيك يا أَبي.- (Sağ ol babacığım.)

أخيراً ولَيْسَ آخِراً

Son olarak, son verirken

Mektupların son paragrafında, konuşma metinlerinin son cümlelerinin başına getirilen bu ifadenin kelime anlamı "Son ama en son değil" şeklindedir. "Son olarak", "son verirken", "son verirken şu hususu da belirteyim ki" biçiminde Türkçeye aktarılabilir.

أخيرًا وليس آخِراً أُريد أن أقول لكم إنَّ أَمامَنا طريقاً طويلاً.

(Son olarak şunu söylemek istiyorum ki önümüzde uzun bir yol var.)

أخيراً و ليسَ آخِراً أطلُبُ من طُلاَّبِي أنْ يَسْتَمِرُّوا في الدِّراسة والاجتهاد طُولَ حياتهم.

(Sözlerime son verirken öğrencilerimden yaşamları boyunca okumaya ve çalışmaya devam etmelerini istiyorum.)

أخيراً و ليسَ آخِراً أقُول: مَنْ جَدَّ وجَد.

(Son verirken şunu ifade etmek istiyorum ki: *Çalışan başarır.*)

Öğrenme Çıktısı

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 5

Verilen kalıp ifadelerin kullanımını internette tarama yaparak araştırınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Bu kalıp ifadeleri Türkçede aynı anlamda kullanılan kalıp ifadelerle karşılaştırınız.

Anlat/ Paylaş

Yukarıda kullanılan kalıp ifadeleri ezberleyiniz. Bu ifadelerle oluşturduğunuz anlamlı cümleleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

okuma — قراءة

في المكتبةِ

أَنَا طَالِبٌ فِي كُلِّيَّةِ التَّرْبِيَةِ. أَدْرُسُ فِي قِسْمِ اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ أُحِبُّ كُلِّيَّتِي كَثِيرًا. فِي كُلِّيَّتِنَا مَكْتَبَةٌ كَبِيرَةٌ بِجَانِبِ المطعم، إنَّهَا مَكْتَبَةٌ رَائِعَةٌ. نَذْهَبُ إِلَيْهَا بَعْدَ الظُّهرِ كُلَّ يَوْمٍ طلبًا لِلقراءة، وَفِي وَسَطِ المكتبةِ تُوجَدُ طاولاتٌ كثيرةٌ عَلَيْهَا حَوَاسِيبُ يُمْكِنُنَا بِوَاسِطَتِهَا الْبَحْثُ عَنِ الْكُتُبِ التِي نُرِيدُهَا. وَهُنَاكَ تُوجَدُ الْكُتُبُ فَوْقَ الرُّفُوفِ. يَأْتِي بَعْضُ الطُّلَّابِ إلى المَكْتَبَةِ لِلْإِطِّلَاعِ عَلَى الْكُتُبِ الْمُخْتَلِفَةِ أَوْ لِلبحثِ عَنِ الْمَرَاجِعِ ، وَبَعْضُ الطُّلابِ يَأْتُونَ لِلْمُذَاكَرَةِ، فَالْمَكْتَبَةُ مَكَانٌ هَادِئٌ يُفَضِّلُهُ الطُّلابُ.

ذَهَبْتُ أَمسِ إِلَى الْمَكْتَبَةِ صَبَاحًا. وجَلَسْتُ بَيْنَ النَّافِذَةِ وَالْبَابِ، وَقَرَأْتُ سَاعَةً فِي كِتَابِ التَّارِيخِ، وَاسْتَمْتَعْتُ بِمَعْرِفَةِ تَارِيخِ وَطَنِنَا، ثُمَّ رَأيتُ صَدِيقِي يَجْلِسُ فِي الْخَلْفِ وَكَانَ يُعِدُّ بَحْثًا مُنْذُ أَمسِ. فَذَهَبْتُ إِلَيْهِ رَغْبَةً فِي التَّحدُّثِ مَعَهُ، تَحَدَّثْنَا بِصَوْتٍ مُنْخَفِضٍ مُحافظَةً على الهُدُوءِ، ثُمَّ سَاعَدْتُهُ فِي جَمْعِ الْمَعْلُومَاتِ مِنَ الْمَرَاجِعِ ثُمَّ خَرَجْنَا مِنَ الْمَكْتَبَةِ عَصْرًا، وَشَرِبْنَا الشَّايَ فِي الْمَقْهَى أَمَامَ الْمَكْتَبَةِ. ثُمَّ دَعَوْتُ صَدِيقِي لِتَنَاوُلِ الطَّعَامِ فِي البيتِ مَسَاءً، تَنَاوَلْنَا الطَّعَامَ وَاجْتَهَدْنَا سَاعَتَيْنِ بَعْدَ الطَّعَامِ حَتَّى أَكْمَلْنَا الْبَحْثَ، فَرِحَ صَدِيقِي كَثِيرًا وَشَكَرَنِي عَلَى دَعْوَتِي وَمُسَاعَدَتِي لَهُ وَعَادَ إِلَى بَيْتِهِ مَسْرُورًا بَعْدَ أَنْ قَضَيْنَا يَوْمًا سَعِيدًا بَيْنَ الْمَكْتَبَةِ وَالْبَيْتِ.

Kütüphanede

Ben Eğitim fakültesinde bir öğrenciyim. Arap Dili Bölümünde öğrenim görüyorum. Fakültemi çok seviyorum. Fakültemizde yemekhanenin yanında büyük bir kütüphane var. O, mükemmel bir kütüphanedir. Okumak için her gün öğleden sonra oraya gideriz. Kütüphanenin ortasında büyük masalar ve üzerinde bilgisayarlar var. Onların aracılığıyla istediğimiz kitapları araştırırız. Orada rafların üzerinde kitaplar var (bulunur). Öğrencilerden bazıları, farklı kitaplara göz atmak ve kaynakları araştırmak için kütüphaneye gelirler. Öğrencilerin bazıları ders çalışmak için gelirler. (Zira) Kütüphane öğrencilerin tercih ettiği sessiz bir ortamdır.

Dün sabah kütüphaneye gittim. Kapı ile pencere arasında bir yere oturdum. Bir saat tarih kitabı okudum. Ülkemizin tarihini öğrenmekten keyif aldım. Arkadaşımın arkada oturduğunu gördüm. Dünden beri bir araştırma hazırlıyordu. Onunla konuşmak için yanına gittim. Sessizliği korumak için sessizce (kısık sesle) konuştuk. Kaynaklardan bilgi toplarken ona yardım ettim. İkindi vakti kütüphaneden çıktık ve kütüphanenin önündeki kafede çay içtik. Daha sonra, arkadaşımı akşamleyin evde yemek yemeye davet ettim. Yemekten sonra araştırma konusunu bitirinceye iki saat ders çalıştık. Arkadaşım çok sevindi, misafirperverliğim ve yardımlarım için teşekkür etti. Ev ve kütüphane arasında mutlu bir gün geçirdikten sonra sevinçli bir şekilde evine döndü.

مُخْتارات مِنْ أمْثالِ العرب

Arap Atasözlerinden Seçmeler

يَداكَ أوْكَتا وفُوكَ نفَخ.

Kendi düşen ağlamaz.

يَضحك كَثيراً مَنْ يَضْحَك أخيراً.

Son gülen iyi güler.

alıştırmalar التَدْريبات

1- Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanıyla doldurunız.

(طاعةً/ طلبًا/ احترامًا / حبًا / تجميلًا)

1. يُصَلّي الْمُسْلِمُونَ .... لِرَبِّهِمْ.
2. يَذهب الطُّلَّابُ إِلَى الْجَامِعَةِ .... لِلْعِلْمِ
3. وَقَفَ السّائق........ لِلْمُشَاةِ.
4. وَزَّعَت الْبَلَدِيَّةُ الْوردة .... لِلْمَدِينَةِ.
5. أَزُورُ الْمَكْتَبَةَ .... لِلْمطالعة.

2- Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(لِلتَلْبِيَة / لِإكرام / لِتَشْجِيعِ / رَغْبَةً / لِلنَّجاحِ)

1. حَضرتُ .... دَعْوَتِك.
2. سُرِرْتُ.......... الضَّيْف.
3. تُقَدَّمُ الجوائز.......... الْكُتَّاب.
4. سَافرتُ الى الخارج..........في الدّراسة.
5. أَعْمَلُ اليَوْمَ .... غداً.

3- Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen zaman zarflarından anlamca uygun olanıyla doldurunuz.

(قَبْلَ / بَعْدَ / ليلا / صباحا /أَمْسِ)

1. توضّأت.......... صلاة الظهر.
2. سَيَبْدَأُ درسُ التاريخ........ سَاعَةٍ.
3. هَلْ يَظهر القمرُ..........كل يوم؟
4. تُشرق الشّمسُ ....
5. ذَهَبْتُ إِلَى السُّوقِ مع أسرتي..........

4- Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen yer zarflarından anlamca uygun olanıyla doldurunuz.

(أَمَامَ / خَلْفَ / نحوَ / عِنْدَ / تحتَ)

1. يَقِف الإمامُ.........المصلين.
2. يجري الشّرطيُّ .... اللصّ.
3. نظرت ....المعلّم وهو يشرحُ الدّرس.
4. أَقام عُمَر ....نا أسبوعًا.
5. وجَدْتُ النقودَ ..... الطَّاولة.

5- Aşağıda verilen boşlukları cümlenin fiiline uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. لا تَعْتَمِدْ .... غَيْرِكَ.
2. تَحَدَّثْتُ ...... هَذَا البحث مَعَ المعلم.
3. فَكِّرْ ..... السُؤَالِ قَبْلَ الإِجَابَةِ.
4. تَعَوَّدْنَا .... الاستيقاظ مُبَكِّرًا.
5. لا أُفَكِّرُ........ الذَّهاب إلى القرية.

6- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Ali, misafirine olan sevgisinden dolayı ona ikramda bulundu.
2. Çocuk korkudan ağladı.
3. Kahire'de iki yıl yaşadım.
4. Güneş, doğudan doğar.
5. Araba evin arkasındadır.

7- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. ذهبتُ إلى المكتبة بحثًا عن الموضوعِ.
2. اتَّصَلْت بأمي مَساءَ أَمْسِ.
3. وَصَلَ القطارُ إلى أنقرة ظُهرًا.
4. يَجْتَمِع السُّواحُ أمامَ المتْحَف.
5. ذهبت إلى المستشفى ليلًا.

8- Aşağıdaki cümlede altı çizili kelimenin irâbı hakkında hangi seçenekteki bilgi doğrudur?

وضعتُ الكتابَ داخلَ الحقيبةِ.

A. Mef'ûlun bîh mansûb nasb alâmeti sondaki fetha.
B. Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sondaki kesra.
C. Mef'ûlun mutlak nasb alâmeti sonundaki fetha
D. Mef'ûlun leh nasb alâmeti sonundaki fetha.
E. Mef'ûlun fîh mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha.

9- أَقْرَأُ حُبًّا فِي الْمَعْرِفَةِ

Yukarıdaki cümledeki (حُبًّا) irâbı ile ilgili hangi seçenekteki bilgi doğrudur?

A. Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
B. Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
C. Haber, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha.
D. Mef'ûlun leh, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha.
E. Fâil, mahallen merfû, lafzan mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha.

10- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen kalıp ifadelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(حَيَّاكَ الله، أخيراً ولَيْسَ آخِراً، منَ الآن فصاعِداً، حَيَّاكِ الله، منَ الآن فصاعِداً)

1. .... لا تَذهَبي إلى السُّوق وحدَكِ!
2. أَحْسَنْتِ يا فاطِمة ....
3. ....لَنْ أطْبُخَ في البيتِ سَنَأْكُلُ في هذا المطعم.
4. الآن فهِمْتُ الموضوع. شكراً جزيلا.............يا أبي.
5. .... أريدُ أن أقولَ إنَّني مَسْرورَة جِدًّا بِمَعرِفَتِكُم.

1 Günlük hayatta "Niçin? Neden? Ne zaman? Nerede?" gibi soru ifadelerini yanıtlarken mefʿûlun leh ve mefʿûlun fîh içeren cümleler kurabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 10

Verilen diyalogla dilbilgisi konularına giriş yapılmakta ve günlük hayatta mefʿûlun leh ve mefʿûlun fîhin kullanımına dair örnekler verilmektedir.

2 Mefʿûlun lehi tanıyabilme ve cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Mefʿûlun Leh

Arapçada fiil cümlelerinde fiilin oluş nedenini açıklayan belirsiz (nekira) mastarlar mefʿûlun leh (المفعول له) olarak isimlendirilir. Cümlede mefʿûlun lehi bulmak son derece kolaydır. Bunun için fiile "neden, niçin" sorularını sormamız yeterlidir. Bu mastar daima belirsiz ve mansûb olarak kullanılır ve Türkçeye "…için, -mek için, sebebiyle, -den dolayı" diye çevrilebilir.
Örneğin,

سافَرْتُ إلى أنقرة طَلَباً للعِلْمِ. (İlim öğrenmek için Ankara'ya gittim.)

Yukarıdaki cümlede طَلَباً sözcüğü mefʿûlun lehtir ve "Niçin Ankara'ya yolculuk yaptın?" soruna cevap verir.

3 Mefʿûlun fîhi tanıyabilme ve cümle içinde kullanma becerisi kazanabilme

Mefʿûlun Fîh (Yer ve Zaman Zarfı)

Arapçada, fiil cümlelerinde fiilin gerçekleştiği zamanı veya mekânı bildiren mansûb isim, yer veya zaman zarfları veya zarf öbekleri mefʿûlun fîh (المفعول فيه) olarak adlandırılır. Dolayısıyla fiile "nerede", "ne zaman" gibi sorular sorulduğunda alınan cevap o cümlenin mefʿûlun fîhidir.

إِنْتَظَرْتُ صَدِيقِي أَمَامَ الْكلية سَاعَةً. (Arkadaşımı fakültenin önünde bir saat bekledim.)

Yukarıdaki cümlede "Arkadaşını ne kadar süre bekledin?" ve "Nerede bekledin?" sorularının cevabı bulunmaktadır. Cümlede eylemin yapıldığı zaman süresini gösteren zaman zarfı (سَاعَةً) ve eylemin gerçekleştiği yeri/mekânı gösteren mekân zarfı (أَمَامَ) kelimeleri birer mefʿûlun fîhtirler.

Bazı kelimelerin başına bulunma/kalma durum ekleri olan (فِي) (-de, -da), (ب) (-de, -da) harf-i cerlerinden biri getirilmek suretiyle de mefʿûlun fîh elde edilir.

صَلَّيْتُ صَلاَةَ الْجُمْعَةِ فِي الْمَسْجِدِ . (Cuma namazını camide kıldım.)

4 Arapçada harf-i cerle kullanılan bazı fiilleri tanıma ve yerinde kullanma becerisi kazanabilme

Harf-i Cerlerle Kullanılan Bazı Fiiller

اِعْتَمَدَ عَلَى... : Bir kimseye güvendi, bir şeye dayandı

يَعْتَمِدُ الطِّفْلُ عَلَى أُمِّهِ. (Çocuk annesine güvenir.)

تَحَدَّثَ عَنْ... : Bir kimse ya da bir şey hakkında konuştu, bir şeyden bahsetti

تَحَدَّثَ الْمُعَلِّمُ عَنْ حروف الجر. (Öğretmen harfi cerlerle ilgili konuştu.)

فَكَّرَ فِي... : Bir konuda düşündü

فَكِّرْ فِي هذا الْمَوْضُوعِ جَيِّدًا. (Bu konuda iyice düşün.)

تَعَوَّدَ عَلَى... : Bir şeye alıştı

تَعَوَّدْتُ عَلَى طَعَامِ الْمَدِينَةِ. (Şehrin yemeklerine alıştım.)

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

“مِنَ الآن فصاعِداً...” (Bundan böyle, bundan sonra...), “حَيَّاكَ اللهُ – اللهُ يُحَيِّكَ” (Allah seni yaşatsın, sana ömür versin, sağ olasın), “أخيراً ولَيْسَ آخِراً” (Son olarak, sözlerime son verirken) ifadelerinin kullanımları görsellerle verilen örnek cümlelerle tanıtılmıştır.

مِنَ الآن فَصاعِداً سَنُنَظِّفُ صَفَّنا معًا. (Bundan sonra sınıfımızı birlikte temizleyeceğiz.)

أَحْسَنْتَ يا ابْنِي. أَنْتَ تستطيعُ أَنْ تَقْرَأَ القُرْآنَ. حَيَّاكَ اللهُ.
(Aferin oğlum. Kur’ânı okuyabiliyorsun. Allah ömür versin.)

أخيراً و ليسَ آخِراً أَقُولُ: مَنْ جَدَّ وجَدَ. (Son verirken şunu ifade etmek istiyorum ki: Çalışan başarır.)

1 Aşağıdakilerden hangisi zaman zarfıdır?

A. أمام
B. وسط
C. ظُهرا
D. فوق
E. خلف

2 "حَفِظْتُ بعض السور القصيرة حُبًّا في القرآن، وأَمَلًا في الثَّواب."
cümlesinde altı çizili sözcükler ne tür mef'ûldür?

A. Mef'ûlun bih
B. Mef'ûlun leh
C. Mef'ûlun mutlak
D. Mef'ûlun fih
E. Mef'ûlun meah

3 Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yere aşağıdaki mef'ûlun lehlerden hangisi **getirilemez?**

يذاكر الطّلّابُ.......... فِي النَّجَاحِ.

A. حبًا
B. رغبةً
C. أَمَلًا
D. خوفًا
E. طلبًا

4 Aşağıdaki cümledeki boşluğu anlamlı şekilde tamamlayacak belirli mef'ûlun leh hangi seçenekte verilmiştir?

حَضرتُ........دَعْوَتِك.

A. لِتَلْبِيَةِ
B. تلبيةً
C. إكرامًا
D. هدفًا
E. معتمدًا

5 "لا تفكّر........هذه المسألة." cümlesindeki boşluğu uygun şekilde tamamlayacak harf-i cer aşağıdakilerden hangisidir?

A. على
B. من
C. في
D. ل
E. عن

6 "تَظْهَرُ النُّجومُ.....," cümlesinde boşluğu tamamlayacak anlamlı zaman zarfı aşağıdakilerden hangisidir?

A. شهرا
B. سنة
C. يوما
D. أسبوعا
E. ليلا

7 "أوْقَفْتُ السيارةَ....الباب." cümlesindeki boşluğu anlamlı şekilde tamamlayacak yer zarfı aşağıdakilerden hangisidir?

A. أمام
B. بين
C. فوق
D. على
E. تحت

8 "توضّأت............صلاة الفجر." cümlesinde boşluğu anlamlı şekilde tamamlayacak sözcük aşağıdakilerden hangisidir?

A. خلف
B. بين
C. ثم
D. قبل
E. وراء

neler öğrendik? ماذا تعلّمنا؟

9 ترى الناسَ يَنتَظِرون أمامَ بابِ المَطعَمِ ظُهْرًا وعَصْرًا ومَساءً وحتى صَباحًا لِيَجِدُوا مائِدةً خالِيَةً بِالدَّاخِلِ.

Yukarıdaki cümlenin anlamca en yakın Türkçe karşılığı, aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. İnsanların içeride bir masa bulabilmek için öğlenden, ikindiye, akşama hatta sabaha kadar lokantanın önünde beklediklerini görürsün.
B. İnsanların içeride boş bir masa bulabilmek için öğlen, ikindileyin, akşam, hatta sabahleyin lokantanın kapısının önünde beklediklerini görürsün.
C. İnsanlar boş bir masa bulabilmek için öğlen, ikindi, akşam, hatta sabahleyin lokantanın kapısının önünde beklerler.
D. İçeride bir masa bulabilmek için öğlen, ikindi, akşam ve sabah lokantanın önünde insanların beklediğini görüyorsun.
E. İçeride boş bir masa bulabilmek için öğlen, ikindileyin, akşam ve sabahleyin lokantanın kapısının yanında insanların beklediklerini görüsün.

10 "الاعْتِمادُ.......النَّفس سِرُّ النّجاح." cümlesindeki boşluğu uygun şekilde tamamlayacak harf-i cer aşağıdakilerden hangisidir?

A. عن
B. في
C. من
D. ل
E. على

1. C	Yanıtınız yanlış ise "Mef'ûlun Fîh" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
2. B	Yanıtınız yanlış ise "Mef'ûlun Leh" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
3. D	Yanıtınız yanlış ise "Mef'ûlun Leh" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
4. A	Yanıtınız yanlış ise "Mef'ûlun Leh" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
5. C	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer İle Kullanılan Bazı Filler" yeniden gözden geçiriniz.
6. E	Yanıtınız yanlış ise "Mef'ûlun Fîh" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
7. A	Yanıtınız yanlış ise "Mef'ûlun Fîh" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
8. D	Yanıtınız yanlış ise "Mef'ûlun Fîh" konusunu yeniden gözden geçiriniz.
9. B	Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 10" yeniden gözden geçiriniz.
10. E	Yanıtınız yanlış ise "Harf-i Cer ile Kullanılan Bazı Filler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(طاعةً /طلبًا /احترامًا / حبًا / تجميلًا)

1. يُصَلّي الْمُسْلِمُونَ طاعةً لِرَبِّهِم.
2. يذهب الطُّلّابُ إلَى الْجامعَةِ طَلَبًا لِلْعِلْمِ.
3. وَقَفَ السّائق اِحْتِرامًا لِلْمُشاةِ.
4. وَزَّعَت الْبَلَدِيَّةُ الْوردة تَجْميلًا لِلْمَدينَةِ.
5. أَزُورُ الْمَكْتَبَةَ حُبًّا لِلمطالعة.

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları parantez içinde verilen kelimelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(لِتَلْبِيَة / لِإكرام / لِتَشْجيعِ / رغْبَةً / لِلنَّجَاحِ)

1. حَضرتُ لِتَلْبِيَةِ دَعْوَتِك.
2. سُرِرْتُ لِإكرامِك الضَّيْفَ
3. تُقَدَّمُ الجوائزُ لِتَشْجيعِ الْكُتَّاب.
4. سَافرتُ الي الخارج رغْبَةً في الدراسة.
5. أَعْمَلُ الْيَوْمَ لِلنَّجَاحِ غداً.

Alıştırma 3

Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen zaman zarflarından anlamca uygun olanıyla doldurunuz.

(قَبْلَ / بَعْدَ / ليلا / صباحا /أَمْسِ)

1. توضأْت قَبْلَ صلاة الظهر.
2. سَيَبْدَأُ درسُ التاريخ بَعْدَ سَاعَةٍ.
3. هل يَظهر القمرُ ليلا كل يوم؟
4. تُشرق الشّمس صباحًا.
5. ذَهَبْتُ إلَى السُّوقِ مع أسرتي أَمْسِ.

10 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 4

Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen yer zarflarından anlamca uygun olanıyla doldurunuz.

(أَمَامَ / خَلْفَ / نحوَ / عِنْدَ / تحتَ)

1. يقف الإمامُ أمامَ المصلين.
2. يجري الشّرطيّ خَلفَ اللّصِّ.
3. نظرت نحوَ المعلم وهو يشرحُ الدّرس.
4. أَقامَ عُمَر عِنْدَنا أسبوعًا.
5. وجدتُ النّقودَ تحتَ الطَّاولة.

Alıştırma 5

Aşağıda verilen boşlukları cümlenin fiiline uygun harf-i cerlerle doldurunuz.

1. لا تَعْتَمِدْ عَلى غَيْرِك.
2. تَحَدَّثْتُ عَنْ هَذَا البحث مَعَ المعلم.
3. فَكِّرْ فِي السُّؤَالِ قَبْلَ الإجَابَة.
4. تَعَوَّدْنَا عَلى الاسْتيقاظ مُبَكِّرًا.
5. لا أُفَكِّرُ فِي الذَّهاب إلى القرية.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Ali, misafirine olan sevgisinden dolayı ona ikramda bulundu.

   أَكْرَمَ عَلِيٌّ ضَيْفَهُ حُبًّا لَهُ.

2. Çocuk korkudan ağladı.

   بكَى الطِّفْلُ من الخوفِ.

3. Kahire'de iki yıl yaşadım.

   عِشْتُ فِي القاهرة سَنَتَيْنِ.

4. Güneş, doğudan doğar.

   تَشْرُقُ الشَّمسُ مِن المَشْرِق.

5. Araba evin arkasındadır.

   السّيّارةُ وراءَ البيْت.

10 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. ذهبتُ إلى المكتبة بحثًا عن الموضوع.
   Konuyu araştırmak için kütüphaneye gittim.
2. اِتّصلتُ بأمي مَساءَ أمْسِ.
   Dün akşam, anneme telefon ettim.
3. وَصَلَ القطارُ إلى أنقرة ظُهرًا.
   Tren öğleyin Ankara'ya vardı.
4. يَجْتَمِع السُّواحُ أمامَ المُتْحَفِ.
   Turistler müzenin önünde toplanıyorlar.
5. ذَهَبتُ إلى المستشفى ليلًا.
   Geceleyin hastaneye gittim.

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümlede altı çizili kelimenin irâbı hakkında hangi seçenekteki bilgi doğrudur?

وضعتُ الكتابَ داخلَ الحقيبةِ.

A. Mef'ûlun bîh mansûb nasb alâmeti sondaki fetha.
B. Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sondaki kesra.
C. Mef'ûlun mutlak nasb alâmeti sonundaki fetha
D. Mef'ûlun leh nasb alâmeti sonundaki fetha.
E. Mef'ûlun fîh nasb alâmeti sonundaki fetha.

10 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 9

أَقْرَأُ حُبًّا فِي الْمَعْرِفَة.

Yukarıdaki cümledeki (حُبًّا) i'râbı ile ilgili hangi seçenekteki bilgi doğrudur?

A. Mef'ûlun bih mansûb nasb alâmeti sondaki fetha.
B. Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sondaki kesra.
C. Haber nasb alâmeti sonundaki fetha.
D. Mef'ûlun leh nasb alâmeti sonundaki fetha.
E. Fâil nasb alâmeti sonundaki fetha.

Alıştırma 10

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri parantez içinde verilen kalıp ifadelerden uygun olanıyla doldurunuz.

(حَيَّاكَ الله، أخيراً ولَيْسَ آخِراً، مِنَ الآن فصاعِداً، حَيَّاكِ الله، من الآن فصاعِداً)

1. مِنَ الآن فصاعِداً لا تَذهَبِي إلى السُّوق وحدَكِ!
2. أحْسَنْتِ يا فاطِمة حَيَّاكِ الله.
3. مِنَ الآن فصاعِداً لَنْ أطْبُخَ فِي البيتِ سَنَأكُلُ في هذا المطعم.
4. الآن فهِمْتُ الموضوع. شكراً جزيلا حَيَّاكَ الله يا أبي.
5. أخيراً ولَيْسَ آخِراً أُريدُ أن أقولَ إنَّنِي مَسْرورة جِدًّا بِمَعرِفَتِكُم.

bölümün kelimeleri

كَلِماتُ الوحدة

اِجْتَمَعَ (*ictema'a*) **toplandı, bir araya geldi**

اِسْتِجْمَام (*isticmâm*) **kafa dinleme**

أَسَرَ – يَأْسِرُ (*esera – ye'siru*) **esir etmek, esir almak**

أَسْر (*esr*) **esaret, esir olma**

إِطْلَاقُ السَّرَاح (*ıtlâku's-serâh*) **serbest bırakma, salıverme**

اِعْتَمَدَ عَلَى... (*i'temede 'alâ*) **bir kimseye güvendi, bir şeye dayandı**

أَعْدَاء (*e'dâ'*) **düşmanlar** (t.) عَدُوّ (*'aduvv*)

اَعْشَاب (*e'şâb*) **otlar**

اَلْحَدَائِقُ الْعَامَّة (*elhadaiku'l-amme*) **parklar**

أَنْشَأَ (*enşee*) **inşa etti, kurdu**

بُسْتَان (*bustan*) **bahçe, bağ**

بَذَلَ – يَبْذُلُ (*bezele - yebzulu*) **sarf etmek, harcamak, vermek**

تَحَدَّثَ عن... (*tehaddese 'an*) **bir kimse ya da bir şey hakkında konuştu, bir şeyden bahsetti**

تَعَوَّدَ على... (*teavvede 'ala*) **bir şeye alıştı**

تَوَضَّأَ (*tevadda'a*) **abdest aldı**

جَوْدَة (*cevde*) **iyilik, mükemmellik**

حَارَبَ (*harebe*) **savaştı**

حِرْص (*hırs*) **çok isteme, arzulama; özen gösterme**

حَوَاسِب (*havasîb*) **bilgisayarlar** (t.) حَاسُوب (*hâsûb*)

رُفُوف (*rufûf*) **raflar**

رَكَضَ – يَرْكُضُ (*rakeda - yerkudu*) **koşmak**

رَكْض (*rakd*) **koşma**

زَبَائن (*zebâin*) **müşteriler** (t.) زبون(*zebûn*)

سُوَّاح (*suvvâh*) **turistler** (t.) سَائِح (*saih*)

شُجَاع (*şucâ'*) **cesur**

شَهِدَ – يَشْهَدُ (*şehide - yeşhedu*) **şahit olmak, şahitlik yapmak** (لِ: **birinin lehine**)

صَمْت (*samt*) **susma, ses çıkarmama**

عِقَاب (*'ıkâb*) **ceza**

فَكَّرَ في... (*fekkere fî*) **düşünmek**

فو (*fû*) **ağız**

قَصَدَ – يَقْصِدُ (*kasade - yaksıdu*) **kast etmek, amaçlamak**

قَصِيدَة (*kaside*) **kaside, şiir**

لِصّ (*lıss*) **hırsız**

مَدْح (*medh*) **övme**

مَرَاجِع (*merâcı'*) **başvuru kitapları**

مُشَاة (*muşât*) **yayalar** (t.) ماشٍ (*mâşin*)

نُجُوم (*nucûm*) **yıldızlar** (t.) نَجْم (*necm*)

نَظَمَ (*nazame*) **şiir yazdı**

نَفَخَ – يَنْفُخُ (*nefeha - yenfuhu*) **şişirmek, üflemek**

وَزَّعَ (*vezze'a*) **dağıttı**

bölümün deyimleri

تعبيرات الوحدة

أخيرًا و ليس آخِرًا (*ahîran ve leyse âhıran*) **son olarak, son verirken(son ama en son değil)**

حيَّاكَ الله (*hayyâk'allâh*) **Allah sana ömür versin, sağ olasın**

كلّ ما في وُسْعِه (*kull mâ fî vus'ıhi*) **elinden gelen her şey, imkanının elverdiği her şey**

مِن الآن فصاعِدًا (*mine'l ân fesâiden*) **bundan böyle, bundan sonra**

يداك أوْكتا وفوكَ نَفخَ (*yedâke evketâ ve fûke nefeha*) **ellerin bağladı ve ağzın üfledi** (Eski zamanlarda Arap yarımadasında bir su kenarından karşı yakaya geçmeye çalışan bir grup ellerindeki su tulumlarını boşaltarak içine hava üflerler ve bunların üzerinde suda karşıya geçerler, ancak içlerinden bir tanesi tulumunu yeterince şişirmediği ve iyi bağlamadığı için suya batmaya başlayıp yardım isteyince arkadaşları ona "kendi düşen ağlamaz" kabilinden yaptığın işten kendin sorumlusun anlamında ellerin bağladı ağzın üfledi şekilde seslenirler.)